

คຣຸດມືປັນຍາໄທຍ

ຮຸ່ນທີ່ ໗

ກາກເໝືອ

ສຳນັກງານເລຂາຣິກາຣສາກາຣສຶກຣາ

ກຣະທຣວງສຶກຣາຣິກາຣ

๓๗๑.๑
ส๖๙๑ค

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ศรภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ภาคเหนือ

กรุงเทพฯ : สกศ., ๒๕๕๔

๒๙๒ หน้า

๑. ศรภูมิปัญญาไทย -ภาคเหนือ ๒. ชื่อเรื่อง

ศรภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ภาคเหนือ

- สิ่งพิมพ์ สกศ. : อันดับที่ ๕๒/๒๕๕๔
- พิมพ์ครั้งที่ ๑ : กันยายน ๒๕๕๔
- จำนวนพิมพ์ : ๑,๐๐๐ เล่ม
- จัดพิมพ์และเผยแพร่ : สำนักนโยบายด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและโอกาสทางการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐-๒๖๖๘-๗๑๒๓-๒๔ ต่อ ๒๔, ๒๘
โทรสาร ๐-๒๖๖๙-๗๗๓๖
Web Site : <http://www.onec.go.th>
- พิมพ์ที่ : ๒๑ เซ็นจูรี จำกัด
๑,๓ ซอย ๔๘ ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบางยี่ขัน
เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทร. ๐-๒๕๘๓-๐๔๑๗-๘
โทรสาร. ๐-๒๕๘๓-๐๔๑๙
อีเมลล์ stsumitra_century@yahoo.com

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการสรรหาและคัดเลือกครูภูมิปัญญาไทยเพื่อทำหน้าที่นำภูมิปัญญา
ด้านต่างๆ เข้าสู่การศึกษาของชาติ ผ่านการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตาม
นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน
๒๕๔๒

นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๔๔ เป็นต้นมา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการสรรหานุคคน
ผู้ทรงภูมิปัญญาด้านต่างๆ ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผน
ไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษา
และวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี และด้านโภชนาการ ซึ่งมีผลงานปรากฏเป็นที่ยอมรับของสังคม
โดยได้นำความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาที่ได้สืบสานมาแต่บรรพบุรุษมาปรับประยุกต์ใช้เป็นฐานสำคัญของ
การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยให้ก้าวไกลสู่สากลในมิติที่หลากหลาย ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นครูภูมิปัญญาไทยแล้ว
๖ รุ่น จำนวน ๓๔๑ คน

ปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย
รุ่นที่ ๗ จำนวน ๙๖ คน ประกอบด้วยครูภูมิปัญญาไทย ภาคเหนือ จำนวน ๓๒ คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จำนวน ๒๗ คน ภาคกลางและภาคตะวันออก จำนวน ๑๕ คน และภาคใต้ จำนวน ๒๒ คน เพื่อนำประสบการณ์
ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาของบุคคลดังกล่าวพัฒนาการศึกษาของชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าสืบไป
หนังสือครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ภาคเหนือ ได้ประมวลสาระ ประวัติชีวิต ผลงาน กระบวนการเรียนรู้ และ
กระบวนการนำความรู้ของครูภูมิปัญญาไทยในการพัฒนาการศึกษาของชาติ เพื่อเป็นแบบอย่างของการเรียนรู้ร่วม
กันในการปรับประยุกต์ภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษาของชาติให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยได้อย่างมี
ประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า สาระความรู้ภูมิปัญญาไทยของครูภูมิปัญญาไทยที่
ได้ประมวลสรุปไว้ในหนังสือครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ภาคเหนือ จะเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการนำภูมิปัญญาไปสู่การ
พัฒนาการศึกษาของชาติและการพัฒนาอาชีพของบุคคล ชุมชน และประเทศชาติโดยส่วนรวม

(ศาสตราจารย์พิเศษทอง จันทร์วางสุ)
เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

ประกาศสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เรื่อง การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗	๖
ความเป็นมา การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย	๑๓
❖ พระครูโพนุลย์พัฒนาภีร์รักษ์	๒๑
❖ พระครูอดุลสีลภิตดี	๒๙
❖ พระครูพิทักษ์ธรรมากร	๓๗
❖ นายณรงค์ แฉล้มวงศ์	๔๕
❖ นายอนันต์ กรอบเงิน	๕๓
❖ นางก่องนาง ก่องเกิด	๖๑
❖ นายชัยยศ สมสวัสดิ์	๖๙
❖ นายเพชร วิริยะ	๗๗
❖ นายสุชาติ สาดอ่ำ	๘๕
❖ นายชยพร อนุสนธิ์พรเพิ่ม	๙๓
❖ นางบุญญรัตน์ ประโลมรัมย์	๑๐๑
❖ นายพรหมินทร์ พวงมาลา	๑๐๙
❖ นายวิเชาว์ สุนันตา	๑๑๗
❖ นายดวงจันทร์ วีโรจน์	๑๒๕
❖ นางบัวชุม จันทร์ทิพย์	๑๓๓
❖ นางบัวเรียว รัตนมณีภรณ์	๑๔๑
❖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญรัตน์ ณ วิชัย	๑๕๑
❖ นายบุญศรี รัตน์ง	๑๕๙

❖ นางประไพ สุริยะมล	๑๖๗
❖ นายพรชัย ใจมา	๑๗๕
❖ นายพรหมเมศวร์ สรรพศรี	๑๘๓
❖ นายมนตรี เพ็อกจัน	๑๙๑
❖ นายรุ่งโรจน์ เปี่ยมยศศักดิ์	๑๙๙
❖ นายวิรัตน์ พรหมนวล	๒๐๗
❖ นางสุนันทา เต็มทอง	๒๑๕
❖ นายสุวรรณ สามสี	๒๒๓
❖ นายเสถียร ณ วงศ์รักษ์	๒๓๑
❖ นายอานนท์ ไชยรัตน์	๒๓๙
❖ นายถนอม ปาจา	๒๔๗
❖ นายเกรียงศักดิ์ แรกข้าว	๒๕๕
❖ นายสิงห์แก้ว วงศ์มูล	๒๖๓
❖ นายสุนทร บุญมี	๒๗๑

ภาคผนวก

❖ ทำเนียบครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗	๒๘๑
❖ คำสั่งคำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาและคัดเลือกครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗	๒๘๘
❖ คณะผู้จัดทำ	๒๙๓

ประกาศสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เรื่อง การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗

ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำโครงการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย โดยสรรหาบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาใน ๙ ด้าน ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี และ ด้านโภชนาการ ยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นครูภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย นั้น

บัดนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการคัดเลือกบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญา เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ดังนี้

ครูภูมิปัญญาไทยภาคเหนือ

๑. พระครูโพนุลย์พัฒนาภิกษุ (ถวัลย์ กันทะกวน)
ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ)
๒. พระครูอดุลสืลภิตต์ (ประพัฒน์ บุญชุม)
ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (ประเพณีและพิธีกรรมล้านนา)
๓. พระครูพิทักษ์ธรรมากร (สวัสดิ์ บำรุงแจ่ม)
ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (ประเพณีและพิธีกรรม)
๔. นายณรงค์ แฉล้มวงศ์
ด้านเกษตรกรรม (เกษตรอินทรีย์)
๕. นายอนันต์ กรอบเงินดี
ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน)
๖. นางกอนาง กองเกิด
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การทอผ้าไหมและผ้าไหมมัดหมี่)

๗. นายชัยยศ สมสวัสดิ์
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การแกะสลักไม้)
๘. นายเพชร วิริยะ
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การแกะสลักข้างไม้)
๙. นายสุชาติ สาดอ่ำ
ด้านอุตสาหกรรมกรรมและหัตถกรรม (งานใบตองและบายศรี)
๑๐. นายชยพร อนุสนธิ์พรเพิ่ม
ด้านการแพทย์แผนไทย (การปรุงยาและแปรรูปสมุนไพร)
๑๑. นางบุญญรัตน์ ประโลมรัมย์
ด้านการแพทย์แผนไทย (การปรุงยาและแปรรูปสมุนไพร)
๑๒. นายพรมมินทร์ พวงมาลา
ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (การออมและสวัสดิการชุมชน)
๑๓. นายวิเชาว์ สุนันทา
ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (การบริหารจัดการกองทุน)
๑๔. นายดวงจันทร์ วิโรจน์
ด้านศิลปกรรม (การขับซอพื้นเมือง)
๑๕. นางบัวชุม จันทร์ทิพย์
ด้านศิลปกรรม (ละครซอพื้นเมือง)
๑๖. นางบัวเรียว รัตนมณีภรณ์
ด้านศิลปกรรม (การฟ้อนสาวไหมต้นแบบ)
๑๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญรัตน์ ณ วิชัย
ด้านศิลปกรรม (การแกะสลักไม้ เครื่องเรือนล้านนา)
๑๘. นายบุญศรี รัตน์ง
ด้านศิลปกรรม (การขับซอพื้นบ้านและเพลงลูกทุ่งคำเมือง)
๑๙. นางประไพ สุริยะมล
ด้านศิลปกรรม (การขับซอพื้นเมือง)
๒๐. นายพรชัย ใจมา
ด้านศิลปกรรม (จิตรกรรมแบบไทยประเพณี)
๒๑. นายพรหมศวรรี สรรพศรี
ด้านศิลปกรรม (ขิมและดนตรีพื้นบ้านล้านนา)
๒๒. นายมนตรี เพื่อกจัน
ด้านศิลปกรรม (การแสดงพื้นบ้าน รำกลองยาว)

๒๓. นายรุ่งโรจน์ เปี่ยมยศศักดิ์
ด้านศิลปกรรม (จิตรกรรมและสื่อผสม)
๒๔. นายวิรัตน์ พรหมนวล
ด้านศิลปกรรม (ดนตรีพื้นบ้านล้านนา)
๒๕. นางสุนันทา เต็มทอง
ด้านศิลปกรรม (การขับซอพื้นบ้านประยุกต์)
๒๖. นายสุวรรณ สามสี
ด้านศิลปกรรม (การแกะสลักช้างจิ๋วร้อยแปดสีลา)
๒๗. นายเสถียร ณ วงศ์รักษ์
ด้านศิลปกรรม (วิจิตรศิลป์)
๒๘. นายอานนท์ ไชยรัตน์
ด้านศิลปกรรม (การตีกลองล้านนา)
๒๙. นายถนอม ปาจา
ด้านภาษาและวรรณกรรม (วรรณกรรมท้องถิ่น คำว่า)
๓๐. นายเกรียงศักดิ์ แรกข้าว
ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (ประเพณีและพิธีกรรมล้านนา)
๓๑. นายสิงห์แก้ว วงศ์มูล
ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (การซอพื้นบ้านและการสู่ขวัญ)
๓๒. นายสุนทร บุญมี
ด้านโภชนาการ (อาหารพื้นบ้านล้านนาและอาหารแปรรูปจากลำไย)

ครูภูมิปัญญาไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. ด้านปรัชญา ศาสนาและประเพณี (ผู้นำอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น)
๒. นายทอง ทองบ่อ
ด้านเกษตรกรรม (ขยายพันธุ์ผักหวานป่า)
๓. นายพรหมมา ชาพันโท
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ทำโปงลาง)
๔. นางสุภาพร อาจสนาม
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ทอผ้าไหมมัดหมี่ลายสร้างสรรค์)
๕. นายสมถวิล ดีทองกลาง
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ทำซอพื้นเมืองโคราช)

๖. นางนิศาชล บุปผาสังข์
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ทำผ้าลายพื้นเมืองอีสานลายพญานาค)
๗. นายหัน สุพรรณราช
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ทำเครื่องปั้นดินเผาไหโบราณ)
๘. นายชัช การิมย์
ด้านการแพทย์แผนไทย (รักษาโรคด้วยสมุนไพรครบวงจร)
๙. นางประนอม ไชยชมภู
ด้านการแพทย์แผนไทย (วินิจฉัยและรักษาโรคด้วยสมุนไพรแบบโบราณ)
๑๐. นายติณภพ สุพันธ์
ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (ท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอนุรักษ์ป่าชุมชน)
๑๑. นางสาวทอง ไคมตะขบ
ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (จัดตั้งและบริหารกลุ่มออมทรัพย์ในหมู่บ้าน)
๑๒. นายแสนหมั่น อินทรโชชา
ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (บริหารจัดการสถาบันการเงินของชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง)
๑๓. นายชาติรี เสงี่ยมวงศ์
ด้านศิลปกรรม (ดนตรีอีสาน)
๑๔. นายคำเบา ปัดเสน
ด้านศิลปกรรม (หมอแคนพื้นเมืองลายปลาสร้อยขี้ม)
๑๕. นายไสว สุวรรณหอม
ด้านศิลปกรรม (พิณอีสานลายภูไท)
๑๖. นายบัวทอง ผาจวง
ด้านศิลปกรรม (หมอแคนอีสาน)
๑๗. นางเทวี บุตรดี
ด้านศิลปกรรม (หมอลำกลอนประเภทบอกกล่าว)
๑๘. นางเสงี่ยม กาหลง
ด้านศิลปกรรม (หมอลำกลอนประเภทเล่าเรื่อง)
๑๙. นายคำแก่ง บัวใหญ่
ด้านศิลปกรรม (หมอลำลิลาแม่กระบือไร่)
๒๐. นายรังสรรค์ วงศ์งาม
ด้านศิลปกรรม (หมอลำกลอนประยุกต์)
๒๑. นางอำนาจ แผงงาม
ด้านศิลปกรรม (หมอลำกลอนย้อนยุค)

๒๒. นายพิชัย พรหมสุย
ด้านภาษาและวรรณกรรม (ประพันธ์กลอนลำร่วมสมัย)
๒๓. นายบุญสม สังข์สุข
ด้านภาษาและวรรณกรรม (ประพันธ์เพลงโคราช)
๒๔. นายวัฒน์ ศรีสว่าง
ด้านภาษาและวรรณกรรม (ประติขันธ์แบบตัวอักษรโบราณอีสานใช้กับคอมพิวเตอร์)
๒๕. นายถาวร เชื้อบุญมี
ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (ผู้นำพิธีกรรมฮัตครองประเพณีท้องถิ่น)
๒๖. นายผดุงศักดิ์ ศิริมาตย์
ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (หมอดูแผ่นผ้าหม้อฮูลู่)
๒๗. นางคำพันธ์ อ่อนอุทัย
ด้านโภชนาการ (น้ำผักสะทอน)

ครูภูมิปัญญาไทยภาคกลางและตะวันออก

๑. นายจรัสรัตน์ หวลถนอม
ด้านเกษตรกรรม (เกษตรชีวภาพ)
๒. นายปรีชา เหมกรณ์
ด้านเกษตรกรรม (เกษตรทฤษฎีใหม่)
๓. นายสมศักดิ์ จั๊ยนาม
ด้านเกษตรกรรม (ผักปลอดภัย)
๔. นายคณเษ นพณัฐเมทินี
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ผ้าทอไหม)
๕. นางบังเอิญ ดีคำ
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ผ้าทอฝ้าย)
๖. นายพิษณุ อโนทัย
ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (กองทุนสวัสดิการหมู่บ้าน)
๗. นายเฉลิม ม่วงแพศรี
ด้านศิลปกรรม (ซอสามสาย)
๘. นายบุญถม เพชรประติษฐ์
ด้านศิลปกรรม (การแทงหยวก)
๙. นางประนอม ยันต์นาวา
ด้านศิลปกรรม (คีตศิลป์)

๑๐. นายม้วน รัตนภรณ์
ด้านศิลปกรรม (จิตรกรรมไทยและลายรดน้ำ)
๑๑. นายสมชาย ล้วนวิสัย
ด้านศิลปกรรม (หัตถ์ศิลป์)
๑๒. นายชูป กล่อมจิตต์
ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (วิถีบ้านแพ้ว)
๑๓. นายสงัด ศรีสุขโข
ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (การจัดการชีวิตวิถี)
๑๔. นายสมชาย ศรีสุข
ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (วิถีชีวิตกะเหรี่ยง)
๑๕. นางสาวฉวีวรรณ หัตถกรรม
ด้านโภชนาการ (ผลไม้กลับชาติ)

ครูภูมิปัญญาไทยภาคใต้

๑. นายประภาส สุวรรณรัตน์
ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน)
๒. นางปิยมาศ คเชนทร์กำแหง
ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน)
๓. นายกิตติ อนันต์แดง
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การผลิตเครื่องปั้นดินเผาเพื่อการตกแต่ง)
๔. นางปรีดา ทวีรส
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การแปรรูปมันชัน)
๕. นายอ้อม ทิพย์โสม
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การผลิตกระเบื้องดินเผาแบบโบราณ)
๖. นางอ๊ะ หลงกลาง
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การจักสานเตยปาหนัน)
๗. นางอำพัน ฉัตรเฉลิมวุฒิ
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การจักสานเชือกกล้วย)
๘. นางสมพร สุดใจ
ด้านการแพทย์แผนไทย (การรักษาโรคด้วยสมุนไพร)
๙. นางสุวณีย์ กังอุบล
ด้านการแพทย์แผนไทย (การรักษาโรคด้วยสมุนไพร)

๑๐. นายจาง ฟุ่งเฟื่อง
ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ธนาคารปูม้า)
๑๑. นายฐิติ สวัสดิ์
ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การจัดการสิ่งแวดล้อมภาคประชาชน)
๑๒. นายอภิรักษ์ หมดหลี
ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การจัดการสิ่งแวดล้อมภาคประชาชน)
๑๓. นายเขาวลิต พุ่มขจร
ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (การจัดการธุรกิจด้านการเกษตร)
๑๔. นายกิจ ศขรัตน์
ด้านศิลปกรรม (การแกะรูปหนังตะลุง)
๑๕. นางจารีย์ เพชรทอง
ด้านศิลปกรรม (การแสดงพื้นบ้าน มโนราห์)
๑๖. นายประกอบ เดชรักษา
ด้านศิลปกรรม (การแสดงพื้นบ้าน มโนราห์)
๑๗. นางสาวละมัย ศรีรักษา
ด้านศิลปกรรม (การแสดงพื้นบ้าน มโนราห์)
๑๘. นายสุรินทร์ จันทร์ทอง
ด้านศิลปกรรม (การแสดงพื้นบ้าน เพลงบอก)
๑๙. นางสาวนวลศรี ถนนศรีมงคล
ด้านภาษาและวรรณกรรม (วรรณกรรมพื้นบ้าน เพลงเรือแหลมโพธิ์)
๒๐. นายประหยัด เกษม
ด้านภาษาและวรรณกรรม (เรื่องสั้น สารคดี กวีนิพนธ์)
๒๑. นายไพบูลย์ พันธุ์เมือง
ด้านภาษาและวรรณกรรม (เรื่องสั้น กวีนิพนธ์)
๒๒. นายวรรณดี สรรพจิต
ด้านภาษาและวรรณกรรม (ร้อยกรองประเภทฉันท์)

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

(ศาสตราจารย์พิเศษองทอง จันทรางศุ)
เลขาธิการสภาการศึกษา

ความเป็นมา การยกย่องเชิดชูเกียรติ ครูภูมิปัญญาไทย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้กำหนดให้กระบวนการเรียนรู้ต้องส่งเสริม ศิลปะ วัฒนธรรม การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาทั้งยังกำหนดให้มีการนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา ยกย่อง เชิดชู ผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาไว้ด้วย นั้น

เพื่อให้มีการนำองค์ความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทยเข้าสู่ระบบการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมกิจกรรมเรียนรู้ครูภูมิปัญญาไทยขึ้นเพื่อดำเนินการสรรหาบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญา ยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นครูภูมิปัญญาไทยขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นต้นมา และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

ความหมายและขอบข่ายภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรสร รุ่งแต่ง พัฒนา และถ่ายทอด สืบต่อกันมาเพื่อให้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

ภูมิปัญญาไทย มีลักษณะเป็นองค์รวม และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่งอกงามขึ้นใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ลักษณะองค์รวมของภูมิปัญญามีความเด่นชัดในหลายด้าน เช่น

๑. **ด้านเกษตรกรรม** ได้แก่ ความสามารถในการผสมผสาน องค์ความรู้ ทักษะและเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตรด้านการตลาด การแก้ปัญหาด้านการผลิต และการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีเหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น

๒. **ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม** ได้แก่ การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลิตเพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นขบวนการให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. **ด้านการแพทย์แผนไทย** ได้แก่ ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้ เช่น ยาจากสมุนไพร อันมีอยู่หลากหลาย การนวดแผนโบราณ การดูแลรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เป็นต้น

๔. **ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ได้แก่ ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า การสืบชะตาแม่ น้ำ การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดการป่าต้นน้ำและป่าชุมชน เป็นต้น

๕. **ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน** ได้แก่ ความสามารถในด้านการสะสมและบริหารกองทุนและสวัสดิการชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิต ความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น การจัดการกองทุนของชุมชนในรูปแบบของสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมถึงความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการรักษายาบาลของชุมชน และการจัดระบบสวัสดิการบริการชุมชน

๖. **ด้านศิลปกรรม** ได้แก่ ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน และนันทนาการ

๗. **ด้านภาษาและวรรณกรรม** ได้แก่ ความสามารถในการอนุรักษ์และสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษา วรรณกรรมท้องถิ่นและการจัดทำสารานุกรมภาษาถิ่น การปริวรรตหนังสือโบราณ การฟื้นฟูการเรียนการสอนภาษาถิ่นของท้องถิ่นต่างๆ

๘. **ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี** ได้แก่ ความสามารถประยุกต์ และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ปรัชญา ความเชื่อและประเพณีที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อบริบททางเศรษฐกิจ สังคม เช่น การถ่ายทอดวรรณกรรม คำสอน การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประเพณีข่า

๙. **ด้านโภชนาการ** ได้แก่ ความสามารถในการเลือกสรร ประดิษฐ์และปรุงแต่งอาหารและยาได้เหมาะสมกับความต้องการของร่างกายในสภาวะการณ์ต่างๆ ตลอดจนผลิตเป็นสินค้าและบริการส่งออกที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย รวมถึงการขยายคุณค่าเพิ่มของทรัพยากรด้วย

ครูภูมิปัญญา

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดทำนิยามความหมายของครูภูมิปัญญาและครูภูมิปัญญาไทยไว้ดังนี้

ครูภูมิปัญญา หมายถึง บุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านหนึ่งด้านใด เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน และได้รับการยกย่องให้เป็น **“ครูภูมิปัญญาไทย”** เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒

หลักเกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น “ครูภูมิปัญญาไทย” รุ่นที่ ๗

การพิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นครูภูมิปัญญาไทยนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาร่วมกับคณะทำงานสรรหาและคัดเลือกครูภูมิปัญญาไทย กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อสรรหาและคัดเลือกบุคคลผู้สมควรได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นครูภูมิปัญญาไทย โดยใช้หลักเกณฑ์การประเมิน ๒ ลักษณะ ดังนี้

๑. หลักเกณฑ์การประเมินจากเอกสาร

การประเมินจากเอกสาร มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจากข้อมูลที่มีในแบบเสนอผู้ทรงภูมิปัญญาเพื่อประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น “ครูภูมิปัญญาไทย” รุ่นที่... รวมทั้งพิจารณาข้อมูลจากสิ่งอื่นๆ ตามที่ผู้ทรงภูมิปัญญาจัดส่งแนบมาให้ เช่น ซีดี-รอม และสิ่งพิมพ์ เป็นต้น การตัดสินจะพิจารณาข้อมูลโดยรวมที่มี โดยมีประเด็นองค์ประกอบเพื่อการพิจารณา ๑๐ ประเด็น มีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละประเด็น องค์ประกอบ และมีการให้นำหนักคะแนนในแต่ละประเด็นองค์ประกอบ ต่อไปนี้

๑) เกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละประเด็นองค์ประกอบ มีดังนี้

(๑) ถ้ามีข้อมูลในแต่ละประเด็น มีข้อความครบถ้วน ชัดเจน และมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่น่าสนใจ ควรแก่การติดตาม ให้ ๒ คะแนน

(๒) ถ้ามีข้อมูลในแต่ละประเด็นมีข้อความไม่ครบถ้วนและขาดความชัดเจน แต่น่าจะมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่น่าสนใจควรแก่การติดตาม ให้ ๑ คะแนน

(๓) ถ้ามีข้อมูลในแต่ละประเด็นมีข้อความไม่ครบถ้วนและขาดความชัดเจน และไม่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่น่าสนใจควรแก่การติดตาม ให้ ๐ คะแนน

๒) การให้นำหนักคะแนนในแต่ละประเด็นองค์ประกอบ มีคะแนนตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตาราง แสดงการให้นำหนักคะแนนในแต่ละประเด็นองค์ประกอบตามแบบเสนอผู้ทรงภูมิปัญญาเพื่อประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น “ครุภูมิปัญญาไทย” รุ่นที่...

ประเด็นองค์ประกอบตามแบบเสนอผู้ทรงภูมิปัญญาเพื่อประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น “ครุภูมิปัญญาไทย” รุ่นที่...	การให้นำหนักคะแนน
๑. ประวัติผู้ทรงภูมิปัญญา	๑
๒. ประวัติชีวิตและผลงาน	๒
๓. ประสบการณ์การทำงานด้านที่เกี่ยวข้อง	๔
๔. ผลงานที่ปรากฏ	๔
๕. เครื่องราชอิสริยาภรณ์/ เกียรติคุณ / รางวัลที่เคยได้รับ	๒
๖. เรียงความเล่าถึงประวัติชีวิตและการทำงานอย่างละเอียด	๓
๗. ความคิดเห็นของผู้เสนอ	๑
๘. ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น	๑
๙. ชื่อ-ที่อยู่ของผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม	๑
๑๐. เอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณา	๑
รวม	๒๐ คะแนน

อนึ่ง การผ่านเกณฑ์ประเมินจากเอกสารเพื่อก้าวไปสู่การประเมินภาคสนามได้ก็ต่อเมื่อมีผลคะแนนจากการประเมินเอกสารในประเด็นองค์ประกอบ ๑๐ ประเด็นดังกล่าวนี้ จะต้องได้ผลสัมพัทธ์รวมของคะแนนต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐

๒. หลักเกณฑ์การประเมินภาคสนาม

การประเมินภาคสนาม มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจากข้อมูลที่มีในพื้นที่ภาคสนามเพื่อประเมินเชิงประจักษ์ โดยใช้หลักเกณฑ์การประเมินภาคสนามนี้ประเมินผู้ทรงภูมิปัญญาที่ได้ผ่านการประเมินจากเอกสารตามข้อ ๑.๑ แล้ว ทั้งนี้ คณะทำงานฯ ต้องพิจารณาองค์ประกอบ ตัวชี้วัด เกณฑ์การให้คะแนน และการให้น้ำหนักคะแนนแก่ผู้ทรงภูมิปัญญาตามที่กำหนดไว้ ๓ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (๕ ข้อ) ได้แก่

- (๑) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นที่ยอมรับของสังคม
- (๒) มีคุณธรรม จริยธรรม และเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญา
- (๓) มีความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้นๆ
- (๔) ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ
- (๕) เป็นผู้นำที่ดีและมีความสามารถในการบริหารจัดการ

๒) ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ (๕ ข้อ) ได้แก่

- (๑) มีความสามารถในการถ่ายทอดภูมิปัญญา
- (๒) มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้
- (๓) มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญา
- (๔) มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญา
- (๕) มีการติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญา

๓) ด้านคุณภาพของผลงาน (๓ ข้อ) ได้แก่

- (๑) มีผลงานที่เกิดจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง
- (๒) มีผลงานเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม
- (๓) มีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติในการแก้ไขปัญหาและเพื่อการพัฒนา

๓. การประกาศผลผู้ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ

การประกาศผลผู้ทรงภูมิปัญญาที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ นั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจะประกาศรายชื่ออีกต่อเมื่อมีผลการประเมิน ซึ่งคณะทำงานฯ ได้พิจารณาเรียบร้อยแล้ว โดยเฉพาะเงื่อนไขการประเมินภาคสนามนี้ ผู้ทรงภูมิปัญญาที่มีสิทธิ์ได้รับการประกาศผลได้รับการยกย่องจะต้องผ่านเกณฑ์บังคับร้อยละ ๕๐ ในองค์ประกอบของแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

๑) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย ๒ ข้อ ได้แก่ ข้อ (๑) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นที่ยอมรับของสังคม และข้อ (๓) มีความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้นๆ

๒) ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ ประกอบด้วย ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อ (๒) มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้ (๓) มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญา และข้อ (๔) มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญา

๓) ด้านคุณภาพของผลงาน ประกอบด้วย ๑ ข้อ ได้แก่ ข้อ (๑) มีผลงานที่เกิดจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

นอกจากจะผ่านเกณฑ์บังคับร้อยละ ๕๐ แล้ว ยังมีเงื่อนไขต่อมา คือ ผู้ทรงภูมิปัญญาจะต้องได้คะแนนโดยรวมตามแบบประเมินภาคสนามร้อยละ ๘๐ ตามประเด็นต่างๆ ขององค์ประกอบตัวชี้วัด เกณฑ์การให้คะแนน และการให้น้ำหนักคะแนนแก่ผู้ทรงภูมิปัญญา

ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ๔๖ คน โดยได้เข้ารับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๗ จาก ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ในวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ณ ห้องกรุงธน ชั้น ๓ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร

เครื่องหมายเชิดชูเกียรติ ครุภูมิปัญญาไทย

ลักษณะของเข็มเชิดชูเกียรติครุภูมิปัญญาไทย

มีลักษณะเป็นช่อสายกระจิงตาอ้อย ๙ ช่อ ที่ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนขอบข่ายภูมิปัญญาไทย ๙ ด้าน ประกอบด้วยข้อความ “ครุภูมิปัญญาไทย” ที่ทำด้วยเงินบริสุทธิ์ และเพชรทั้ง ๙ ช่อ ทำด้วยทองคำแท้

ความหมาย

หมายถึง ความเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาของครุภูมิปัญญาไทยด้านใดด้านหนึ่งใน ๙ ด้าน ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี และด้านโภชนาการ

ผู้ออกแบบ

นายนนทิวรรธน์ จันทนพลิน อาจารย์ภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ครูสดุดี “ครูภูมิปัญญาไทย “ รุ่นที่ ๗
ประจำปี ๒๕๕๔

ครู คือเทียนส่องหล้า	สวัสดิ์
ภูมิ วิชาภูมิธรรมมี	มากล้น
ปัญญา เพิ่มพูนทวี	ตอบคืน แผ่นดิน
ไทย จิ่งวัฒนาพัน	เพราะได้ครูดี
ครูคือเทียนส่องหล้า	ภูมิปัญญาของแผ่นดิน
ใสส่องไร้มลทิน	กระจ่างแจ้งประจักษ์ใจ
ภูมิรู้ที่ครูมี	เกินวจีจกขานไข
ตอบคืนแผ่นดินไทย	มนัสอ่อนมโนงาม
ความดีที่สรรสร้าง	คือเส้นทางที่ลือนาม
ประกาศเกียรติทั่วเขตคาม	ตระหนักรู้บูชาคุณ
“เก๋าค้อ” ชูไสว	คือภูมิใจได้การุณ
“เก๋าด้าน” ได้เกื้อหนุน	สังคมไทยเสมอมา
สรรพศาสตร์ที่รังสรรค์	คือรางวัลของชีวา
ชีวิตเต็มคุณค่า	เป็นแบบอย่างสังคมดี
สอนสั่งให้ศิษย์รู้	ทำให้อูเป็นศักดิ์ศรี
อยู่ให้เห็นประเด็นมี	คือครูดีในดวงใจ
สืบนี้ว่าประณตน์อม	ต่างรูปหอมสุมาลัย
แต่ครูปัญญาไทย	สุขสวัสดิ์ดีพิพัฒน์เทอญ.

ด้วยจิตคารวะ

สมาคมครูภูมิปัญญาไทย

ประพันธ์โดย ครูสมเจตน์ วิมลเกษม
ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๕ ด้านภาษาแลวรรณกรรม
ลิขิต ณ เมืองฮอยอัน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

๓ กันยายน ๒๕๕๔

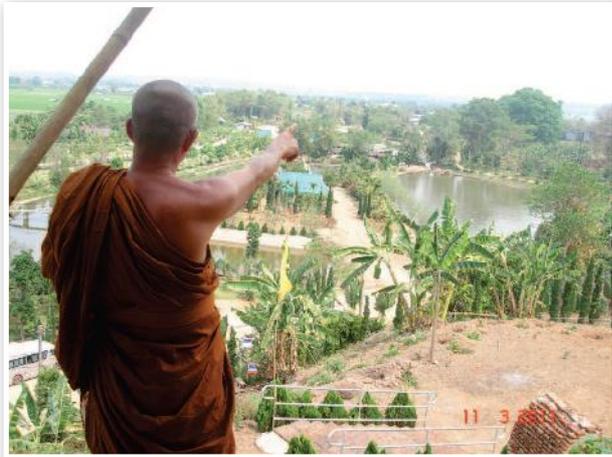
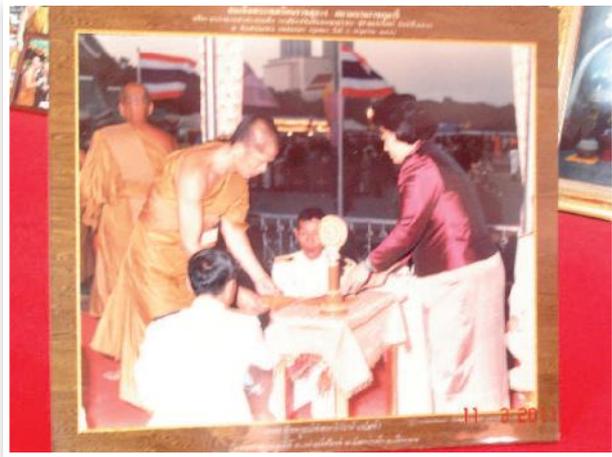
ครุฑมณีปัญญาไทย ด้านการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ)

พระครูไพฑูลย์พัฒนากิรักษ์

ครุฑภูมิปัญญาไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ)

คำประกาศเกียรติคุณ

พระครูไพฑูลย์พัฒนภิกษุ

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ)

พระครูไพฑูลย์พัฒนภิกษุ เกิดเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ จังหวัดเชียงราย เป็นพระนักพัฒนาที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยการนำหลักธรรมมาเป็นกุศโลบายในการอนุรักษ์ผืนป่าจำนวน ๗,๒๐๐ ไร่ ให้เป็นป่าต้นน้ำที่สมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยความที่เป็นผู้มุ่งมั่นทำงานด้วยจิตสาธารณะ มองการณ์ไกลแบบองค์รวม จึงคิดริเริ่มดำเนินงานโครงการต่างๆ อาทิ โครงการบ้านชุมชนยั่งยืน โครงการเสด็จล้านนา โครงการวังมัจฉา โครงการเขื่อนดอยงู ฯลฯ โดยประสานความร่วมมือจากภาคประชาชน ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ จนประสบผลสำเร็จ ผลงานเป็นที่ประจักษ์ ส่งผลให้เยาวชน ประชาชนจากทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำอย่างต่อเนื่อง

การที่พระครูไพฑูลย์พัฒนภิกษุ ได้นำความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

พระครูไพบูลย์พัฒนาภิรักษ์

ครูภูมิปัญญาไทย

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

พระครูไพบูลย์พัฒนาภิรักษ์ (ถวัลย์ ปกุกโม) เกิดที่ตำบลแม่เจดีย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เป็นบุตรคนที่ ๒ ของพ่อตีบและแม่จันทร์ กั้นทะปวน เมื่ออายุได้ ๒ ปี แม่อุ้มคำบ้อและพ่ออุ้มก้อยได้รับ พระครูไพบูลย์พัฒนาภิรักษ์เป็นบุตรบุญธรรม ช่วยงานทุกอย่างตั้งแต่เลี้ยงวัว ควาย ปลูกผัก ผลไม้ จักสาน ทำงานบ้าน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ได้บวชเป็นสามเณร เจ้าอาวาสให้เรียนภาษาบาลีสันสกฤต การเทศน์ภาษาล้านนา จนสามารถอ่าน-เขียนภาษาล้านนา และท่องบทสวดมนต์ ๑๒ ตำนานได้ หลังจากนั้นจึงไปเรียนพระปริยัติ ศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนวัดป่าสัก ศึกษาระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดสุโขทัย นอกจากนี้ได้เรียนรู้สูตรตำราสมุนไพรกับคุณตาอ้าย แสงปิ่นตา ซึ่งเป็นหมอแผนโบราณ สามารถปรุงยาสมุนไพรพื้นบ้านรักษาโรคต่างๆ ได้ เช่น กระจูดหัก อัมพฤกษ์

ปี ๒๕๑๘ พระครูไพบูลย์พัฒนาภิรักษ์ ได้เดินทางกลับไปอุปสมบทที่วัดบ้านแม่เจดีย์ ได้เห็นสภาพวัดที่ถูกทิ้งร้าง และการลักลอบตัดไม้บุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อเป็นที่ทำกิน ล่าสัตว์ป่า สภาพป่าเปลี่ยนแปลงไป จึงมุ่งอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป่าไม้ ๗,๒๐๐ ไร่ ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ เหมาะแก่การเป็นป่าต้นน้ำ พร้อมกับ การเผยแพร่หลักธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา ตลอดจนการบูรณปฏิสังขรณ์ โบราณสถานวัดพระธาตุแม่เจดีย์ให้เป็นที่สักการะของพุทธศาสนิกชน

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ พระครูไพบูลย์พัฒนาภิรักษ์ ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง โดยนำองค์ความรู้แนวคิด แนวปฏิบัติ และประสบการณ์ที่ได้จากเรียนรู้ศรัทธาธรรมของหลวงปู่พุทธทาส หลวงพ่อปัญญาันทภิกขุ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ และจากการอบรมที่สำนักจิตตภาวันวิทยาลัย ด้วยการประสานความร่วมมือจากกำนัน ๑๕ หมู่บ้านให้เข้า

มามีส่วนมาร่วมปลูกป่า “ซ่อมป่า” ดำเนินการจัดทำโครงการสวนสาธารณะน้ำชุ่มเมืองเย็น โครงการเสด็จล้านนา โครงการวังมัจฉา โครงการเขื่อนดอยงู จัดสร้างศูนย์สาธิตพุทธศาสนา

พระครูโพบูลย์พัฒนาภิรักษ์ เป็นเจ้าอาวาสวัดพระธาตุแม่เจดีย์ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ และด้วยเจตนารมณ์ มุ่งมั่นต้องการเห็นผู้เรียนและประชาชนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ป่าไม้ จึงอุทิศตนถ่ายทอดเผยแพร่พระธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ควบคู่กับการให้ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบัน ผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่หน่วยงานและประชาชนทั่วไป

องค์ความรู้

พระครูโพบูลย์พัฒนาภิรักษ์ เป็นพระนักพัฒนาที่มีความรอบรู้ โครงการและกิจกรรมต่างๆ ท่านจะ “คิด- ออกแบบ-พัฒนา” เพื่อการเผยแพร่หลักธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

- ประยุกต์ความเชื่อด้านศาสนา โดยการสร้างพระพุทธรูปปางต่างๆ ในบริเวณพื้นที่ป่า ๗,๒๐๐ ไร่ ซึ่งชุมชนเรียกบริเวณดังกล่าวว่า “ดอยม่อนพระหลาย” เพื่อเตือนสติคนที่จะเข้ามาลักลอบตัดไม้ทำลายป่า

- อนุรักษ์ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ให้คงสภาพที่เป็นป่าสมบูรณ์ที่สุดเหมาะแก่การเป็นป่าต้นน้ำ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ดังนี้

- ฟื้นฟูสภาพป่าด้วยการซ่อมหรือปลูกป่าเพิ่ม เพื่อให้คืนสภาพเป็นป่าต้นน้ำ

- จัดทำแนวกันไฟล้อมรอบพื้นที่ป่า ๗,๒๐๐ ไร่ โดยประสานขอการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานป่าไม้เขตเชียงราย กรมป่าไม้

- จัดกิจกรรมบวชป่าและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่ขุนน้ำดอยนางแก้ว ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของอำเภอเวียงป่าเป้า

- จัดทำโครงการวังมัจฉา เพื่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยย่าคำมา สำหรับเก็บกักน้ำและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลามากกว่า ๕๐ ชนิด ประมาณ ๕๐,๐๐๐ ตัว

- จัดทำโครงการเชื่อมตอยุง เพื่อเป็นแหล่งน้ำไว้ใช้ในพื้นที่เกษตรกรรมของชุมชนตำบลแม่เจดีย์ ตำบลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
- พัฒนาพื้นที่บริเวณรอบวัดซึ่งเดิมมีสภาพเสื่อมโทรม ด้วยการสร้างสวนสาธารณะ โครงการบ้านชุมชนเมือง เย็นสามัคคี จัดหาพันธุ์ไม้ ทั้งไม้ผล สมุนไพรหลากหลายชนิดมาปลูกจำนวนมาก
- จัดทำโครงการเสด็จล้านนา เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้ ด้านพระพุทธศาสนาทั้งด้านวิถีชีวิตของชาวล้านนาและด้านพุทธศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ พิธีกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญ พร้อมทั้งสร้างศูนย์สาธิตพุทธศาสนากับป่าไม้ที่ ๙ ในพื้นที่ ๑๕๐ ไร่ รองรับผู้อบรมได้ประมาณ ๓๐๐ คน นับเป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนได้รู้ถึงคุณค่าและร่วมอนุรักษ์ไว้สืบไป

การถ่ายทอดความรู้

พระครูโพบูลย์พัฒนารักษ์ ได้เผยแพร่หลักธรรมควบคู่กับการให้ความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แก่ผู้เรียนและประชาชนทุกภาคส่วน ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :**
- บรรยายให้ความรู้แก่ผู้เรียนในจังหวัดเชียงรายและจังหวัดใกล้เคียง เช่น โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม โรงเรียนเวียงป่าเป้าวิทยาคม นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
  - จัดอบรมแก่ผู้เรียน เยาวชน ในอำเภอเวียงป่าเป้า เพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยจัดค่ายเยาวชนอนุรักษ์ป่าไม้วัดพระธาตุแม่เจดีย์ มีนักเรียนและเยาวชนเข้าร่วมอบรม (ทุกปี)

- ศึกษานอกระบบ :**
- บรรยายถวายความรู้พระสงฆ์ช่วยงานด้านป่าไม้ จำนวน ๑๐๐ รูป จัดโดยกรมป่าไม้
  - บรรยายให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ องค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในจังหวัดเชียงรายและต่างจังหวัด อาทิ นักศึกษา วปอ.
  - ถ่ายทอดความรู้และปฏิบัติธรรมทุกวันอาทิตย์ สัปดาห์สุดท้ายของเดือน ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐-๑๕.๐๐ น.

การศึกษาตามอัธยาศัย : เป็นวิทยากรบรรยายให้แก่ประชาชนและผู้สนใจที่มาศึกษา เรียนรู้ดูงานทั่วประเทศ

วิธีการถ่ายทอดความรู้

วิธีการถ่ายทอดความรู้ของพระครูโพบูลย์พัฒนารักษ์ มีหลายวิธีแตกต่างกันตามกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

- กรณีสอนนักเรียนหรือเยาวชน จะถ่ายทอดความรู้โดยบรรยายให้ความรู้ ความเป็นมา วัตถุประสงค์ของกิจกรรมรายละเอียดโครงการที่จัดทำขึ้น
- ให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคม เช่น การตัดไม้ทำลายป่า เหตุภัย และวิธีแก้ไข เน้นให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ
- หลังจากนั้นจะพาผู้เรียนไปเรียนรู้ในพื้นที่ป่า แล้วให้เขียนในสิ่งที่ได้พบเห็น เพื่อนำข้อมูลมาสรุปร่วมกัน
- กรณีสอนกลุ่มประชาชน/องค์กรบริหารส่วนตำบล/ผู้สูงอายุ จะให้ความรู้และสร้างความตระหนักด้วยการพาเดินชมสภาพพื้นที่ป่าไม้ที่ได้พัฒนา เช่น วังมัจฉา โครงการบ้านชุมชนเมืองเย็น เขื่อนดอยงู ฯลฯ พร้อมอธิบายถึงความเป็นมา/ความสำคัญ ตลอดจนแนวทางที่ต้องร่วมกันพัฒนา

พระครูโพนุลย์พัฒนารักษ์ ชื่อเดิม พระถวัลย์ ปรุกโกโม เกิดเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ที่ตำบลแม่เจดีย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๓ คน ของนายตีบ และนางจันทร์ กันทะปวน

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๐๙ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนแม่เจดีย์ จังหวัดเชียงราย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๑๔ นักธรรมโท จากสำนักวัดสันตันเปา

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ โล่รางวัลการอนุรักษ์ป่า ของการปิโตรเลียม จากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมบรมราชกุมารี อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดนครราชสีมา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้รับพระราชทานรางวัลเสมาธรรมจักรทองคำ ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา สาขาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามมบรมราชกุมารี
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ โล่รางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นผู้ทำคุณประโยชน์แก่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประเภทบุคคล สาขาทรัพยากรธรรมชาติ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ โล่การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ดีเด่น สำนักงานป่าไม้เขต จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๙ โล่รางวัลช่วยเหลือราชการกรมป่าไม้ สาขาการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ป่า
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

พระครูอดุลสีกิตฺติ

ครุฑมณีปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (ประเพณี และพิธีกรรมล้านนา)

คำประกาศเกียรติคุณ

พระครูอุบลสีลิกิตต์

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
(ประเพณีและพิธีกรรมล้านนา)

พระครูอุบลสีลิกิตต์ เป็นพระสงฆ์ที่ทรงภูมิปัญญา เป็นผู้รอบรู้ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี พิธีกรรม และวัฒนธรรมล้านนา มีความเชี่ยวชาญในการเทศนาธรรม ทำนองต่างๆ โดยเฉพาะการเทศน์มหาชาติแบบล้านนา การประพันธ์บทร้อยกรองและเขียนตำราทางวิชาการล้านนาคดี ตลอดจนการคิดคำนวณและจัดทำปฏิทินล้านนา อนุรักษ์โบราณวัตถุและรวบรวมคัมภีร์โบราณ องค์ความรู้ทั้งหมดของท่านได้ถ่ายทอดเผยแพร่ไปสู่ชุมชนและผู้เรียนทุกระดับการศึกษา ทุกกลุ่มอาชีพอย่างต่อเนื่องมากกว่า ๔๐ ปี ผลงานเป็นที่ประจักษ์ ส่งผลต่อการพัฒนาคนและสังคมโดยรวม

การที่พระครูอุบลสีลิกิตต์ ได้นำความรู้ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (ประเพณีและพิธีกรรมล้านนา) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคมจึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

พระครูอดุลสีกิตฺติ์

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
(ประเพณีและพิธีกรรมล้านนา)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

พระครูอดุลสีกิตฺติ์ (ประพันธ์ ฐานวุฑโฒ) เป็นบุตรคนแรกของพ่อสิงห์คำ บุญชุ่ม และแม่ชุ่ม บุญชุ่ม ชีวิตในวัยเด็กได้ศึกษาที่โรงเรียนบ้านสันทราย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ พ่ออยู่ชั้นไพรพฤกษ์ ได้นำตัวไปฝากเป็นศิษย์วัดศรีถ้อย เพื่อเรียนรู้ภาษาล้านนาเป็นเวลา ๑ ปี พ.ศ. ๒๕๐๙ ได้บรรพชาเป็นสามเณรและเริ่มเรียนเทศนาธรรมแบบพื้นเมืองล้านนาจากเจ้าอาวาสและเรียนปฏิทินล้านนาจากพ่อหนานดวง ค่ายอด อาจารย์วัดศรีถ้อย เรียนเทศน์มหาชาติกัณฑ์ฉกษัตริย์และกัณฑ์มัทรี จากพ่อน้อยบุญทา พรหมชัย เป็นผู้ฝึกสอน ขณะนั้นได้เรียนนักธรรมชั้นตรี โท และเอกด้วย เมื่อจบแล้วเห็นว่าควรจะมาศึกษาต่อในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อหาความรู้เพิ่มเติมจึงมาอยู่ที่วัดหมื่นสาร โดยเป็นศิษย์ท่านพระครูโสภาสคณาภิบาล (อดีตเจ้าอาวาส เจ้าคณะอำเภอแม่แจ่ม) ได้รับถ่ายทอดเรื่องการเทศน์มหาชาติแบบล้านนา กัณฑ์ครกัณฑ์ และเทศนาธรรมพื้นเมืองทำนองต่างๆ ได้ไปศึกษาต่อเทศน์กัณฑ์มารบรรพ์ จากพ่อหนานบุญทา สุวรรณ ระหว่างนั้นได้เรียนรู้จากปราชญ์หลายคน เช่น พ่อหนานเมืองใจ ไชยชนะ เรื่องประเพณีพิธีกรรม และพระเถระของเมืองเชียงใหม่ที่มีชื่อเสียงในด้านพิธีกรรมและปฏิทินล้านนา จนสามารถอ่านเขียนภาษาล้านนา และเข้าใจในการทำพิธีต่างๆ ได้เป็นอย่างดี พร้อมกันนั้นจึงทำการศึกษาเอกสารโบราณที่อดีตเจ้าอาวาสรวบรวมไว้ทั้งทางด้านศาสนา พิธีกรรม การเทศน์ ประเพณี วัฒนธรรมโบราณล้านนา ทั้งจากวัดหมื่นสาร วัดธาตุคำ และคัมภีร์ของวัดต่างๆ อีกมากมาย จึงมีองค์ความรู้หลายแขนง

ด้วยความเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน จึงได้ศึกษาจากผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศึกษาจากโรงเรียนธรรมราชศึกษา จนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และศึกษาต่อที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำพูน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในปี ๒๕๔๒ และระดับปริญญาตรีที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๖ ตามลำดับ และเนื่องจากต้องสอนนักศึกษาาระดับปริญญาโท จึงศึกษาต่อจนจบปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต ในปี ๒๕๕๒

ปัจจุบัน พระครูอดุลสีกิตติ์ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดธาตุคำ เจ้าคณะตำบลหายยา และพระอุปัชฌาย์ นอกจากนี้ยังเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษามหาวิทยาลัยต่างๆ และการค้นคว้าแบบอิสระ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ จนถึงปัจจุบัน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒

องค์ความรู้

พระครูอดุลสีกิตติ์ เป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญประเพณีและพิธีกรรม สำหรับการเทศนาธรรมได้ฝึกฝนตั้งแต่เป็นสามเณร (อายุได้ ๑๔ ปี) ได้แสดงแก่พุทธศาสนิกชนตามความเชี่ยวชาญ ๔ แบบ ดังนี้

- เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการเทศนา (๑) เทศน์แบบมหาชาติ เวสสันดรชาดก แบบทำนองล้านนา โดยเฉพาะกัณฑ์กุมารบรรพม์ มัทรี ฉกษัตริย์ นครกัณฑ์ทำนองมะนาวล่องของ น้ำตกตาด ท้าวโกวโหมมาได้คันทอง (๒) เทศนาธรรมวัตรแบบล้านนาทำนองน้ำดั้นท้อลมพัดพร้าว โกสับดั่ง ใช้เทศน์สอนประชาชนในฤดูกาลเข้าพรรษา (๓) การเทศน์บรรยายแบบภาคกลาง ใช้เทศน์อบรมประชาชนทั่วไป ร่วมกับคณะสงฆ์ (๔) การเทศน์แบบบุจฉา - วิสัชนา ซึ่งต้องมีปฏิภาณในการโต้ตอบเป็นอย่างดี

- มีความเชี่ยวชาญในด้านพิธีกรรมล้านนา พิธีบายศรีสู่ขวัญลูกแก้ว (นาค) สู่ขวัญพระสงฆ์ระดับมหาเถระ เช่น เจ้าคณะภาค ๗ การทำพิธีสืบชะตาคน การสืบชะตาบ้านเมือง สืบชะตาแม่น้ำ ป่า แบบล้านนา การทำพิธีพุทธาภิเษก พิธีกินอ้อพะงา เพื่อเพิ่มพลังปัญญาและปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ให้ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมล้านนาแก่พุทธศาสนิกชน

- มีความสามารถด้านภาษาและวรรณกรรม ประพันธ์บทร้อยกรอง ทั้งของภาคกลางและล้านนา สร้างสรรค์งานล้านนาคติในรูปแบบหนังสือ โดยได้รวบรวมองค์ความรู้ ประวัติ เรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมล้านนา เพื่อเผยแพร่ธรรมะ ประเพณีวัฒนธรรมล้านนา ได้แก่ หนังสือฮิตกของของป่าเก่า คู่มือมัททหายก (อาจารย์วัด) ในการประกอบพิธีกรรม หนังสือสาระล้านนาคติ (ภาคพิธีกรรม) สาระล้านนาคติ (ภาคประเพณีวัฒนธรรม) คำว คำสอนและโคลงโยคะม้า โลกนิติคำคว่ำ ธรรมคิตา ๘๐ พรรษา คำเพราะเหมาะมะ่วน สำนวนล้านนา ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังได้เขียนบทความด้านล้านนาคติลงในหนังสือต่างๆ มีหน่วยงานและผู้สนใจขอผลงานไปพิมพ์เผยแพร่จำนวนมาก

- ริเริ่มคิดค้นนวัตกรรมปฏิทินล้านนา โดยเรียนรู้จากครูบาอาจารย์ พับสาไบราณ ให้กลับมาเป็นที่นิยมของคนล้านนาทั้งพระสงฆ์และชาวบ้านอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่เกือบจะสูญหายไปเพราะขาดคนคิดคำนวณและทำเผยแพร่ จึงพยายามคิดคำนวณและจัดทำเป็นแบบปฏิทินแขวน แบบตั้งโต๊ะ แบบรูปเล่มไดอารี่ให้เหมาะกับยุคสมัย
- ออกแบบเสนาสนะในวัด ตามศิลปะภาคกลางและล้านนา ซึ่งมีผลงานโดดเด่นคือออกแบบวิหาร โบสถ์ มีผู้มาขอคำแนะนำและตรวจสอบแบบแปลนจำนวนมาก
- อนุรักษ์โบราณวัตถุ คัมภีร์โบราณสมุดข่อย (พับสา) ที่บันทึกเรื่องราวพิธีกรรม ความเชื่อ กฎหมาย ตำรายา คัมภีร์มหาเวสสันดรชาดก เพื่อใช้เป็นคู่มือศึกษาและเรียนรู้อักษรเมืองล้านนา

การถ่ายทอดความรู้

พระครูอดุลสัสสีกิตติ์ เป็นวิทยากรอบรม เทศนาและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับศาสนาประเพณี พิธีกรรมให้แก่ผู้เรียนทุกกลุ่มทุกระดับการศึกษา ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** วิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่นักเรียนโรงเรียนสะเมิงพิทยาคม โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษามจร. วิทยาเขตเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ สอนภาษาและวรรณกรรมล้านนาชั้นกลางแก่ผู้เรียนมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ โรงเรียนผดุงวิทย์ เป็นต้น โรงเรียนวิถียุทธแบบล้านนา โรงเรียนเมตตาศึกษา โรงเรียนธรรมราชาศึกษา เป็นต้น
- การศึกษานอกระบบ :**
- ก่อตั้งกลุ่มชาวพุทธวัดธาตุคำ เพื่อเป็นการเรียนรู้และอนุรักษ์ฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมล้านนาในด้านต่างๆ
  - ถ่ายทอดความรู้และอบรมนักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนวัดศรีสุพรรณ
  - ฝึกอบรมประเพณีวัฒนธรรมให้แก่สภาวัฒนธรรมอำเภอจอมทอง สภาวัฒนธรรมอำเภอฮอด องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ ศูนย์พัฒนาครอบครัวตำบลหนองป่าครั่ง
- การศึกษาตามอัธยาศัย :**
- บรรยายและเทศนาธรรมให้ความรู้ด้านล้านนาแก่สภาวัฒนธรรมจังหวัดพะเยา สภาวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ เป็นวิทยากรบรรยายในการเสวนาทางวิชาการ และการอบรมแก่ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่
  - จัดแสดงประเพณีวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่และแสดงธรรมในเทศกาลงานพิธีสำคัญต่างๆ เช่น งานเทศน์มหาชาติล้านนา งานทอดจุลกรฐินเทศกาลปีใหม่เมือง เทศกาลยี่เป็ง

วิธีการถ่ายทอดความรู้

พระครูอดุลสัจจกิตติ มีวิธีการถ่ายทอดความรู้แก่พระภิกษุ สามเณร และผู้เรียนทั้งในระบบ นอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

๑. ให้ผู้เรียนทดลองเสียง ๕ ระดับ คือ เสียงเล็ก ตามธรรมชาติ เสียงแตกพาน เสียงปานกลาง เสียงใหญ่ เสียงเล็กแหลม

๒. ทำพิธีมอบตัวต่อครูในวันพฤหัสบดี ฝึกให้พระสามเณร หัดเทศน์ตามระดับเสียงดังนี้

- เสียงเล็กแบบแบบแหลม หัดเทศน์กัณฑ์ฉกษัตริย์
- เสียงเล็กตามธรรมชาติ หัดเทศน์กัณฑ์มัทรี
- เสียงแตกพาน หัดเทศน์กัณฑ์กุมาร
- เสียงปานกลาง หัดเทศน์กัณฑ์สักรพรรค์ กัณฑ์นคร
- เสียงใหญ่ หัดเทศน์กัณฑ์ชุก มหาราช บางครั้งกัณฑ์นครด้วยก็ได้

๓. ฝึกในวันพฤหัสบดีข้างขึ้น เพราะเป็นวันครูและถือเคล็ดว่าข้างขึ้นพระจันทร์จะสุกใส และส่องสว่างขึ้นเรื่อยๆ จะทำให้มีความขำนาญขึ้นเรื่อยๆ และชื่อเสียงจะขึ้นสูงขึ้นไป เหมือนพระจันทร์ เตรียมข้าวตอกดอกไม้ใส่พาน ประกอบด้วย ดอกขาว ๖ ดอก เทียน ๖ เล่ม เงิน ๖ สลึง นำไปมอบตัวต่อครู แล้วจึงเริ่มฟังเสียงโดยเทศน์ธรรมที่เตรียมไว้สำหรับฝึกนั้น ๑ จบ พระครูจะเริ่มสอนวิธีตั้งนะโม สอนการเอื้อนเสียง “นะโม” ว่าจะต้องเอื้อนที่ตัวอักษรใดแล้วจึงไปวางเสียงหยุดหายใจเมื่อจบ

๔. ฝึกกำหนดลมหายใจ การนั่งเทศน์และกำหนดเสียงตำราโบราณให้นั่งตัวตรงอย่าหันไป-หันมา จะทำให้เสียงเลื่อนไหลผิดไปจากเสียงเดิม เสียงเทศน์จะไม่ไพเราะ

๕. การตั้งเสียงเวลาใส่กาพย์ต้องเสียงใหญ่ หากออกเสียงเล็กไปต้องพยายามคลายเสียงให้เสียงใหญ่ทีละน้อย สำหรับผู้เรียนที่เรียนระดับอุดมศึกษา จะสอนเน้นให้คิดวิเคราะห์ความแตกต่าง/ประโยชน์ ที่ได้จากพิธีกรรมเทศน์มหาชาติ ฯลฯ ส่วนประชาชนทั่วไปจะเทศนาตามหลักธรรมที่เข้าใจง่ายและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

พระครูอดุลสีกิตติ์ เกิดเมื่อวันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๗ ที่ตำบลสันทราย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวนพี่น้อง ๓ คน ของนายสิงห์คำ บุญชุ่ม และนางชุ่ม บุญชุ่ม

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๖ ปริญญาตรีพุทธศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ ๑) มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒ ปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๔ วุฒิบัตรการเป็นนักเทศน์แม่แบบของมหาเถรสมาคม
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๕ โล่เกียรติคุณผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม สาขาภาษาศาสตร์ ด้านศาสนา จากจังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๗ โล่เกียรติคุณ เพชรราชภัฏ - เพชรล้านนา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๙ เกียรติบัตรครูภูมิปัญญา จากโรงเรียนสะเมิงพิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ โล่เกียรติยศผู้มีอุปการคุณต่อวัฒนธรรม จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ โล่ประกาศเกียรติคุณศิษย์เก่าดีเด่น จากโรงเรียนธรรมราชศึกษา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒ โล่ประกาศเกียรติคุณรางวัล “ภูมิแผ่นดิน ปิ่นล้านนา” ผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมล้านนา จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ รางวัลผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาประเภทส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกาศเกียรติคุณศิลปินผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ และสภาวัฒนธรรม
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (ประเพณี และพิธีกรรมล้านนา) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ครุฑนิพนธ์ภาษาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

พระครูพิทักษ์ธรรมสาร

ศรัทธาปัญญไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (ประเพณีและพิธีกรรมด้านบท)

คำประกาศเกียรติคุณ

พระครูพิทักษ์ธรรมมาร

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
(ประเพณีและพิธีกรรมล้านนา)

พระครูพิทักษ์ธรรมมาร เกิดเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ที่จังหวัดลำพูน เป็นผู้ทรงภูมิปัญญาและเชี่ยวชาญด้านประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ โดยเฉพาะการเทศน์กัณฑ์มัทรี เทศนาแบบโบราณล้านนา (แหล่มหาชาติ) ด้วยวาจาที่เฉียบคมแฝงด้วยคำสอนที่ลึกซึ้ง สามารถประพันธ์ ร่าย คำวาทะ กะโลง คำเวณتان คำเชิญ คำอาราธนาฯ ด้นร้อยสวด ที่ทันต่อเหตุการณ์ องค์กรความรู้ที่พระครูพิทักษ์ธรรมมารได้สั่งสมมามากกว่า ๔๐ ปี เป็นที่ประจักษ์ และได้ถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียน ตลอดจนประชาชนได้เรียนรู้ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และร่วมอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมประเพณีไว้เป็นมรดกของชาติต่อไป

การที่พระครูพิทักษ์ธรรมมาร ได้นำความรู้ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (ประเพณีและพิธีกรรมล้านนา) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

พระครูพิทักษ์ธรรมมาร

ครูอุปัชฌาย์ไทย

ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

(ประเพณีและพิธีกรรมล้านนา)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

พระครูพิทักษ์ธรรมมาร เกิดที่จังหวัดลำพูน ครอบครัวยากจน ต้องหาเงินส่งตัวเองเรียนหนังสือจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม จากนั้นได้เข้ามาอยู่เป็นเด็กวัดที่วัดบ้านแจ่ม ศึกษาภาษาล้านนา จนสามารถอ่านออกเขียนได้ ต่อมาบวชเป็นสามเณรศึกษาพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จนจบนักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรมชั้นเอก ตามลำดับ

พระครูพิทักษ์ธรรมมารได้เรียนรู้การเทศน์กัณฑ์มัทรีจากครูบาบุญตัน ปญโญ และลุงตา บำรุงแจ่ม (ซึ่งผู้เรียนจะต้องเก่งภาษาล้านนา) และเรียนรู้ลีลาการร่ายกาพย์ จังหวะเสียงจากครูอีกหลายท่าน อาทิ ท่านเจ้าคุณพระราชาสุตตราจารย์ อดีตเจ้าคณะจังหวัดลำพูน อาจารย์สิงคะ วรณชัย พ่อหนานตา บ้านสันป่าตอง แล้วนำความรู้เหล่านั้นมาฝึกฝนด้วยตนเอง นอกจากนั้นยังได้เรียนการแต่งบทประพันธ์ร้อยและคำว จากครูบาวัดบ้านแจ่ม จนอายุย่างเข้า ๒๑ ปี จึงได้เข้าพิธีอุปสมบทเป็นพระภิกษุ

ในปี พ.ศ.๒๕๑๕ พระครูพิทักษ์ธรรมมาร ได้ก่อตั้งโรงเรียนโสภณวิทยา ศูนย์อบรมเด็กเล็ก ก่อนเกณฑ์ และศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวินิจฉัยวิทยุ จนชาวบ้านมีความเลื่อมใส ศรัทธาเป็นอย่างมาก เป็นศูนย์รวมน้ำใจของชาวบ้านแจ่ม ตลอดจนพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป

ในปี พ.ศ.๒๕๒๐ พระครูพิทักษ์ธรรมมาร ได้พัฒนาวัดบ้านแจ่มจนได้รับรางวัลเป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ และวัดพัฒนาตัวอย่างดีเด่น ในปี พ.ศ. ๒๕๓๖

ในปี พ.ศ.๒๕๕๐ พระครูพิทักษ์ธรรมมาร ได้ร่วมก่อตั้งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

พระครูพิทักษ์ธรรมมารได้เผยแพร่ธรรมะและอบรมสั่งสอนพุทธศาสนิกชนทั่วไป ตั้งแต่ปีพ.ศ.๒๕๐๘ จนถึง ปัจจุบันนับเป็นเวลานานกว่า ๕๐ ปี

องค์ความรู้

พระครูพิทักษ์ธรรมมาร มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านพิธีกรรมเทศนาล้านนา มุ่งต้องการให้เยาวชน ประชาชน ทุกเพศทุกวัย เข้าใจและเรียนรู้หลักธรรมคำสอนและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน องค์ความรู้ที่พระครูฯ ได้สั่งสม มาตั้งแต่เป็นสามเณรนานนับ ๕๐ ปี เป็นคุณประโยชน์แก่สังคมนานับประการ ดังนี้

- เชี่ยวชาญการเทศน์กัณฑ์มหัทธิ ๒๖ ไบลาน ๗๔ คาถา โดยจะร่ายกายพย์เป็นการอารัมภบทก่อน หลังจาก นั้นจึงเทศน์ตามลำดับธรรมะ ซึ่งแต่ละกัณฑ์จะแฝงด้วย ธรรมะ

- เชี่ยวชาญการเทศนาแบบโบราณล้านนา (แหล่ มหาชาติ) และปาถกถาธรรม โดยเฉพาะการเทศนาสามารถ ใช้ปฏิภาณในการค้นคว้า ค้นแหล่มหาชาติ ได้โดยฉับพลัน ตามบริบทตามสถานการณ์ในขณะนั้น การเทศนาของท่านมีสำนวนโวหารไพเราะน่าฟัง มีคติธรรมคำสอน สอดแทรกตลอดเวลา จึงเป็นที่นิยมของพุทธศาสนิกชนทั่วไป

- เชี่ยวชาญการประพันธ์ ร่าย คำว่อ คำว กะโลง คำอาราธนาศพขึ้นปราสาท คำเวณتان ฯลฯ เพื่อใช้ในการประกอบพิธีต่างๆ ซึ่งสอดแทรกข้อคิด คำสอนตามหลักธรรม เป็นการปลูกฝังคุณธรรม อริยธรรม สร้างสรรค์ความสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคมโลก ผลงานที่ สร้างสรรค์ ได้แก่ คำคำวปุเต่าสอนหลาน บทเวณتانทั้ง ภาษาไทยและภาษาล้านนา หนังสือคำวอ่ากะโลง (โคลง) คำอาราธนาศพขึ้นปราสาท ฯลฯ

การถ่ายทอดความรู้

พระครูพิทักษ์ธรรมมาร ได้ถ่ายทอดความรู้เผยแพร่หลักธรรมแก่พระภิกษุสงฆ์ ผู้เรียน และประชาชน ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน โรงเรียนโสภณวิทยา วัดบ้านแจ่ม และโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม (กาวิละประชานุกูล)
- ศึกษานอกระบบ :** เทศนาธรรมแก่ประชาชนโดยทั่วไป อาทิ หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลมะเขือแจ้ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดบ้านแจ่ม ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดบ้านแจ่ม อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
- ศึกษาตามอัธยาศัย :** เทศนาเผยแพร่ธรรมสั่งสอนศรัทธาประชาชนในงานพิธีต่างๆ ทุกวัน ในจังหวัดลำพูน เชียงใหม่ เชียงราย แพร่ น่าน พะเยา และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งแต่ปี ๒๕๐๘ จนถึงปัจจุบัน

วิธีการถ่ายทอดความรู้

พระครูพิทักษ์ธรรมมาร ทำตัวให้เป็นแบบอย่าง แบบฉบับและมีแบบแผน เพื่อให้สังคมเกิดความเจริญรุ่งเรือง มีวิธีการถ่ายทอดความรู้ตามบริบท ดังนี้

- การสอนเทศน์ จะดูว่าผู้เรียนมีระดับเสียงอย่างไร ถ้าเทศน์มหาชาติ เช่น กัณฑ์มัทรีต้องเสียงเล็กสูง กัณฑ์มหาราชต้องเสียงใหญ่ ฯลฯ
- สาธิตการเทศน์ให้ฟัง แล้วให้ผู้เรียนเทศน์ตามที่ละวรรค ตั้งแต่การตั้งนะโมจนจบกัณฑ์
- บอกข้อจำกัดในการใช้เสียงของผู้เรียนแล้วให้ฝึกการออกเสียงอักขระ การเอื้อนเสียง จนเกิดความชำนาญ
- ให้โอกาสผู้เรียนด้วยการพาไปเทศน์ในงานพิธีต่างๆ จนกระทั่งผู้เรียนมีปฏิภาณในการเทศน์ สามารถเทศน์ด้วยตนเองได้

นอกจากนี้ ยังได้จัดทำเอกสารประกอบการถ่ายทอดและเผยแพร่ ได้แก่ ตำราภาษาล้านนา คำคำวูปู่เฒ่าสอนหลาน บทเวณتانทั้งภาษาไทยและภาษาล้านนา หนังสือคำว้ากะโลง (โคลง) และคำอาราธนาศพขึ้นปราสาท

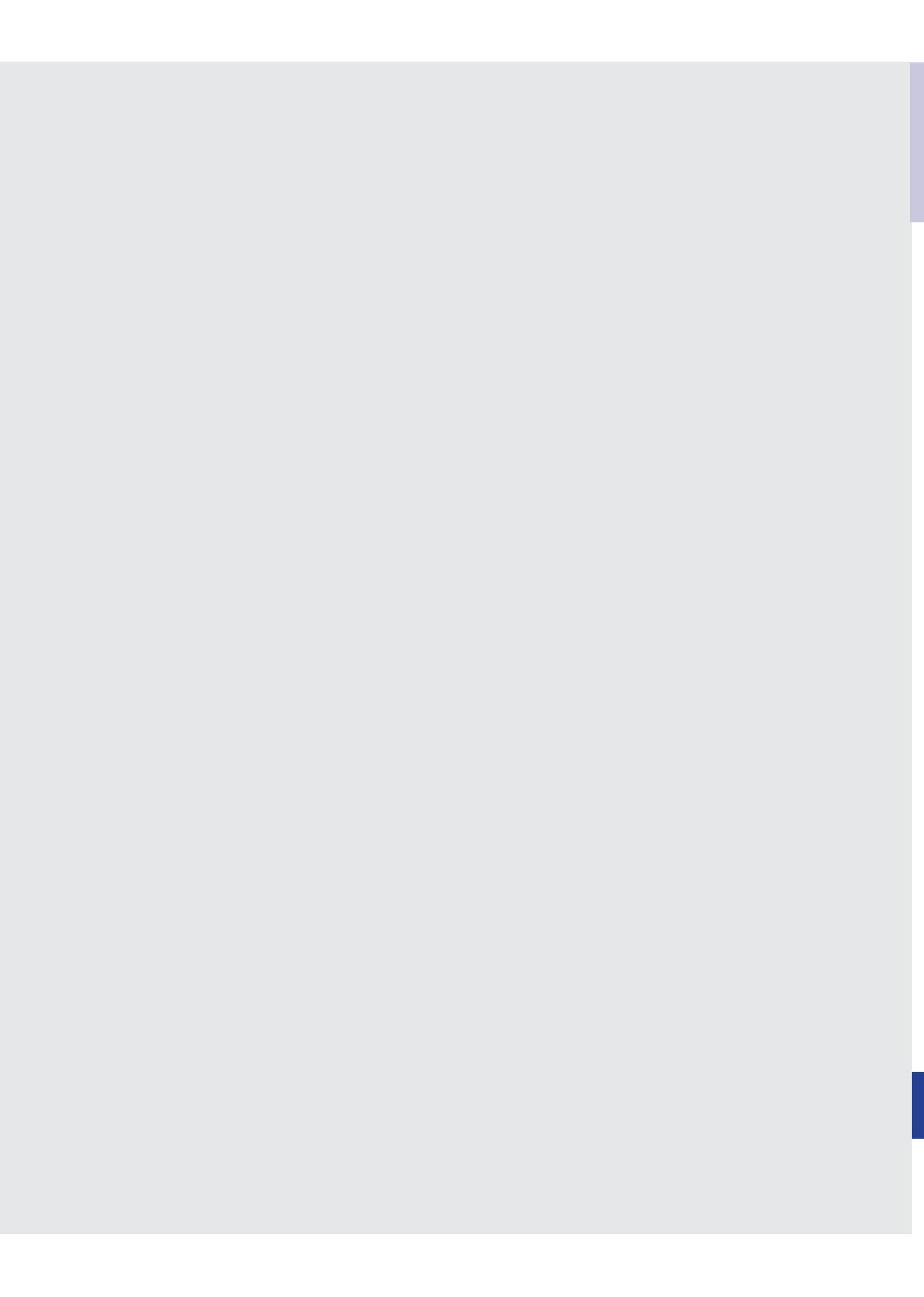
พระครูพิทักษ์ธรรมมาร เกิดเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ที่บ้านแจ่ม ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๕ คน ของนายบุญทา บำรุงแจ่ม และนางคำป็น บำรุงแจ่ม

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑ ปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๔ เกียรติบัตรผู้บำเพ็ญประโยชน์เกื้อกูลกิจการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ประจำสำนักเรียนวัดบ้านแจ่ม จากสมเด็จพระสังฆราชฯ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกาศนียบัตรวัดพัฒนาตัวอย่าง จากกระทรวงศึกษาธิการ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๖ ประกาศนียบัตรวัดพัฒนาดีเด่น จากกระทรวงศึกษาธิการ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๙ เกียรติบัตรและเสมาธรรมจักรฯ จาก กระทรวงศึกษาธิการ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๓ ศิลปินดีเด่นจังหวัดลำพูน สาขาวรรณศิลป์ ด้านบทประพันธ์และร้อย จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จังหวัดลำพูน
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์พัดยศ เป็นเจ้าคณะตำบลชั้นเอก จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (ประเพณีและพิธีกรรมล้านนา) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม (เกษตรอินทรีย์)

นายณรงค์ แฉล้มวงศ์

คณาธิปไตยไทย ด้านเกษตรกรรม (เกษตรอินทรีย์)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายณรงค์ แฉล้มวงศ์

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม
(เกษตรอินทรีย์)

ครูณรงค์ แฉล้มวงศ์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๘๕ ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่จังหวัดอ่างทอง มีความรู้และเชี่ยวชาญในด้านเกษตรกรรม ทำไร่นาสวนผสมตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง คิดค้นและทดลอง ทำปุ๋ยชีวภาพน้ำหมักสารไล่แมลงสูตรต่างๆ แทนการใช้สารเคมี ซึ่งไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและไม่ทำลายระบบนิเวศ ศึกษาวิจัย ทดลองหาอาหารเสริมจากพืชและสัตว์ เป็นผู้นำในการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวขาวกอเดียวไม่ให้สูญหาย และด้วยความมีจิตสาธารณะจึงมุ่งถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะเกษตรกรให้เกิดการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาอาชีพของตนได้ ผลงานเป็นที่ประจักษ์นับเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

การที่ครูณรงค์ แฉล้มวงศ์ ได้นำความรู้ด้านเกษตรกรรม (เกษตรอินทรีย์) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านเกษตรกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

นายจรงค์ แจ่มวงศ์
ครูภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม
(เกษตรอินทรีย์)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูจรงค์ แจ่มวงศ์ ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่จังหวัดอ่างทอง ประกอบอาชีพทำฟาร์มหมู ฟาร์มไก่ เผาถ่าน รับจ้างทั่วไป ต่อมาได้แต่งงานกับนางสมจิตร จึงหันมาทำเกษตรในที่ดิน ซึ่งแม่ของภรรยาขายให้จำนวน ๒๘ ไร่ จึงเกิดแนวความคิดในการทำไร่นาสวนผสมปลูกพืชหลายชนิด เช่น มะม่วง พุทรา มะนาว กระท้อน ขนุน มะปราง มะขาม ลำไย เงาะ ซึ่งทั้งมูลสัตว์และสารเคมีส่งผลต่อสุขภาพทำให้ครูจรงค์ต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล จากการแพ้สารเคมี ในปีพ.ศ. ๒๕๓๖

ผลจากการแพ้สารเคมีทำให้ครูจรงค์เริ่มค้นหาความรู้ใหม่และได้มีโอกาสพบกับอาจารย์ดีพร้อม ไชยวงศ์เกียรติ ได้เรียนรู้และนำมาทดลองในไร่นาของตนเองเป็นเวลา ๓ ปี (ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๗) เมื่อเห็นว่าได้ผลดีแล้ว จึงเผยแพร่ ถ่ายทอดให้กับชุมชน จนได้รับการขนานนามว่า “ปราชญ์ชาวบ้านผู้อุทิศตนเพื่อส่วนรวม” นอกจากนี้ยังได้ผลักดันให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพตำบลวังตะกั่ว จนกลายเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

ปัจจุบัน ครูจรงค์เป็นประธานชมรมเกษตรธรรมชาติและอาหารปลอดภัยจังหวัดพิจิตร และมูลนิธิร่วมพัฒนาพิจิตร ซึ่งดำเนินการในรูปแบบของกลุ่มเครือข่าย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมมือให้ความช่วยเหลือกัน ส่งผลให้เกิดการขยายผล “เกษตรปลอดภัย” ครอบคลุมทุกตำบลของอำเภอบางมูลนาก ทุกอำเภอในจังหวัด องค์ความรู้ทั้งหมดได้ถูกถ่ายทอดไปสู่เกษตรกรและผู้เรียนทุกคนอย่างต่อเนื่องนานกว่า ๑๕ ปี

องค์ความรู้

ครูณรงค์ แฉล้มวงศ์ เป็นผู้มีความอดสาหะ มุ่งมั่นทำงานโดยยึดหลักเกษตรกรรมแบบไร่นาสวนผสมผสานตามวิถีทางเศรษฐกิจพอเพียง ทุกอย่างที่เกิดจากการเรียนรู้ ทดลองในสวนของตนเองจนประสบผลสำเร็จ แล้วจึงเผยแพร่ โดยเน้นการรักษาสิ่งแวดล้อมปลอดสารพิษ

- คิดค้นจุลินทรีย์ และสารไล่แมลงศัตรูพืช โดยใช้สมุนไพรเป็นหลัก เช่น เพลี้ยไฟ แมลงหริ่ขาว หมัดกระโดดทางใบ เพลี้ยอ่อนสะเดา เพลี้ยแป้ง รากเน่าโคนเน่าผลเน่า ไล่เดือนฝอย โรคเน่าคอกใน โรคเหี่ยวโรคเน่าโรคใบจุด ฯลฯ

- คิดค้นและทดลองหาธาตุอาหารเสริมจากพืชและสัตว์แต่ละชนิด เช่น แคลเซียม แมกนีเซียม ซัลเฟอร์ ธาตุเหล็ก และทองแดง

- ธาตุเหล็ก ได้จากยอดอ่อนของพืชผักเขียว เผือก กระจิน แคลเซียมได้จากผักแก่จัด เกล็ดปลา กระดุก เปลือกไข่

- แมกนีเซียม ได้จากพืชผลไม้รสหวาน หอมฉุนฉุนออกกลิ่นฉุน (สับปะรด มะไฟ สตรอเบอร์รี่ ลิ้นจี่) ในสัตว์ ก้าง กระดุก

- ซัลเฟอร์ ได้จากพืชมีกลิ่นฉุน (คื่นฉ่าย ต้นหอม หอมแดง หัวกระเทียม) ในสัตว์ ไนเลียด เมือกเนื้อสด

- ทองแดง มีในพืชเขียวสด เมล็ดแกงและตระกูลถั่ว เครื่องในสัตว์

- ทำปุ๋ยหมักชีวภาพน้ำโดยมีการทดลองจริงให้เห็นผลที่ชัดเจน เช่น ฮอร์โมนเร่งโต ฮอร์โมนลมหุมบำรุงเร่งแต่ง เพิ่มน้ำหนัก เร่งการเจริญเติบโตฉีดถั่ว ฮอร์โมนเร่งเจริญเติบโตทั้งใบและต้น ซึ่งการทำฮอร์โมนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะนำวัตถุดิบมาจากพืชและสัตว์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของไร่นาสวนผสมหรือหอยเชอร์รี่ นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ และการดำเนินการทดลองในแปลงไร่นาสวนผสมของตนเองก่อนนำไปขยายผลถ่ายทอดให้เครือข่ายและผู้สนใจทั่วไป

- ริเริ่มตั้งโรงเรียนผู้นำ (วิทยากรปรับแนวคิดสู่การพึ่งพากันเองและตนเอง) หรือ “วปอ. ภาคประชาชน เพื่อถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรและทุกคนที่สนใจมาเรียนรู้ มีทั้งหมด ๖ ฐานเรียนรู้ ได้แก่ ไร่นาสวนผสม สวนผสม อินทรีย์ เกษตรประณีต วิชาหกิจชุมชน ผักปลอดสารพิษ และการสร้างเครือข่าย อบรมตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึงปัจจุบันจำนวน ๒๗ รุ่นๆ ละ ๕๐ คน

- จัดตั้งกลุ่มximพันธุ์ข้าวขาวกอเดียว โดยเป็นธนาคารพันธุ์ข้าว และอนุรักษ์พันธุ์ข้าวขาวกอเดียว ซึ่งเป็นพันธุ์พื้นเมืองดั้งเดิมของอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตรที่กำลังจะสูญหายไป (เป็นข้าวขาวหุงขึ้นหม้อ อร่อยนุ่ม) โดยรวบรวมเกษตรกร ๒๐ กว่าราย ปลูกข้าวพันธุ์ดังกล่าวในเนื้อที่ ๓๐ ไร่

- ทำการขยายพันธุ์ข้าว ด้วยการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ที่ยาวสวย ไม่ดำน ไม่เป็นท้องปลาชิว เพื่อนำมาเพาะเป็นข้าวสายพันธุ์หลักไว้ใช้ในปีต่อๆ ไป ในแปลงเกษตรและสำหรับเผยแพร่ไปยังเครือข่าย

การถ่ายทอดความรู้

ครูณรงค์ แฉล้มวงศ์ ได้ถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

- การศึกษาในระบบ :** ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนโรงเรียนนวมวิชรบารมี โรงเรียนวังตะกูราษฎร์อุทิศ และโรงเรียนอื่นๆ ในจังหวัดพิจิตร นักศึกษาปริญญาโท ปริญญาเอก ได้เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรรมอันเป็นพื้นฐานรากเหง้าของครอบครัว
- การศึกษานอกระบบ :** เป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยปุ๋ย น้ำหมัก ฮอว์โมนจากพืช และสัต์ว์ การวิจัยต้นไม้ที่ปลูกเฉพาะพื้นที่ด้านการตลาด การผสมเทียมพันธุ์ไก่เล็ก กลาง ใหญ่ และแม่พันธุ์ สูตรอาหารหมู พ่อแม่พันธุ์ เป็นวิทยากรกระบวนการปรับแนวคิดเกษตรพอเพียง เกษตรกรกลุ่มปุ๋ยหัวหั่ว กลุ่มปุ๋ยบึงประดู่ กลุ่มปุ๋ยลำประดาเหนือ กลุ่มแม่บ้านจังหวัดพิษณุโลกกำแพงเพชร อุทัยธานี
- การศึกษาตามอัธยาศัย :** การเผยแพร่โดยผ่านชมรมเกษตรธรรมชาติและอาหารปลอดภัยจังหวัดพิจิตร มูลนิธิร่วมพัฒนาพิจิตร จัดตั้งกลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ ตำบลวังตะกู

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูณรงค์ มีกระบวนการในการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ผสมผสานให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน ดังนี้

การสอนเยาวชน

- สอนให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง การทำปุ๋ยหมักสูตรสมุนไพรรักษาไล่แมลง ฮอว์โมนสูตรต่างๆ สูตรอาหารสัตว์
- ยกตัวอย่างปัญหาของเกษตรกร ผลกระทบต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค
- สาธิตการทำเกษตรอินทรีย์ผสมผสานกระบวนการผลิตแบบครบวงจร
- จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชผักต่างๆ ให้ผู้เรียนไปทดลองปลูกโดยปฏิบัติตามขั้นตอนในแปลงทดลองและที่บ้าน
- ประเมินผลจากการฝึกปฏิบัติโดยให้คะแนน/รางวัล และให้นำความรู้ไปบอกต่อกับผู้ปกครอง

การสอนกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มแม่บ้าน

- ปรับแนวคิดเกี่ยวกับเกษตรกรทฤษฎีใหม่ให้เกษตรกร
- จัดเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน มีแปลงสาธิตการทำเกษตรอินทรีย์ผสมผสาน การผลิตปุ๋ยหมักสูตรต่างๆ การผลิตฮอว์โมนจากพืชและสัตว์ การทำสมุนไพรรักษาโรคไล่แมลง ให้กลุ่มเกษตรกรกลุ่มต่างๆ ได้ฝึกปฏิบัติ
- ถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีเพื่อการเกษตรอินทรีย์ผสมผสาน การขยายพันธุ์ข้าวโดยแกะเมล็ดพันธุ์ ทำขบวนการผลิต บริโภคและจำหน่าย โดยเปิดโอกาสให้ซักถาม
- ประเมินผลโดยสังเกตจากการเข้าร่วมกลุ่มและจากการฝึกปฏิบัติ

นายณรงค์ แฉล้มวงศ์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๘๙ ที่บ้านสายทอง หมู่ที่ ๓ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดอำนาจทอง เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวนพี่น้อง ๕ คน ของนายละออง แฉล้มวงศ์ และนางบุญมา แฉล้มวงศ์ สมรสกับนางสาวสมจิตร นิ่มทอง มีบุตรชาย ๑ คน บุตรหญิง ๒ คน นางกฤษณา รัมวรากร นายวุฒิ แฉล้มวงศ์ และนางพัชรจิรา สุขสมัยธนาศิริ

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๐๖ มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนป่าไผ่วิทยาคม ตำบลเอกราช อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดอำนาจทอง

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๗ และ ๒๕๓๙ ประกาศเกียรติบัตร เกษตรกรดีเด่น ของ อภส. อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๕ โล่สิ่งทอของ ประเภทผู้นำก้าวหน้า จังหวัดพิจิตร
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกาศเกียรติบัตร ผู้บริหารศูนย์ชุมชนดีเด่น (สอช.) ของตำบลวังตะกู จังหวัดพิจิตร
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกาศเกียรติบัตรคณะกรรมการบริหารศูนย์เทคโนโลยี ตำบลวังตะกู จังหวัดพิจิตร
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๗ โล่ปราชญ์ชาวบ้าน รุ่นที่ ๑ จังหวัดพิจิตร
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๙ ประกาศเกียรติบัตรถักทอพลังเครือข่ายชุมชนพลังแผ่นดิน ขจัดสิ้นยาเสพติด จังหวัดพิจิตร
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านเกษตรกรรม (เกษตรอินทรีย์) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ครุฑมณีปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน)

นายอนันต์ กรอบเงินดี

กรณีศึกษาไทย ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายอนันต์ กรอบเงินดี

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม
(เกษตรผสมผสาน)

ครูอนันต์ กรอบเงินดี เกิดเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นผู้มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญการเกษตรผสมผสาน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการปลูกพืชหลากหลายชนิด หมุนเวียนตลอดปี มีการเลี้ยงสัตว์ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากวัสดุเหลือใช้ในไร่นา ริเริ่มประดิษฐ์เครื่องพลังน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร และสามารถเชื่อมต่อกับหม้อแปลงเป็นกระแสไฟฟ้าใช้ในครัวเรือน เป็นผู้มีความเสียสละ ชยัน มุ่งมั่นถ่ายทอด และเผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่ทุกคน จนเป็นที่ยอมรับของสังคม ผลงานดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ชุมชนสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน

การที่ครูอนันต์ กรอบเงินดี ได้นำความรู้ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านเกษตรกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายอนันต์ กรอบเงินดี
ครูภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม
(เกษตรสวนพลาญ)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูอนันต์ กรอบเงินดี เกิดที่ตำบลแม่อุคอ อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีอาชีพเกษตรกร ทำไร่เลื่อนลอย และรับจ้างก่อสร้างทำงานไม้ในโรงเลื่อยไม้ ซึ่งรายได้ก็ยังไม่เพียงพอกับค่าครองชีพ และเห็นว่าการตัดไม้ทำลายป่า เพื่อทำไร่เลื่อนลอยนั้น เป็นผลเสียต่อธรรมชาติโดยรวม จึงพยายามปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต ด้วยการเก็บเงินซื้อที่ดินเพื่อทำการเกษตร ปลูกข้าว ปลูกพืช ไม้ผล และไม้ยืนต้น ผักหลายชนิด ทั้งพริก ข้าวโพด กระเทียม ฯลฯ ทำไร่นาสวนผสมหมุนเวียนตลอดปีในพื้นที่ ๒๒ ไร่ โดยไม่ปล่อยให้ที่ดินว่างเปล่า

ในวัยเด็ก ครูอนันต์ไม่ได้เรียนหนังสือ เนื่องจากไม่มีโรงเรียนอยู่ในหมู่บ้าน แต่ด้วยความเป็นคนใฝ่รู้ใฝ่เรียน จึงไปขอให้ครูที่มาบรรจุในหมู่บ้านช่วยสอนหนังสือ ในช่วงเย็นและกลางคืนจะมาฝึกฝนเอง จนสามารถอ่านออกเขียนได้ ภายหลังได้สอบเทียบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ด้วยความวิริยะอุตสาหะ จึงศึกษาต่อจนจบมัธยมศึกษาตอนปลาย จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอขุนยวม ปี ๒๕๕๐

ครูอนันต์ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ปี ๒๕๓๓ และได้เป็นกำนันตำบลบ้านแม่อุคอ ตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๓๓ จนถึงปี ๒๕๒๒ ระหว่างนั้นได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานตามสถานที่ต่างๆ เช่น โครงการพระราชดำริห้วยฮ่องไคร้ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพะเยา และจังหวัดเชียงราย แล้วนำมาทำในไร่สวนของตน

ตลอดเวลาได้ปฏิบัติงานด้วยความเสียสละจนได้รับยกย่องเป็นกำนันยอดเยี่ยม ๒ ปีซ้อน ในปี ๒๕๕๒ จึงลาออกและนำความรู้ ประสบการณ์มาพัฒนาไร่นาของตนเอง เพื่อต้องการทำเป็นตัวอย่างให้ชุมชนเห็นว่าสิ่งที่ตนทำนั้น สามารถนำไปใช้แนวทางได้ ปัจจุบันครูอนันต์ยังคงมุ่งมั่นถ่ายทอดความรู้ และเผยแพร่ผลงานแก่เกษตรกรรวมชุมชนอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้

ครูอนันต์ กรอบเงินดี เป็นเกษตรกรที่มีความรู้ด้านเกษตรผสมผสาน ปลูกข้าว พืชผัก เลี้ยงสัตว์ โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ได้คิดริเริ่มและพัฒนาในพื้นที่ของตนจนประสบผลสำเร็จ ดังนี้

- ทำการเกษตรผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ ๒๒ ไร่ โดยปลูกข้าว พืชไร่ ยางพารา พืชผักหลากหลายชนิด เช่น กระเทียม พริกเขียว มะละกอ ถั่วฝักยาว ปลูกหมุนเวียนตลอดปี โดยไม่ปล่อยให้ที่ดินว่างเปล่า นอกจากนี้ ยังเลี้ยงหมู ไก่ ขุดบ่อเลี้ยงปลา ผลิตพลังงานหนึ่งใช้บริโภคในครัวเรือน ที่เหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้สำหรับครอบครัว

- คิดริเริ่มประดิษฐ์เครื่องพลังน้ำ หาซื้ออุปกรณ์มาประกอบเอง โดยนำลวดทองแดงมาพันกับแม่เหล็ก ใช้แรงดันน้ำที่ต่อจากท่อประปาภูเขาไปหมุนกังหันซึ่งทำด้วยโลหะ ร่วมกับนายประชา ครอบแก้ว ซึ่งเป็นญาติ โดยใช้แรงดันจากน้ำที่ต่อท่อประปาภูเขาหมุนด้วยโลหะ ต่อกับเครื่องชาร์ตไฟ ๑๔ โวลต์ สามารถนำน้ำไปใช้ในไร่ สวนของตน นอกจากนั้น ยังได้เชื่อมเครื่องชาร์ตไฟ เข้ากับหม้อแปลงไฟฟ้าขนาด ๒๒๐ โวลต์ เพื่อเป็นพลังงานไฟฟ้าใช้ในครัวเรือนประหยัดค่าใช้จ่ายเดือนละ ๔๕ บาท

- ผลิตปุ๋ยอินทรีย์โดยใช้จากมูลสัตว์ ชากพืช วัสดุเหลือใช้จากการเกษตรมาหมักด้วยจุลินทรีย์เป็นปุ๋ยหมักสูตรต่างๆ ใช้ในแปลงเกษตรของตนเองโดยใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีใดๆ ทำเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนและเผยแพร่ให้แก่ชุมชนที่สนใจอย่างต่อเนื่อง

- นำองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญา ทำครกตำข้าว เครื่องผลิตพลังแสงอาทิตย์สำหรับตากผลผลิตทางการเกษตร ทดลองโดยการลองผิดลองถูก จนกระทั่งได้ผลดีแล้วจึงเผยแพร่องค์ความรู้สู่ชุมชนและองค์กรต่างๆ ที่สนใจ

- เป็นผู้นำชุมชนปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์แหล่งน้ำ ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลา โดยบริหารจัดการร่วมกับชุมชน จนประสบความสำเร็จ เผยแพร่ต่อผู้ที่มาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง

การถ่ายทอดความรู้

ครูอนันต์ กรอบเงินดี จัดพื้นที่ของตัวเองเป็นตัวอย่างเป็นศูนย์สาธิตและศึกษาดูงานของชุมชนและหน่วยงานต่างๆ

- การศึกษาในระบบ :** ถ่ายทอดความรู้ให้แก่โรงเรียนในอำเภอขุนยวม เจ้าหน้าที่ของรัฐและนักศึกษามหาวิทยาลัยต่างๆ เพื่อศึกษาและเก็บข้อมูลการปฏิบัติงาน
- การศึกษานอกระบบ :** มีการถ่ายทอดความรู้โดยผสมผสานกับภูมิปัญญาในด้านเครื่องกลและการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานน้ำ และเครื่องตากพริกพลังงานแสงอาทิตย์ แก่ผู้เรียนการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอขุนยวม
- เป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านเกษตรผสมผสานแก่เกษตรกรอำเภอขุนยวม กำนันผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้านตำบลแม่อุค และในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอนอย่างต่อเนื่อง
- การศึกษาตามอัธยาศัย :** ให้ความรู้และเป็นต้นแบบการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงแก่เครือข่ายเกษตรกรและผู้สนใจในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและอื่นๆ เช่น จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูอนันต์ กรอบเงินดี มีวิธีการถ่ายทอดความรู้เน้นการปฏิบัติจริง โดย

- อธิบายให้ความรู้ในการทำเกษตร โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง
- ยกตัวอย่างการทำเกษตรผสมผสานในพื้นที่ของตนให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนและเกษตรกร
- นำผู้เรียนไปเรียนรู้สภาพจริงในไร่สวนของตน

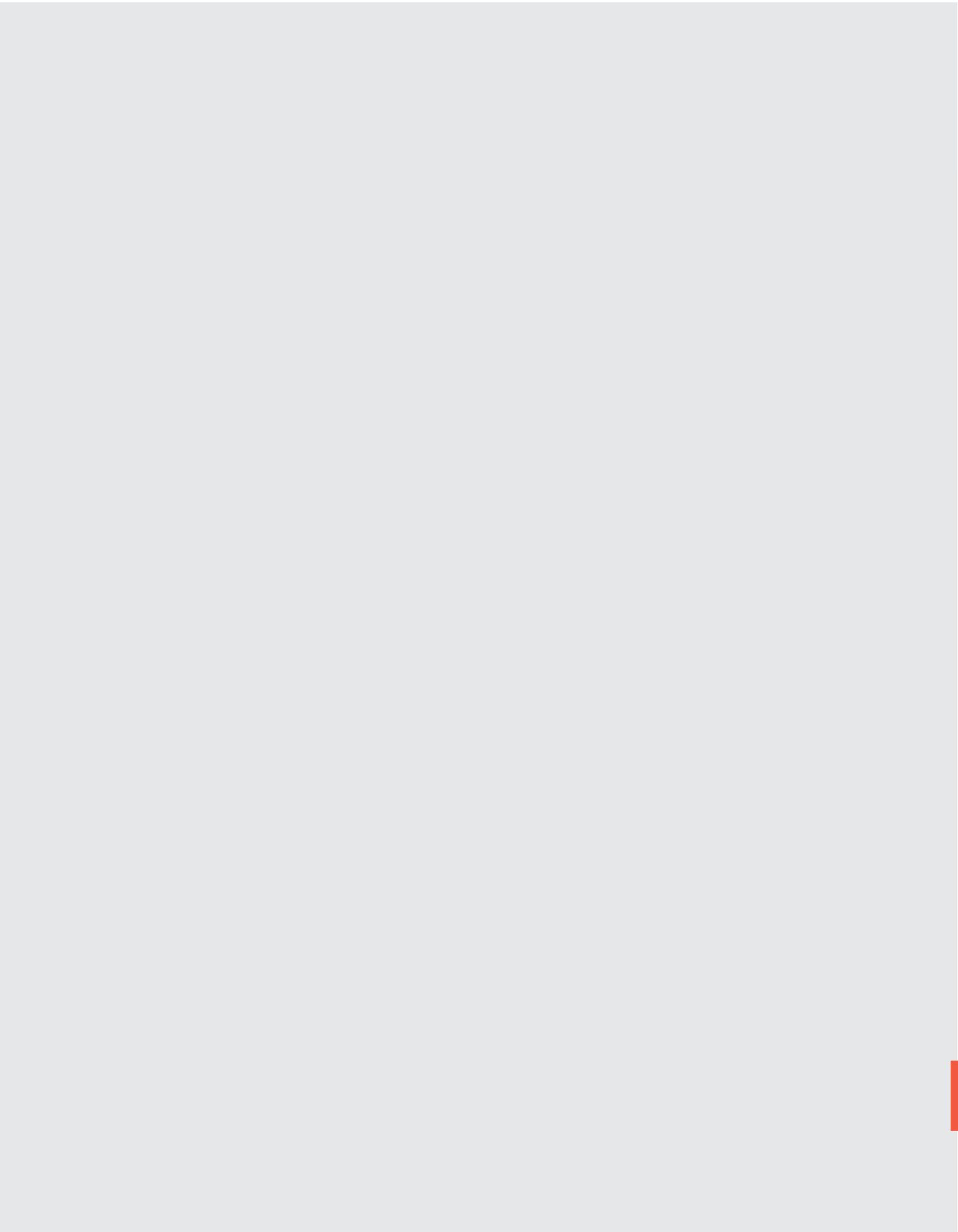
นายอนันต์ กรอบเงินดี เกิดเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ตำบลแม่อุคอ อำเภอบุชนาวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวนพี่น้อง ๕ คน ของนายเกื้อเจ๊ะ และนางก๊เขอ สมรสกับนางสาวหน่อแอรี่ มนุษย์พัฒนา มีบุตรหญิง ๓ คน ได้แก่ นางสาวนัฐฐา กรอบเงินดี นางสาวนุช กรอบเงินดี และนางสาวสุธิดา กรอบเงินดี

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปลาย จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอบุชนาวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๖ เป็นผู้ได้ทำความดีความชอบในการปฏิบัติหน้าที่ จากกระทรวงมหาดไทย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นผู้ที่ได้ทำความดีความชอบในการปฏิบัติหน้าที่ จากกระทรวงมหาดไทย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นผู้ที่ได้ทำความดีความชอบในการปฏิบัติหน้าที่ จากกระทรวงมหาดไทย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๓ เกียรติบัตรเป็นผู้ที่อุทิศตนเสียสละเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากกรมป่าไม้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกาศเกียรติคุณ ชั้นที่ ๒ กำนันตำบลแม่อุคอ อำเภอบุชนาวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกาศเกียรติคุณเป็นผู้ปฏิบัติงานเป็นกำนันยอดเยี่ยม จากกระทรวงมหาดไทย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๙ ประกาศเกียรติคุณเป็นผู้ปฏิบัติงานยอดเยี่ยม และเป็นกำนันยอดเยี่ยม จากกระทรวงมหาดไทย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

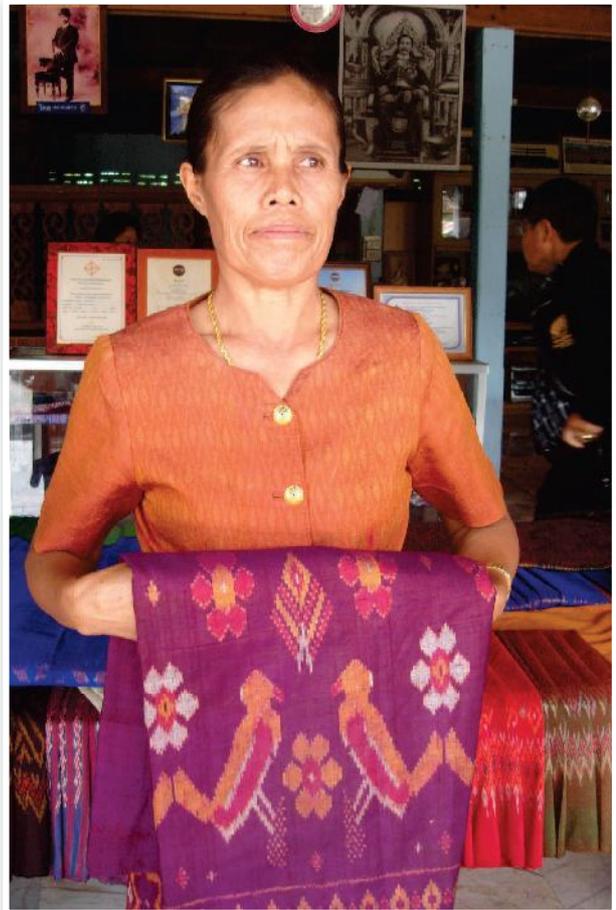

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรม และหัตถกรรม

นางกอบนาง กอบเกิด

เศรษฐกิจปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรมระดับชุมชน (การทอผ้าไหมทะเลผ้าไหมมัดหมี่)

คำประกาศเกียรติคุณ

นางกอบนาง กองเกิด

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
(การทอผ้าไหมและผ้าไหมมัดหมี่)

ครูกอบนาง กองเกิด เกิดเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่จังหวัดชัยภูมิ มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านการทอผ้าไหมและไหมมัดหมี่ การย้อมสีธรรมชาติ คัดค้นสีธรรมชาติจากวัสดุพืชในท้องถิ่น ออกแบบลวดลายผ้า ลายการบินไทย ลายสวรรค์เบี่ยง ลายนกแก้ว ลายผีเสื้อ เพื่อให้ได้สีที่หลากหลาย มีคุณภาพ ได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย “นกยูงทอง” ครูกอบนางจึงได้ถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้เรียนและสมาชิกในชุมชน ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป ผลงานเป็นที่ยอมรับของชุมชนทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด

การที่ครูกอบนาง กองเกิด ได้นำความรู้ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การทอผ้าไหมและผ้าไหมมัดหมี่) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นางกอบนาง กอบเกิด

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
(การทอผ้าไหมและผ้าไหมมัดหมี่)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูกอบนาง กอบเกิด เกิดในครอบครัวเกษตรกร ที่อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ จนอายุได้ ๘ ขวบ ครอบครัวจึงย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อำเภอชุม จังหวัดพะเยา ได้เข้าเรียนจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่โรงเรียนบ้านร่องแมต จังหวัดพะเยา เมื่อวัยเด็กอาศัยอยู่กับครอบครัว ได้เห็นแม่และยายทอผ้าใช้เอง และที่เหลือใช้ก็ขายบ้าง จึงสนใจและเริ่มเรียนรู้การทอผ้า การเลี้ยงไหม ฯลฯ จนอายุได้ ๑๒ ปี ก็สามารถทอผ้าได้ทุกขั้นตอน นอกจากนี้ยังได้ฝึกการเย็บบายศรี ทอเสื่อกก การจักสานไว้ใช้ในชีวิตประจำวัน ภายหลังได้สมรสกับนายประสาธจึงย้ายถิ่นฐานมาอยู่ที่ตำบลหินดาด อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร ในระยะต่อมาจึงคิดรวมกลุ่มผ้าไหมทอมือ

จากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้ครูกอบนาง มีความคิดต้องการจะอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาไทย การย้อมผ้าไหมจากสีธรรมชาติ การทอผ้าไหมมัดหมี่ลายบายศรี ซึ่งเป็นลายดั้งเดิมและเอกลักษณ์ของชาวบ้านเรียงกะพง ขณะเดียวกันก็อยากให้เห็นผ้าไหมของไทยมีความทันสมัยและได้รับความนิยม จึงได้คิดค้นลายผ้าไหมมัดหมี่ลายต่างๆ เช่น ลายการบินไทย ลายสวรรค์เบี่ยง เป็นที่ยอมรับของสังคม

ปัจจุบัน ครูกอบนางได้ถ่ายทอดความรู้การทอผ้าแก่สมาชิกกลุ่มและชุมชนอย่างต่อเนื่อง เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

องค์ความรู้

ครูกองนาง กองเกิด มีความสามารถและเชี่ยวชาญเป็นเวลานานนับ ๑๐ ปี การทอผ้าไหม การเลี้ยงไหม สาวไหม ปั่นไหม การย้อมสีธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพระดับสามดาว และได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย ประเภทผ้าฝืน ผ้าไหม ชนิด Royal Thai Silk เครื่องหมาย “นกยูงทอง” จากคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (กมม.)

- ผู้คิดสร้างสรรค์ลายผ้าไหมมัดหมี่ โดยประยุกต์จากรูปแบบหรือสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อให้มีความทันสมัย และค้นคิดลายใหม่ๆ ได้แก่ ลายดอกแก้ว ลายการบินไทย ลายสวรรค์เบี่ยง ลายดาวกระจาย ลายกิดำร์ ลายเพชร ลายสัตว์ต่างๆ ได้แก่ ลายนกแก้ว ลายผีเสื้อ ลายลูกไก่ ลายลูกเบ็ด ลายพญานาค กับลายพญานาคน้อย ลายดาวล้อมเดือน ลายต้นสน ลายดอกกระเจี๊ยบ ลายต้นเทียน ลายหมี่คั่น ลายหัวใจว่าง ลายครองแครง ลายคมห้า และลายกนก
- ริเริ่มคิดค้นและทดลองสีธรรมชาติจากพืชที่มีอยู่ตามท้องถิ่น เพื่อย้อมผ้าไหม เช่น ใบมะม่วง เปลือกมะเกลือ แก่นเข กัลยน้ำว่ามาต้มแล้วผสมผสานกับสรีวิทยาศาสตร์เพื่อได้สีที่สดใส สีสธรรมชาติที่ค้นพบ มีดังนี้

๑. ต้นกล้วยน้ำว้า จะได้สีชมพูเรื่อๆ สีน้ำตาล
๒. ใบมะม่วงแก้ว จะได้สีเขียวแก่
๓. เมล็ดคำแสด จะได้เหลืองทอง
๔. เปลือกสมอ จะได้สีน้ำเงิน
๕. เปลือกมะเกลือ จะได้สีดำ
๖. แก่นเข จะได้สีน้ำตาลอมเหลือง

การถ่ายทอดความรู้

ครูกองนาง กองเกิด ได้ถ่ายทอดความรู้และบอกเคล็ดลับต่างๆ ให้กับผู้เรียน และสาธิตขั้นตอนการทอผ้า ตั้งแต่การเลี้ยงไหม สาวไหม ปั่นไหม การย้อมสี จนกระทั่งสำเร็จเป็นผ้าไหมการทอผ้าและผ้าไหมมัดหมี่ ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนโรงเรียนบ้านหินดาตราชูราษฎร์บำรุง นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน ๒๐๐ คน
- การศึกษานอกระบบ :** สาธิตเกี่ยวกับการเลี้ยงไหม สาวไหม ปั่นไหม และขั้นตอนการทอผ้าไหม ย้อมสีแก่สมาชิกกลุ่มผ้าไหมทอมือบ้านเริงกะพง จำนวน ๕๐ คน
- การศึกษาตามอัธยาศัย :** สาธิตและจัดแสดงกิจกรรมหมู่บ้านวัฒนธรรมย้อนอดีต งานประเพณี นบพระ เล่นเพลง จังหวัดกำแพงเพชร และงานมหกรรมวัฒนธรรมภาคเหนือ เผยแพร่ผลงานในโครงการลานบุญลานปัญญา

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูกองนาง กองเกิด มีวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจและชุมชนอย่างหลากหลายวิธีทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ ดังนี้

- การบรรยาย ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สีธรรมชาติ วิธีการและองค์ประกอบหลักของการย้อมสีธรรมชาติ หรือการผสมผสานสีระหว่างสีธรรมชาติกับสีวิทยาศาสตร์ บอกข้อดี ข้อเสีย และกระบวนการย้อมสีธรรมชาติและเทคนิคการย้อมสีอัตราส่วนที่พอเหมาะพอดี ให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงไหม สาวไหม ปั่นไหม ขั้นตอนการทอผ้าไหมและผ้ามัดหมี่ เทคนิควิธีการทอผ้าไหม
- สาธิตการย้อมแต่ละขั้นตอน การเลี้ยงไหมในกระดังและในโรงเรือน การสาวไหม ปั่นไหม ขั้นตอนการทอผ้าไหม
- จัดเตรียมตัวอย่างของจริงสำหรับผู้เรียนได้ศึกษาและฝึกปฏิบัติ
- ให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง โดยการแบ่งกลุ่ม แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การสาวไหม การปั่นไหม การเข้าหลอด การย้อมสี พร้อมทั้งนำเสนอผลงาน ข้อดี ข้อเสีย

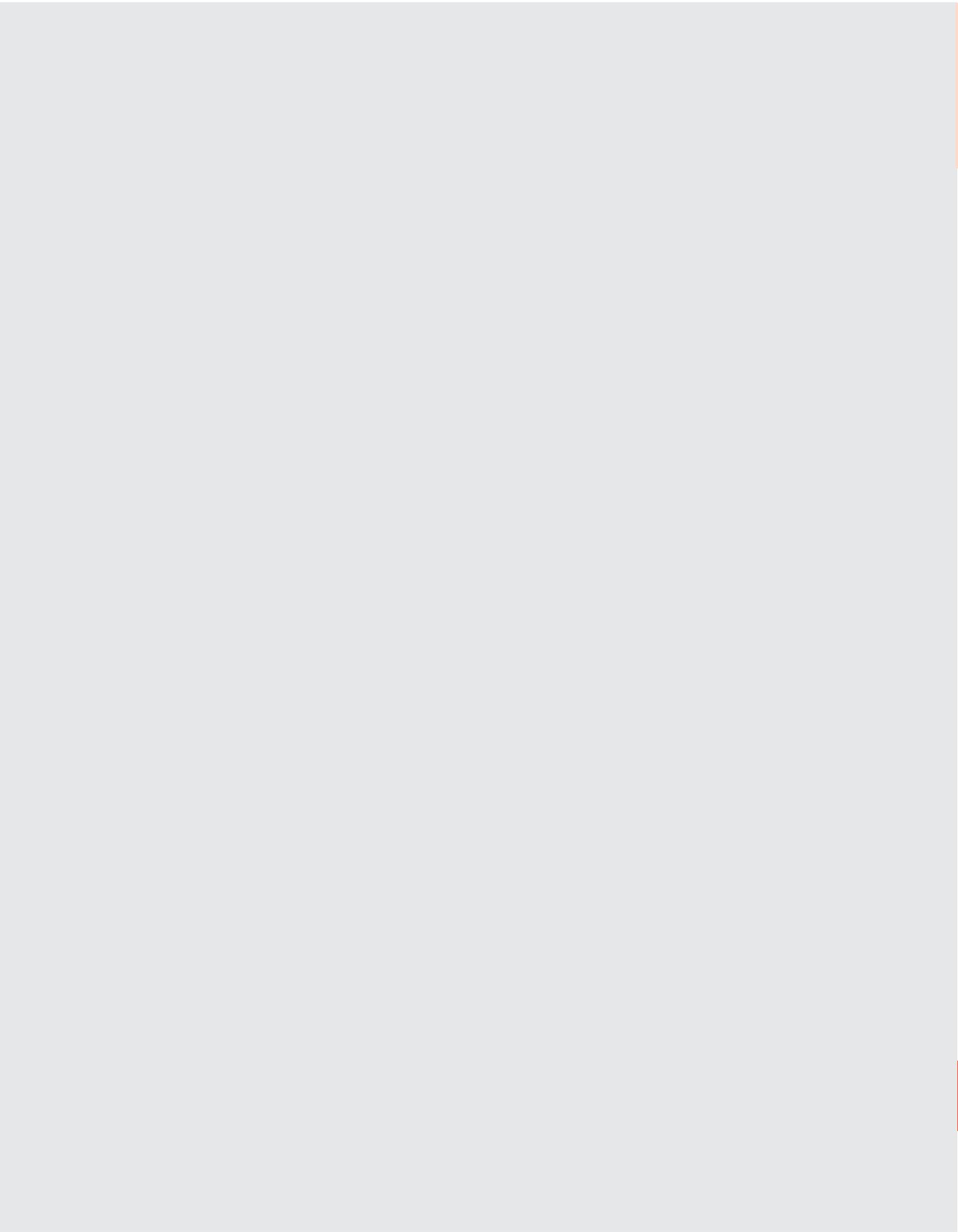
นางกอนาง กองเกิด เกิดเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๒๐/๑ หมู่ ๓ ตำบลหินดาด อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวนพี่น้อง ๕ คน ของ นายบัว จำนงค์โกศ และนางคุณ จำนงค์โกศ สมรสกับนายประสาธ กองเกิด มีบุตรหญิง ๒ คน ได้แก่ นางสาวภัชราภรณ์ กองเกิด และนางสาวสกุลรัตน์ กองเกิด

การศึกษา

- ❖ ชั้นประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านร่องแมต อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกาศนียบัตรกลุ่มผ้าไหมทอมือบ้านเริงกะพง ได้รับการคัดสรร เป็นผลิตภัณฑ์ ระดับสามดาว
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกาศนียบัตรได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์สามดาว ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย ผ้าไหมทอมือ โครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้รับคัดเลือกเป็นแม่ดีเด่น ของอำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ ประกาศเกียรติคุณเป็นผู้อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย จากสมาคมสโมสร วัฒนธรรมหญิง ในพระบรมราชูปถัมภ์
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การทอผ้าไหมและผ้าไหมมัดหมี่) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

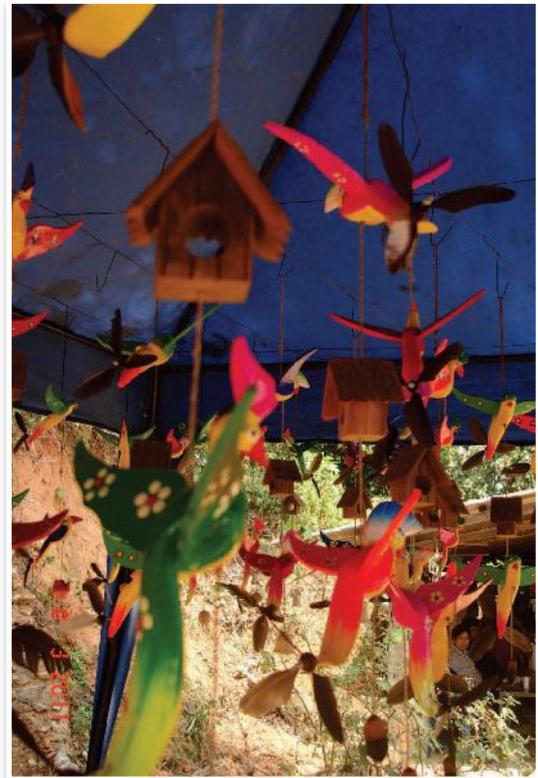

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรม และหัตถกรรม (การแกะสลักไม้)

นายชัยยศ ลมสวัสดิ์

ครุฑนิปัทภญาไทย ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การแกะสลักไม้)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายชัยศ สมสวัสดิ์

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
(การแกะสลักไม้)

ครูชัยศ สมสวัสดิ์ เกิดเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ ที่จังหวัดเชียงราย เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านหัตถกรรม โดยนำเศษวัสดุมาสร้างสรรค์ผลงาน แกะสลักเป็นรูปสัตว์ต่างๆ นำมาประกอบเป็นไม้บายที่สวยงาม และริเริ่มประดิษฐ์หุ่นแกะสลักจากไม้ บ้านสิบสองราศี วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง แบบเคลื่อนไหวได้ จนเป็นที่ยอมรับและได้รับรางวัลมากมาย ผลงานเป็นที่ประจักษ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นำรายได้เข้าประเทศ สามารถแก้ปัญหาคนว่างงาน ปัญหาเศรษฐกิจในชุมชนในท้องถิ่น ครอบครัว ปัญหาวัยรุ่นใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ให้เห็นคุณค่าของเศษไม้ นำเศษวัสดุสร้างสรรค์ผลงาน เพิ่มมูลค่า อนุรักษ์ต้นไม้ นอกจากนั้น ยังช่วยส่งเสริมชักชวนให้ปลูกต้นไม้เพื่อใช้ในอนาคตอีกด้วย

การที่ครูชัยศ สมสวัสดิ์ ได้นำความรู้ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การแกะสลักไม้) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายชัยยศ สมสวัสดิ์ ครูภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรมและ ทัศนกรรม (การแกะสลักไม้)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูชัยยศ สมสวัสดิ์ เกิดที่จังหวัดเชียงราย ภายหลังครอบครัวได้ย้ายไปตั้งถิ่นฐานอยู่ที่หมู่บ้านดงมะตั้น ตำบลผางาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ชีวิตในวัยเด็กเป็นผู้มีความสนใจในวิชาวาดรูป ชอบใช้เวลาว่างในการหัตถาตรูป เนื่องจากบิดาเป็นช่างไม้รับสร้างบ้าน จึงนำเศษไม้มาหัดแกะสลักเป็นรูปสัตว์ต่างๆ ตามที่ได้เห็นจากของจริงตามจินตนาการ จนสามารถประดิษฐ์รูปหัวใจมิกแก้วคู่ประดับ จำหน่ายให้กับรุ่นพี่วัยหนุ่มสาวในวันวาเลนไทน์ เมื่อสมัยเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

หลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่โรงเรียนบ้านดงมะตั้นก็ไม่ได้ศึกษาต่อ เนื่องจากมีใจรักงานแกะสลักไม้ จึงหันฝึกฝนฝีมืออย่างสม่ำเสมอ จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมการแกะสลักไม้ ณ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอยางชุมน้อย และได้นำความรู้มาแกะสลักเป็นรูปสัตว์ต่างๆ แต่สินค้ายังไม่เป็นที่นิยมของผู้สนใจ เนื่องจากขาดประสบการณ์การตลาด เมื่อคุณบุญชัย คิวสุวรรณ เจ้าของร้านจำหน่ายของที่ระลึก “ร้านไม้มุงเงิน” มาติดต่อสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักเป็นรูปสัตว์ต่างๆ และนำออกจำหน่ายอย่างกว้างขวาง ภายหลังได้จัดตั้งกลุ่มผู้สนใจดงมะตั้น โดยฝึกสอนจนเกิดความชำนาญและช่วยกันแกะสลักผลิตภัณฑ์ให้ทันต่อความต้องการของตลาด พร้อมๆ กับขยายเครือข่ายไปยังหมู่บ้านอื่นอีกหลายหมู่บ้าน ให้เพิ่มขึ้นถึงระดับต่างประเทศ

นอกจากนี้ ยังได้พัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ เช่น หุ่นแกะสลักไม้บ้านสิบสองราศี วิธีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเผยแพร่วิถีชีวิตของไทยแล้วพัฒนาให้มีการเคลื่อนไหวได้ มีเสียงเพลงประกอบ ทำให้เกิดความแปลกใหม่และเป็นที่สนใจ จึงได้รับรางวัลอย่างมากมาย โดยเฉพาะไม้บายรูปลักษณ์ต่างๆ ได้รับรางวัลสี่ดาว เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นสินค้าส่งออกที่ได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ

องค์ความรู้

ครูชัยยศ สมสวัสดิ์ เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการนำเศษวัสดุมาแกะสลักเป็นรูปสัตว์ต่างๆ แล้วนำมาประยุกต์เป็นโมบายในรูปแบบต่างๆ สามารถจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นอย่างมาก จนเป็นที่สนใจโดยทั่วไปและได้รับรางวัลอย่างมากมาย ดังนี้

- ริเริ่มประดิษฐ์หุ่นแกะสลักไม้ “บ้านสิบสองราตรีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำเสนอวิถีชีวิตไทยแบบพอเพียง แล้วพัฒนาให้ตัวหุ่นมีความเคลื่อนไหว เสียงเครื่องดนตรีพื้นเมืองล้านนา (สะล้อ ซอ ซึง) บรรเลง มีสายน้ำตก และได้แจ้งลิขสิทธิ์ต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

- จัดตั้ง “กลุ่มแกะสลักจากเศษไม้บ้านดงมะตั้น” ในปี ๒๕๕๓ ทำหน้าที่ประสาน และนำหลักสหกรณ์มาใช้ในการบริหารงานของกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกในหมู่บ้าน/ชุมชนมีทักษะและความรู้ นำเศษวัสดุมาสร้างมูลค่าเพิ่ม เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน อีกระดับหนึ่ง

- สร้างแนวคิดโดยปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าไม้ มีการรณรงค์ปลูกป่าทุกปีและแจกพันธุ์เมล็ดพืชให้สมาชิก

การถ่ายทอดความรู้

ครูชัยยศ ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้วิธีการต่างๆ ให้แก่กลุ่มสมาชิก และผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาในระบบ : เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการแกะสลักจากเศษไม้ ให้กับนักเรียนโรงเรียนเวียงชัยวิทยาคมโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม โรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

การศึกษานอกระบบ : กลุ่มชาวบ้านดงมะตั้น ตำบลผางาม อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย กลุ่มชาวบ้านห้วยไร่ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย กลุ่มชาวบ้านดงมหาวัน ตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

การศึกษาตามอัธยาศัย : กลุ่มผู้สนใจ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้สนใจโดยทั่วไป เผยแพร่ผ่านหนังสือพิมพ์ต่างๆ เช่น ไทยรัฐ คมชัดลึก จัดแสดงในงานแข่งขันทักษะวิชาการและแสดงผลงานทางวิชาการกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต ๑

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูชัยยศ สมสวัสดิ์ ใช้วิธีการถ่ายทอดตามความรู้พื้นฐานของแต่ละคนสำหรับการแกะสลักสัตว์ต่างๆ ประกอบเป็นโมบาย มีขั้นตอนดังนี้

๑. แนะนำอุปกรณ์การทำโมบายชนิดต่างๆ
๒. แนะนำวิธีใช้อุปกรณ์ เช่น การเลื่อย การตัด การเหลา การเจาะ การประกอบ ฯลฯ
๓. วิธีการเข้ารูปเป็นโมบายชนิดต่างๆ
๔. การนำเชือกบอมมาถักหรือขั้วเชือกเป็นแขนขาตุ๊กตาหรือสัตว์ต่างๆ
๕. การเคลือบเงาเพื่อให้เกิดความสวยงาม
๖. การติดเข็มกลัดสำหรับเป็นเครื่องประดับ
๗. การเก็บงานหรือตกแต่ง

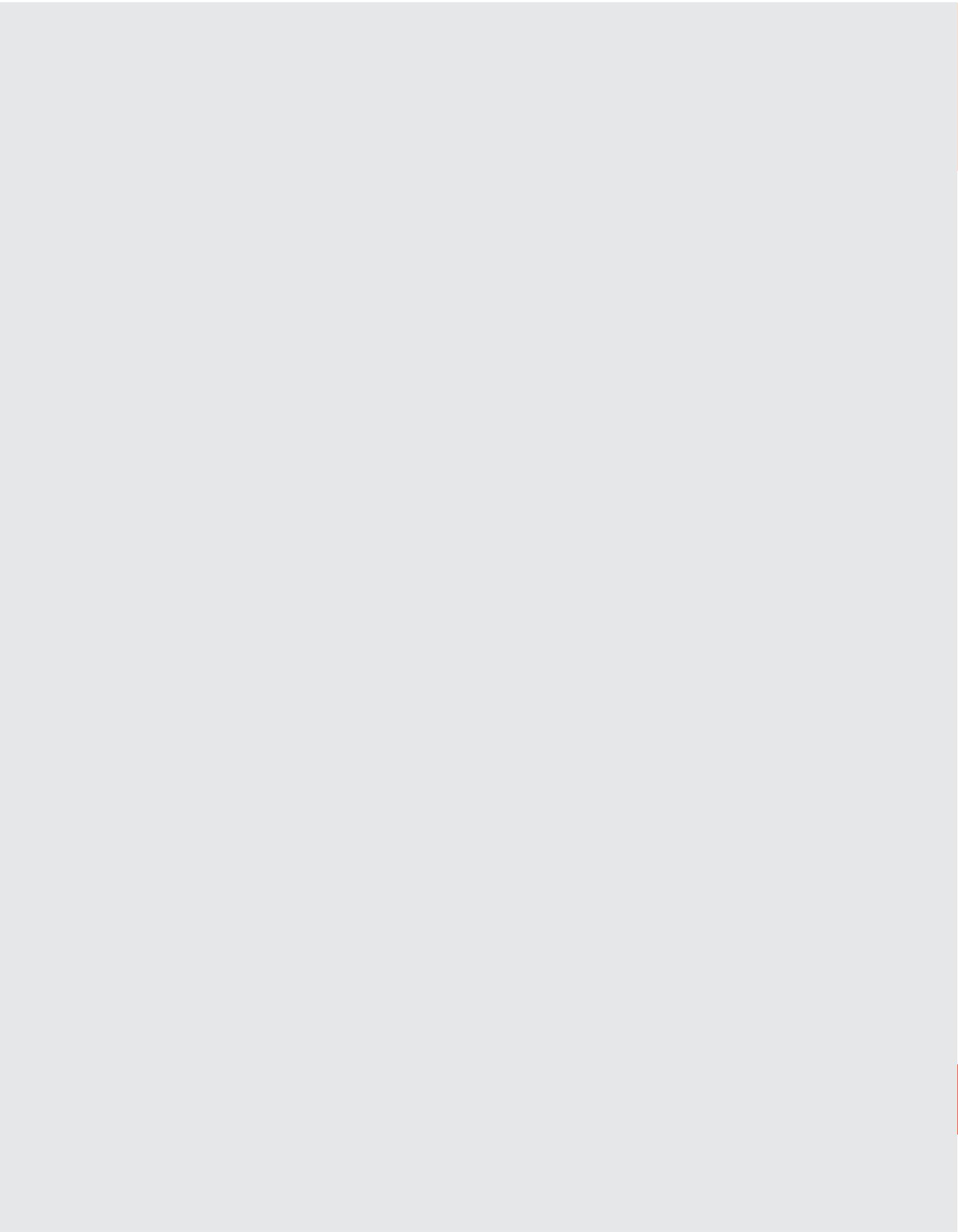
นายชัยยศ สมสวัสดิ์ เกิดเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ ที่จังหวัดเชียงราย เป็นบุตรคนที่ ๖ คน ในจำนวนพี่น้อง ๖ คน ของนายทองดี สมสวัสดิ์ และนางอิน สมสวัสดิ์ สมรสกับนางจันทร์เที่ยง สมสวัสดิ์ มีบุตรชาย ๑ คน บุตรหญิง ๑ คน ได้แก่ นายนรินทร์ สมสวัสดิ์ และเด็กหญิงสิริวิมล สมสวัสดิ์

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๖ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

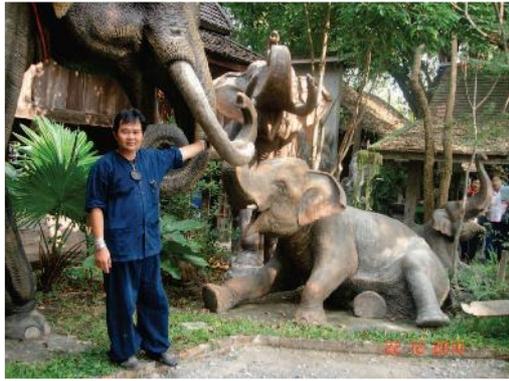
เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๖ รางวัลสี่ดาว สิ่งประดิษฐ์โมบายรูปสัตว์ต่างๆ การประกวดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ จากรองนายกรัฐมนตรี
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๗ รางวัลที่ ๒ สิ่งประดิษฐ์โมบายสัตว์รูปต่าง ๆ การประกวดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์งานมหกรรมล้านนา จากผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๗ รางวัลสี่ดาว สิ่งประดิษฐ์ม้าบินมืออิสระ โครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ จากรองนายกรัฐมนตรี
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๘ รางวัล “คนดีศรีเชียงราย” ระดับอำเภอ สาขาภูมิปัญญาหัตถกรรม จากผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๙ รางวัลสามดาว ผลิตภัณฑ์วิถีชีวิตเด็กขี่ม้าก้านกล้วย โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จากปลัดกระทรวงมหาดไทย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๙ รางวัลสามดาว ผลิตภัณฑ์โมบายหางไก่ ประเภทสัตว์ต่างๆ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จากปลัดกระทรวงมหาดไทย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒ รางวัลสามดาว โมบายหมูเล่นลม จากอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ รางวัลประทีปของแผ่นดิน ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น ปุชนิยมบุคคล ผู้สร้างคุณความดีตั้งประทีปของแผ่นดิน นำความผาสุกรุ่งเรืองมาสู่ชุมชนดอนศิลาผางาม จากโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การแกะสลักไม้) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

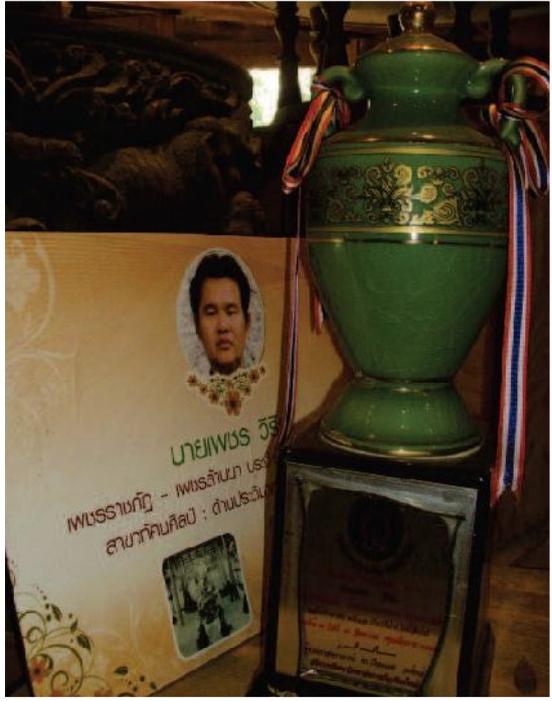
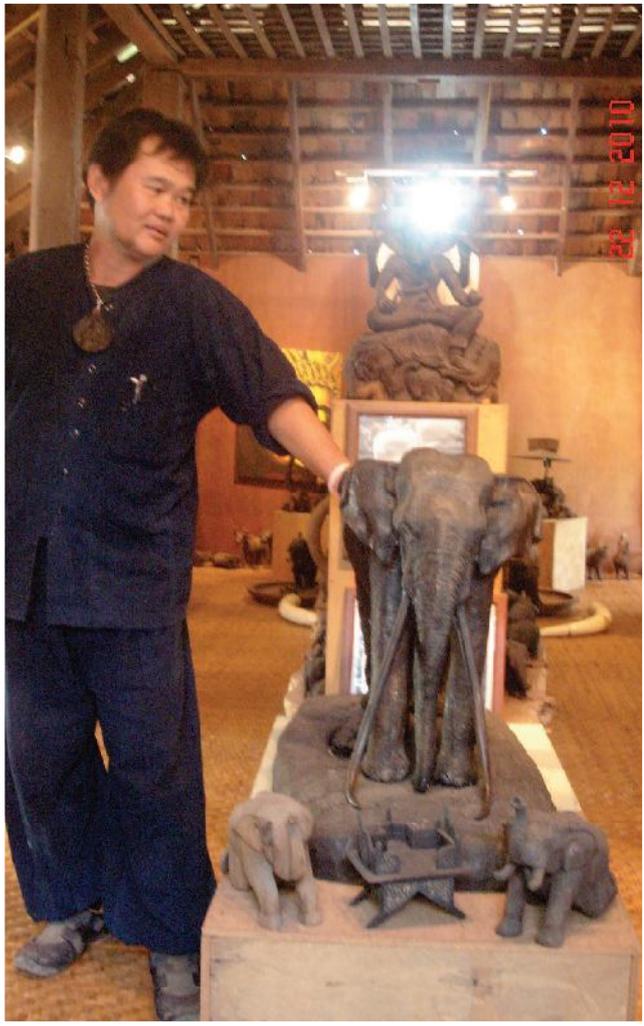
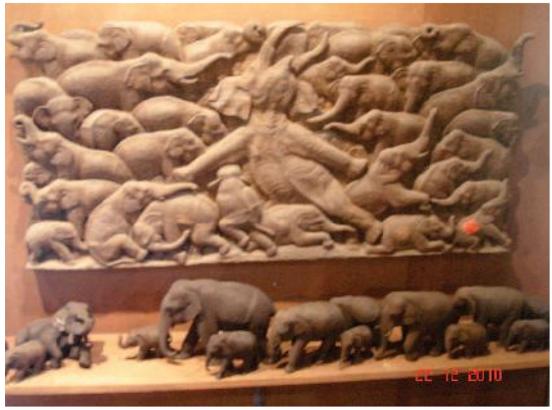

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรมและ ทัศนกรรม (การแกะสลักช้างไม้)

ครุฑนิปโยกไทย ด้านอุตสาหกรรมแกะสลักกรรม (การแกะสลักช้างไม้)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายเพชร วีริยะ

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
(การแกะสลักช่างไม้)

ครูเพชร วีริยะ เกิดเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญการแกะสลักช่างไม้มานานกว่า ๓๗ ปี ได้คิดสร้างสรรค์การแกะสลักไม้ สะท้อนเรื่องราวช่างหลายอิริยาบถได้เหมือนจริง ด้วยฝีมือประณีต งดงามและใช้สีธรรมชาติ นอกจากนี้ ครูเพชรยังมีความเชี่ยวชาญงานปูนปั้นและงานเขียนภาพลายเส้น ด้วยเจตนารมณ์จะอนุรักษ์งานด้านศิลปกรรม จึงนำผลงานทุกชิ้นได้รวบรวมจัดแสดงไว้ที่บ้าน “บ้านจ้ำจั่น” และมุ่งมั่นถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน ชุมชน และผู้สนใจมาอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้ชุมชนมีอาชีพและรายได้ จนเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การที่ครูเพชร วีริยะ ได้นำความรู้ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การแกะสลักช่างไม้) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

นายเพชร วิริยะ

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรมและ
หัตถกรรม (การแกะสลักช้างไม้)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูเพชร วิริยะ เกิดและเติบโตที่จังหวัดเชียงใหม่ รักและสนใจงานศิลปะ ตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก ขณะศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด มักใช้เวลาว่างเดินชม จึงได้ซึมซับความงามของอุโบสถและวิหารแปด อันเป็นศิลปะของล้านนา หลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ แล้ว ครอบครัวไม่มีเงินพอที่จะส่งเรียนต่อในระดับสูงได้ จึงออกมาช่วยพ่อแม่ทำไร่ ทำนาตามวิถีชีวิตคนชนบท ครูเพชรเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน แต่ด้วยความอยากเรียนรู้และรักงานศิลปะ หลังจากเรียนจบการศึกษาผู้ใหญ่ (ภาคค่ำ) ระดับ ๔ ได้มีโอกาสเรียนรู้กับครูคำอ้าย เดชดวงตา ซึ่งเดินทางมาสอนการแกะสลักไม้ที่วัดบวักค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จึงขอตีตามไปเรียนแกะสลักไม้ที่บ้านครูคำอ้าย เดชดวงตา ในอำเภองาว จังหวัดลำปาง เป็นระยะเวลา ๔ ปี

ครูเพชร วิริยะ เคยเป็นลูกจ้างประจำสอนการแกะสลักไม้ ที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๖ หลังจากนั้นได้ลาออกและได้ชักชวนเพื่อนคนในท้องถิ่นที่ว่างจากการเก็บเกี่ยวและลูกศิษย์มาร่วมกันจัดตั้งกลุ่มแกะสลักที่บ้านของตนเอง ครูเพชรได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมจากอาจารย์นิธิ สถาปิตานนท์ และอาจารย์อีกหลายท่าน ในการแกะสลัก เพื่อให้งานแต่ละชิ้นเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง จึงทำให้งานทุกชิ้นเหมือนช้างจริง สวยงาม และมีความประณีต นอกจากงานแกะสลักไม้แล้ว ครูเพชรยังมีความเชี่ยวชาญงานปูนปั้น เช่น ช้าง แรด ไดโนเสาร์ ครุฑ และพระพุทธรูป และเชี่ยวชาญการวาดภาพลายเส้น เพื่อรวบรวมประวัติชาติพันธุ์อพยพชาวองไ่ว้เผยแพร่ต่อไป

ปัจจุบัน ครูเพชรยังคงยึดอาชีพช่างแกะสลัก และสร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่อง มากกว่า ๓๗ ปี ผลงานของครูเพชรได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ อาทิ ประเทศเยอรมัน ญี่ปุ่น อเมริกา ฝรั่งเศส และประเทศออสเตรเลีย ฯลฯ

องค์ความรู้

องค์ความรู้ทั้งหมดของครูเพชร เกิดจากใจรักและจริงจังกับการที่จะศึกษาเรียนรู้ ใฝ่ดูทุกอริยาบทของช่างเป็นแรมเดือนเพื่อให้ผลงานแกะสลักที่เหมือนจริงจนเชี่ยวชาญมากกว่า ๓๗ ปี องค์ความรู้และผลงานที่ปรากฏ ได้แก่

- สร้างสรรค์แกะสลักช่างที่เน้นรูปทรง สัตว์ส่วนและรายละเอียดรีวรอย กล้ามเนื้อ ท่าทางทุก อริยาบทของช่างที่เหมือนจริง
- ริเริ่มนำภูมิปัญญาชาวบ้านเกี่ยวกับการย้อมสีด้วยลูกมะเกลือมาประยุกต์ใช้กับการย้อมไม้ทำให้ช่างมีสีที่เป็นธรรมชาติและเป็นการลดการใช้สีเคมี ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
- ทดลองนำวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น ไม้ซี้เหล็ก มาแกะสลักแทนไม้สักที่นับวันจะหายากมากขึ้น และพบว่า ไม้ซี้เหล็ก เป็นไม้เนื้อแข็งแกะสลักยากแต่ผลงานจะสวยงามและมีสีเป็นธรรมชาติ

สำหรับผลงานการแกะสลักช่าง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีจำนวนมากมาย เช่น งานปูนปั้นช่างแกะสลักช่างโหลง โขลงช่างลอยตัว ช่างอัฟริกัน ช่างคิริเมคอะโตร ยกสูง ๕ เมตร ช่างนพสุบรรณ ช่างเอราวัณ ที่ตึก DTAC กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นช่างไม้แกะสลักสูงถึง ๕.๕ เมตร การแกะสลักขบวนช้างบายศรีสู่พระขวัญ “ประติมากรรมช่าง” บริเวณด้านหน้างานพิชชวงโลก จังหวัดเชียงใหม่ ปูนปั้นช่าง ด้านหน้าพิพิธภัณฑสถานบ้านจ่างนัก ปูนปั้นโขลงช่างที่ บริษัทปูนซีเมนต์ไทยจำกัด จังหวัดลำปาง ปูนปั้น “ช่างเผือก” ประจำอำเภอสันกำแพง ด้านหน้าสำนักงานเทศบาล จังหวัดเชียงใหม่ ปูนปั้น “ช่างสามเศียร” หน้าโรงแรมไฮยาราปาร์ค จังหวัดอุทัยธานี ฯลฯ

การถ่ายทอดความรู้

ครูเพชร ได้ถ่ายทอดความรู้ด้วยความเสียสละให้แก่ผู้เรียนทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักศึกษาเทคโนโลยีราชมงคลขอนแก่น มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และโรงเรียนเพาะช่าง
- การศึกษานอกกระบบ :** ให้ความรู้แก่นักศึกษา กศน. อำเภอสันกำแพง และฝึกทักษะการแกะสลักกลุ่มสล่าบ้านจ้างนัก ญาติ พี่น้องเยาวชนในท้องถิ่น มูลนิธิเพื่อนสล่าล้านนา และเครือข่ายท่องเที่ยวอำเภอสันกำแพง
- การศึกษาตามอัธยาศัย :**
- ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ อบต.เวียงยอง และผู้มาศึกษาดูงานที่ “บ้านจ้างนัก” ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ
  - จัดแสดงนิทรรศการ ศิลปกรรมของศิลปินล้านนา/คาราวานช่างไม้ตามจังหวัดต่างๆ อาทิ เชียงใหม่ กรุงเทพฯ ในงาน OTOP ที่เมืองทองธานี
  - เผยแพร่ความรู้และผลงานผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ อาทิ มติชน ข่าวสด บางกอกโพสต์ ฐานเศรษฐกิจ ประชาชาติธุรกิจ เป็นต้น รวมถึงรายการสารคดีผ่านโทรทัศน์ คนไทยตัวอย่าง ช่อง ๑๑ ราชศิลป์และวรรณกรรม สารคดีเรื่องช่าง ช่องทีวีไทย การอนุรักษ์ ช่อง ๕
  - www.baanjangnak.com

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูเพชร วิริยะ มีวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนและผู้สนใจ ดังนี้

การสอนฝึกช่าง

๑. บรรยายให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเครื่องมือ ลักษณะอุปกรณ์ เช่น สิว รูปตัว V U ค้อนเบา ค้อนหนัก และวิธีใช้ โดยใช้สื่อของจริง
๒. ฝึกให้เขียนร่างแบบลายเส้นเป็นรูปต่างๆ ตามที่ต้องการแกะสลักลงในไม้อัด
๓. สอนกระบวนการนำไม้ที่แกะสลักแล้วไปจุ่มลูกมะเกลือที่เตรียมไว้ขย้อมเนื้อไม้ เพื่อให้เป็นสีตามธรรมชาติ (ประมาณ ๑๐ ครั้ง)

การสอนผู้สนใจ/ประชาชนทั่วไป

๑. บรรยายให้ผู้เรียนรู้จักเครื่องมือแกะสลัก โดยใช้เครื่องมือจริงเน้นสิว
๒. แนะนำการใช้เครื่องมือแต่ละชนิด เตรียมเครื่องมือและสีจากลูกมะเกลือ
๓. จัดเตรียมวัสดุฝึก โดยใช้ไม้อัดแทนไม้ขนุนหรือไม้ซี้เหล็กในการฝึกหัดเพื่อร่างแบบ
๔. แกะสลักตามรูปที่ร่างไว้ ขณะผู้เรียนฝึกหัดจะประเมินผลงานและคอยแนะนำเพื่อปรับปรุงผลงาน

นายเพชร วิริยะ เกิดเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวนพี่น้อง ๕ คน ของนายสิงห์ และนางบัวจัน สมรสกับน.ส.นงเยาว์ นันไชยศิลป์ มีบุตรหญิง ๒ คน ได้แก่ นางสาววาริยา วิริยะ และนางสาวเวรญา วิริยะ

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๖๖ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (การศึกษาผู้ใหญ่) โรงเรียนสันกำแพง

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดงานแกะสลัก จากประเทศแคนาดา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๓ ศิลปินดีเด่น สาขาทัศนศิลป์ จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สภาวัฒนธรรม
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๖ กระทรวงวัฒนธรรมได้ให้บ้านจ้างนักเป็นหนึ่งในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น สังกัดเอกชน
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพชรราชภัฏ - เพชรล้านนา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม (การแกะสลักช้างไม้) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

**ครูภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรม
และหัตถกรรม (งานใบตองและกะสลัก)**

นายสุชาติ ลาตอ้า

ครุฑมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (งานใบตองและกะล๋ก)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายสุชาติ สาคอ่ำ

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
(งานใบตองและแกะสลัก)

ครูสุชาติ สาคอ่ำ เกิดเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ เป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญงานใบตองและงานแกะสลัก สร้างสรรค์งานด้วยฝีมือที่ปราณีต งดงาม มีความโดดเด่นในรูปทรงและการออกแบบ โดยเฉพาะงานบายศรีพญานาค บายศรีปากชาม เป็นผู้มีความตั้งใจ อุทิศเวลาให้การถ่ายทอดความรู้ ด้วยความเสียสละ มุ่งมั่นสืบสานภูมิปัญญาไว้มิให้สูญหาย ผลงานเป็นที่ยอมรับของสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ผู้เรียนและชุมชน

การที่ครูสุชาติ สาคอ่ำ ได้นำความรู้ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (งานใบตองและแกะสลัก) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายสุชาติ สาดอ้า
ครูภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรมและ
หัตถกรรม (งานใบตองและแกะสลัก)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูสุชาติ สาดอ้า เกิดที่บ้านกร่างจังหวัดพิษณุโลก บิดามารดามีอาชีพเกษตรกร ระหว่างที่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนบ้านกร่าง (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) ได้มีโอกาสไปดูวิถีทำบายศรีจากคุณยายข้างบ้าน ด้วยความอยากรู้และต้องการทำ จึงลองหัดพับใบตอง ลองผิดลองถูกด้วยตนเองมาอย่างต่อเนื่อง

ภายหลัง ครูสุชาติได้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนบ้านกร่างวิทยาคม ระดับ ปวช. ปวส. ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก และด้วยความเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความวิริยะอุตสาหะจึงศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณบุรี คลองหก จังหวัดปทุมธานี ในปี ๒๕๕๗

ปัจจุบัน ครูสุชาติได้รับการยอมรับจากชุมชนให้เป็นตัวจักรสำคัญเป็นต้นแบบของความคิดในการสร้างสรรค์งานสร้างอาชีพ เป็นผู้ควรค่าแก่การเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเยาวชนและชุมชน มุ่งมั่นถ่ายทอดความรู้ด้วยการเปิดบ้านของตนเอง “บ้านดอกไม้สุชาติดุสิต” ให้เป็นสถานที่ฝึกอบรมและศึกษาดูงานแก่ผู้เรียนและประชาชนที่สนใจทั่วไป

องค์ความรู้

ครูสุชาติมีความเชี่ยวชาญและมีความรู้เรื่องการทำบายศรี การจัดดอกไม้สด พานพุ่ม แกะสลัก ฝักผลไม้สด โดยนำภูมิปัญญาดั้งเดิมมาพัฒนาและสร้างสรรค์ผลงานที่มีลักษณะโดดเด่น ดังนี้

- ออกแบบบายศรี โดยเน้นสัดส่วนรูปทรงของบายศรี การใช้สี ต้องไม่เกิน ๓ สี เพื่อให้เกิดจุดเด่น โดยช่วงล่างใช้สีเขียว ช่วงกลางจะใช้สีขาวเพราะเป็นจุดนำสายตา ส่วนยอดบนสุดจะใช้สีอ่อน
- งานที่สร้างสรรค์แต่ละชิ้นต้องคิดรูปแบบ แล้วจึงออกแบบรูปทรง คำนวณสัดส่วน เปิดโอกาสให้ผู้อื่นติชมมองเห็นมิติที่เป็นธรรมชาติ ผลงานจะมีหลากหลายชนิดเปลี่ยนไปทุกปี ได้แก่ บายศรีเทพ บายศรีพญานาค บายศรีปากขาม เผยแพร่ไปยังประเทศศรีลังกา อินเดีย สิงคโปร์ และประเทศญี่ปุ่น
- ศึกษา ทดลองหาวิธีเก็บรักษาใบตองให้มีคุณภาพเหมาะกับการใช้งาน โดยจะต้องไม่ใช้ผ้าเช็ดใบตองก่อนนำมาใช้ แต่จะใช้น้ำมันมะกอกผสมกับน้ำ แล้วใช้ฟองน้ำเช็ดใบตอง จะทำให้ใบตองมีความเงาและมีสีเขียวอยู่ได้นาน
- ประยุกต์งานใบตองสด โดยใช้ผ้าที่เหมาะสม เช่น ผ้าอแกนเข้ามาประดิษฐ์เครื่องพานพุ่มสักการะ พานพุ่ม พานเทียนแพ บายศรีแบบต่างๆ คลุมโต๊ะ ตาลปัตร ฯลฯ

การถ่ายทอดความรู้

ครูสุชาติ ได้ถ่ายทอดความแก่ผู้เรียนทุกระดับการศึกษา ตลอดจนชุมชน ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนโรงเรียนบางระกำ โรงเรียนบ้านกร่าง (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก โรงเรียนบ้านกร่างวิทยาคม โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โรงเรียนหนองบัวพิทยาคม โรงเรียนบ้านไร่พิทยาคม โรงเรียนเทศบาลวัดธรรมจักร โรงเรียนเทศบาลวัดท่ามะปราง
- ศึกษานอกระบบ :** สอนกลุ่มแม่บ้านตำบลบ้านกร่าง. กลุ่มแม่บ้านตำบลจอมทองและกลุ่มแม่บ้านจังหวัดนครสวรรค์
- ศึกษาตามอัธยาศัย :** ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจ ผ่านทางวารสารสินไทย วารสารโรงเรียนบ้านกร่าง หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ จัดแสดงผลงาน ในงานแสดงสินค้า OTOP

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูสุชาติ มีวิธีการทอดให้แก่ผู้เรียน โดยเน้นการปฏิบัติและทักษะ ดังนี้

๑. แบ่งกลุ่มผู้เรียน กลุ่มละ ๓-๔ คน จะแบ่งกลุ่มคละกันระหว่างผู้เรียนที่เรียนเก่ง และไม่เก่งเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และความสามัคคีร่วมกัน
๒. อธิบายและสาธิต เทคนิควิธีเชิดใบตอง การฉีกใบตอง การพับใบตอง เย็บกลีบ การพับกลีบแบบต่างๆ เช่น แบบฟันปลา แบบกลีบกุหลาบแย้ม กลีบผีเสื้อ หัวนก เล็บครุฑ กลีบพัด
๓. ฝึกให้เย็บขอบตกแต่งด้วยกล้วยไม้ วิธีใช้ใบตองอ่อน-แก่ เป็นการโล่สีให้มองแล้วมีมิติ การใช้ผักผลไม้ เสริม ตลอดจนเอาชิ้นงานมาเป็นตัวอย่างให้ดู และให้เด็กฝึกปฏิบัติ
๔. ประเมินผลโดยเปรียบเทียบชิ้นงาน พร้อมให้คำแนะนำเชิงบวก (จะไม่ติติงในทางลบหรือจุดเด่น จุดด้อย เพราะผู้เรียนจะเกิดอคติต่อกัน)

นายสุชาติ สาดอ่ำ เกิดเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ ที่ ๑๕๙/๑ หมู่ ๓ ตำบลบ้านกร่าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวนพี่น้อง ๒ คน ของนายเสาร์ สาดอ่ำ และนางบุญเลิศ สาดอ่ำ สถานภาพปัจจุบัน - โสด

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๕ ระดับ ปวส. วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๗ ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณบุรี คลอง ๖ จังหวัดปทุมธานี

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๒ โล่พระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รางวัลการชนะเลิศ การประดิษฐ์กระทงลอย ประเภทดอกไม้สด งานวันอนุรักษ์มรดกไทย จังหวัดกำแพงเพชร
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๔ โล่เกียรติยศ การประกวดกระทงฝีมือ งานประเพณีลอยกระทง จากนายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๗ การประกวดประดิษฐ์กระทงฝีมือประชาชนทั่วไป งานประเพณีลอยกระทง จากนายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๗ ชนะเลิศการประกวดกระทงเล็ก ประเภทความคิด งานประเพณีลอยกระทง ณ สวนสาธารณะบึงราชนกก จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑ เกียรติบัตรชนะเลิศ การประกวดแกะสลัก (ผักผลไม้) โครงการคัดเลือกผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมดีเด่น จังหวัดพิษณุโลก
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ คุรุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (งานใบตองและแกะสลัก) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ครุฑมัญญูญาไทย ด้านการแพทย์แผนไทย (การปรุงยาและแปรรูปสมุนไพร)

นายชพร อนุสรณ์พรเพ็ญ

ครุฑทิพย์สมุนไพรไทย ด้านการแพทย์แผนไทย (การปรุงยาและแปรรูปสมุนไพร)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายชยพร อนุสนธิ์พรเพิ่ม

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านการแพทย์แผนไทย
(การปรุงยาและแปรรูปสมุนไพร)

ครูชยพร อนุสนธิ์พรเพิ่ม เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ มีความรู้และเชี่ยวชาญการแพทย์แผนไทย การปรุงยาโดยใช้สูตรพระยาธมไชยชาญยุทธ เจ้าเมืองสุโขทัย ซึ่งปรุงถวายในหลวงรัชกาลที่ ๕ สมุนไพรแปรรูปพร้อมดื่ม และสมุนไพรไทยประเภทเครื่องสำอางสูตรโบราณ เพื่อรักษาโรคและบำรุงสุขภาพแก่ผู้ป่วยและผู้บริโภค ด้วยเจตนารมณ์มุ่งมั่นเผยแพร่การรักษา การใช้สมุนไพรและฟื้นฟูการแพทย์แผนโบราณ จึงถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนและเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ผลงานเป็นที่ประจักษ์และยอมรับของสังคม ช่วยลดการพึ่งพายาจากต่างประเทศ นับเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านสาธารณสุขของประเทศอย่างยิ่ง

การที่ครูชยพร อนุสนธิ์พรเพิ่ม ได้นำความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย (การปรุงยาและแปรรูปสมุนไพร) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านการแพทย์แผนไทย ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายชยพร อนุสนธิ์พรเพิ่ม คณูปัญญาไทย ด้านการแพทย์แผนไทย (การประยูรและการประคบสมุนไพร)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูชยพร อนุสนธิ์พรเพิ่ม ภูมิลำเนาเดิมเกิดที่ตำบลบางกอกใหญ่ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร บิดามารดามีอาชีพค้าขาย ทำน้ำสมุนไพร เช่น น้ำใบข้าวบัก น้ำมะนาวดอง ฯลฯ เริ่มสนใจเรื่องสมุนไพรตั้งแต่วัยเด็กเป็นต้นมา เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ระดับ ปวช. วิทยาลัยพณิชยการพระนคร และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีคณะบริหารธุรกิจจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ได้ทำงานในบริษัทเอกชนหลายแห่ง โดยเฉพาะการทำงานที่บริษัท เอ.ไอ.เอ มีโอกาสพบลูกค้าที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน เอาใบสัก กิ่งสักมาต้มน้ำดื่ม ทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดลดลง จากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงจุดประกายให้ครูชยพรอยากเรียนรู้ด้านสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย จึงเสาะหาสถานที่เรียนหลายแห่งใกล้บ้าน ในที่สุดได้เรียนที่โรงพยาบาลสวรรค์โลก จังหวัดสุโขทัย

ระหว่างที่เรียนครูชยพรและเพื่อนสมาชิกต้องพบอุปสรรคในการเดินทาง จึงร่วมกันจัดตั้งชมรมการแพทย์แผนไทยสุโขทัยราชธานีขึ้น ในปี ๒๕๕๒ มีสมาชิกเริ่มแรกประมาณ ๘๐ คน ได้มอบตัวเป็นศิษย์ของครูแบน สนองบุญ เรียนรู้กับครูองอาจ พงษ์โนรี ครูเรือง บุญเกตุ และครูลำพรวน เข็มเงิน และศึกษาจากตำราแพทย์แผนโบราณ สาขาเภสัชกรรม สาขาเวชกรรม ของกองประกอบโรคศิลป์ กระทรวงสาธารณสุข ตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ และตำราวิชาการจากหน่วยงานต่างๆ อีกมากมาย

ปัจจุบัน ครูชยพรเป็นนายกสมาคมการแพทย์แผนไทยสุโขทัยราชธานี ด้วยเกรงว่าวิชาความรู้การแพทย์แผนไทยจะสูญหาย จึงตั้งชมรมเครือข่ายหมอพื้นบ้านเพื่อแนะนำให้สังคมได้รู้จักและพึ่งพารักษา มีการเผยแพร่ความรู้ในวงกว้างทางหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น สถานีวิทยุ สวท.สุโขทัย และมุ่งมั่นถ่ายทอดความรู้ให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้

ครูชยพรมีความรู้และเชี่ยวชาญการปรุงยาสมุนไพร การแปรรูปสมุนไพรพร้อมดื่ม สมุนไพรประเภทเครื่องสำอางสูตรโบราณ จดทะเบียนภายใต้เครื่องหมายการค้า“อาภาทิพย์” ใช้สำหรับยา ส่วนสมุนไพรแปรรูปประเภทเครื่องสำอางและเครื่องดื่มจะใช้เครื่องหมายการค้า “ทิพอาภา”

- ตำรับยาที่ปรุงเพื่อบำบัดรักษา ได้แก่
  - ยาภษัยอายุวัฒนะ สูตรพระยารณโฆษชาญยุทธเจ้าเมืองสุโขทัย ปรุงถวายในหลวงรัชกาลที่ ๕ ใช้แก้ โรคปวดข้อ ปวดเข่า มือ-เท้าชา เบาหวาน และลดไขมันในเส้นเลือด ท้องอืด ท้องเฟ้อ ช่วยย่อยอาหาร
  - ยาเอกบุรุษใช้สำหรับบำรุงธาตุ บำรุงร่างกาย สร้างโลหิต เจริญอาหาร
  - ยาแก้โรคกระดูกเสื่อม แก้ปวดกระดูก กระดูกผุ ไช้ข้ออักเสบเก๊าท์
  - ยาลดระดับน้ำตาลในเลือดใช้แก้เบาหวาน
  - ยาเส้นประธานสิบใช้สำหรับแก้ความผิดปกติอันเกิดจากเส้นภายในร่างกาย อัมพฤกษ์ อัมพาต
  - ยาแก้หัวดวง แก้วล้างพิษ ไช้กาฬ ไช้ทับถดู และยาปโตพาธิคุณ แก้ความผิดปกติช่วงมีระดู เป็นต้น

● แปรรูปสมุนไพรประเภทเครื่องสำอาง ได้แก่ สบู่สมุนไพรสูตรโบราณ, แชมพูสมุนไพร แป้งสมุนไพรและยาสีฟันสมุนไพรชนิดผง

● ปรุงยาสมุนไพรให้มีสรรพคุณสำหรับการรักษาโรค โดยทดลองใช้ยากับตนเองก่อนแล้วจึงเผยแพร่ ในการรักษาจะสอบถามอาการผู้ป่วยก่อนวิเคราะห์โรคแล้วจึงจัดยาให้

● ริเริ่มก่อตั้งเครือข่ายโรงเรียนรักษาสมุนไพร ในปี ๒๕๔๔ เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อยอด โดยปลูกต้นสมุนไพร จัดทำป้ายความรู้ในโรงเรียน ๖ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านป่าหลักร้อย โรงเรียนบ้านวังวน โรงเรียนบ้านวังทองแดง โรงเรียนบ้านมนต์ศิริ และโรงเรียนบ้านหนองเต่า นอกจากนี้ ได้จัดตั้งเครือข่ายพระสงฆ์รักษาสมุนไพร ที่วัดวังตะคร้อ อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย (มีสมุนไพรมากกว่า ๗๐๐ ชนิด) เพื่อเป็นต้นแบบการปลูกและแปรรูปสมุนไพร การแลกเปลี่ยนสมุนไพร และต่อยอดกับวัดที่เป็นเครือข่าย ๙ วัด

การถ่ายทอดความรู้

ครูชยพร ได้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้มีการสืบสานด้านแพทย์แผนไทย ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** ให้ความรู้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านบ่อแปดร้อย โรงเรียนวังวน โรงเรียนบ้านวังทองแดง โรงเรียนบ้านหนองเฒ่า โรงเรียนมนต์คีรี โรงเรียนศรีอินทราทิตย์ โรงเรียนอุดมตรุณีจังหวัดสุโขทัย
- การศึกษานอกระบบ :** ถ่ายทอดความรู้แก่เครือข่ายหมอพื้นบ้าน จังหวัดสุโขทัย และจัดอบรมผู้ที่สนใจด้านการแพทย์แผนไทย
- การศึกษาตามอัธยาศัย :**
- ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เครือข่ายชมรมแพทย์แผนไทยในจังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ สุโขทัย ตาก เพชรบูรณ์ และเครือข่ายพระสงฆ์ภิกษุสงฆ์ไพร วัดวังตะคร้อ วัดบ้านนา วัดคุ่งยาง วัดกงไกรลาส วัดศรีเมือง
  - เผยแพร่ความรู้ผ่านหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเสียงชนบท และวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย คลื่น ๙๓.๗๕ ทุกวันอาทิตย์เวลา ๑๐.๑๕-๑๑.๐๐ น. และหนังสืออนุทินสารของสมาคมการแพทย์แผนไทยสุโขทัยราชธานี ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ ถึงปัจจุบัน

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูชยพร มุ่งถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนและผู้สนใจ พยายามเน้นให้ผู้เรียนเปลี่ยนความคิดจากที่จะเก็บงำความรู้หรือตำราไว้กับตัวเอง ให้เป็นการนำมาเผยแพร่สืบต่อกัน สำหรับวิธีการถ่ายทอด มีดังนี้

- อธิบายให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของแพทย์แผนโบราณ ประวัติยาเบญจกูล จรรยาแพทย์ หลักเภสัช ๔ ประการ ประกอบด้วย พิษวัตถุ สัตว์วัตถุ และธาตุวัตถุ
- ให้ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐาน ฯลฯ สรรพคุณเภสัช รสยาประธาน รสตัวยา ๔, ๖, ๘ และ ๙ รส รสยาประจำธาตุ รสยาแก้ตามกาล ฯลฯ คณาเภสัชเกี่ยวกับจุลพิภักต มหาพิภักต และเภสัชกรรม ซึ่งเป็นการปรุงยา การชั่งตวงยา การคัดเลือกเก็บยา การใช้ตัวยาอันตราย เป็นต้น
- ประเมินผู้เรียนและให้คำแนะนำ
- ถ่ายทอดโดยเขียนบทความและรวบรวมข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรและแพทย์แผนไทย ตีพิมพ์ลงในหนังสืออนุทินสารของสมาคมการแพทย์แผนไทยสุโขทัยราชอาณาจักรต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีมากกว่า ๑๑ ปี

นายชยพร อนุสนธิ์พรเพิ่ม เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่ตำบลบางกอกใหญ่ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร เป็นบุตรคนที่ ๖ ในจำนวนพี่น้อง ๘ คน ของนายเอี้ยวอาบัวย และนางชีวชัย แซ่ตั้ง สมรสกับนางสาววิภา เจตนาภานต์ มีบุตรหญิง ๒ คน ได้แก่ นางสาวสุภัชญา อนุสนธิ์พรเพิ่ม และนางสาวสุวัชรีย์ อนุสนธิ์พรเพิ่ม

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๘ ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต (สาขาบริหารทั่วไป) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้รับคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ชาสมุนไพรดอกคำฝอยสกัด ระดับ ๔ ดาว จากกรมพัฒนาชุมชน
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้รับคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ชาสมุนไพรชิงสดสกัด ระดับ ๔ ดาว จากกรมพัฒนาชุมชน
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้รับคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ชาสมุนไพรมะตูมสกัด ระดับ ๔ ดาว จากกรมพัฒนาชุมชน
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านการแพทย์แผนไทย (การปรุงยาและแปรรูปสมุนไพร) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านการแพทย์แผนไทย (การประยามและประรูปสมุนไพร)

นางบุญฤดีรัตน์ ประโลมรัมย์

ครุฑชัยปัญญาไทย ด้านการแพทย์แผนไทย (การปรุงยาและแปรรูปสมุนไพร)

คำประกาศเกียรติคุณ

นางบุษยรัตน์ ประโลมรัมย์

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านการแพทย์แผนไทย
(การปรุงยาและแปรรูปสมุนไพร)

ครูบุษยรัตน์ ประโลมรัมย์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญการแปรรูปสมุนไพร ทั้งการปรุงยาสมุนไพร อาหารจากสมุนไพร และเครื่องสำอางที่ทำจากสมุนไพร เน้นคุณภาพและความสะอาด จนได้มาตรฐานสากล ISO ๙๐๐๑ : ๒๐๐๐ มาตรฐานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยเพื่อสุขภาพของผู้บริโภค เป็นผู้มีจิตสาธารณะ มุ่งส่งเสริมภูมิปัญญาไทย สร้างอุทยานสมุนไพร ทำการรวบรวมพันธุ์พืชสมุนไพรที่มีคุณค่าหายากหลากหลายชนิด มุ่งถ่ายทอดความรู้จัดอบรม ฝึกปฏิบัติแก่ผู้เรียนและผู้สนใจทั่วไปให้ตระหนักและเห็นคุณค่า ช่วยสืบสานอนุรักษ์พืชสมุนไพรและงานการแพทย์แผนไทยมาอย่างต่อเนื่อง จนผลงานเป็นที่ยอมรับของสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การที่ครูบุษยรัตน์ ประโลมรัมย์ ได้นำความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย (การปรุงยาและแปรรูปสมุนไพร) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านการแพทย์แผนไทย ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

นางบุญฤดีรัตน์ ประโคมรัมย์ ครูภูมิปัญญาไทย ด้านการแพทย์แผนไทย (การประยูรยาและแปรรูปสมุนไพร)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูบุญฤดีรัตน์ มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่จังหวัดสงขลา บิดามารดาอาชีพค้าขาย ทำโรงสีข้าว ขายอาหารสัตว์ และทำสวนยาง ในวัยเด็กต้องช่วยพ่อแม่ทำงานทุกอย่าง ช่วยคุณตาทำยาแผนโบราณไว้ใช้ในครอบครัว เช่น เอาใบชุมเห็ดเทศ และใบทองพันชั่งตำรวมกันกับกัมมะถัน ใช้ทาแก้กลากเกลื้อนหรือโรคผิวหนัง เอาใบขี้เหล็กตำพร้อมกับสารส้มปั้นเป็นลูกกลอนใช้เป็นยาระบายและขับเมือกมันในลำไส้ เป็นต้น ทำให้ซึมซับและรู้จักสมุนไพรหลายชนิด เมื่อถึงวัยเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้เลือกเรียนสาขาเกษตรกรรมตั้งแต่ระดับ ปวช., ปวส. ที่จังหวัดสงขลา และปริญญาตรีเกษตรศาสตร์วิทยาลัยครูลำปาง จ.ลำปาง ด้วยความมุ่งมั่นจึงศึกษาเพิ่มเติมด้านการแพทย์แผนไทย สาขาเภสัชกรรม จากกระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้ประกอบโรคศิลปะแผนโบราณ สาขาเภสัชกรรมในปี ๒๕๕๓ และผ่านการอบรมโครงการอบรมความรู้การเป็นครูผู้รับมอบตัวศิษย์ สาขาการแพทย์แผนไทย ปี ๒๕๕๖

ในปี ๒๕๑๖ ได้สอบบรรจุเข้ารับราชการตำแหน่งครูตรี ที่ศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นครูสอนวิชาเกษตร และปี ๒๕๒๐ ได้ย้ายมารับราชการที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ จังหวัดลำปาง สอนวิชาเกษตร และในปีต่อมาได้ลาศึกษาต่อจนจบปริญญาตรีเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยครูลำปาง หลังจากรับจบแล้ว ได้เริ่มศึกษาหาความรู้ทางด้านสมุนไพร โดยเรียนรู้จากการค้นคว้าเอกสาร ตำรา จากคำบอกเล่าของผู้รู้ จากการอบรมที่หน่วยงานต่างๆจัดขึ้น ทำให้มีความรู้เรื่องสมุนไพรมากขึ้น จึงได้เริ่มทำสวนสมุนไพรในสวนมะม่วงของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ จัดทำ “โครงการสมุนไพรครบวงจร” หลังจากนั้นได้เริ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรจนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป มีผู้มาศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก

ในปี ๒๕๕๒ ครูบุญญรัตน์ได้เกษียณก่อนอายุราชการ ภายหลังจึงจัดทำสมุนไพรและแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่บ้าน (ซึ่งได้ทำมาก่อนหน้านี้แล้ว) โดยปลูกสมุนไพรไว้ใช้เองในพื้นที่ ๑๐ ไร่เศษพร้อมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนเครือข่ายเกษตรกรปลูกสมุนไพร เช่น ฟ้าทะลายโจร หญ้าหนวดแมว ฯลฯ เพื่อรับซื้อมาเป็นวัตถุดิบสดในการปรุงยา และแปรรูปสมุนไพรครบวงจร ตั้งแต่การล้างทำความสะอาด หั่น อบแห้ง บดผง บรรจุแคปซูล และบรรจุซองแห้งทั้งแบบยาเดี่ยวและยาตำรับมากกว่า ๖๐ ชนิด จำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพทั่วทุกภาคของประเทศไทย ผลงานเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ จนได้รับการรับรองมาตรฐานสากล ISO ๙๐๐๑: ๒๐๐๐ ,GMP CODEX HACCP ในปี ๒๕๕๖

ปัจจุบัน ครูบุญญรัตน์ ทำงานที่บ้านของตน “ลำปางรักษ์สมุนไพร” จัดสร้างอุทยานสมุนไพร ผู้สนใจทั่วไปสามารถศึกษาหาความรู้ได้ตามอัธยาศัย และมุ่งถ่ายทอดความรู้ จัดอบรม ฝึกปฏิบัติแก่ผู้เรียนและผู้สนใจทั่วไปมาศึกษาดูงาน อย่างต่อเนื่องมากกว่า ๓๐ ปี

องค์ความรู้

ครูบุญญรัตน์ ประโสมรัมย์ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านเภสัชกรรม ทำการศึกษาค้นคว้าสมุนไพร ที่เป็น ยาสมุนไพรที่เป็นอาหาร และเครื่องสำอางที่มาจากสมุนไพร โดยแปรรูปผลิตภัณฑ์ ในลักษณะยาเดี่ยวและตำรับยา โดย

- ทำการศึกษาสมุนไพรแต่ละอย่างให้รู้ถึงสรรพคุณและวิธีการใช้ เช่น ราก ลำต้น ใบ ดอก ผล เมล็ด ฯลฯ วิธีเก็บ วิธีปรุงหรือแปรรูปสมุนไพร

- ปรุงยาตำรับ มากกว่า ๑๕ ชนิด และยาเดี่ยว เช่น ยาแก้โรคเก๊าท์ ยาลดไขมันในเส้นเลือด ยาลดน้ำตาลในเลือด ฯลฯ

- รวบรวมพันธุ์พืชสมุนไพรที่หายากปลูกในอุทยานสมุนไพร พร้อมจัดทำป้ายบอกชื่อ-สรรพคุณ นอกจากนั้นยังปลูกสมุนไพรไว้เป็นวัตถุดิบในการปรุงยาในเนื้อที่ประมาณ ๑๐ ไร่เศษ

- เขียนตำราการปรุงยา การแปรรูปสมุนไพร บอกส่วนผสมวิธีทำ วิธีใช้ และคุณประโยชน์ของสมุนไพร เพื่อใช้ในการสอนและสาธิต

แก่ผู้เรียน เช่น การทำลูกประคบแห้งและสด การทำชาารางจีด เพื่อถอนพิษเบื่อเมา ปรงเป็นยาเขียวถอนพิษได้ การทำน้ำสมุนไพรว่านกาบหอย แก้วร้อนในกระหายน้ำ แก้วโอมิเสมหะ การทำน้ำสมุนไพรดอกอัญชัน บำรุงสายตา ช่วยดูแลระบบน้ำเหลือง ครีมหากันยุงกลิ่นตะไคร้หอม ยาต้มสารพัดประโยชน์ เป็นต้น

- พัฒนางานแพทย์แผนไทยและสปาไทยอย่างครบวงจร ดูแล จัดระบบภายในอาคาร ซึ่งประกอบด้วยห้องต่างๆ ๑) การอบไอน้ำสมุนไพร ๒) การนวดแผนไทย ๓) การนวดฝ่าเท้าด้วยสมุนไพร ๔) การนวดคลายเครียด คอบ่า ไหล่ และหลัง ๕) การขัดตัวด้วยสมุนไพร ๖) การขัดหน้าด้วยสมุนไพร ๗) การพอกตัวด้วยโคลนสมุนไพร ๘) การพอกตัวด้วยนมสดบัวหิมะ ๙) การแช่น้ำสมุนไพร ๑๐) การนวดประคบสมุนไพร ๑๑) การนวดน้ำมันสมุนไพร และ ๑๒) การตอกเส้น - การย่ำขาง เป็นต้น

- เป็นผู้ให้คำปรึกษาวิชาการด้านสมุนไพรในการทำวิจัย แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี โท และเอก คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน

การถ่ายทอดความรู้

ครูบุญรัตน์ ประโลมรัมย์ ได้ถ่ายทอดความรู้ด้านแพทย์แผนไทยปรงยาและการแปรรูปสมุนไพร ให้กับผู้เรียน และประชาชนที่สนใจ ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** นักเรียนในโรงเรียนต่างๆ เช่น โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง โรงเรียนเขลางค์นคร โรงเรียนมัธยมราษฎร์ ฯลฯ และนักเรียน ที่เข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี ของโรงเรียนต่างๆ ในจังหวัดลำปาง
- การศึกษานอกระบบ :**
- คณะ อสม. ของกระทรวงสาธารณสุข จากอำเภอต่างๆ ของจังหวัดลำปาง
  - นักศึกษาของ กศน. ในเขตจังหวัดลำปางและต่างจังหวัด
- การศึกษาตามอัธยาศัย :**
- คณะศึกษาดูงานจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน
  - เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ ในจังหวัดลำปางและต่างจังหวัดมาเข้ารับการอบรมและศึกษาดูงาน
  - จัดนิทรรศการทางด้านสมุนไพรตามจังหวัดต่างๆ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง เชียงราย พิชณุโลก นครสวรรค์ สุโขทัย และกรุงเทพมหานคร
  - ถ่ายทอดความรู้และสาธิตให้แก่ประชาชนทั่วไป เช่น สำนักงานจัดหางาน จังหวัดลำปาง กลุ่มผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลแจ้ห่ม คณะเยาวชนจากจังหวัดต่างๆ ในภาคเหนือ โดยศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนลำปาง ชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ในอำเภอห้างฉัตร โดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูบุญญรัตน์ ประโลมรัมย์ ใช้วิธีการถ่ายทอดที่หลากหลายขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งมีขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้ ดังนี้

- ชมวิดีโอทัศน์ แนะนำ ความรู้ในการภาพรวมของการปรุงยาและการแปรรูปสมุนไพรขั้นตอนการผลิตและงานแพทย์แผนไทย

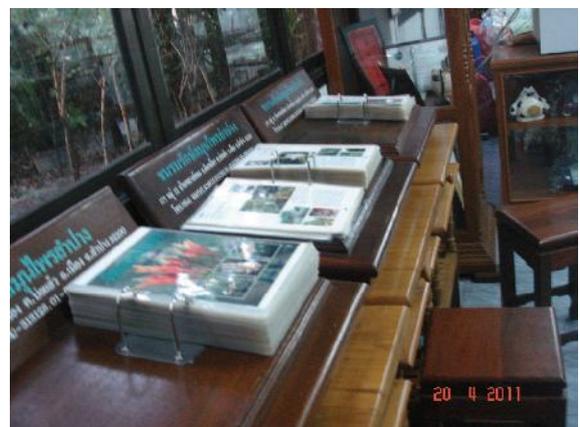
- อธิบายพร้อมสาธิตเกี่ยวกับหลักเภสัชกรรม เช่น พิษวิทยา รสยา ธาตุวัตถุ พืชวัตถุ สัตว์วัตถุ ฯลฯ

- ฝึกปฏิบัติแบ่งเป็นกลุ่มย่อยทุกคนต้องฝึก และแนะนำของที่ตนเองกลับไปทำที่บ้าน เช่น ฝึกการทำลูกประคบ การทำความสะอาดสมุนไพร การห่อด้วยผ้าขาว การมัดเป็นลูกประคบ พร้อมทั้งแนะนำวิธีใช้และข้อควรระวัง เป็นต้น

- จัดทำเอกสารความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปสมุนไพร บอกส่วนผสม ขั้นตอน วิธีทำ วิธีใช้ที่ถูกต้อง และประโยชน์หรือสรรพคุณของสมุนไพร

- พาชมสถานที่ปรุงยา และกระบวนการผลิตแต่ละขั้นตอนของระบบ ISO ๙๐๐๑ : ๒๐๐๐ เช่น ห้องบรรจุแคปซูล ห้องบรรจุขาง ห้องผลิตสมุนไพรที่เป็นอาหาร ห้องผลิตสมุนไพรที่เป็นเครื่องสำอาง นอกจากนี้ยังพาชมงานแพทย์แผนไทยและสปาไทย ประกอบด้วยห้องอบไอน้ำสมุนไพร แช่น้ำสมุนไพร นวดแผนไทย นวดฝ่าเท้า ชัดตัวด้วยสมุนไพร นวดประคบสมุนไพร ฯลฯ

- ตอบข้อซักถามเรื่องสมุนไพรทางอินเทอร์เน็ต ทางโทรศัพท์ และมาสอบถามด้วยตนเองที่ร้านจำหน่ายสมุนไพร

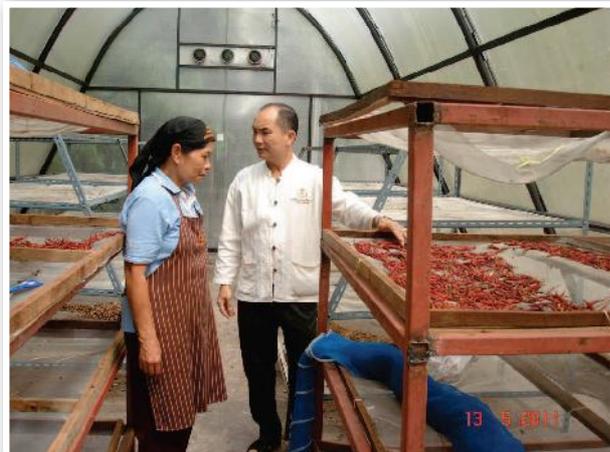

คณาธิปไตยไทย ด้านกองทุน และธุรกิจชุมชน

นายพรหมินทร์ พวงมาลา

เศรษฐกิจไทย ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

คำประกาศเกียรติคุณ

นายพรหมินทร์ พวงมาลา

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน
(การออมและสวัสดิการชุมชน)

ครูพรหมินทร์ พวงมาลา เกิดเมื่อวันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ได้ริเริ่มจัดตั้งกองทุน กลุ่มอาชีพต่างๆ ด้วยความทุ่มเทเสียสละ เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนทั้งในด้านเงินทุน อาชีพและรายได้ ด้วยการนำหลักคุณธรรม ๕ ประการ มาเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการ อันได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความโปร่งใส และเป็นธรรม ผลงานของครูพรหมินทร์เป็นที่ประจักษ์ ช่วยให้สมาชิกและชุมชนมีอาชีพ มีสวัสดิการ มีกองทุนเป็นของตนเอง สร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม เป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จนเป็นที่ยอมรับของชาวไทยและชาวต่างประเทศ

การที่ครูพรหมินทร์ พวงมาลา ได้นำความรู้ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (การออมและสวัสดิการชุมชน) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายพรหมินทร์ พวงมาลา
ครูภูมิปัญญาไทย ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน
(การออมและสวัสดิการชุมชน)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูพรหมินทร์ พวงมาลา เกิดที่อำเภอตอยสะเก็ด ในครอบครัวเกษตรกรกรรม ในวัยเด็กมีความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบาก เนื่องจากกำพร้าพ่อตั้งแต่อายุ ๗ ขวบ ต้องพึ่งพาวัดเพื่อศึกษาเล่าเรียนจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่โรงเรียนป่าไม้แดง (รัฐราษฎร์บำรุงวิทยา) อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ต่อมาได้บรรพชาและจำพรรษาที่วัดป่าไม้แดง ๒ พรรษา แล้วลาสิกขามาอยู่กับแม่ได้ ๒ ปี หลังจากนั้นจึงย้ายมาอยู่กับอา ช่วยค้าขายเป็นเวลา ๖ ปี กับนางบุญศรี ปีพ.ศ. ๒๕๑๗ ประกอบอาชีพทำสวนเมี่ยงที่บ้านแม่กำปองในเนื้อที่ ๒๐ ไร่ ช่วยเหลือสังคมในชุมชน ด้วยการมาเป็น อสม.สาธารณสุข ช่วยพัฒนางานต่างๆ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านบ้านแม่กำปอง ภายหลังด้วยความวิริยะอุตสาหะจึงได้ศึกษาต่อจนสำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลายที่ กศน.แม่ฮอน ในปีพ.ศ. ๒๕๔๑

ครูพรหมินทร์ ได้เก็บเกี่ยวความรู้จากประสบการณ์จากนักวิชาการ อบรมศึกษาดูงาน จากเครือข่าย จากการทำวิจัยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอาชีพต่างๆ ทำงานวิจัยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจากการที่เห็นชุมชนไม่มีหลักประกันในชีวิต จึงพยายามคิดค้นหาแนวทางที่จะพัฒนาต้องการช่วยให้สมาชิกชุมชนมีอาชีพ มีรายได้ และเป็นชุมชนที่เข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ทำให้เกิดกองทุนและกลุ่มอาชีพต่างๆ ความสำเร็จทุกด้านเกิดจากการที่ครูพรหมินทร์ ประสาน เน้นการมีส่วนร่วมกับชุมชน บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบัน ด้วยความมุ่งหวังให้ชุมชนเข้มแข็ง นอกจากครูพรมมินทร์จะต้องเดินทางไปพัฒนากองทุนและกลุ่มอาชีพให้ประสบผลสำเร็จและอย่างยั่งยืนแล้ว ยังต้องพัฒนางานหนักในบทบาทของผู้ใหญ่บ้านบ้านแม่กำปอง (เป็นสมัยที่ ๓)

องค์ความรู้

ครูพรมมินทร์ เป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญในการพัฒนาด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน มีหลักคิดในการทำงาน เพื่อให้ชุมชนกระบวนกรคิดของตนเอง มีอาชีพและรายได้ รวมถึงสวัสดิการต่างๆ โดยได้นำหลักคุณธรรม ๕ ประการ มาเป็นพื้นฐาน ในการบริหารจัดการกองทุน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำงานทุกด้านโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่บ้านแม่กำปอง เพื่อให้ชุมชนรู้จักการออม รู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงได้สร้างและพัฒนาเป็นธุรกิจชุมชน จัดตั้งกองทุน และกลุ่มอาชีพต่างๆ เป็นผลสำเร็จ ดังนี้

๑. กองทุนสหกรณ์ไฟฟ้าโครงการหลวงแม่กำปองจำกัด จัดทะเบียนเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๒๙ มีจำนวนสมาชิกเริ่มแรกในกองทุน ๑๘๔ คน มีทุนเรือนหุ้นจำนวน ๒๐๗,๘๙๐ บาท มีเงินฝากในธนาคาร จำนวน ๑,๐๗๗,๗๒๘ บาท มีสมาชิกกู้ยืม จำนวน ๑,๔๗๕,๑๖๕ บาท รวมทุนดำเนินการ จำนวนทั้งหมด ๒,๘๒๒,๘๙๓ บาท สำหรับการสมัครเป็นสมาชิก หุ้นละ ๕๐ บาท มีค่าธรรมเนียมแรกเข้า รายละเอียด ๒๐ บาท ถือหุ้นอย่างน้อย ๑ หุ้น มีการตรวจสอบโปร่งใส

๒. กองทุนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีจำนวนสมาชิกเริ่มแรก ๖๔ คน ออมเงินคนละ ๒๐ บาท ต่อเดือน ปัจจุบันมีสมาชิก ๑๘๑ คน เงิน ๑,๑๐๖,๕๑๙ บาท ฝากกับธนาคารออมสิน สาขาสันกำแพง

๓. กองทุนกลุ่มหมอนสมุนไพรใบชา ได้ก่อตั้งกลุ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เริ่มจากสมาชิก ๑๐ คน ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด ๓๐ คน มีทุนเรือนหุ้นๆ ละ ๕๐๐ บาท จำนวนทุน ๑๕,๐๐๐ บาท ทำการจัดสรรกำไรทุก ๖ เดือน โดยมีระเบียบการจัดสรรดังนี้ ๑) เป็นทุนสำรอง ๑๐% ๒) ทุนดำเนินงาน ๓๐% และ ๓) ทุนปันผล ๖๐%

๔. กองทุนสวัสดิการชุมชน ได้ริเริ่มพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีบริการบ้านพักโฮมสเตย์ ส่งผลให้ชุมชนมีรายได้และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เงินรายได้จากการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวดังกล่าวนำ

ไปสู่การก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน ปีพ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อแก้ปัญหาและช่วยเหลือสมาชิกในเวลาที่ได้รับความสะดวกและเป็นเหมือนภูมิคุ้มกันสมาชิกให้มีความเชื่อมั่นในความเป็นอยู่ของตน รวมถึง ๔ กรณี คือ (๑) การเกิด : รับขวัญเด็กรายละ ๑,๐๐๐ บาท (๒) การตาย : ช่วยเหลือผู้เสียชีวิตรายละ ๑,๐๐๐ บาท และ (๓) การป่วย : จ่ายเป็นค่าเฝ้าไข้วันละ ๑๕๐ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐ วัน ใน ๑ ปี (๔) การศึกษาจบม.๓ หรือ ปวช. มอบรางวัลให้ ๑,๐๐๐ บาท จบปวส. มอบรางวัลให้ ๑,๕๐๐ บาท จบปริญญาตรี มอบรางวัลให้ ๒,๐๐๐ บาท

การถ่ายทอดความรู้

ครูพรหมินทร์ พวงมาลา ได้ถ่ายทอดความรู้ ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีความสุข ให้แก่นักเรียน นักศึกษา ชุมชน กลุ่มองค์กรต่างๆ และผู้สนใจ ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาที่มาศึกษาดูงานที่ศูนย์การเรียนรู้ เช่น โรงเรียนรวมศูนย์วัดห้วยแก้ว โรงเรียนสาธิตศาสตร์เชียงใหม่ โรงเรียนปรินส์รอแยลวิทยาลัย คณะนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพายัพ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้
- การศึกษานอกระบบ :** ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษาจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่ฮอน จังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์การศึกษานอกระบบอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

การศึกษาตามอัธยาศัย : เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้วิธีคิดและวิธีการพัฒนาแก่บุคคล หน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรต่างๆ มีผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน จากอำเภอ และจังหวัดต่างๆ ทั่วทุกภาค เช่น

ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำพูน แม่ฮ่องสอน ลำปาง แพร่ น่าน

ภาคกลาง จังหวัดสุพรรณบุรี สระบุรี นครปฐม และกรุงเทพมหานคร

ภาคตะวันออก จังหวัดชลบุรี ระยอง เพชรบุรี อ่างทอง

ภาคใต้ จังหวัดชุมพร กระบี่ สงขลา พังงา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา สกลนคร ขอนแก่น อุบลราชธานี

- เผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ รายการโทรทัศน์ ทางช่อง ๓ ช่อง ๑๑ สื่อซีดี เว็บไซต์ www.mae-kompong.com ทางอินเทอร์เน็ต

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูพรมมินทร์ พวงมาลา มีวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป ดังนี้

- บรรยายให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการกองทุนชุมชน และธุรกิจชุมชนในเวทีในการประชุม สัมมนา อบรม เป็นต้น
- นำความรู้และประสบการณ์การปฏิบัติจริง ยกตัวอย่าง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้
- ถ่ายทอดความรู้ผ่านศูนย์เรียนรู้ชุมชน จัดบอร์ดนิทรรศการ แสดงข้อมูล วิธีการ ให้กับผู้สนใจได้ศึกษาเรียนรู้
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเชื่อมโยงกัน ระหว่าง การเรียนรู้ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชนกับภูมิปัญญา ด้านต่างๆ ได้แก่ การเล่นดนตรีพื้นเมือง การนวดแผนโบราณ การแปรรูปผลผลิตกาแฟ การทำเมี่ยง การผลิตหมอนสมุนไพรใบชา การอึ่งขัวญ บายศรีสู่ขวัญ การอนุรักษ์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และบริหารจัดการโฮมสเตย์

นายพรมมินทร์ พวงมาลา เกิดวันที่ ๙ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๕ บ้านเลขที่ ๗๘/๑ หมู่ ๓ ตำบลห้วยแก้ว อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๖ คน ของนายโกน พวงมาลา และนางปิมปา พวงมาลา สมรสกับนางบุญศรี ทิพย์มหาวัน มีบุตรหญิง ๒ คน คือ ได้แก่ นางสาวพิกุล พวงมาลา และนางสาวสุกัญญา พวงมาลา

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๒๘-๔๑ มัธยมศึกษาตอนปลาย จากศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๔ รางวัลผู้ใหญ่บ้านยอดเยี่ยมแห่งทองคำ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกาศเกียรติคุณผลงานวิจัยเด่น สกว. โครงการวิจัยรูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืนบ้านแม่กำปอง จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๙ รางวัลหมู่บ้าน ovc ระดับจังหวัด จากผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ รางวัลชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยวในโครงการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ ประกาศเกียรติคุณ รางวัลผู้นำอาชีพก้าวหน้าดีเด่นระดับจังหวัด จากผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ ประกาศเกียรติคุณรางวัลกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดีเด่นระดับจังหวัดตามโครงการเชิดชูเกียรติผู้นำเครือข่ายพัฒนาชุมชนดีเด่น จากผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ รางวัลพระราชทานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็นเป็นสุข” จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ โล่รางวัลชนะเลิศ ประเภทวัฒนธรรม จาก PATA Gold Award ๒๐๑๐ ณ ประเทศมาเก๊า
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ครุฑุบิปัญญาไทย ด้านกองทุน และธุรกิจชุมชน

นายวิชาวุฒ์ สุนันตา

เศรษฐกิจไทย ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (การบริหารจัดการกองทุนและธุรกิจชุมชน)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายวิเชาว์ สุนันทา

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน
(การบริหารจัดการกองทุนและธุรกิจชุมชน)

ครูวิเชาว์ สุนันทา เกิดเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัด เชียงใหม่ เป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญการบริหารจัดการกองทุนและธุรกิจชุมชน เป็นฟันเฟืองสำคัญ ในการพัฒนาและผลักดันให้เกิดกองทุนและกลุ่มอาชีพต่างๆ ด้วยกระบวนการ ๓ สร้าง คือ สร้างคน สร้างองค์กร และสร้างภูมิคุ้มกัน กองทุนที่ริเริ่มจัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาหมู่บ้านสิ่งแวดล้อม พัฒนาอาชีพ ส่งเสริมสวัสดิการและส่งเสริมการศึกษา ครูวิเชาว์ทำงานด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครูและด้วยความเสียสละ ส่งผลให้ชุมชนเกิดจิตสำนึกและมีส่วนร่วม สามารถพึ่งตนเองได้ ผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นประโยชน์แก่สังคมช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ และรายได้ให้แก่ชุมชน เป็นแบบอย่างแก่ชุมชน อื่นได้เรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

การที่ครูวิเชาว์ สุนันทา ได้นำความรู้ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (การบริหารจัดการกองทุน และธุรกิจชุมชน) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวม แก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายวิชาว สุันตะ

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน
(การบริหารจัดการกองทุนและธุรกิจชุมชน)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูวิชาว สุันตะ เกิดที่จังหวัดเชียงใหม่ ครอบครัวมีฐานะยากจน โดยมีนายศรีนวล สุันตะ เป็นผู้อุปการะให้เป็นบุตรบุญธรรม และได้ส่งสอนอบรมให้ครูวิชาวมีความมุ่งมั่นในการทำงาน เมื่อก้าวเข้าสู่วัยรุ่นได้รับการคัดเลือกจากจังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นผู้นำเยาวชนดีเด่นและเข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้นำเยาวชน จากสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

ต่อมาปี ๒๕๑๔ ได้เข้ารับราชการครู โดยเลือกสอน โรงเรียนในชนบทที่ขาดแคลนครู ทำให้ครูวิชาวมองเห็นปัญหาต่างๆ มากมาย ได้คิดหาทางช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจน โดยขอรับบริจาคและจัดกิจกรรมหารายได้ให้โรงเรียนไว้เป็นทุนการศึกษา จนเกิดเป็นกองทุนนิธิเพื่อพัฒนาการศึกษาโรงเรียนสันตม่วงใต้ หลังจากนั้นจึงมีความสนใจในด้านการจัดตั้งกองทุนชุมชน และเป็นแรงบันดาลใจในการริเริ่มจัดตั้งกองทุนพัฒนาหมู่บ้านเพื่อแม่ศรีพันธ์ขึ้นเมื่อปี ๒๕๓๕ เพื่อรำลึกถึงมารดาผู้ล่วงลับไปแล้ว และที่สำคัญเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนทุนในการพัฒนาหมู่บ้านได้นำเงินปันผลจากกองทุนไปพัฒนาสาธารณสุขประโยชน์ภายในหมู่บ้าน เป็นการสร้างคนให้รู้จักพึ่งพาตนเองก่อนการได้รับการพึ่งพาความช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือภาครัฐ และมีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดกองทุนอื่นๆ ตามมา ได้แก่ กลุ่มกองทุนไม้ค้ำสลิเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน และกองทุนพัฒนาอันวา ๕๐ เพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อม กลุ่มออมทรัพย์สัจจะเพื่อการผลิต กลุ่มอาชีพขมจีน กลุ่มอาชีพแคหมูและແหมหมู กลุ่มอาชีพดอกไม้ใบตอง กลุ่มอาชีพขมไทยเกิดขึ้นและเติบโตแบบค่อยเป็นค่อยไป

ปัจจุบัน ครูวิเชาว์ได้เกษียณอายุจากราชการก่อนกำหนด ทำให้มีเวลาสำหรับงานสาธารณะมากขึ้น เป็นผู้นำในการพัฒนา บริหารจัดการ และถ่ายทอดความรู้ด้านกองทุน แก่ผู้เรียน ชุมชนตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้

ครูวิเชาว์เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน การทำงานของครูวิเชาว์สามารถบริหารจัดการกองทุนและกลุ่มอาชีพ การทดลองปฏิบัติจริงจนประสบผลสำเร็จและเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนอื่น ด้วยกระบวนการ ๓ สร้าง คือ ๑) การสร้างคน โดยการให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึก และสร้างการมีส่วนร่วม ๒) การสร้างองค์กร โดยการจัดตั้งกองทุนชุมชนและกลุ่มอาชีพ ๓) การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู และการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยผลักดันให้เกิดกองทุนต่างๆ ดังนี้

- จัดตั้งกองทุนนิธิเพื่อการศึกษาในโรงเรียน บ้านสันต้นม่วงใต้ เพื่อนำดอกผลมาพัฒนางานด้านต่างๆ ของโรงเรียน

- จัดตั้งกองทุนพัฒนาหมู่บ้านเพื่อแม่ศรีพันธุ์-โย เพื่อทดแทนบุญคุณบุพการี และนำดอกผลไปส่งเสริมพัฒนาหมู่บ้าน มีการประชุมสรุปผลงานต่อสาธารณชนเป็นประจำทุกปี

- จัดตั้งกองทุนไม้ค้ำสลี ตั้งขึ้นเพื่อเสริมสร้างให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ส่งเสริมการร่วมกิจกรรมการทำบุญของชุมชน

- กองทุนพัฒนาอ้นวา ๕๐ เพื่อน้อมถวายเป็นพระราชกุศลแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นำดอกผลที่ได้มาใช้พัฒนาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปรับภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน

- กลุ่มออมทรัพย์สัจจะบ้านสันต้นม่วงใต้ จัดตั้งเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมทรัพย์ มีรายได้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

- กลุ่มสหกรณ์ร้านค้าและสถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนบ้านสันต้นม่วงใต้ จัดตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนใช้สินค้าภายในชุมชน บริหารจัดการในรูปคณะกรรมการ มีการกำหนดและจัดทำระเบียบข้อบังคับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม ผลประโยชน์ของกองทุนส่วนหนึ่งได้นำไปใช้ในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมของชุมชน เช่น การจัดกิจกรรมเพื่อการฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้านแบบล้านนา เพื่อเป็นสายใยเชื่อมโยงกับคนในหมู่บ้านให้รักและสามัคคีกัน

● เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำและร่วมจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ ในชุมชนสันตมวงใต้ ได้แก่ กลุ่มอาชีพขนมจีน กลุ่มอาชีพแคบหมู-แหนมหมู กลุ่มอาชีพดอกไม้ใบตอง และกลุ่มอาชีพขนมไทย ด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ เป็นการพึ่งตนเองไม่รอคอยความช่วยเหลือจากรัฐ

การถ่ายทอดความรู้

ครูวิชาวี มีการถ่ายทอดความรู้เรื่องกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้วยความมุ่งมั่นที่จะเห็นชุมชนพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนโรงเรียนวัดสันตมวงจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่เข้าไปศึกษาดูงาน เรื่องการจัดการกองทุนและกลุ่มอาชีพในหมู่บ้านสันตมวงใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยชีวิต
- การศึกษานอกระบบ :** เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับองค์กร นักศึกษา กศน. และเครือข่ายต่างๆ ที่มีความสนใจงานด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน เพื่อนำไปพัฒนาระบบงานของตนเอง
- การศึกษาตามอัธยาศัย :** ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจ สมาชิกกองทุนและกลุ่มอาชีพต่างๆ ในชุมชน โดยเป็นทั้งผู้ชี้แนะและเป็นที่ปรึกษา ได้นำกลุ่มอาชีพต่างๆ ไปร่วมแสดงผลงานและเผยแพร่กิจกรรมของชุมชน

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูวิชาฯ ได้ถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติตนเป็นต้นแบบให้ได้เรียนรู้ ดังนี้

- การถ่ายทอดความรู้สำหรับชุมชนในหมู่บ้านสันม่วงใต้ จะใช้วิธีการพูดกรอกหู พาดูงาน เพื่อปลูกจิตสำนึก สร้างความตระหนัก ให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการจัดตั้งกองทุนและกลุ่มอาชีพ ความรู้ในการบริหารจัดการกองทุนต่างๆ มีการประชุมเพื่อการสื่อสาร เพื่อการติดตามประเมินผล มีการวิเคราะห์ร่วมกันและนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงาน

- สำหรับกลุ่มอาชีพต่างๆ ครูวิชาฯจะเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน

- สำหรับกลุ่มผู้สนใจทั่วไปที่มาศึกษาเรียนรู้ในชุมชน จะใช้การบรรยายเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดตั้ง วิธีการบริหารจัดการ การดำเนินงานของกองทุนและกลุ่มอาชีพอย่างไม่ปิดบัง มีการนำเอกสารข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินงาน มาแสดงให้ผู้สนใจได้ศึกษา และให้คำแนะนำจนผู้สนใจมีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำกลับไปปฏิบัติได้

นายวิเชาว์ สุนันตา เกิดเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่บ้านโพธิ์ทองเจริญ ตำบลเชียงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวนพี่น้อง ๓ คน ของนายอินทอง สุยะวา และนางศรีพันธ์ สุยะวา สมรสกับนางสาวเพ็ญศรี รินเขียว มีบุตรชาย ๑ คน บุตรหญิง ๑ คน ได้แก่ นายธนิศ สุนันตา และนางสาวเนื่อน้อง สุนันตา

การศึกษา

- ❖ ปริญญาตรี สาขาสังคมศึกษา จากวิทยาลัยครูเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่น ระดับจังหวัด จากศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ รางวัลรองชนะเลิศ อันดับที่ ๒ โครงการประกวดหมู่บ้านและความ
เป็นระเบียบเรียบร้อย จากองค์การบริหารส่วนตำบลสันปูเลย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ กลุ่มออมทรัพย์บ้านสันตันม่วงใต้ เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่มีการบริหารงาน
ยอดเยี่ยม ระดับ ๓ ของสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑ รางวัลชนะเลิศ โครงการประกวดหมู่บ้านสะอาด แบบอย่างพอเพียง
จากเทศบาลตำบลสันปูเลย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ รางวัลชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านที่มีผลการปฏิบัติงานของ
คณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านสันตันม่วงใต้ (กม.) ระดับอำเภอและ
จังหวัด ร
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (การบริหาร
จัดการกองทุนและธุรกิจชุมชน) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การขับร้องพื้นเมือง)

นายดวงจันทร์ วิโรจน์

ครุฑนิปถุญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การขับร่อพื้นเมือง)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายทองจันทร์ วิโรจน์

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(การขับซอพื้นเมือง)

ครูทองจันทร์ วิโรจน์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มีความเชี่ยวชาญในการขับซอ ที่มีปฏิภาณไหวพริบ บทซอจะแทรกคำสอน คติธรรม คุณธรรม จริยธรรม และมุขตลก ด้วยน้ำเสียงที่ไพเราะ สามารถประพันธ์บทซอทำนองตั้งเชียงใหม่ ทำนองพม่า จะปู้ ละม้ายเงี้ยว ทำนองซอฮ้อ ที่สร้างสรรค์สังคม ด้วยความเสียสละมุ่งมั่นที่จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนทุกคน เพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติให้สืบไป ผลงานเป็นที่ยอมรับของสังคม ทั้งระดับจังหวัดและระดับภาค

การที่ครูทองจันทร์ วิโรจน์ ได้นำความรู้ด้านศิลปกรรม (การขับซอพื้นเมือง) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านด้านศิลปกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายดวงจันทร์ วีโรจน์ ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การขับซอพื้นเมือง)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูดวงจันทร์ วีโรจน์ เกิดที่จังหวัดเชียงใหม่ มีความสนใจเรียนซอตั้งแต่อายุ ๙ ขวบ ขณะนั้นศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนทุ่งศาลา ครูดวงจันทร์เริ่มเรียนรู้และฝึกหัดซอพื้นบ้านตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๐๖ โดยฝึกเป็นช่างซอและเรียนรู้กับครูหลายท่าน คือ พ่อครูน้อยแสง ใจเมือง บ้านทุ่งศาลา จังหวัดเชียงใหม่ พ่อครูบุญศรี หอมสะอาด บ้านสันเมือง จังหวัดเชียงใหม่ แล้วมาฝึกขับซอพื้นบ้านกับพ่อครูศรีมา พระบาง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ภายหลังได้ขอเป็นศิษย์เรียนขับซอกับแม่ครูบัวซอน ถนอมบุญ และเริ่มเข้าสู่วงการศิลปินขับซอพื้นบ้านล้านนา เมื่ออายุได้ ๑๘ ปี แล้วมาฝากตัวเป็นศิษย์แม่ครูจันทร์สม สายอารา ศิลปินแห่งชาติ ทำให้เข้าใจภาษาวรรณกรรมการขับซอพื้นเมืองมากขึ้น

การสั่งสมองค์ความรู้ต่างๆ มาเป็นเวลานาน ทำให้ครูดวงจันทร์ วีโรจน์ ได้รับขนานนามว่า “พ่อครู” จากศิลปินแขนงเดียวกัน และได้ทำการประพันธ์บทซอเกิดพระเกียรติ บทซอที่เกี่ยวกับประวัติพิธีกรรมต่างๆ ไว้มากมาย บทซอของท่านสอดแทรกเนื้อหาคำสอนเชิงคุณธรรม จริยธรรม ทำให้เป็นที่ประทับใจแก่ผู้ฟังเป็นอย่างยิ่ง และเป็นที่นิยมโดยทั่วไปจนได้รับฉายาว่า “ดวงจันทร์เสียงผี” หรือ “ดวงจันทร์เสียงจ๊กจั่น”

ระหว่างปี ๒๕๒๕ - ๒๕๓๐ ครูดวงจันทร์เคยเป็นครูอัตราจ้าง สอนศิลปะซอ ปี ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ หลังจากเกษียณแล้ว ครูดวงจันทร์สอนสะล้อ ซอ ซอ ขลุ่ย ซอ ที่โรงเรียนดอกเงิน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ - ๔

ด้วยความอุตสาหะและต้องการสืบสานภูมิปัญญาไทย ครูดวงจันทร์ยังคงมุ่งมั่นถ่ายทอดความรู้ให้คำแนะนำและสอนการขับซอแก่ผู้เรียน ตลอดจนผู้บกพร่องทางสายตา และผู้สนใจทั่วไป

องค์ความรู้

ครูดวงจันทร์ วิโรจน์ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการขับซอสามารถใช้ปฏิภาณโวหารในการโต้ตอบการขับซอได้อย่างคมคาย จนเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน และเป็นที่ยอมรับจากศิลปินแขนงเดียวกัน องค์ความรู้ที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของครูดวงจันทร์จะเห็นได้จาก

- มีความเชี่ยวชาญการขับซอ โดยนำคำเก่ามาสอดแทรก มีมุขตลก เต็มไปด้วยคติธรรมคำสอน มีเทคนิคในการสอบถาม - ตอบปัญหา ทำให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมและเป็นที่ชื่นชอบประกอบกับน้ำเสียงที่ไพเราะอักขระที่ชัดเจน มีพลัง ลักษณะการขับซอจะมีการเล่นเสียงให้กลมกลืนกับเสียงปี่ (ทำนองปี่จุ่ม) จึงได้รับฉายาว่า ดวงซิ่นเสียงผี หรือ ดวงจันทร์เสียงจ๊กจั่น

- ประพันธ์บทซอ ทำนองตั้งเสียงใหม่ ทำนองพม่า จะปู้ ละม้าย เจี้ยว ทำนองซอฮื้อ มากกว่า ๒๐ เพลง อาทิ ซอประวัติเจ้าแม่จามเทวี ซอภัยโรคเอดส์ ทำนองตั้งเสียงใหม่ ซอเทิดไท้พระราชินีนาถ ซอเทิดไท้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ฯลฯ บทซอของท่านนำไปใช้ในวงการซอแพร่หลาย และถ่ายทอดความรู้ให้กับศิษย์ทั้งในระบบนอกระบบ และตามอรัยาศัย ไม่มากกว่า ๓๐ ปี

- มีปณิธานดี เสียงปี่ไม่มีหมดไปจากแผ่นดิน เนื่องจากมีองค์ความรู้อย่างมหาศาลสามารถใช้ปฏิภาณโวหารในการโต้ตอบการขับซอได้อย่างคมคาย เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน และเป็นที่ยอมรับจากศิลปินแขนงเดียวกัน

- สามารถสอนนักเรียนตบอด ให้มีทักษะในการซอ และเล่นดนตรีพื้นเมืองได้ เท่ากับคนปกติ ช่วยสร้างโอกาสและความเสมอภาคตลอดจนปมเด่นให้แก่ผู้เรียนให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

การถ่ายทอดความรู้

ครูดวงจันทร์ วิโรจน์ ได้ถ่ายทอดเกี่ยวกับดนตรีพื้นเมือง และการซอให้แก่ผู้เรียน ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอรัยาศัย ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** ถ่ายทอดความรู้ให้แก่โรงเรียนคนตาบอดภาคเหนือ โรงเรียนสีศรีป่าน โรงเรียนบ้านบวกเปา โรงเรียนวัดจิวเฒ่า มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โรงเรียนยุพราช โรงเรียนเชียงของ จังหวัดเชียงราย โรงเรียนเทพดินทร์วิทยาเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพายัพ
- การศึกษานอกระบบ :** ถ่ายทอดความรู้ให้แก่กลุ่มเยาวชนที่สนใจด้านภาษาและวรรณกรรมนักศึกษาของ กศน. สอนดนตรีแก่ชมรมพื้นบ้านล้านนา กลุ่มผู้สูงอายุตำบลหนองป่าครั่งและนักเรียนที่บ้านโนนวันเสาร์และวันอาทิตย์ สอนโรงเรียนคนตาบอดภาคเหนือ ในพระบรมราชานุอุปถัมภ์ (ทุกวันเสาร์)

การศึกษาตามอัธยาศัย : ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจ ผ่านทางเอกสาร ซีดี สื่อวิทยุ และแสดงละคร
 ซอร่วมกับคณะลูกแม่น้ำปิง

- จัดเทปเพื่อการศึกษาให้กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เผยแพร่ศิลปะการซอพื้นเมือง ณ สวนสยาม กรุงเทพฯ
- เผยแพร่ศิลปะการซอพื้นเมือง ในงานดนตรีนานาชาติ ณ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
- ฝึกอบรมเยาวชนในโครงการถนนดนตรี

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูดวงจันทร์ วิโรจน์ มีวิธีการถ่ายทอดความรู้เป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

จะสอนให้ลูกศิษย์ซอไปตามบทประพันธ์ที่แต่งไว้ แล้วก็จะตีตซึ่งคลอไปด้วย เพื่อให้ศิษย์ได้รู้เสียงของดนตรี
 ฝึกซอให้เข้าเสียงดนตรี ฝึกให้รู้ท่วงทำนองของซอ ทำนองต่างๆ วรรคขึ้นวรรคลง และเมื่อซอไปตามบทแล้วเสียง
 เพี้ยนหรือซอไม่ถูกต้องตามบท ก็จะกลับมาตรงที่ผิดและจะให้ซอซ้ำตรงนั้นเพื่อให้คล่องแคล่ว ถ้าเสียงไม่เข้ากับเสียง
 ดนตรีก็นัดตีตซึ่งด้วยแล้วซอไปด้วยเพื่อให้ลูกศิษย์ซอไปตามเสียงที่ครูดวงจันทร์ได้นำ ซึ่งถือว่าเป็นการประยุกต์การ
 เรียนการสอนซอพื้นเมือง

๑. รู้จักทำนองซอ
๒. การขึ้นคำซอ
๓. รู้จักเสียงดนตรี
๔. การลงคำซอ
๕. ฝึกจนเกิดความชำนาญ - แล้วฝึกปฏิภาณ

นอกจากสอนการขับซอ การประพันธ์บทซอแล้ว ครูดวงจันทร์ยังสอนกิริยามารยาทการใช้ชีวิตในสังคม

เป็นต้น

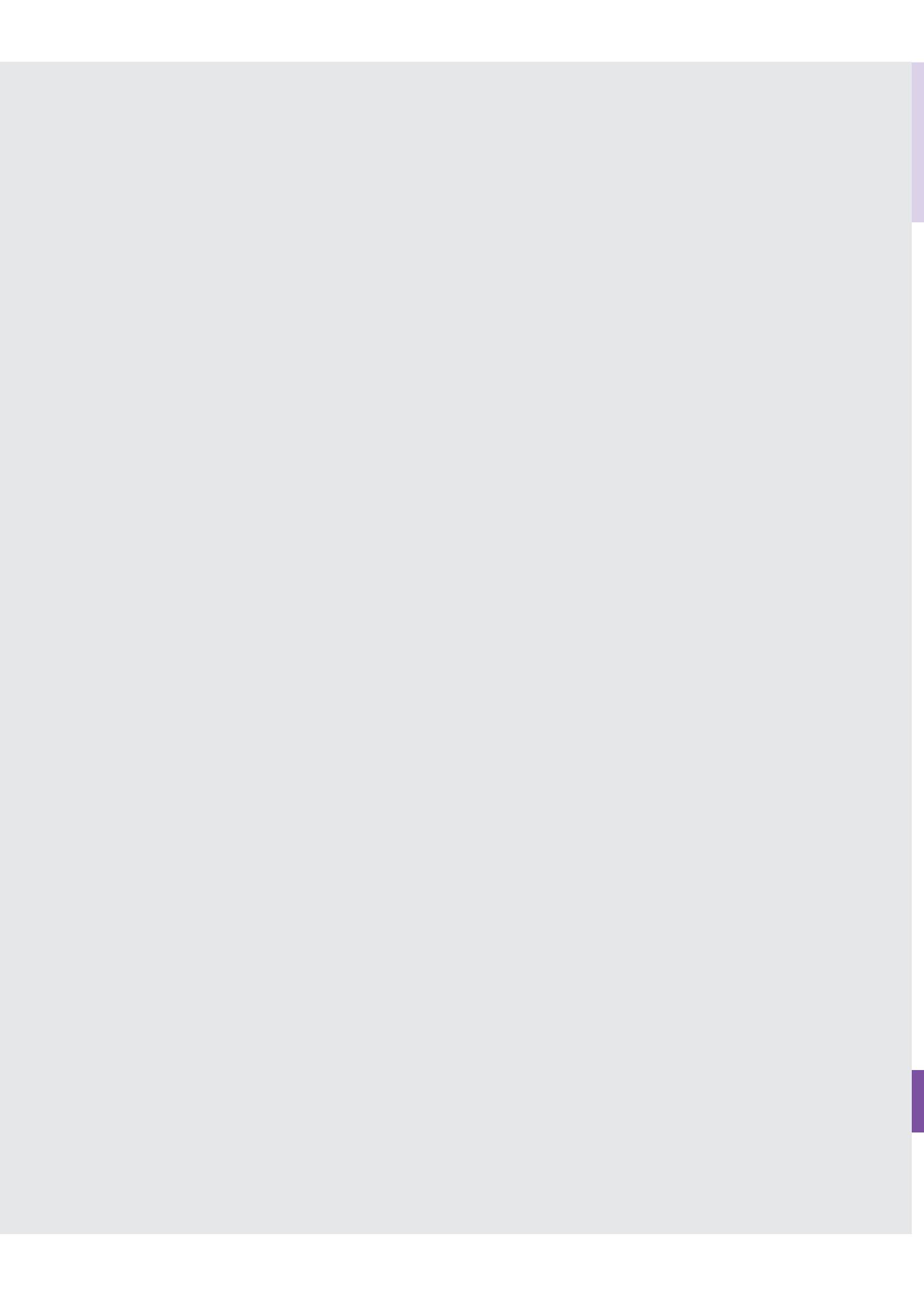
นายดวงจันทร์ วิโรจน์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่บ้านร้องเตือ ตำบลท่ากวาง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวนพี่น้อง ๒ คน ของนายสม วิโรจน์ และนางน้อย วิโรจน์ สมรสกับนางแสงคำ วิโรจน์ มีบุตรชาย ๒ คน ได้แก่ นายจรัส วิโรจน์ และ นายชัชวาล วิโรจน์

การศึกษา

- ❖ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนวัดทุ่งศาลา อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๕ เกียรติบัตรเนื่องในการสอนและการแสดงดนตรีพื้นบ้านล้านนา จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๖ โล่รางวัลเพชรราชภัฏ – เพชรล้านนา จากสถาบันราชภัฏเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๖ เกียรติบัตรการเป็นวิทยากรอบรมเยาวชนในโครงการถนนดนตรี จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๗ เกียรติบัตรขอเทิดพระเกียรติ เชียงใหม่ เนื่องจากการสอนนักเรียน จนได้รับพระราชทานถ้วยรางวัลจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา จากโรงเรียนเทพดินทร์วิทยา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๘ เกียรติบัตรในการร่วมวิเคราะห์กระบวนการวิชาที่สอนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๘ เกียรติบัตรเนื่องจากได้รับเชิญเป็นกรรมการตัดสินกิจกรรมดนตรีพื้นเมือง งานมหกรรมเปิดโลกการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๕
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๙ เกียรติบัตรในด้านเข้าร่วมแสดงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ จากคณะผู้จัดงานพิชิตสวนโลก
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ เกียรติบัตรการเข้าร่วมแสดงศิลปะล้านนา จากมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม (การขับซอพื้นเมือง) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

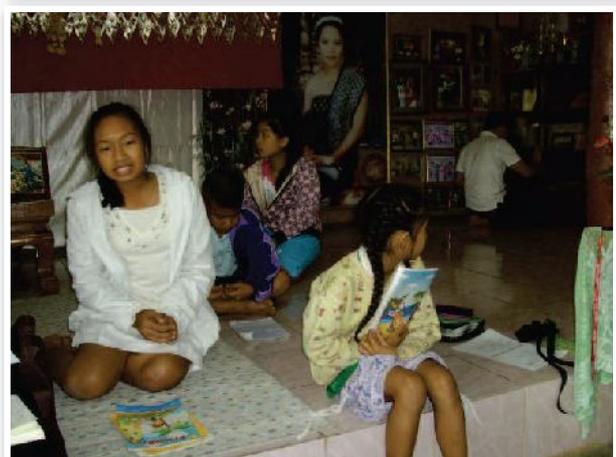

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (ละครขอพื้นเมือง)

นางบัวชุม จันทรทัพยา

กรณีศึกษาไทย ด้านศิลปกรรม (ละครขอพี่น้อง)

คำประกาศเกียรติคุณ

นางบัวชุม จันทร์ทิพย์

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(ละครขอพื้นเมือง)

ครูบัวชุม จันทร์ทิพย์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ ที่บ้านทุ่งฟ้าบด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญละครขอพื้นเมือง บทขอที่สร้างสรรค์มีผลงานมากกว่า ๒๐๐ เรื่อง มุ่งสะท้อนให้เห็นถึงภูมิวัฒนธรรม คติธรรมคำสอน ประวัติศาสตร์ความเป็นมา ตำนานขนบธรรมเนียม ประเพณีดั้งเดิม ตลอดจนการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม มุ่งถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนและทุกคนด้วยความอุทิศสละ ผลงานเป็นที่ยอมรับของสังคม นอกจากจะเป็นการอนุรักษ์ สืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติมิให้สูญหายแล้ว ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การที่ครูบัวชุม จันทร์ทิพย์ ได้นำความรู้ด้านศิลปกรรม (ละครขอพื้นเมือง) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

นางบัวจุม จันทรทิพย์
ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(ละครขอพื้นเมือง)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูบัวจุม จันทรทิพย์ เกิดที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๔ ในจำนวนพี่น้อง ๕ คน ครอบครัวมีฐานะยากจน บิดามารดาประกอบอาชีพค้าขายหมู่น้อย ครูบัวจุมเป็นผู้ที่ชื่นชอบเสียงซอที่ตั้งมาจากวิทยุที่แม่บัวแก้วซื้อมาฟังแล้วได้ยินเสียงของ พ่อครูอำนาจ กล้าพัต ที่สถานีวิทยุ วปถ.๒ แม่บัวแก้ว แม่ของครูบัวจุมได้ไปปรึกษากับครูอำนาจที่บ้านสันป่าข่อยว่าจะนำครูบัวจุมไปเรียนซอ แต่ครูอำนาจบอกว่า “ที่นี่ไม่ใช่บ้านจ้างซอ ถ้าจะเรียนซอเดี๋ยวจะให้ไปเรียนกับอีกคนหนึ่ง”

หลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่โรงเรียนทุ่งฟ้าบดราชูราษฎร์บำรุงแล้ว ครูบัวจุมได้เรียนรู้การซอกับแม่ครูคำน้อย เหล่าแมว ซึ่งเป็นครูคนแรกของครูบัวจุม ในช่วงนั้นยังไม่ค่อยเข้าใจบทซอจึงถูกฝึกเดินเป็นทางเครื่อง ภายหลังจึงมาเรียนซอกับแม่บัวตอง แก้วฝั้น เป็นเวลา ๗ ปี จึงได้ออกแสดงครั้งแรกได้ค่าตัว ๕ บาท ต่อมาปี ๒๕๒๕ ได้เป็นหัวหน้าช่างซอละคร “คณะลูกแม่ปิง” โดยรวบรวมช่างซอได้ ๑๕ คน มาร่วมงาน สร้างชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

ครูบัวจุมได้เผยแพร่ความรู้แก่ผู้สนใจที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ขอพื้นเมือง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ ช่วยสร้างรายได้จนเจือครอบครัวและใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน ที่สำคัญเป็นการอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมล้านนาขอพื้นเมืองไว้เป็นมรดกของชาติต่อไป

องค์ความรู้

ครูบัวชุม จันทร์ทิพย์เป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับละครซอพื้นเมืองโดยสร้างผลงานที่เป็นประโยชน์ในการช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมโดย

- สร้างสรรค์ละครซอพื้นเมืองทั้งประเภท ละครซอพื้นเมือง นิยายพื้นบ้าน ละครเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม ซอประวัติความเป็นมา ตำนานชนบประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม
- ประพันธ์เนื้อร้องโดยจุดเด่นของละครซอจะเน้นเรื่องคุณธรรมที่เยาวชนหรือประชาชนทั่วไปพึงประพฤติปฏิบัติ การแสดงจะต้องมีความแม่นยำและถูกต้องตามฉันทลักษณ์ ในการเขียน การใช้ภาษาคำเมืองล้านนา เพื่อสืบสานวรรณกรรมล้านนาโบราณให้คงไว้ สีสากการแต่งกายและเครื่องแต่งกายเหมาะสมกับบทเนื้อหาในบทละครซอพื้นเมืองเรื่องนั้น ๆ
- ผลงานละครซอพื้นเมืองที่สร้างสรรค์และได้รับการยอมรับมีมากกว่า ๒๐๐ เรื่อง อาทิ
  - ละครซอพื้นเมืองแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม : ผลงานที่สร้างสรรค์ ได้แก่ ละครเรื่อง การอนุรักษ์ป่าไม้ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด โรคเอดส์ และประกันสังคม ซึ่งทุกเรื่องเผยแพร่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๘
  - ละครซอพื้นเมืองนิยายพื้นบ้าน : ละครซอพื้นเมือง กำพร้าบัวตอง เต้าน้อยทองคำ ลูกทรพี จังคนเอ็น จู๋ยายขายควาย ตำนานสงกรานต์
  - ซอตำนานเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ขนบธรรมเนียมประเพณี : ประวัติครูบาขาวปี ประวัตินางแก้ว ตำนานพระอุปคุต ประวัติพระธาตุตอดยคำและพระนางจามเทวี ประวัติหอยให้วิบากกรรม เกี่ยวสาวหลานสอนปู่ตำนานหนองสระเรียม ตำนานลูกทรพี ปอยเข้าสังข์ เป็นต้น

การถ่ายทอดความรู้

ครูบัวชุม ได้ถ่ายทอดความรู้ละครซอพื้นเมืองเกี่ยวกับละครซอพื้นเมือง ละครซอพื้นเมืองนิยายพื้นบ้าน ทำนองซอต่างๆ ให้กับผู้เรียน และกลุ่มผู้สนใจ ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม โรงเรียนทุ่งเสี้ยว (นบุรีรัฐ) โรงเรียนศรีรัศมิ์ปัญญา โรงเรียนบ้านม่วงพี่น้อง โรงเรียนสารภีวิทยาคาร โรงเรียนเทศบาล ๑ (ทุ่งฟ้าบด) และโรงเรียนเทพศิรินทร์เชียงใหม่ และโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัด

การศึกษานอกระบบ : วิทยากรถ่ายทอดให้แก่เครือข่ายต่างๆ เช่นโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา ชมรมวิถีล้านนา ชมรมอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมล้านนา ศูนย์เรียนรู้เพื่ออนุรักษ์ ซอ คำว จ้อย ชิง สะล้อ ปี่จุม

การศึกษาตามอัธยาศัย :

- ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนทั่วไป จนนำความรู้ไปใช้สร้างอาชีพได้ จำนวน ๒๐ คน
- แสดงละครขอพื้นเมืองออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์กรมประชาสัมพันธ์ เชียงใหม่ ช่อง ๑๑

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูบัวชุม จันทร์ทิพย์ มีกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนและผู้สนใจ ดังนี้

- วางแผนการเรียนรู้ จัดทำจันทลักษณ์ในการเขียนขอ ให้ผู้เรียนเขียนแบบประพันธ์ และท่องบทกลอนนั้น ๆ
- สอบถามความพร้อม ความแม่นยำในการขับซอ ทดลอง ชักซ้อมก่อนการแสดงอย่างสม่ำเสมอ
- ฝึกให้ผู้เรียนท่องจำเนื้อหาของบทขอให้แม่นยำและถูกต้องเหมาะสมกับการแสดงในโอกาสต่างๆ

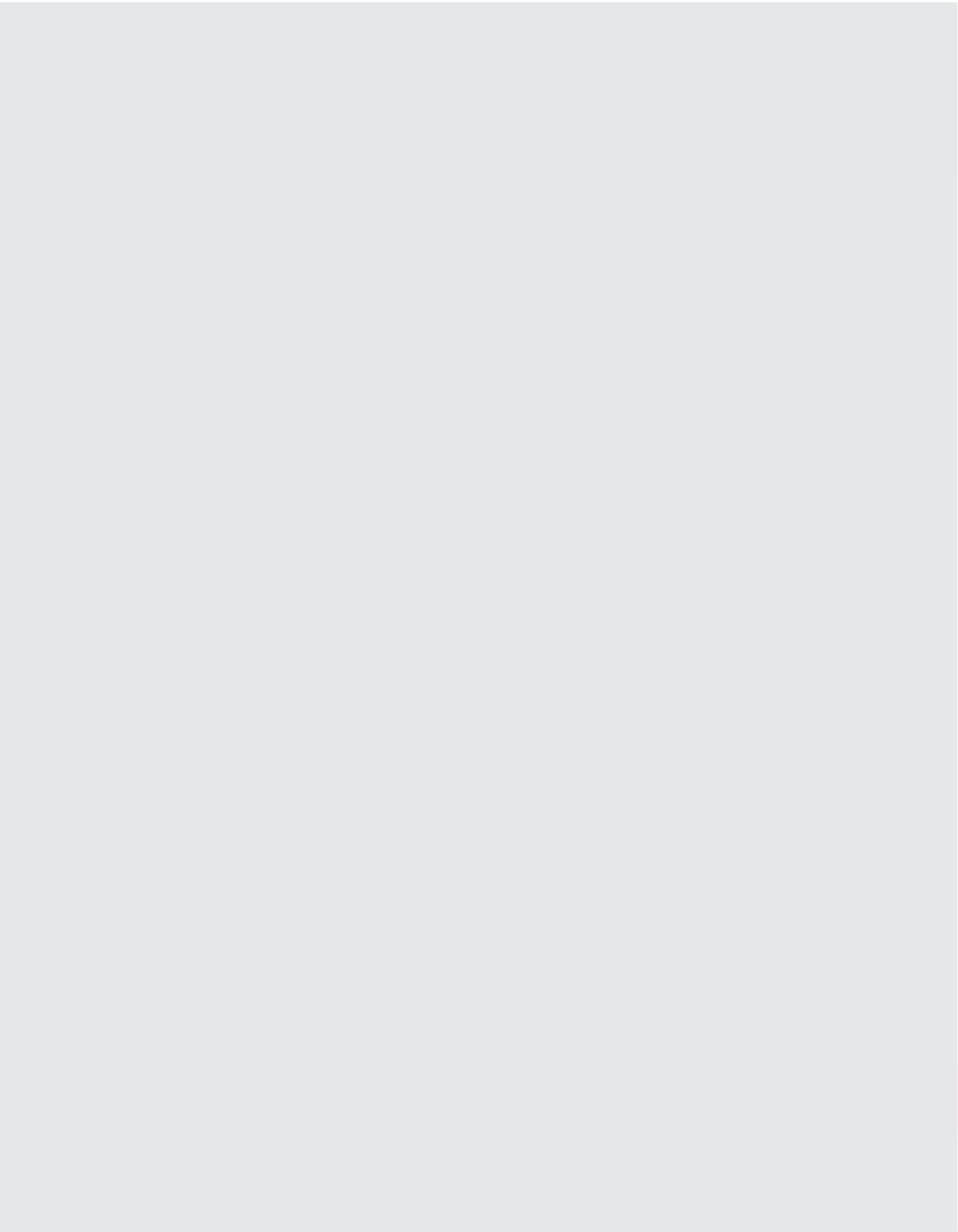
นางบัวชุม จันท์ทิพย์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ ที่บ้านทุ่งฟ้าบด ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๔ ในจำนวนพี่น้อง ๕ คน ของนายมูล อินทา และนางแก้ว กิตติยศ สมรสกับนายสุพัฒน์ จันท์ทิพย์ มีบุตรหญิง ๑ คน ได้แก่ นางสาวพัชรี จันท์ทิพย์

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๑๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนทุ่งฟ้าบดราษฎร์บำรุงจังหวัดเชียงใหม่

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๒ รางวัลชนะเลิศการประกวดซอพื้นเมือง จากสภาวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๒ โล่เกียรติคุณ ประเภทสื่อพื้นบ้านภาคเหนือ จากสำนักนายกรัฐมนตรี
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๕ โล่เกียรติคุณ ผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม สาขานันทนาการ จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๕ โล่เกียรติคุณศิลปินดีเด่น สาขาวรรณกรรม จังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ โล่เชิดชูเกียรติ รางวัลดีเด่นประเภทศิลปิน สาขาศิลปะ-การแสดง ด้านการขับซอพื้นเมือง จากนายอำเภอสันป่าตอง
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ โล่เกียรติคุณผู้ทำคุณประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ สาขาศิลปวัฒนธรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๓
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ โล่เกียรติยศ เพชรราชภัฏ- เพชรล้านนา สาขาศิลปะการแสดง ด้านซอพื้นเมือง จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม (ละครซอพื้นเมือง) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การฟ้อนสาวไหมต้นแบบ)

นางบัวเรียว รัตนมณีกรณี

ครุฑนิพนธ์ไทย ด้านศิลปกรรม (การฟ้อนสาวไหมต้นแบบ)

คำประกาศเกียรติคุณ

นางบัวเรียว รัตนมณีภรณ์

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม

(การฟ้อนสาวไหมต้นแบบ)

ครูบัวเรียว รัตนมณีภรณ์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่จังหวัดเชียงรายมีความรู้ความเชี่ยวชาญนาฏศิลป์พื้นบ้านล้านนาเกี่ยวกับการฟ้อนดาบ การฟ้อนเชิง การฟ้อนเล็บเชียงราย การฟ้อนเทียน และการฟ้อนสาวไหม ซึ่งได้รับการยกย่องให้เป็นต้นแบบการฟ้อน อันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเชียงราย ศิลปะการฟ้อนสาวไหมสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวล้านนา ดังนั้นผลงานการถ่ายทอดและการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านล้านนา ส่งผลให้เยาวชนและผู้สนใจเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาให้คงอยู่สืบไป

การที่ครูบัวเรียว รัตนมณีภรณ์ ได้นำความรู้ด้านศิลปกรรม (การฟ้อนสาวไหมต้นแบบ) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นางบัวเรียว รัตนมณีภรณ์ ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การฟ้อนสาวไหมต้นแบบ)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูบัวเรียว รัตนมณีภรณ์ เกิดและเติบโตที่จังหวัดเชียงราย ในวัยเด็กได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการฟ้อน เชียง ฟ้อนดาบ และการฟ้อนสาวไหม จากนายกุย สุภาวสิทธิ์ (บิดา) ซึ่งเป็นศิลปินช่างฟ้อนแห่งหมู่บ้านศรีทรายมูล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ครูบัวเรียวได้ศึกษาศิลปะการฟ้อนจากการสังเกต การอ่าน และจากการสร้างสมประสบการณ์ ได้เรียนรู้ การฟ้อนเล็บ ฟ้อนเทียน ฟ้อนศรีนวล ฟ้อนสร้อยแสงแดง ฟ้อนเงี้ยว จากนายโม ใจสม นอกจากนี้ ได้ศึกษาเพิ่มเติม จากเอกสารและผู้รู้อีกหลายท่าน จึงทำให้มีความเชี่ยวชาญด้านการฟ้อนสาวไหม และการฟ้อนพื้นบ้านล้านนา จากการนำองค์ความรู้ที่ได้ศึกษามาปรับให้เป็นรูปแบบเฉพาะตน จึงได้รับการยกย่องให้เป็นเอกลักษณ์การฟ้อนของ ชาวจังหวัดเชียงราย

กระบวนการเรียนรู้ของครูบัวเรียว มีความพิเศษเพราะใช้การซึมซับจดจำทำรำ นำไปบันทึกทำฟ้อน โดยใช้การ วาดเป็นรูปการ์ตูน ประกอบเนื้อความบรรยาย แม้ความรู้ในระบบจะศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แต่กระบวนการ บันทึกและการนำมาพัฒนา การคิดค้นทำรำ ทำให้ครูบัวเรียวสามารถพัฒนามาตรฐาน ทำฟ้อนได้อย่างต่อเนื่อง เป็นเวลากว่า ๕๐ ปี มีการถ่ายทอดความรู้ความเชี่ยวชาญในการฟ้อนให้แก่ นักเรียน นักศึกษา ผู้สูงอายุ ผู้สนใจ ทั้งยังได้จัดแสดงในงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้

ครูบัวเรียว มีความรู้และความเชี่ยวชาญการฟ้อนสาวไหมและการแสดงพื้นบ้านล้านนา ได้ถ่ายทอดความรู้ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ จนถึงปัจจุบัน ผลงานเป็นที่ประจักษ์ ดังนี้

- การฟ้อนสาวไหม ๑๓ ท่า ใช้สำหรับ นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจ ได้แก่ ท่าไหว้ ท่าบิดบัวบาน ท่าพญาครุฑบิน ท่าสาวไหมช่วงยาว ท่าม้วนไหมซ้ายขวา ท่าตากฝ้าย ท่าม้วนไหมได้เข้า ท่าม้วนไหมได้คอก ท่าพุ่งหลอดไหม ท่าสาวไหมรอบตัว ท่าคลี่ปมไหม ท่าปูเป็นผืนผ้า และท่าพับผ้า

- การฟ้อนสำหรับผู้สูงอายุ ได้ปรับปรุง ท่ารำสำหรับผู้สูงอายุให้เหมาะสมกับวัย โดยใช้ ๘ ท่า ซึ่งปรับย่อลงให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ดังนี้ ท่าคุกเข้าไหว้ ท่าบิดบัวบาน ท่าพญาครุฑบินและม้วนไหมซ้ายขวา ลูกขึ้นฟ้อนสาวช่วงยาว ท่าคลี่ปมไหม และท่าม้วนมือปูเป็นผืนผ้า ท่าฟ้อนของครูบัวเรียวสะท้อนชีวิตและสังคมของคนเมื่อ ๕๐ ปีที่แล้ว จึงเป็นการติดตามประวัติความเป็นมาของการใช้ชีวิตของมนุษย์ในอดีต

- นำความรู้ ที่ได้รับจากบิดา และพ่อครูโม ใจสม มาประดิษฐ์ท่าฟ้อน แม่หญิงล้านนา และรำวงพื้นบ้าน
- ครูบัวเรียว ได้จดลิขสิทธิ์ท่ารำและประวัติความเป็นมาของการฟ้อนสาวไหมต่อกรมการทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๒ ครูบัวเรียวมีความเชี่ยวชาญ การฟ้อนเล็บ เชี่ยวชาญการฟ้อนดาบ การฟ้อนเชิง การฟ้อนแม่หญิงล้านนา และการฟ้อนเทียน ซึ่งเน้นนาฏศิลป์พื้นบ้านล้านนา

การถ่ายทอดความรู้

ครูบัวเรียวได้ถ่ายทอดการฟ้อนสาวไหม การฟ้อนเล็บ เชียงราย การฟ้อนดาบ การฟ้อนเชิง และการฟ้อนเทียน ให้แก่นักเรียน นักศึกษา ผู้สูงอายุ และผู้สนใจ ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** เป็นวิทยาฟ้อนสาวไหมและฟ้อนพื้นบ้านล้านนา ให้แก่ชมรมศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนา นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์พิษณุโลก สถาบันราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาวิทยาเขตภาคพายัพ และเป็นวิทยากรฟ้อนเล็บให้แก่โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา และโรงเรียนในเขตเทศบาล จังหวัดเชียงราย
- การศึกษานอกระบบ :** เป็นวิทยากรถ่ายทอดการฟ้อนสาวไหม การฟ้อนเล็บและการฟ้อนพื้นบ้านล้านนา ให้แก่กลุ่มสตรีในเขตเทศบาลเมืองเชียงราย กลุ่มแม่บ้านในจังหวัดเชียงราย กลุ่มสตรีวัยทอง ตามโครงการของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย และกลุ่มสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน และผู้สนใจที่มาเรียนรู้ที่บ้าน
- การศึกษาตามอัธยาศัย :** เผยแพร่โดยจัดการแสดงในงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา และโรงเรียนในเครือข่ายวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย เครือข่ายสภาวัฒนธรรมเทศบาลเมืองเชียงราย และเครือข่ายวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง แสดงในงานรื่นเริงต่างๆ

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูบัวเรียว รัตนมณีภรณ์ มีวิธีการในด้านการพ้องถ่ายทอดความรู้การพ้องสาวไหมที่เป็นลำดับขั้น ทั้งยังรักษาธรรมเนียมปฏิบัติที่เป็นประเพณีโบราณไว้อย่างครบถ้วน ดังนี้

๑. อธิบายให้เข้าใจความเป็นมาของการพ้อง เพื่อสร้างความตระหนักและให้เห็นคุณค่าเป็นการสร้างแรงจูงใจให้มีความอดทนต่อการฝึก
๒. จัดให้มีพิธีการขึ้นครูพร้อมเครื่องเซ่นไหว้ บูชาพระรัตนตรัยและกล่าวคำโยงครู
๓. ฝึกหัดทักษะการหัดจับมือ มอบมือ ตั้งวงแขน วาดแขน การวางใบหน้า สายตา
๔. ฝึกหัดทักษะท่าพ้องด้วยการเดินตามจังหวะของเพลง ฝึกหัดย่อตัว ลูกเดิน โดยใช้ฉิ่งเป็นตัวกำกับจังหวะ
๕. ฝึกหัดพ้องด้วยแขนและเท้าก้าวเดิน โดยใช้เพลงประกอบจนครบท่าพ้อง

ถ้าผู้เรียนเป็นนักเรียนและนักศึกษา จะถ่ายทอดความรู้ โดยเริ่มจากอธิบายความเป็นมาของการพ้องสาวไหม เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักเห็นความสำคัญและเห็นคุณค่า หลังจากนั้นเข้าสู่พิธีการไหว้ครูแล้วจึงสาธิต และให้ผู้เรียนฝึกหัดจับมือ ม้วนมือ ตั้งวงแขน วาดแขน ฝึกหัดท่ารำ ๑๓ ท่า พร้อมทั้งฝึกเดินตามจังหวะเพลง

นางบัวเรียว รัตนมณีภรณ์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๘๙ ที่บ้านศรีทรายมูล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๓ คน ของนายกฤษ สุภาวสิทธิ์ และนางจันทร์พอง สุภาวสิทธิ์ สมรสกับนายโสภณ รัตนมณีภรณ์ (เสียชีวิต) มีบุตรหญิง ๓ คน ได้แก่ นางสาวไหม แก้วประการ นางสาวชล บุญมาก และนางสนธยา ตาห้ำ

การศึกษา

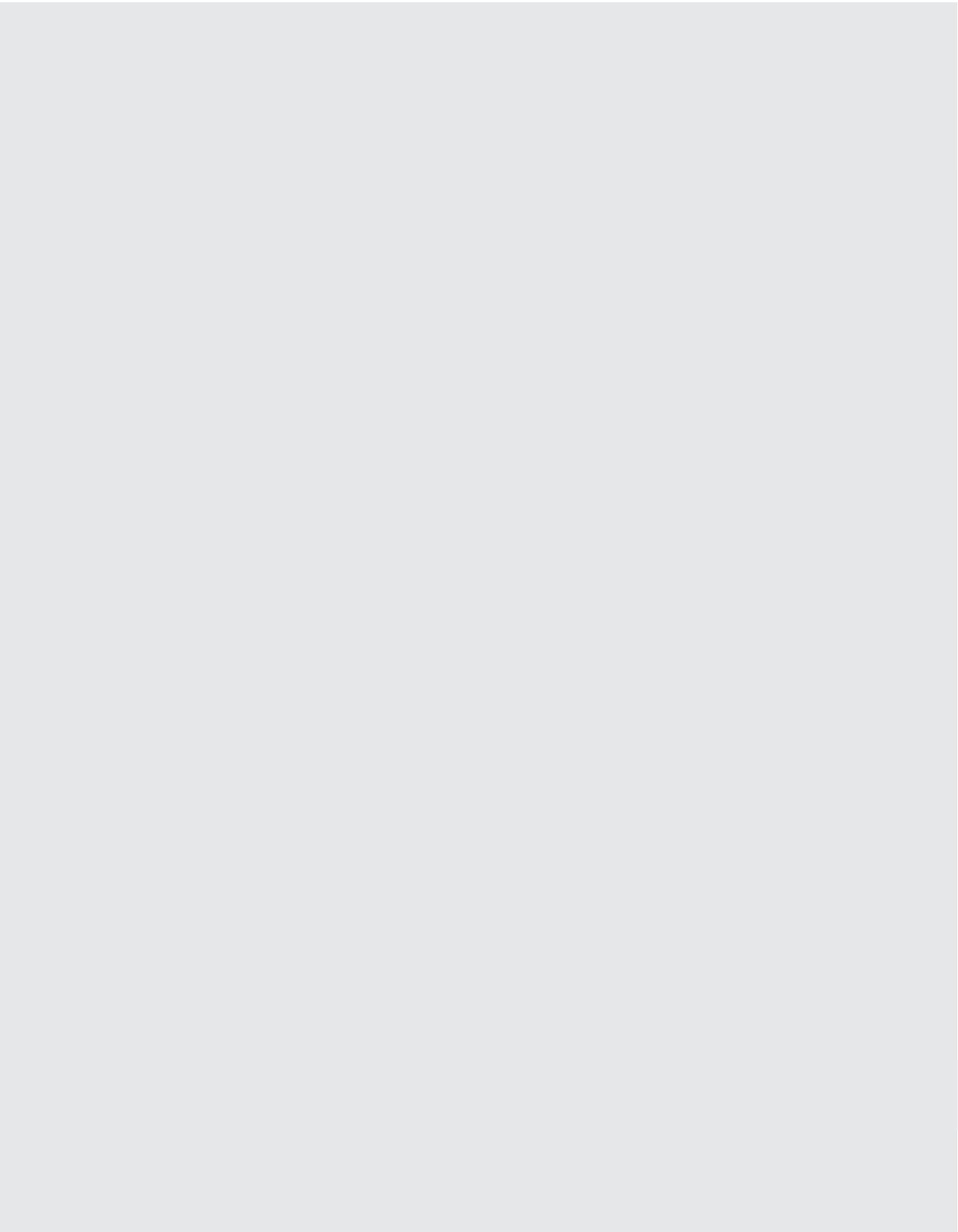
- ❖ พ.ศ. ๒๕๐๐ ชั้นประถมศึกษาศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านหนองบัว ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๗ ศิลปศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ นาฏศิลป์และการละคร จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๑๐ โส่ด้านการฟ้อนสาวไหม จากคณะกรรมการบัณฑิต ในงานร่วมฉลองรับปริญญาคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๒๖ โส่ผู้สร้างสรรค์สื่อชาวบ้านดีเด่น (ฟ้อนสาวไหม) จากคณะส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๗ ประกาศเกียรติคุณจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในฐานะเป็น “แม่ครู” ของชมรมพื้นบ้านล้านนา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๒ โส่ศิลปินดีเด่นจังหวัดเชียงราย สาขาศิลปะการแสดงฟ้อนสาวไหม จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๔ ประกาศนียบัตร ในการสืบทอดและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย จากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๖ เกียรติบัตรการแสดงพื้นบ้านภาคเหนือ (ฟ้อนสาวไหมต้นฉบับ) จากวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๗ ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขานาฏศิลป์และการแสดง จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ รับพระราชทานรางวัลพระสิทธิดาตาทองคำ สาขาศิลปะการแสดงพื้นบ้าน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ รับพระราชทานโล่ผู้ทำคุณประโยชน์ด้านนันทนาการ ประเภทการเดินร่ำ ฟ้อน และรำพื้นบ้าน จากกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม (ฟ้อนสาวไหมต้นแบบ) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

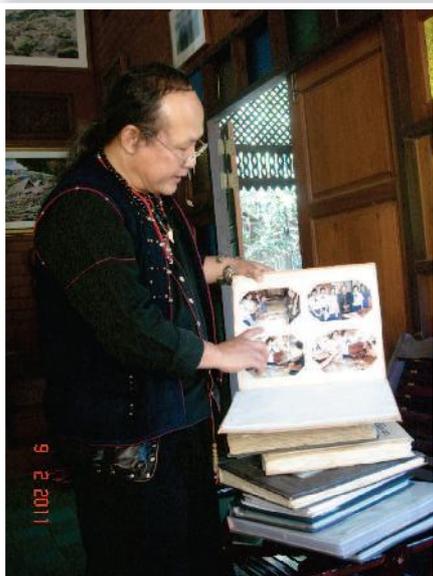

ครุฑุฒิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การแกะสลักไม้ล้านนา)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญรัตน์ ณ วิชัย

ครุฑวิปัญญไทย ด้านศิลปกรรม (การแกะสลักไม้ล้านนา)

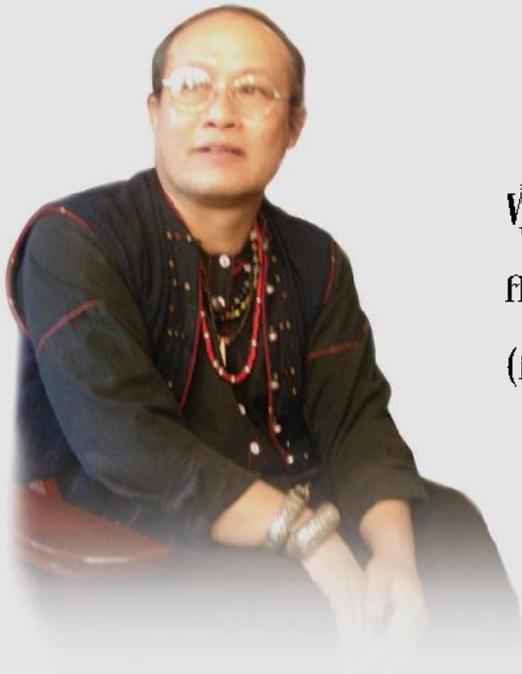
คำประกาศเกียรติคุณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญรัตน์ ณ วิชัย

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(การแกะสลักไม้ล้านนา)

ครูบุญรัตน์ ณ วิชัย เกิดเมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๕ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญศิลปกรรม สร้างสรรค์ผลงานแกะสลักไม้ที่มีลักษณะเด่นเฉพาะตัวด้วยฝีมือปราณีต งดงามด้านสุนทรียศาสตร์ที่เน้นรูปแบบและประโยชน์ต่อการใช้สอย บนพื้นฐานความเป็นมรดกศิลปวัฒนธรรมล้านนา มีความรู้เทคนิควิธีการด้านช่าง นำมาบูรณาการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน มุ่งมั่นถ่ายทอดความรู้ ฝึกทักษะแก่ผู้เรียนและผู้สนใจทั่วไป เพื่อสืบสานอนุรักษ์ภูมิปัญญาศิลปแกะสลักไม้ล้านนาเป็นมรดกของชาติสืบไป

การที่ครูบุญรัตน์ ณ วิชัย ได้นำความรู้ด้านศิลปกรรม (การแกะสลักไม้ล้านนา) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

ผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์บุญรัตน์ ณ วิชัย
ครุภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(การแกะสลักไม้ล้านนา)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูบุญรัตน์ เกิดที่จังหวัดเชียงใหม่ ใช้ชีวิตอยู่ตามท้องไร่ท้องนาชนบทที่จังหวัดเชียงใหม่ บิดา มารดา มีอาชีพทำสวน ในวัยเด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับการฝีมือ การเป็นช่างประดิษฐ์ระหว่างที่เรียนระดับประถมตอนปลาย และมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยความถนัดและชื่นชอบงานช่างศิลปะประดิษฐ์ จึงเรียนต่อที่วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคภาคพายัพ แผนกวิชาช่างครุภัณฑ์ ได้เรียนรู้งานช่างไม้จากอาจารย์สาคร ปุณบุตร อาจารย์รอบ จันทศรี ฝึกทักษะงานแกะสลักไม้ การใช้เครื่องมือในการแกะสลักลวดลายกับอาจารย์ทอง นันตาบุตร เมื่อมีเวลาว่างจะซื้อเครื่องมือแกะสลักลวดลายมาฝึกตามแบบหนังสือลายไทยด้วยตนเองจนเกิดความชำนาญ

นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาเทคนิคงานแกะสลักไม้จากช่างพื้นบ้าน ตามวัดวาอาราม หมู่บ้านป่อสร้าง อำเภอสันกำแพง หมู่บ้านป่าช่าง จังหวัดลำพูน จนกระทั่งได้ศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง (ปวส.) ที่วิทยาลัยเพาะช่าง จึงเลือกเรียนในแผนกวิชาหัตถกรรม-เครื่องไม้เกี่ยวกับการฉลุไม้ กิ่งไม้ แกะสลักไม้ และการประกอบโครงสร้างงานเครื่องไม้ จากอาจารย์อุทัย โพธิ์ศรีทอง และอาจารย์ดาว กางกั้น แล้วจึงได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะศิลปกรรม ที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง จนสำเร็จการศึกษา จึงเดินทางกลับบ้านเกิดที่เชียงใหม่ โดยช่วงแรกได้เริ่มทำงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์งานแกะสลักไม้รูปแบบล้านนาผสมไทยภาคกลาง

ในปี ๒๕๓๓ ครูบุญรัตน์ สอบบรรจุรับราชการครูเป็นอาจารย์ประจำวิชาช่างเคหภัณฑ์ (ภายหลังเปลี่ยนเป็นหลักสูตร ออกแบบเครื่องเรือน) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิทยาเขตภาคพายัพ คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ ได้มุ่งถ่ายทอดองค์ความรู้งานแกะสลักไม้อย่างต่อเนื่องนานกว่า ๒๐ ปี

องค์ความรู้

ครูบุญรัตน์ ณ วิชัย เป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์โดดเด่น มีความสามารถและเชี่ยวชาญในการแกะสลักไม้ ซึ่งเป็นมรดกทางด้านศิลปวัฒนธรรมแบบล้านนา ดังนี้

- สร้างสรรค์ผลงานโดยการประดิษฐ์คิดค้นทำขึ้นมาใหม่ โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติสิ่งแวดล้อมวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และงานศิลปกรรมล้านนา ด้วยการออกแบบผลงานในลักษณะบูรณาการผสมผสานทั้งรูปแบบประโยชน์ใช้สอย ควบคู่กับคุณค่าความงามด้านศิลปะเป็นสิ่งสำคัญ
- ผลงานมีความเป็นเอกลักษณ์อย่างชัดเจน และโดดเด่นเฉพาะตน ทั้งด้านรูปแบบ เทคนิค กรรมวิธี การประยุกต์ลวดลายขึ้นใหม่ โดยพัฒนามาจากลายพื้นเมือง ประกอบกับการนำเอารูปทรงมาจัดวางในลักษณะศิลปะร่วมสมัยได้อย่างกลมกลืน ลงตัว ใช้เทคนิคตัวร่องสลัก ด้วยลีลาของเส้นประสานกับพื้นผิวได้อย่างเป็นเอกภาพ บ่งบอกถึงรสนิยม ความเรียบง่าย และคงความงดงามด้วยเสน่ห์ของงานศิลปะพื้นบ้านล้านนา
- รักษาความเป็นรากเหง้าของตระกูลช่างล้านนาด้านการแกะสลักไม้ โดยการเน้นทักษะฝีมือ ความประณีตในผลงาน รวมถึงธรรมเนียมประเพณีวิธีการปฏิบัติตามจารีตของความเป็นสล่าล้านนา

ผลงานที่ปรากฏ ได้แก่

- งานสถาปัตยกรรม วัตถุอาคารต่างๆ ที่มีการแกะสลักเสลาประดับด้วยลวดลายเครือเถาพื้นเมือง ได้แก่ หน้าบัน ซ่อฟ้า นาคทนต์ คันทวย บานประตู และหน้าต่างของวิหาร อุโบสถ หอไตร เป็นต้น
- งานพุทธศิลป์ล้านนา ผลงานเกี่ยวกับ สัตว์กัณฑ์ บุศบก ชันแก้ว รวมถึงสถาปัตยกรรมบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ได้แก่ กาแล เขิงชาย ห้ายนต์
- งานเครื่องมือแกะสลักที่ใช้สอยในชีวิตประจำวัน ได้แก่ กระจับปี่ หีบไม้ ตู้โบราณ แหียงข้าง และคันฉ่อง เป็นต้น

การถ่ายทอดความรู้

ครูบุญรัตน์ ณ วิชัย เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ทางภูมิปัญญางานช่างไม้แกะสลักให้กับเยาวชน ผู้สนใจทั่วไปได้เรียนรู้ มีความรู้และเข้าใจอย่างถูกต้อง ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :
- ถ่ายทอดความรู้งานแกะสลักไม้ให้แก่ผู้เรียนโรงเรียนบ้านเมืองคอง โรงเรียนสะเมิงพิทยาคม โรงเรียนบ้านนาบุญ คณะเทคนิคการแพทย์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สาขาวิชาออกแบบเครื่องเรือน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ

- การศึกษานอกระบบ :** ฝึกอบรมแกะสลักไม้ให้กับชุมชน อาทิ หมู่บ้านยางทอง หมู่บ้านมะเขือแจ้ โครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาล้านนา หลักสูตรงานแกะสลักไม้ล้านนาแก่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ถ่ายทอดให้แก่เครือข่ายของชมรมส่งเสริมสล่าล้านนามากกว่า ๔๐๐ คน ในเขตจังหวัดภาคเหนือ
- การศึกษาตามอัธยาศัย :** เผยแพร่ดำเนินงานแกะสลักไม้ล้านนาทางสื่อหนังสือพิมพ์ นิตยสาร รายการโทรทัศน์ อาทิ ช่อง ๕ รายการข่าว “เช้าวันนี้” ช่อง ๓ งานแกะสลักไม้สล่าล้านนา รายการ “เมืองไทยวันนี้” รายการสารคดี ราชมงคลก้าวใหม่ “การสืบสานวัฒนธรรมงานแกะสลักไม้ล้านนา” ช่อง ITV รายการ เด็กไทยวันนี้ “ตอนศิลป์หัตถกรรมแกะสลักไม้ล้านนา ช่อง ๗ “
- สาธิตงานแกะสลักไม้ล้านนา ในงานนิทรรศการสำคัญ เช่น เทศกาลท่องเที่ยวไทย ครบรอบ ๕๐ ปี งานสืบสานภูมิปัญญาล้านนามหกรรมงานวิถีไท ภูมิปัญญาเพื่อการพึ่งพาตนเอง โครงการตลาดนัดศิลปะสล่าล้านนา เทศกาลผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น ฯลฯ
  - เผยแพร่ผลงานในงานนิทรรศการหัตถกรรมอาเซียน ที่ประเทศมาเลเซีย และนิทรรศการศิลปกรรมเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราช ๖๐ ปี ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหกรรมพืช-สวนโลก จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูบุญรัตน์ ณ วิชัย ได้ถ่ายทอดความรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งสอดแทรกความเป็นระเบียบวินัย ในการทำงาน ยึดหลักการถ่ายทอดแบบอนุรักษ์เทคนิคการสอนแบบครูช่างโบราณ เน้นฝึกทักษะงานช่างฝีมืออันประณีตเป็นหลักสำคัญ ดังนี้

- การบรรยาย ชักถามถึงเนื้อหาวิชาเรียนในขณะที่เรียนและการฝึกปฏิบัติงาน
- ใช้สื่อการเรียนประกอบการบรรยาย ได้แก่ เอกสาร การฉายวิดีโอทัศน์ พร้อมทั้งการนำตัวอย่างผลงานจริงให้ผู้เรียนได้สัมผัสเรียนรู้
- สาธิตขั้นตอนการปฏิบัติกระบวนการแกะสลักไม้ให้ผู้เรียนได้รู้ถึงกรรมวิธีการทำงานในสถานการณ์เหตุการณ์จริงในห้องเรียน
- ฝึกปฏิบัติ เขียนบทความเชิงวิชาการกระบวนการทำงานและแนวคิดเชิงช่างเกี่ยวกับงานแกะสลักไม้ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้พร้อมทั้งแจกเอกสารให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนศักยภาพทางการเรียนรู้
- นำพาผู้เรียนไปทัศนศึกษาเพื่อเรียนรู้ วิถีชีวิต และการทำงานของช่างพื้นบ้าน ศิลปิน สล่าล้านนาตามแหล่งประกอบการต่างๆ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญรัตน์ ณ วิชัย เกิดเมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๕ บ้านเลขที่ ๔ เทศบาลตำบลบ้านสันทรายหลวง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวนพี่น้อง ๑ คน ของนายดวงบาล ณ วิชัย นางจันทร์ดี ณ วิชัย และสมรสกับน.ส.วันเพ็ญ นิลไสว มีบุตรชาย ๑ คน บุตรหญิง ๑ คน ได้แก่ ด.ช.ศิตกานต์ ณ วิชัย และ ด.ญ.จินตศิลป์ ณ วิชัย

การศึกษา

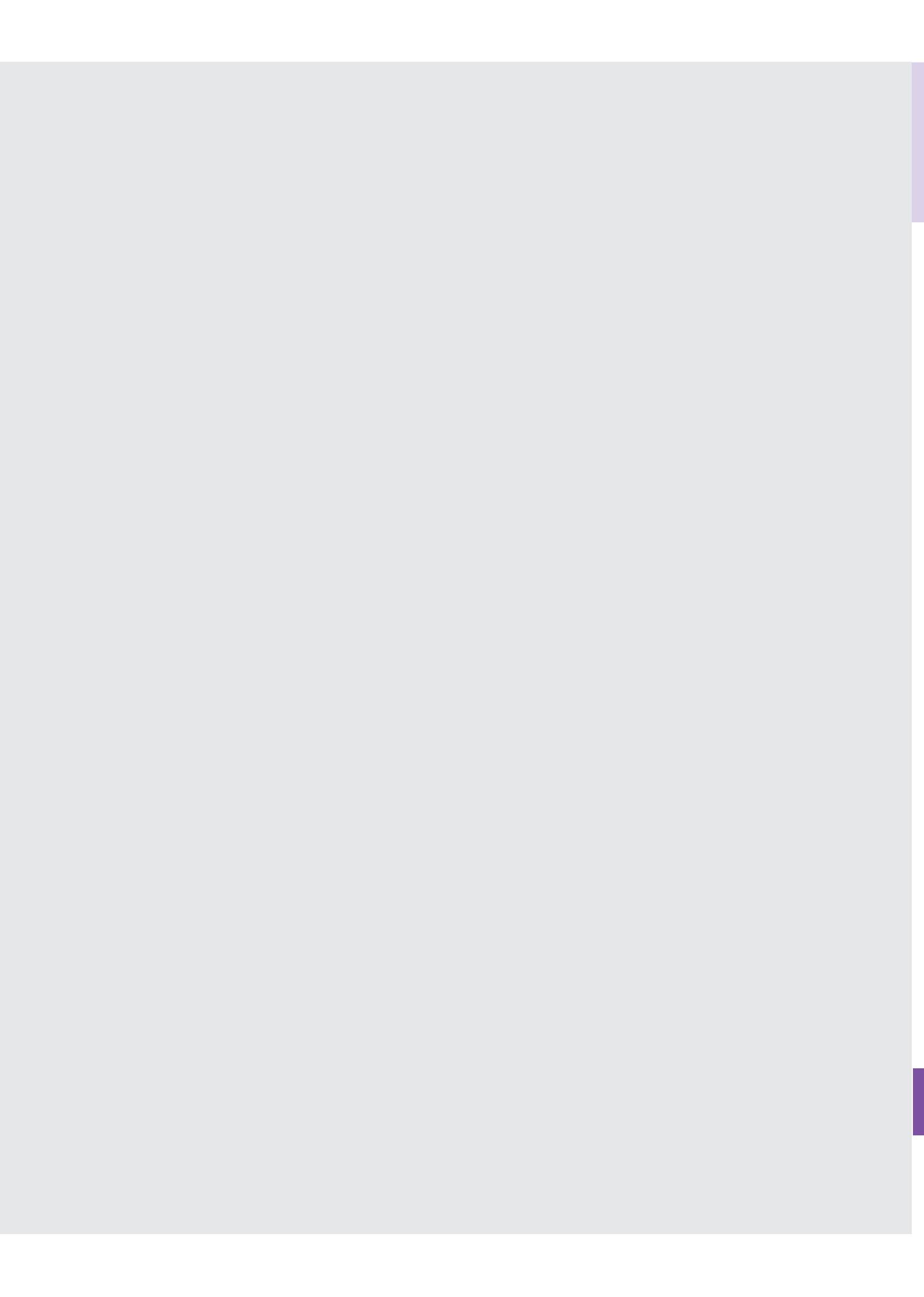
- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๑ ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาศิลปหัตถกรรม คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง กรุงเทพมหานคร

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๖ โล่รางวัลเกียรติคุณ ผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม สาขาส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม รางวัล “ราชมงคลสรรเสริญ” สถาบันวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล อัญบุรี
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๙ ประกาศเกียรติคุณผู้มีผลงานดีเด่น ศิลปินพื้นบ้านและวัฒนธรรม จังหวัดเชียงใหม่ สาขาทัศนศิลป์ (ประติมากรรม) จากกระทรวงวัฒนธรรม
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ โล่เกียรติยศ เพชรราชภัฏ – เพชรล้านนา สาขาทัศนศิลป์ ด้านหัตถกรรม แกะสลักไม้ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกาศเกียรติคุณเป็นผู้มีทักษะฝีมือโดดเด่นในงานศิลปะและหัตถกรรม จากศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์กรมหาชน)
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑ เกียรติบัตรผู้ทำคุณประโยชน์ต่อกระทรวงวัฒนธรรม ระดับจังหวัด ด้านศิลปะ จากกระทรวงวัฒนธรรม
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒ โล่เกียรติคุณ ภูมิแผ่นดิน ปิ่นล้านนา สาขาส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สำนักงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม (การแกะสลักไม้ล้านนา) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๐ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มงกุฎไทย ทวีติยาภรณ์
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๐ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ช่างเผือก ตริตาภรณ์

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม

(การขับขอมพื้นเมืองและเพลงลูกทุ่งคำเมือง)

นายบุญศรี รัตนัง

ครุฑนิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การขับรอฟพื้นเมืองและเพลงลูกทุ่งคำเมือง)

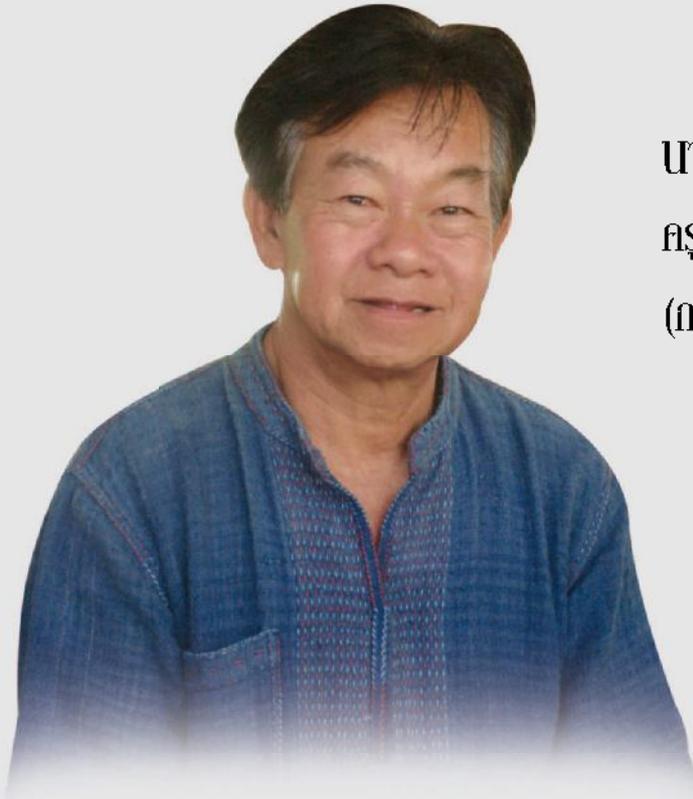
คำประกาศเกียรติคุณ

นายบุญศรี รัตน์ง

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(การขับซอพื้นเมืองและเพลงลูกทุ่งคำเมือง)

ครูบุญศรี รัตน์ง เกิดเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่บ้านป่าเหมือด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญในการประพันธ์เพลงลูกทุ่งคำเมือง บทซอ จ้อย คำว บทละครที่มีเนื้อหาสะท้อนถึงจารีต ประเพณี วัฒนธรรมตลอดจนวิถีชีวิตของคนล้านนา พร้อมทั้งสอดแทรกคุณธรรม คติสอนใจ รวมทั้งมุขตลก ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ จนถึงปัจจุบัน มากกว่า ๑,๐๐๐ เพลง จนได้รับฉายา “ขุนพลเพลงลูกทุ่งล้านนา” ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู จึงได้จัดตั้งศูนย์สืบรอยล้านนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อถ่ายทอดความรู้และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมล้านนาให้คงอยู่สืบไป ผลงานเป็นที่ประจักษ์และเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การที่ครูบุญศรี รัตน์ง ได้นำความรู้ด้านศิลปกรรม (การขับซอพื้นเมืองและเพลงลูกทุ่งคำเมือง) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายบุญศรี รัตนัง

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม

(การขับชอพื้นเมืองและเพลงลูกทุ่งคำเมือง)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูบุญศรี รัตนัง เกิดที่จังหวัดเชียงใหม่ มีความรักและสนใจ เรียนรู้ การเล่นซิ่งและสะล้อ ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองของล้านนาตั้งอายุ ๕ ปี กับลุงสิงห์คำ รัตนัง เมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ได้รวมกลุ่มกับเพื่อนๆ หลายคน ตั้งวงดนตรีพื้นเมืองประจำหมู่บ้าน ต่อมาได้เรียนการเป่าปี่กับพ่อครูจันทร์ตา ต้นเงิน และเรียนรู้การขับชอกับพ่อครูจันทร์ตา ต้นเงิน เล่นละครชอและแสดงตลกกับคณะอำนวยไชว์เชียงใหม่ และคณะศรีสมเพชร ซึ่งรับงานแสดงในงานต่างๆ ทั้งในจังหวัดเชียงใหม่ และต่างจังหวัดและออกอากาศทางสถานีวิทยุในภาคเหนือ

ครูบุญศรี รัตนัง เป็นศิลปินล้านนาคนแรกที่น่าเอาทำนองการขับชอพื้นเมืองมาประยุกต์เข้ากับดนตรีร่วมสมัย ได้แต่งเพลงลูกทุ่งคำเมือง ร้องเพลงและควบคุมดนตรีเอง อัลบั้มแรกคือ “ลุงอดฟ่อบได้” มีเพลงที่ได้รับความนิยมมาก เช่น เพลงบ่าวเคิ้น จุ้ยยายขวยควาย อาลัยน้องเมีย ฯลฯ อัลบั้มแรกได้รับความนิยมจากแฟนเพลงในภาคเหนือและแฟนเพลงทั่วประเทศเป็นอย่างดี ดังนั้น สื่อมวลชน จึงให้ฉายา “ขุนพลเพลงลูกทุ่งล้านนา” และต่อมาก็ ได้รับรางวัล “พระพิฆเนศทอง พระราชทาน ครั้งที่ ๑ ในรางวัลเพลงไทยพื้นบ้านประจำภาคเหนือยอดเยี่ยม จากสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จาก “เพลงแห่ครัวตาน” รางวัลดังกล่าวเป็นแรงบันดาลใจให้ครูบุญศรีแต่งบทชอ จ้อย คราว และแต่งเพลงลูกทุ่งคำเมือง บทละครชอ มากกว่า ๑,๐๐๐ เพลง

ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครูที่ได้สั่งสมประสบการณ์และสร้างสรรค์ผลงานมาตลอดนานนับ ๕๖ ปี เพื่อที่จะอนุรักษ์ศิลปกรรมด้านเพลงลูกทุ่งคำเมือง ซอ คำว และจ้อย จึงได้ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียน นักศึกษาและผู้สนใจ และได้ตั้ง “ศูนย์สืบสานรอยล้านนาภูมิปัญญาไทย” ที่บ้าน ด้วยมุ่งหวังอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมล้านนาและสร้างคนรุ่นใหม่เพื่อช่วยสืบสานสิ่งที่ดิงงามเหล่านี้ไว้เป็นมรดกของชาติต่อไป

องค์ความรู้

ครูบุญศรี รัตนัง มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านการขับซอพื้นบ้านและเพลงลูกทุ่งคำเมือง โดยยึดหลักในการประพันธ์เนื้อหาสาระเพลงลูกทุ่งคำเมืองและบทซอ จากแนวคิด จินตนาการ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับชีวิตของตนเองและประเด็นปัญหาสังคม รวมทั้งวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี สอดแทรกอารมณ์ ข้อคิด คติธรรม เพื่อให้ผู้ฟังนำไปคิดและปฏิบัติต่อไป

- เชี่ยวชาญในงานศิลปวัฒนธรรมล้านนา สร้างสรรค์ผลงานตนเองทั้งด้านการขับซอ งานเป่าปี่ งานดนตรีพื้นเมือง งานประพันธ์แต่งซอพื้นเมือง แต่งจ้อย คร่าว และบทละครคำเมืองถูกต้องตามอักขรวิธีพื้นเมือง โดยเฉพาะเพลงคำเมืองในแนวลูกทุ่ง และเพลงลูกทุ่งภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- ผลงานที่สร้างสรรค์แบ่งออกเป็น ๖ ประเภท ได้แก่
  - ๑) ประเภทเพลงลูกทุ่งคำเมือง เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระสะท้อนให้เห็นถึง จารีต ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนล้านนา เช่น อัลบั้ม ลุงอดฝ่อปได้ เม่าตังวัน เฒ่าจอมไว หนุ่มรลือแต่นครวญ

- ๒) ประเภทซอพื้นเมือง มีผลงานประมาณ ๓๐ ชุด เช่น ซอตานก้วยสลาก ซอเก็บนก ซอนาหน้อย ซอปู่ย่าสอนหลาน ซออาชีพร้อยแปด ซอมหาชาติ ซอปั้นปอนปีใหม่ และซอขึ้นบ้านใหม่

๓) ประเภทการแต่งคำว จ้อย และซอพื้นเมือง จะบรรยายเกี่ยวกับการเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศรัทธาของคนล้านนา ความเชื่อ และศรัทธาของพุทธศาสนิกชน เช่น คำวฮ่ำดอยสุเทพ คำวฮ่ำพระราชกรณียกิจในหลวง และคำวฮ่ำอยู่อย่างพอเพียง เช่น จ้อยพระคุณแม่ ๑๒ สิงหาคมหาราชินี จ้อย กระแสวัฒนธรรมยุคใหม่

๔) ประเภทดนตรีพื้นเมือง ดนตรีพื้นเมือง มีมากกว่า ๑๐ ชุด

๕) ประเภทการแต่งบทละครและแสดงภาพยนตร์ ส่วนใหญ่เป็นบทละครคำวธรรม เช่น เรื่องนกกกระจาบ เจ้าวรรณพรหมณ์ จันตะกุมาร ฯลฯ

๖) ประเภทอื่นๆ ซึ่งเป็นการรวบรวม เรียบเรียง แต่งเติมใหม่ ให้มีความไพเราะในการอ่านและฟัง แต่คงไว้ซึ่งจารีตประเพณีที่ดีงาม เช่น การแหล่ประวัติศาสตร์พ่อขุนเม็งรายมหาราช

- สามารถประดิษฐ์ขลุ่ย ที่มีคุณภาพ ปรับเสียงสูง-ต่ำ ให้เข้ากับเสียงเพลงได้ โดยใช้ท่อนพีวีซี ๓ ท่อน ส่วนกลางเจาะรูระดับเสียงไว้

การถ่ายทอดความรู้

ครุภูมิปัญญาได้ถ่ายทอดความรู้ศิลปะและดนตรีพื้นเมือง โดยเป็นวิทยากรให้ความรู้และจัดแสดง เผยแพร่ แก่ผู้เรียนและสาธารณชน ดังนี้

การศึกษาในระบบ :

ถ่ายทอดความรู้และสอนดนตรีพื้นเมืองให้แก่ผู้เรียนในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งระดับประถมศึกษาและอุดมศึกษา เช่น โรงเรียนแม่หอพระ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย โรงเรียนสันทรายหลวง โรงเรียนชลสินธุ์ โรงเรียนทุ่งฟ้าตราชูร์บำรุง โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ นักศึกษาคณะดุริยางค์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษานอกระบบ :

สอนดนตรีพื้นเมืองให้กับผู้เรียนในค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพ สหวิทยาเขตอินทนนท์ องค์การบริหารส่วนตำบล

- เปิดศูนย์สืบสานรอยล้านนาภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยร่วมเพื่อสอนซอพื้นเมือง เชื่อมโยงกับการเรียนรู้เรื่อง การทอผ้า ดนตรีพื้นเมือง การฟ้อนล้านนา ให้แก่ผู้เฒ่าและผู้ที่สนใจทั่วไป

- การศึกษาตามอัธยาศัย :** แสดงดนตรีพื้นเมืองและลูกทุ่งคำเมือง เผยแพร่ไปยังประเทศและต่างประเทศ ในโอกาสต่างๆ ตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ จนถึงปัจจุบัน ที่สำคัญมีดังนี้
- แสดงศิลปวัฒนธรรมล้านนาในงาน “Thai Festival in Rome” กรุงโรม ประเทศอิตาลี
  - งานปอยหลวงวัดบ้านหม้า เมืองเชียงตุง รัฐฉาน ประเทศพม่า
  - งานมหกรรมนาฏศิลป์ประชาชนชายแดนระหว่างจีน ไทย ลาว และพม่า
  - งานเลี้ยงรับรองผู้เข้าร่วมการประชุมสภาธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ฯลฯ
  - งาน folk music festival ณ เมืองจางเจียเจ้ ประเทศจีน

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูบุญศรี รัตนัง ได้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับดนตรีพื้นเมืองและเพลงลูกทุ่งพื้นเมือง ซอ คำว และจ้อย ด้วยการให้ความรู้ สาธิต และฝึกปฏิบัติ ดังนี้

- ฝึกให้ผู้เรียนให้รู้จักการตบมือ การเข้าจังหวะ
- เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องทำนอง การไล่ตัวโน้ต การวางไม้ การต่อเพลง โดยครูบุญศรีจะเป็นผู้ประเมินผู้เรียน ซึ่งเมื่อจบแล้วจะต้องมีความแม่นยำในตัวโน้ต เสียงไม่เพี้ยน จังหวะเพลงดี
- จัดทำซีดี ซาวนเป็ฝึกหัดขอเบื้องต้นเพื่อการเรียนการสอน จัดทำเพื่อความสะดวกในการฝึกซ้อมสำหรับผู้เรียน ผู้ที่สนใจ มีทั้งหมด ๓ แบบ
  - เสียงบีใหญ่ สำหรับผู้ที่มีระดับเสียงค่อนข้างต่ำ
  - เสียงบีกลาง สำหรับผู้ที่มีระดับเสียงปานกลาง
  - เสียงบีเล็ก สำหรับผู้ที่มีระดับเสียงค่อนข้างแหลม ซึ่งส่วนมากจะเป็นเด็กนักเรียน

นายบุญศรี รัตน์ง เกิดเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่ บ้านเลขที่ ๘๐ หมู่ที่ ๔ บ้านป่าเหมือด ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวนพี่น้อง ๔ คน ของ นายดวงคำ รัตน์ง และนางจันทร์เที่ยง รัตน์ง สมรสกับนางสาวจินตนา สุขะอ้าย มีบุตรชาย ๑ คน บุตรหญิง ๑ คน ได้แก่ นายนภดล รัตน์ง และนางสาวมณิรัตน์ รัตน์ง

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๐๗ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านป่าเหมือดวิทยาคาร จังหวัดเชียงใหม่

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๒๖ รางวัลชนะเลิศผลิตผลงานเพื่อเยาวชน ประเภทสื่อชาวบ้านดีเด่น ประจำปี ๒๕๒๕ จากคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๗ เข็มเกียรติคุณ วันอนุรักษ์มรดกไทย ในงานวันอนุรักษ์มรดกไทย จากจังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๗ รางวัล “ผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม” จากกระทรวงวัฒนธรรม
- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๙ รางวัล “พระพิฆเนศของพระราชทาน” ครั้งที่ ๑ ในรางวัลเพลงไทยพื้นบ้านประจำภาคเหนือยอดเยี่ยม จากสมาคมดนตรีไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้รับพระราชทานปริญญาบัตร มหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๖ รางวัลชนะเลิศ “ศิลปินดีเด่น” สาขาวรรณศิลป์ ๒๕๔๕ จากสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๖ รางวัลคนดีศรีสังคม โครงการคัดเลือกบุคคลตัวอย่าง จากบริษัท เอ็มเค กรุ๊ปแอนด์ โพรโมชัน จำกัด
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑ รางวัล “เพลงคำเมืองอมตะ ยอดเยี่ยม เพลงบัวเว้า” จากชมรมศิลปินล้านนา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑ รางวัล “ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อแผ่นดินด้านวัฒนธรรม”
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒ รางวัลเกียรติยศ เพชรราชภัฏ – เพชรล้านนา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม (การขับซอพื้นเมืองและเพลงลูกทุ่งคำเมือง) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

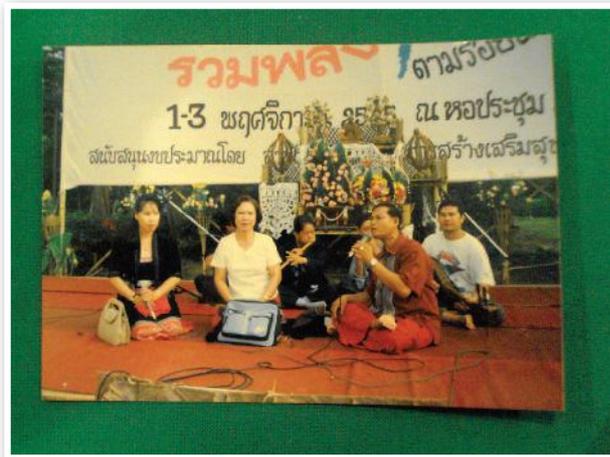

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การขับชอพื้นเมืองล้านนา)

นางประไพ สุริยะมา

กรณีศึกษาไทย ด้านศิลปกรรม (การขับชอชอพื้นเมืองล้านนา)

คำประกาศเกียรติคุณ

นางประไพ สุริยะมล

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(การขับซอพื้นเมืองล้านนา)

ครูประไพ สุริยะมล เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านศิลปกรรมการขับซอพื้นเมืองล้านนา ด้วยน้ำเสียงที่ไพเราะ กังวาน และมีปฏิภาณไหวพริบ เฉียบคม บทซอที่ประพันธ์ขึ้นมาจะมีมากกว่า ๒๐๐ เพลง เนื้อหาสาระคติธรรม มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ค่านิยมที่พึงปฏิบัติในสังคมและในชีวิตประจำวัน ส่งผลงานของครูประไพที่ยอมรับและเผยแพร่ไปทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ

การที่ครูประไพ สุริยะมล ได้นำความรู้ด้านศิลปกรรม (การขับซอพื้นบ้านล้านนา) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นางประไพ สุริยะมล
ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(การชั้บร่อพื้นเมืองล้านนา)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูประไพ สุริยะมล หรือ “แม่แสงเอ๋ย” เกิดที่อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน ภายหลังมีครอบครัวจึงย้ายมาอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ ชีวิตในวัยเด็กครอบครัวยากจนมีอาชีพทำไร่ ทำนา จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนบ้านสันเจดีย์ (ธัญชัยประชากุล) จังหวัดลำพูน ภายหลังบิดาได้พาครูประไพไปเรียนช่อกับพ่อครูจันทร์ทิพย์ เรือนรักเรา และแม่ครูแก้วมา บ้านปากทางเจริญ แม่ครูจันทร์สม สายธารา และช่างช่ออาวุธโสอีกหลายท่าน ภายหลังได้หัดแต่งเนื้อเพลงโดยใช้ทำนองเดิม

ในปีพ.ศ. ๒๕๑๓ ครูประไพ ได้ตั้งคณะช่อ “คณะดาวรุ่ง” เป็นของตนเอง เพื่อรับงานแสดงช่อทั้งในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง บันทึกเทปการช่อพื้นเมืองและละครช่อ

ครูประไพเป็นผู้ทุ่มเทแรงกายและแรงใจในการถ่ายทอดความรู้สั้บสนุนศิลปวัฒนธรรมของภาคเหนือ บทช่อของครูประไพจะดัดสอดแทรกคุณธรรม คติธรรมต่างๆ เพื่อให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้และค่านิยมที่พึงปฏิบัติในสังคม มีประสบการณ์ด้านการช่อมานานกว่า ๓๐ ปี

ด้วยน้ำเสียงและปฏิภาณไหวพริบในการช่อที่โดดเด่น ทำให้ครูประไพมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของชาวเมืองเชียงใหม่ ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๑๓ เป็นต้นมา

ปัจจุบัน ครูประไพได้เปิดศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ประสบการณ์ นำเสนอผลงานผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง และแสดงในงานประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ ที่ได้รับเชิญเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านขอ ต่อประชาชน และหน่วยงานทั่วไป

องค์ความรู้

ครูประไพ สุริยะมล ได้มุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ ส่งเสริม และสืบทอดการขอพื้นเมืองให้คงอยู่คู่กับสังคมล้านนา สื่อขอพื้นเมืองเพื่อการอนุรักษ์ มีประสบการณ์ด้านการขอมายาวนานกว่า ๓๐ ปี

- มีความเชี่ยวชาญขอพื้นเมืองในรูปแบบละครขอ ทำนองเจี้ยว ทำนองล่องน่าน ด้วยน้ำเสียงไพเราะ นุ่มนวล
- ประพันธ์บทขอที่แสดงถึงบุญคุณบิดามารดา ได้แก่ บทขอคำสอนและวัฒนธรรม ขอเทิดพระเกียรติขอเฉลิมพระเกียรติเทิดไท้ภูมิพล ครองราชย์ฯ ๖๐ ปี ลูกกตัญญู กำพร้าบัวตอง ประวัติพระมิ่งเมือง
- ให้คำปรึกษาแก่โรงเรียนสันติสุขในการปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น ศิลปะการแสดงขอพื้นบ้าน ประวัติบุคคลที่ควรยกย่อง
- จัดสร้างศูนย์อนุรักษ์และเรียนรู้ศิลปกรรมแสดงพื้นบ้าน (ขอ) ในพื้นที่ของตนเอง เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กที่อยู่ห่างไกลได้มีโอกาสเรียนรู้ขอช่วงวันเสาร์ - อาทิตย์
- รวบรวมสาระความรู้และเขียนหนังสือเกี่ยวกับการขอ ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของขอ เครื่องดนตรี พิธีกรรมและโอกาสการขอ ศิลปินขอและความสำคัญของขอกับวิถีชีวิตล้านนา เป็นต้น

การถ่ายทอดความรู้

ครูประไพ สุริยะมล ได้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการขอพื้นเมืองให้กับผู้เรียนทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และประชาชนทั่วไป ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านขอ การแสดงขอพื้นเมืองล้านนาให้แก่แก่นักเรียน อาทิเช่น โรงเรียนบ้านแม่ไถ บ้านห้วยงูสิงห์ บ้านแจ่งกู๋เรือง แม่หอพระวิทยาคม บ้านแม่ขาน บ้านสองแคว บ้านทุ่งหลุก วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- การศึกษานอกกระบบ :**
- ก่อตั้งชมรมอนุรักษ์สภาวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ ศิลปวัฒนธรรม เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่กลุ่มเยาวชนที่สนใจ
  - สอนวันเสาร์-อาทิตย์ แก่เยาวชน ผู้เรียน
- การศึกษาตามอัธยาศัย :**
- ถ่ายทอดความรู้บ้ทละครขอผ่านรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนอำเภอดอยหล่อ “คลื่นสีขาว เพื่อชาวประชา” FM. ๘๘.๗๕ MHz. ทุกวันอาทิตย์เวลา ๑๒.๓๐ – ๑๕.๐๐ น. สภาวัฒนธรรมอำเภอดอยหล่อ
  - จัดแสดงการขับขอในโอกาสสำคัญ ๆ อาทิ งานนิทรรศการวิชาการ ๗๒ พรรษา มหาราชินี ๘๐ ปี ราชภัฏเชียงใหม่ งานมหกรรมห้องเรียนภูมิปัญญาไทยล้านนา

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูประไพ สุริยะมล ได้ถ่ายทอดความรู้หลายรูปแบบแก่ผู้สนใจทั่วไป โดยการเป็นวิทยากรให้ความรู้

- สำหรับการสอนศิษย์ จะเน้นจังหวะท่าทาง บุคลิก การเตรียมตัว ในการแสดงขอฝึกปฏิบัติแก่ผู้เรียนด้วยการขับขอให้ฟัง ๑ รอบก่อน แล้วให้ร้องตาม หลังจากนั้นจึงให้ขอเอง จนกว่ามั่นใจและสามารถแสดงได้ดี

- จัดทำสื่อขอผ่าน DVD CD เพื่อเผยแพร่ขอ ประมาณ ๑๐๐ ชุด
- สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อวิทยุ

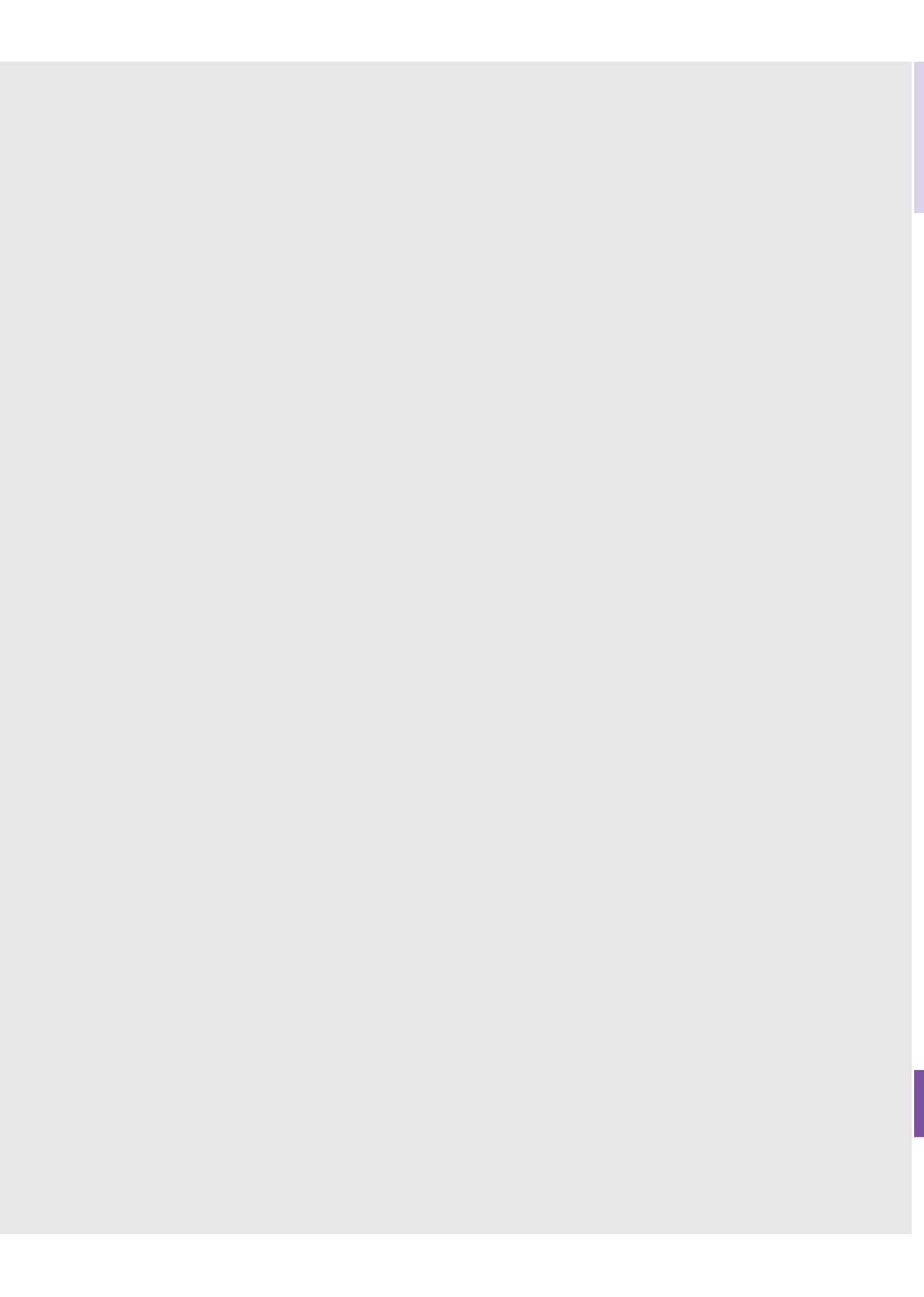
นางประไพ สุริยะมล เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่บ้านเลขที่ ๑๕๓ หมู่ ๑ ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวนพี่น้อง ๕ คน ของนายผัน ไชยห้วย และนางตุน ไชยห้วย สมรสกับนายดำรง สุริยะมล (เสียชีวิต) มีบุตรหญิง ๒ คน ได้แก่ นางจันทนา มีพันธ์ และนางสาวอรุณี สุริยะมล

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๐๔ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนบ้านสันเจดีย์ (สนัญชัยประชากุล) อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

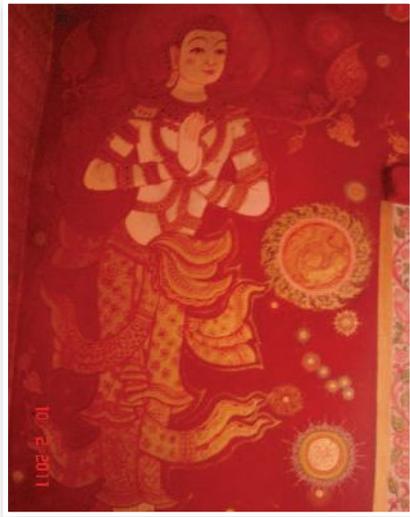
เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๔ โล่เชิดชูเกียรติ เพชรราชภัฏ - เพชรล้านนา สาขาศิลปการแสดง (ชอพื้นเมือง) จากสำนักศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๗ เกียรติบัตรได้ร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนา แสดงชอพื้นเมือง ณ วัดสหกรณ์ดอยนาง อำเภอยางตลาด จังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้รับเชิญร่วมเผยแพร่วัฒนธรรม ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เบลเยียม และสวิสเซอร์แลนด์
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๘ เกียรติบัตรได้ร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนา แสดงชอพื้นเมือง จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต ๒
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑ เกียรติบัตรเป็นผู้ดำรงตนอยู่ในคุณธรรมจริยธรรมและบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อสังคม ภายใต้โครงการเมืองไทยเมืองคนดี จากผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ เกียรติบัตรสตรีดีเด่นประจำจังหวัดเชียงใหม่ จากสำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม (การขับชอพื้นเมืองล้านนา) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

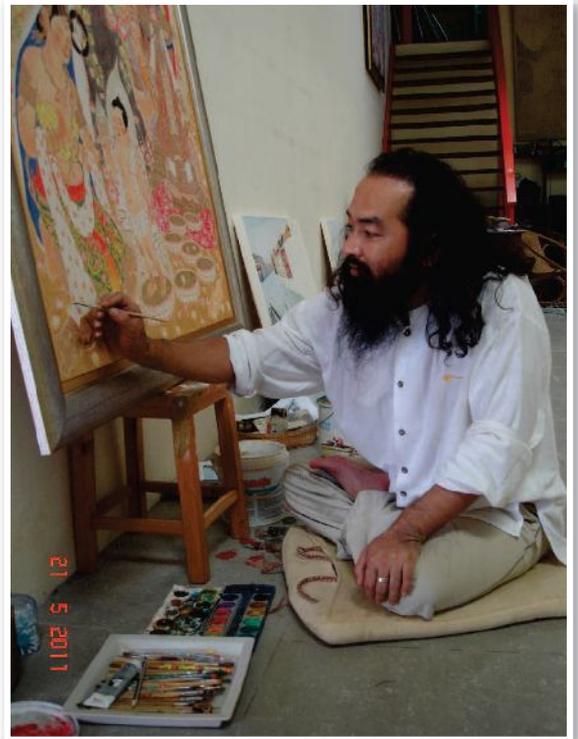

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (จิตรกรรมแบบไทยประเพณี)

นายพรชัย ไชยมา

ครุฑนิปยุตญาไทย ด้านศิลปกรรม (จิตรกรรมแบบไทยประเพณี)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายพรชัย ใจมา

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(จิตรกรรมแบบไทยประเพณี)

ครูพรชัย ใจมา เกิดเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๓ ที่บ้านสันตันม่วงเหนือ อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านศิลปกรรม งานจิตรกรรม “แบบไทย ประเพณี” ได้สร้างสรรค์ผลงานที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มุ่งสื่อสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตแบบ ล้านนาและเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา ได้ออกแบบกำแพงวัด บ้านประตู่ หน้าต่าง งานจิตรกรรม ฝาผนัง และได้ออกแบบร่วมสร้างสำนักสงฆ์ห่อมบุญเพื่อพุทธบูชา มุ่งถ่ายทอดความรู้ เผยแพร่งาน ศิลปกรรมแก่ผู้เรียนและผู้สนใจทั่วไปให้เกิดการเรียนรู้และภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของตน ผลงานเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การที่ครูพรชัย ใจมา ได้นำความรู้ด้านศิลปกรรม (จิตรกรรมแบบไทยประเพณี) ที่ตนเองได้ ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายพรชัย ไจมา
ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(จิตรกรรมแบบไทยประเพณี)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูพรชัย ไจมา เกิดที่จังหวัดเชียงใหม่ เติบโตมาบนพื้นฐานของครอบครัวที่ทำงานศิลปหัตถกรรม บิดาและมารดาทำอาชีพแกะสลักไม้ ญาติพี่น้องและคนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพแกะสลัก รวมไปถึงศิลปะแขนงอื่นๆ ด้วย เช่น การเขียนลายรดน้ำ เขียนเครื่องเขิน เขียนพัด เขียนร่ม อีกทั้งสภาพแวดล้อมวัฒนธรรมประเพณีของล้านนาไทย และวิถีชีวิตความเป็นอยู่เป็นส่วนหนึ่งหล่อหลอม ปลุกฝังให้ครูพรชัยรักในงานศิลปกรรม จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ครูพรชัยศึกษาสาขาศิลปกรรมตั้งแต่ระดับ ปวช. ปริญญาตรี และปริญญาโท เป็นเวลา ๑๕ ปี จึงมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญทั้งงานจิตรกรรม งานประติมากรรม สถาปัตยกรรม และงานทัศนศิลป์อื่นๆ และเมื่อเรียนจบปริญญาโทแล้ว ก็ยังใช้ชีวิตในการเรียนรู้และศึกษาศิลปะตลอดมาจนถึงทุกวันนี้

ครูพรชัยได้สร้างสรรค์ผลงานที่สำคัญไว้ที่วัดหลายแห่ง อาทิเช่น จิตรกรรมฝาผนังอุโบสถที่วัดสันต้าม่วงเหนือและวัดดอยสะเก็ด จิตรกรรมฝาผนังหอมณเฑียรธรรม วัดบุพพาราม และได้ออกแบบบานประตู หน้าต่าง ที่วิหารวัดแม่ก๊ะเหนือ ออกแบบและก่อสร้างสำนักสงฆ์ห่อมบุญ ออกแบบกำแพง วัดสันต้าม่วงเหนือ นอกจากนี้ ยังมีผลงานจิตรกรรมบนผืนผ้าใบกว่า ๕,๐๐๐ ชิ้นงานทั่วโลก การที่ครูพรชัยเคยอยู่วัด เคยบวชเณรเรียนหนังสือได้เป็นเหตุจูงใจหนึ่งที่ทำให้ครูพรชัยต้องการที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาที่บ้านเกิด ได้ร่วมกับเพื่อนศิลปินพร้อมชาวบ้านป่าไม้แดง ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ สร้างวัดขึ้นมาแห่งหนึ่งชื่อสำนักสงฆ์ห่อมบุญ เพื่อที่จะเป็นอีกสถานที่หนึ่งที่จะเป็นส่วนนำพาสังคมให้ดีขึ้น

ครูพรชัยมีความมุ่งมั่น พยายามจะสร้างวัดโดยใช้แรงงาน ใช้ศิลปะของตัวเอง เข้าไปเป็นตัวช่วยให้โครงการนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เงินที่ได้รับจากผลงานส่วนหนึ่งได้นำไปร่วมบริจาคสร้างวัด

ครูพรชัยได้นำผลงานไปแสดงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผลงานได้รับรางวัลเกียรติคุณและรางวัลต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนมากกว่า ๒๐ รางวัล ปัจจุบันครูพรชัยเป็นศิลปินอิสระ

องค์ความรู้

ครูพรชัยเป็นผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านศิลปกรรม งานจิตรกรรม “แบบไทยประเพณี” รวมทั้งงาน ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และงานทัศนศิลป์อื่นๆ ผลงานที่สร้างสรรค์จะมีลักษณะเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ โดดเด่นทุกภาพจะเห็น เส้น รูปทรง องค์ประกอบ สีเบา สีสว่าง เส้นที่วาดจะเลื่อนไหลต่อเนื่อง มีเส้นโค้งงาม สะท้อนเรื่องราว ประเพณีล้านนา และวิถีชีวิตผู้คน ได้นำวิธีการสร้างสรรค์งาน แบบประเพณีมาผนวกเข้ากับเรื่องราวในความทรงจำ ซึ่งได้ ถ่ายทอดความรู้สึกที่ประทับใจของตนเอง

ผลงานของครูพรชัย วาดภาพขนาดตั้งแต่ ๑ ตาราง ฟุต จนถึง ๒๐ ตารางเมตร ภาพสำคัญๆ ได้รวบรวมเพื่อจัด นิทรรศการ ดังนี้

- ผลงานชุดเก็บเกี่ยว ซึ่งเป็นศิลปะบนผืนผ้าใบ ด้วย สีเทคนิค สีฝุ่นแสงสีอะครีลิกมุ่งถ่ายทอดเรื่องราวประเพณีและวิถี ชีวิตในฤดูกาลเก็บเกี่ยวของคนล้านนา มีมากกว่า ๕๐ ภาพ

- ผลงานภายใต้แนวคิดชุดองค์ประกอบศิลป์ องค์ ประกอบชีวิต องค์ประกอบสภาพแวดล้อม เป็นงานจิตรกรรม ที่เกิดจากการผสมผสานความรู้ทางศิลปะ ความทรงจำและ สภาพแวดล้อมที่ประทับใจ สภาพแวดล้อมทุ่งนา ทุ่งวัว ฯลฯ มี มากกว่า ๕๐ ภาพ

- สร้างสรรค์งานจิตรกรรมฝาผนังถายเป็นพุทธบูชา ที่อุโบสถวัดสันตน์ม่วง หอมถนเทียรอบวัดบุพพาราม อุโบสถวัด ดอยสะเก็ด และออกแบบบานประตู หน้าต่าง ที่วิหารวัดแม่กะ เหนือ ออกแบบกำแพงวัดสันตน์ม่วงเหนือ ออกแบบและก่อสร้าง สำนักสงฆ์ออมบุญ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ กำแพงจะ มีช่องลมและทิวาปูนปั้นที่งดงามแปลกตา ซึ่งเป็นศิลปะล้านนา

การถ่ายทอดความรู้

ครูพรชัย ได้ถ่ายทอดแนวคิดและความรู้ในงานศิลปะให้แก่ผู้เรียนโดยยึดหลักว่าศิลปะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ สามารถเรียนรู้และถ่ายทอดได้พร้อมๆ กัน ในทุกเวลาและสถานที่เท่าที่โอกาสจะเอื้ออำนวย การถ่ายทอดความรู้ในงานศิลปกรรม มีดังนี้

การศึกษาในระบบ : เป็นวิทยากร บรรยาย และสอนพิเศษให้แก่ สถาบันต่างๆ เช่น คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โรงเรียนวชิรวิทย์ ฝ่ายประถมและฝ่ายมัธยม เป็นอาจารย์สอนพิเศษให้กับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

การศึกษานอกระบบ : สอนวาดภาพหุ่นนิ่งให้แก่สอนกลุ่มเยาวชน และบุคคลทั่วไปที่สนใจฝึกหัดวาดภาพ ที่สำนักสงฆ์ช่ออมบุญ วันเสาร์ - อาทิตย์

การศึกษาตามอัธยาศัย : สาธิตการวาดภาพผ่านสื่อโทรทัศน์ และจัดนิทรรศการแสดงผลงาน ทั้งภายในและต่างประเทศ มากกว่า ๓๐ ครั้ง เช่น Riches of the World PARIS Expo - Portede Versailles - france ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส จัดแสดงนิทรรศการเดี่ยวที่สำคัญ ๔ ครั้ง อาทิ

พ.ศ. ๒๕๓๗ จัดนิทรรศการ “ก้าวแรกสู่สายทางสล่าล้านนา” จังหวัดเชียงราย
 พ.ศ. ๒๕๔๖ จัดนิทรรศการ “ก้าวที่สองสู่สายทางสล่าล้านนา” จังหวัดเชียงใหม่
 พ.ศ. ๒๕๔๗ จัดนิทรรศการ “ก้าวที่สามสู่สายทางสล่าล้านนา” จังหวัดเชียงใหม่
 พ.ศ. ๒๕๕๑ จัดนิทรรศการ “ก้าวที่สี่สู่สายทางสล่าล้านนา” กรุงเทพฯ
 เผยแพร่ผ่านสื่อหนังสือ และทางอินเทอร์เน็ต

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูพรชัย ใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนที่หลากหลายกลุ่มเป้าหมาย ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ตามความเหมาะสมกับวัย ดังนี้

- การสอนวิชาศิลปะไทย สอนพระภิกษุ สามเณร จะอธิบายให้รู้จักคุณค่าจิตรกรรมไทย ลักษณะศิลปะไทย การปรับใช้กับงานศิลปะไทย ฝึกให้เขียนลายเส้น โดยพาไปวัดต่างๆ เช่น วัดพระสิงห์ วัดบวรศรีทวารวดี วัดหนองบัว วัดภูมินทร์ ฝึกลงสีฝุ่นและสร้างสรรค์ภาพและผลงาน
- สอนกลุ่มเยาวชน (วันเสาร์ - อาทิตย์ ที่วัดห่อมบุญ) จะเน้นให้รู้จักวิธีใช้ดินสอ กระดาษ เน้นให้มีทักษะในการวาด หากมีพื้นฐานแล้ว จะสอนการแรเงา กรณีเป็นผู้สนใจมาเรียนรู้เพิ่มเติม จะเน้นวิธีการสร้างสรรค์วิธีความคิด เพื่อจะพัฒนางานของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น
- สอนและถ่ายทอดโดยวิธีการจัดนิทรรศการแสดงผลงานและการทำงานให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้สนใจและบุคคลทั่วไป

นายพรชัย ใจมา เกิดเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๓ ที่ตำบลสำราญราษฎร์ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๓ คน ของนายไส ใจมา และนางก่องคำ ใจมา สมรสกับนางสาวศุภวรรณ ศิริกาญจน์ มีบุตรชาย ๑ คน บุตรหญิง ๑ คน ได้แก่ ด.ช.มัน ใจมา และด.ญ.วันดา ใจมา

การศึกษา

- ❖ ปริญญาตรี ศิลปะบัณฑิต คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ❖ ปริญญาโท ศิลปมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๖-๒๕๓๘ ได้รับรางวัลที่ ๑ เหรียญทองบัวหลวง จิตรกรรมแบบไทยประเพณี นิทรรศการ จิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ ๑๓-๑๘ และครั้งที่ ๑๙ สามปีซ้อน
- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๙ รางวัลยอดเยี่ยมคู่กันทอง นิทรรศการศิลปกรรม เทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสฉลองสิริราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี ธนาคารกสิกรไทย จำกัด
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๒ บุคคลดีเด่น ผู้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยสมาพันธ์พุทธศาสนิกชนโลก
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๔ โล่เกียรติคุณ ผู้นำเพื่อประโยชน์เขียนจิตรกรรมฝาผนัง ณ อุโบสถ วัดดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๖ เหรียญเกียรติคุณ ศิลป์ พีระศรี จากมหาวิทยาลัยศิลปากร
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๘ รางวัลศิลปาธร สาขาทัศนศิลป์ จากกระทรวงวัฒนธรรม
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๙ โล่เกียรติคุณ ผู้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา จังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ เกียรติบัตรผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ โดยสภาวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้รับคัดเลือกจากกระทรวงวัฒนธรรม ในการสร้างสรรค์ศิลปกรรม พระประวัติและพระกรณียกิจในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ณ พระเมรุ ท้องสนามหลวง กรุงเทพฯ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม (จิตรกรรมแบบไทยประเพณี) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (ซิมและดนตรีพื้นบ้านล้านนา)

นายพรหมศร สรรพศรี

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (ขิมและดนตรีพื้นบ้านล้านนา)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายพรหมเมศวร์ สรรพศรี

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(ขิมและดนตรีพื้นบ้านล้านนา)

ครูพรหมเมศวร์ สรรพศรี เกิดเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ที่จังหวัดเชียงราย เป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีพื้นบ้านล้านนาและดนตรีไทย ทั้งเครื่องสายและปี่พาทย์ ริเริ่มสร้างสื่อจำลองขิมขนาดใหญ่ เป็นสื่อการสอนผ่านดาวเทียม เพื่อประกอบการเรียนรู้และฝึกทักษะของผู้เรียน รวบรวมและเรียบเรียงโน้ตเพลงไทยเดิม เพลงไทยพื้นบ้านล้านนามุ่งปลูกฝังถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน ผู้สนใจ ด้วยความทุ่มเทเสียสละ เพื่ออนุรักษ์สืบสานศิลปะการดนตรีไทย และดนตรีพื้นบ้านล้านนาอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ให้แพร่หลายสืบไป

การที่ครูพรหมเมศวร์ สรรพศรี ได้นำความรู้ด้านศิลปกรรม (ขิมและดนตรีพื้นบ้านล้านนา) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายพรหมศว์ อัสawat

ครูภูมิปัญญาไทย

ด้านศิลปกรรม (ซิมและดนตรีพื้นบ้านล้านนา)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูพรหมศว์ สรรพศรี เกิดที่จังหวัดเชียงราย บิดาเป็นนักดนตรีไทยชั้นครูและมารดาเป็นช่างฟ้อนในคุ้มหลวงของเสด็จพระราชชายาเจ้าดารารัศมี ในรัชกาลที่ ๕ ได้รับการฝึกหัดนาฏศิลป์การละคร เติบโตในครอบครัวศิลปิน เริ่มฝึกเรียนดนตรีตั้งแต่อายุ ๕ ขวบ จึงสามารถเล่นดนตรีไทยได้ทุกชนิด อาทิเช่น เครื่องดีด สี ตี เป่า และการขับร้อง เป็นต้น

ภายหลังบิดามารดาได้ย้ายมาอยู่ที่เชียงราย ได้ตั้งคณะดนตรีและฝึกสอนศิลปะการดนตรีให้แก่ผู้สนใจ ครูพรหมศว์ได้รับการปลูกฝังถ่ายทอดความรู้ดนตรีไทยจากบิดา สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีไทยได้และเรียนการขับร้องเพลงไทยเดิมจากมารดา

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ครูพรหมศว์ ได้บรรจุเข้ารับราชการครู ณ โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ เป็นครูสอนดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้านล้านนาจนถึงปัจจุบันด้วยความสามารถและความเชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย นอกจากการสอนในชั้นเรียนแล้วยังได้ร่วมกับครอบครัวเปิดสอนดนตรีไทย โดยใช้ชื่อว่า บ้านดนตรีไทยสรรพศรี

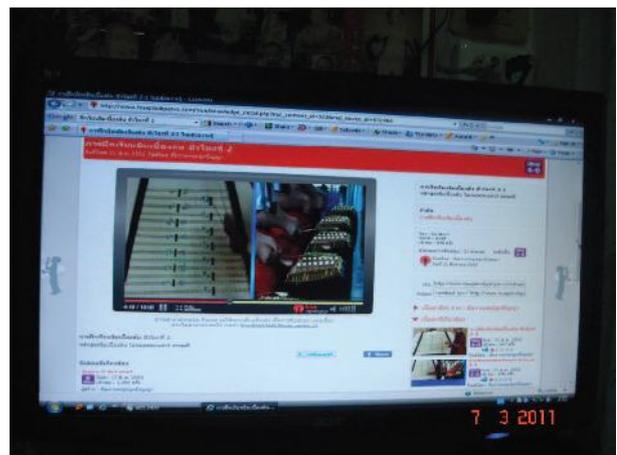
นอกจากครูพรหมศว์จะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนแล้ว ยังได้รับเชิญเป็นวิทยากรสอนดนตรีในสถาบันต่างๆ เปิดสอนดนตรีที่บ้านของตนเป็นระยะเวลาเกินกว่า ๓๐ ปี ด้วยความเสียสละและต้องการอนุรักษ์สืบสานดนตรีล้านนาให้แก่เยาวชนรุ่นหลังต่อไป

องค์ความรู้

ครูพรหมเมศวร์ สรรพศรี ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยจากบิดาและฝึกหัดขับร้องเพลงไทยเดิมจากมารดาอย่างจริงจังตั้งแต่อายุ ๕ ขวบ จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๔๙ ปี มีความเชี่ยวชาญดังนี้

- ริเริ่มประดิษฐ์สื่อจำลองขิมประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นสื่อที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาช่วย มีระบบไฟฟ้า มีระบบเสียงเข้ามาช่วยในการให้เสียงดนตรีกับตำแหน่งในการเล่นสื่อจำลอง ขิม มีแสงกระพริบตรงกับตำแหน่งเสียงและตรงตามโน้ต โดยได้ขยายสัดส่วนสื่อจำลองขิมให้ใหญ่กว่าขิมจริง มากกว่า ๕ เท่า ทำให้มองเห็นชัดเจน จัดทำเพื่อใช้เป็นสื่อช่วยให้นักเรียนมองเห็นขิมชัดเจนมากยิ่งขึ้น ให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐาน และมีเจตคติที่ดีต่อการตีขิม
- สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีไทยชนิดต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ได้แก่ ซอด้วง ซออู้ ซอสามสาย ขิม จะเข้ ขลุ่ย ระนาดเอก ระนาดทุ้ม และฆ้องวง เครื่องประกอบจังหวะประเภทต่างๆ
- สามารถขับร้องและบรรเลงเพลงไทยทั้งประเภท เพลงใหม่ร้อง เพลงตับ เพลงเถา เพลงประกอบละคร เพลงประกอบการแสดง และเพลงพื้นบ้านล้านนา
- จัดทำหลักสูตรและผลิตสื่อการเรียนรู้พัฒนาทักษะการดนตรี รวบรวมและเรียบเรียงโน้ตเพลงไทยเดิม และเพลงไทยพื้นบ้านล้านนา เผยแพร่ให้กับสถาบันการศึกษาในจังหวัดเชียงราย
- จัดทำคู่มือการใช้สื่อจำลองขิม เพื่อพัฒนาทักษะการตีขิม และแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่ออธิบายวิธีการใช้สื่อจำลองขิม

การถ่ายทอดความรู้

ครูพรหมเมศวร์ สรรพศรี มีการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีพื้นบ้านล้านนาให้กับนักเรียน นักศึกษา และกลุ่มผู้สนใจ ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** เป็นวิทยากรสอนดนตรีพื้นบ้านล้านนาในสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งระดับมัธยม และอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงราย เช่น โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม ๒ โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย (ปากอตำ) โรงเรียนจุฬารัตน์ราชวิทยาลัยเชียงราย โรงเรียนตำรวจภูธรสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย
- การศึกษานอกระบบ :** สอนดนตรีแก่ชมรมผู้สูงอายุสันโค้งหลวง กลุ่มบ้านดนตรีไทย ชุมชนต่างๆ เช่น กลุ่มนักดนตรีปี่พาทย์บ้านสันมะนะ บ้านศรีทรายมูล เปิดบ้านเป็นสถานที่สอนดนตรีแก่ผู้สนใจ
- การศึกษาตามอัธยาศัย :**
- เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในฐานะนักดนตรีไทยยังต่างประเทศ เช่น ประเทศสเปน สหรัฐอเมริกา เม็กซิโก อินเดีย จีน พม่า และประเทศลาว เป็นต้น
  - จัดรายการวิทยุสอนเพลงไทยเดิม การขับร้องเพลงพื้นบ้านล้านนา ทางสถานีวิทยุ วปถ. ๑๐ หรือสถานีวิทยุทหารอากาศจังหวัดเชียงราย
  - เผยแพร่สื่อการเรียนรู้ข้ามผ่านเว็บไซต์
  - สื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูพรหมเมศวร์ สรรพศรี ได้มีวิธีการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้านล้านนา ให้กับผู้เรียน ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย รวมถึงประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไป ดังนี้

การสอนกับผู้เรียนในระบบ โดย

- การเรียนการสอนในชั้นเรียน
- ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตน พร้อมทั้งบอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้
- ให้นักเรียนทำบททดสอบก่อนเรียน
- ฝึกให้นักเรียนอ่าน และเคาะจังหวะไม้ตีซิม ในบรรทัดโน้ต โดยใช้สื่อจำลองซิม และทดลองเคาะ

ลิ้มนิ้ว Keyboard ของสื่อจำลองซิม

- สาธิตการจับไม้ตีซิม ทำนองตีซิม ให้นักเรียนปฏิบัติตาม ฝึกตีซิมประกอบโน้ตตามแบบฝึกที่ ๑

สำหรับการสอนบุคคลทั่วไป/ผู้สูงอายุ ให้ตรงกับการสอนกับผู้เรียนในระบบ

- การสอนให้กับกลุ่มดนตรีของชุมชน
- ใช้การสอนประสบการณ์ตรงแบบตัวต่อตัว
- ถ่ายทอดเทคนิควิธีการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรีและเฉพาะทางให้นักเรียนและสามารถสอบผ่าน

เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยที่ต้องการเป็นประจำทุกปี

- ผลิตสื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเรื่องการสอนซิมขั้นพื้นฐาน โดยใช้สื่อจำลองซิมให้แก่ศูนย์ผลิต

สื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

นายพรหมเมศวร์ สรรพศรี เกิดเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ที่จังหวัดเชียงราย ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ ๖๔๓ หมู่ ๒๔ สันโค้งหลวง ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๔ คน ของนายอินหล่อ สรรพศรี และนางพลอยศรี สรรพศรี สมรสกับ น.สรุจิรา นันทชัย มีบุตรชาย ๑ คน บุตรหญิง ๒ คน ได้แก่ นายปรเมศวร์ สรรพศรี นางสาวเพียงอ้อ สรรพศรี และนางสาวเพียงแพน สรรพศรี

การศึกษา

- ❖ ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปกศ.สูง วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิชาเอกดนตรีศึกษา

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๓ เกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นข้าราชการพลเรือนดีเด่น จากนายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี
- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๓ โล่รางวัลเชิดชูเกียรติ ข้าราชการครูตัวอย่างกรมสามัญศึกษา จากอธิบดีกรมสามัญศึกษา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม (ขิมและดนตรีพื้นบ้านล้านนา) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒ ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก และ จตุยาภรณ์มงกุฎไทย

ครุฑมณีปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การละเล่นพื้นบ้าน รำกลองยาว)

นายมนตรี เพ็ชรอิน

ครุฑนิปถุญไทย ด้านศิลปกรรม (การละเล่นพื้นบ้าน รำกลองยาว)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายมนตรี เผือกจีน

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(การเล่นพื้นบ้าน รำกลองยาว)

ครูมนตรี เผือกจีน เกิดเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ ที่จังหวัดนครสวรรค์ เชี่ยวชาญในการเล่นพื้นบ้านรำกลองยาว ได้นำความรู้จากภูมิปัญญาพื้นบ้านมาประดิษฐ์ทำในรูปแบบนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ผสมผสานการบรรเลงแตงวง แทรกบทร้องกลองยาว ซึ่งบอกเล่าประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครสวรรค์ และประเพณีวันสำคัญให้สาระทั้งความรู้ สุนทรียภาพและความบันเทิง จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นประกอบการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติแก่ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนส่งผลให้ผู้เรียน/ชุมชนเห็นคุณค่าเกิดความภาคภูมิใจในศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น และร่วมกันอนุรักษ์การแสดงพื้นบ้านรำกลองยาวไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติให้เป็นที่รู้จักในระดับประเทศและต่างประเทศ สืบไป

การที่ครูมนตรี เผือกจีน ได้นำความรู้ด้านศิลปกรรม (การเล่นพื้นบ้าน รำกลองยาว) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายมนตรี เพือกจีน
ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(การละเล่นพื้นบ้าน รำกลองยาว)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูมนตรี เพือกจีน เป็นชาวจังหวัดนครสวรรค์โดยกำเนิด มีใจรักด้านนาฏศิลป์และวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นนักแสดงของโรงเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีบิดามารดาให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี

ประมาณ ปีพ.ศ. ๒๕๑๙ ได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติการทำหุ่นกับครูบุญเฮื้อ เมืองจำนง คนตีเมืองสี่แคว และครูสุจารีย์ สร้อยทอง โดยฝึกการเคลื่อนไหวของร่างกาย ตามรูปแบบนาฏศิลป์เบื้องต้น ฝึกการวิเคราะห์ และตีบทประกอบทำรำ ทำให้ครูมนตรีเข้าใจในบทร้อง และทำรำได้ดี

ภายหลังจากเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนนครสวรรค์ จึงสอบเรียนต่อ ปริญญาตรีที่วิทยาลัยนครสวรรค์ เอกนาฏศิลป์ สาขาการละครฟ้อนรำ และ ปริญญาโท ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปีพ.ศ. ๒๕๔๖ ต่อมาได้ศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน นาฏศิลป์เบ็ดเตล็ด การละครไทยและนาฏศิลป์พื้นบ้านจากครูหลายท่าน อาทิ ครูอาภรณ์ บุญสาธิต ครูวิระวรรณ อินทร์พยุ่ง

ครูมนตรี สอบบรรจุเป็นครูโรงเรียนโพธิ์สามต้นศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ สอนวิชาขับร้อง - ฟ้อนรำ ปีพ.ศ. ๒๕๓๕ เริ่มฟื้นฟูการละเล่นพื้นบ้านรำกลองยาวของชาวบ้านตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งกำลังจะสูญหายไป และเห็นว่าคนรุ่นใหม่ไม่ค่อยให้ความสำคัญเท่าใดนัก จึงไปฝึกหัดรำกลองยาวกับยายทอง เขียวทอง ซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ด้วยปฏิภาณที่มุ่งสืบสานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงริเริ่มสร้างสรรค์ใน การประดิษฐ์ทำรำ บทร้องประกอบการรำกลองยาว เพื่อให้เยาวชนได้ศึกษาค้นคว้า

ปัจจุบันครูมนตรีเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ได้ใช้ความรู้และประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์มาถ่ายทอดความรู้ และฝึกสอนแก่นักเรียน เยาวชน กลุ่มผู้สนใจ ตลอดจนเผยแพร่ผลงานผ่านสื่อต่างๆ จนเป็นที่ประจักษ์ สิ่งที่เป็นความภาคภูมิใจคือได้แสดงหน้าพระที่นั่ง สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรชายาทินัดตามาตุ และพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา

องค์ความรู้

ครูมนตรี เผือกจีน เป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญในการเล่นพื้นบ้านรำกลองยาว ได้ฟื้นฟูการเล่นพื้นบ้านรำกลองยาว ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ที่กำลังจะสูญหายไป ให้เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของการรำกลองยาว โดยเน้นลีลาท่ารำ ท่วงทำนองของกลองยาว สนุกสนาน ผสมผสานกับการบรรเลงแตรวง ทำให้เกิดความครึกครื้น จังหวะกระชับ มีการต่อตัวต่อกลองยาว ประมาณ ๔-๕ กลอง แล้วยืนรำบนกลองยาว บทร้องจะแทรกสาระสำคัญ ประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครสวรรค์ ประเพณีเทศกาลต่างๆ เช่น บทร้องคนไทยรุ่นใหม่ใช้ไฟไม่เปลือง วันภาษาไทย เป็นต้น

- ออกแบบเครื่องแต่งกายให้เหมาะสมกับวัยของผู้แสดง และประดิษฐ์ท่ารำกลองยาว ๑๔ ท่า คือ ท่ารำจิบปรกข้าง รำพรหมสี่หน้า รำปรบมือรำจิบข้าง รำยกไหล่ รำต่อกลอง ๑ ชั้น รำตั้งวง รำนั่งไหล่ รำป็นหลัง รำสี่ทิศ รำคว่ำกลอง - หงายกลอง รำตบกลอง รำต่อกลอง ๒ ชั้น และเข้าซุ้ม ๔ ชั้น

- ประดิษฐ์ท่ารำ โดยนำวิธีการและขั้นตอนต่างๆ จากภูมิปัญญาชาวบ้าน มาประดิษฐ์เป็นท่ารำในรูปแบบนาฏศิลป์สร้างสรรค์ การแสดง ๗ ชุด ได้แก่ การแสดงชุดเชิงประทีปชัชวาล ระเบ่านารีศรีผ้าทอ ระเบ่านวมกสัมพันธ์หัตถกรรมพื้นบ้าน บ้านมอญเรียงระเบ่านาฏยเรืองรุ่ง เชิงกระบุงอนุรักษ์ถิ่นไทย ระเบ่านินีลีลา และสืบสานนาฏยลีลา เพิ่มคุณค่างานจักสานกระจาดไทย

● สร้างสรรค์ ประดิษฐ์ทำรำงานลำสุเพลงไทยลูกทุ่งเป็นการแสดงเพื่ออนุรักษ์เพลงไทยลูกทุ่ง ๗ ชุด ได้แก่ ๑) การแสดงชุดสืบสานนาฏศิลป์ สุถิ่นลูกทุ่งสยาม ๒) สืบสานหัตถกรรมลำคำ ตระการตาผ้าไทย ๓) รวมใจท้าวปฐพี ถวายพระภูมิของปวงไทย ๔) ได้ร่วมฉัตร ๕) ได้ร่วมพระบารมี ๖) งามอย่างไทย และ ๗) คุณได้แต่ไถมา พร้อมทั้งกำกับการแสดงรำกลองยาวให้มีสุนทรียภาพ เสริมคุณภาพชีวิตให้ชุมชน เห็นคุณค่าและชื่นชมศิลปะ อันนำไปสู่การอนุรักษ์ร่วมกัน

● จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นการเล่นพื้นบ้านรำกลองยาวไพเราะประจบด้วย ประวัติความเป็นมา โครงสร้างของหลักสูตร จุดมุ่งหมาย กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลบทร้องกลองยาว ตลอดจนช่วยกันอนุรักษ์และสืบสานการเล่นพื้นบ้านรำกลองยาว

การถ่ายทอดความรู้

ครูมนตรี เผือกจีน ได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ดังนี้

การศึกษาในระบบ :

ถ่ายทอดความรู้การแสดงรำกลองยาวแก่คณะครูโรงเรียนท่าวังวิทยาคาร จังหวัดลพบุรี โรงเรียนไกรในวิทยาคมรัชมังคลาภิเษกวิทยาลัย โรงเรียนบ้านแก่งชะวลิตวิทยา โรงเรียนชุมชนวัดบ้านแก่ง โรงเรียนเทศบาล วัดช่องคีรีสิทธิ์วราราม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลนครสวรรค์

การศึกษานอกกระบบ :

- สอนรำวงพื้นบ้านให้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลนครสวรรค์ ฝึกซ้อมรำกลองยาวให้แก่ พนักงานมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สตรีอาสาสมัครธนาคารไทยพาณิชย์ บริษัทแฟรี่แลนด์สรรพสินค้า กาชาตนครสวรรค์ สโมสรไลออนนครสวรรค์ โรงพยาบาลปากน้ำโพ โรงพยาบาลร่มฉัตร คณะกลองยาวเทพรุ่งทิพย์ จังหวัดสุโขทัย
- จัดตั้งชุมนุมนาฏศิลป์ในสถานศึกษา
- จัดตั้งชมรมวัฒนธรรมในสถานศึกษา

การศึกษาตามอัธยาศัย :

- ถ่ายทอดความรู้และจัดแสดงผ่านรายการสถานีโทรทัศน์ เช่น สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕ รายการเล็กพริกขี้หนู รายการทำเที่ยวไทย ช่อง ๗ รายการไทยสามัคคี ไทยเข้มแข็ง ช่อง ๑๑ รายการรวมพลังไทยสามัคคีช่อง ๑๑ รายการเวทีไทย ช่อง ๙ รายการเยาวชนกับศิลปะพื้นบ้าน ชุดของดีบ้านเราช่อง ๑๑ รายการตะลอนเกมส์ ช่อง ๓ รายการทำบันทึกกลองยาวหญิงที่ต่อตัวสูงที่สุด ๕ เมตร ๒๐ เซนติเมตร ช่อง ๙ และสื่อหนังสือพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ข่าวภาพ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น แคนาดา งานมรดกโลก ไทยรัฐ เดลินิวส์ เสรีนคร เป็นต้น

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูมนตรี มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน โดยเน้นความพร้อมเพรียง ความสามัคคี จังหวะการรำ ถูกต้อง และกลุ่มผู้สนใจทั่วไปอย่างกัลยาณมิตร สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี โดย

- บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการรำกลองยาว
- สาธิตการแสดงประกอบคำอธิบาย
- ฝึกซ้อมและฝึกปฏิบัติท่ารำกลองยาว ด้วยการฝึกขับเท้า-มือ-คอ ฝึกบทร้องเพลงกลองยาว
- จัดทำเอกสาร หลักสูตรท่องถิ่นรำกลองยาว
- ผลิตสื่อประกอบการเรียนรู้ ได้แก่ เอกสาร วีดิทัศน์ แลบบันทึกเสียง นิทรรศการ และบอร์ดความรู้ เป็นต้น
- ประเมินโดยใช้แบบสังเกต และแบบทดสอบ แบบปฏิบัติ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะและสาธิตให้นักเรียนดู สำหรับผู้เรียนในระบบจัดวิธีการสอนโดยแบ่งกลุ่ม ๕-๖ คน สอนแบบพี่สอนน้อง สอนให้ทำโครงการพานักเรียนไปเรียนรู้กับภูมิปัญญาชาวบ้าน และเชิญภูมิปัญญาชาวบ้านมาให้ความรู้ กับนักเรียนที่โรงเรียนโดยนักเรียนได้เรียนรู้จริงและฝึกปฏิบัติจริง

นายมนตรี เพ็อกจิ้น เกิดเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ บ้านเลขที่ ๕๖ หมู่ที่ ๑ ตำบล
แควใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๔ คน ของนายประจวบ
เพ็อกจิ้น และนางละเอียด เพ็อกจิ้น สถานภาพปัจจุบัน โสด

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๖   ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

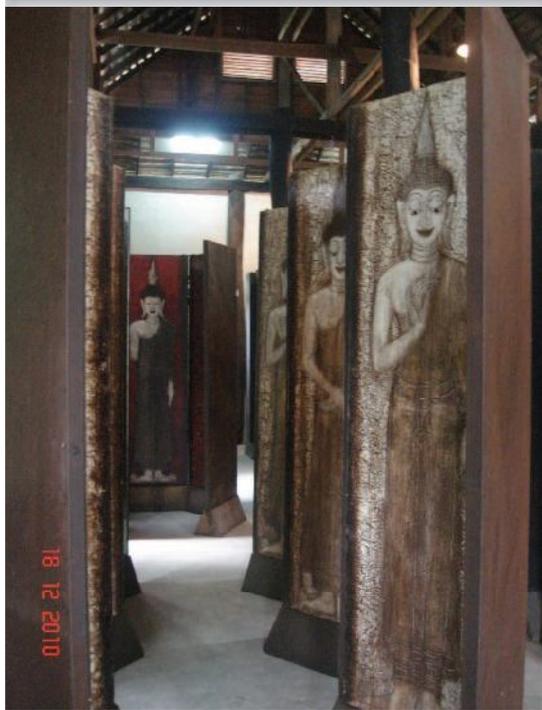
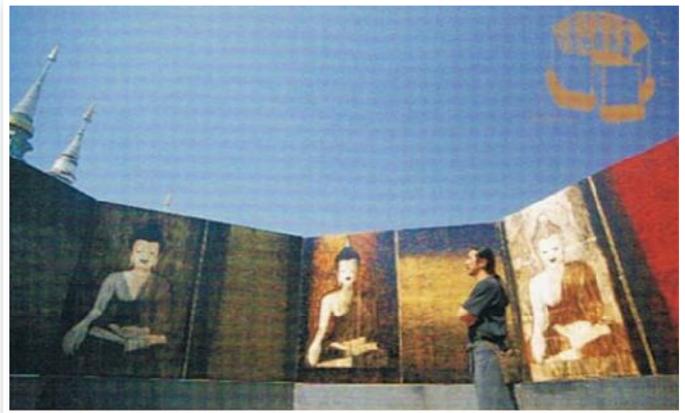
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๒   ประกาศนียบัตรรางวัลชนะเลิศ ประเภทการแสดงงานมรดกโลก
ณ เมืองอัลเบอร์ต้า จากประเทศแคนาดา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๔   รางวัลเกียรติยศครูดีเด่น ประเภทผู้สอน จากคุรุสภาอำเภอเมือง
นครสวรรค์
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๔   ครูผู้สอนการแสดงดีเด่นจากสถาบันราชภัฏนครสวรรค์
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๕   ศิลปินดีเด่นจังหวัดนครสวรรค์ จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๖   ประกาศนียบัตรงานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย ประเทศสิงคโปร์
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๙   คนดีศรีนครสวรรค์ ด้านรักความเป็นไทย จากสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครสวรรค์ เขต ๑
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๙   ครูดีในดวงใจ จากสำนักงานบริการคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชน
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๙   คนดีเมืองสี่แคว ประเภทศิลปินดีเด่น สาขาจิตรศิลป์ จากสภาวัฒนธรรม
จังหวัดนครสวรรค์
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒   ครูดีเด่น ประเภทผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จากคุรุสภา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔   ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม (การละเล่นพื้นบ้าน รำกลองยาว)
จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๒   เบญจมาภรณ์
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๒   จตุตถดิเรกคุณาภรณ์

ครุฑวิปัญญไทย ด้านศิลปกรรม (จิตรกรรมและสื่อผสม)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายรุ่งโรจน์ เปี่ยมยศศักดิ์

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(จิตรกรรมและสื่อผสม)

นายรุ่งโรจน์ เปี่ยมยศศักดิ์ เกิดเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๗ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านจิตรกรรมล้านนาแบบไทยประเพณีและสื่อภูมิปัญญาพื้นบ้าน ได้สร้างสรรค์งานศิลปะให้มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เป็นมิติใหม่ของการศิลปะไทย ด้วยผลงานที่มีความงดงาม โดยแบ่งเป็นภาพยุคจิตรกรรมไทยประเพณี ยุคจิตรกรรมจัดวาง และยุคศิลปะสาธารณะ องค์กรความรู้ดังกล่าวได้ถ่ายทอดความรู้และจัดแสดงเผยแพร่ให้แก่ผู้เรียนและบุคคลทุกภาคส่วน โดยเชื่อมโยงภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนากับกระบวนการกลุ่มที่ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีและความร่วมมือของชุมชนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเป็นการอนุรักษ์และสืบสานศิลปะล้านนาแก่คนรุ่นหลังสืบไป ผลงานเป็นที่ยอมรับของสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การที่ครูรุ่งโรจน์ เปี่ยมยศศักดิ์ ได้นำความรู้ด้านศิลปกรรม (จิตรกรรมและสื่อผสม) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

ครูรุ่งโรจน์ เปี่ยมยศศักดิ์ ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (จิตรกรรมและสื่อผสม)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูรุ่งโรจน์ เปี่ยมยศศักดิ์ เกิดที่อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ บิดามีอาชีพเป็นช่างถ่ายรูป มารดาเป็นผู้จัดการร้านถ่ายรูปปริ้งสีมันต์ หลังจากเรียนจบปริญญาตรี คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ จากมหาวิทยาลัยศิลปากร ได้กลับมาใช้ชีวิตที่เชียงใหม่สนใจงานของกลุ่มสล่าบ้านถวาย ได้เรียนรู้เรื่องการเขียนภาพพื้นเมืองจากครูจรงรักษ์ ศิริตัน ซึ่งเป็นครูคนแรก แล้วฝึกเขียนภาพเอง

ในปีพ.ศ. ๒๕๓๑-๒๕๓๕ ได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคนิคการทำของใหม่ให้ดูเหมือนเก่ากับกลุ่มสล่าหมู่บ้านถวาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ และเรียนรู้จากคันท้าอ่านหนังสือ วารสาร ผลงานของภูมิปัญญาชาวบ้านหรือศิลปินไทย เช่น อาจารย์ถวัลย์ ดัชนี อาจารย์ประเทือง เอมเจริญ แล้วนำมาฝึกฝนด้วยตนเอง ด้วยความที่มีจิตสำนึกมองเห็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมและปัญหาสังคมที่กำลังเสื่อมถอยลง จึงวางแผน

ร่วมกับชุมชนพัฒนาสังคม โดยใช้ศิลปะ เป็นการสื่อสารด้วยภาพ ช่วยกล่อมเกลาคิดใจผู้เรียนให้เกิดทัศนคติทางบวก จนสามารถรวมพลังแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้สำเร็จ

ปัจจุบันครูรุ่งโรจน์มุ่งมั่นพัฒนาศิลปะและถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้เรียนที่สนใจในงานศิลปะอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้เปิดบ้านเป็นสถานที่แสดงผลงาน ด้วยต้องการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมของชาติให้คนรุ่นหลังได้สืบสานต่อไป

องค์ความรู้

ครูรุ่งโรจน์ ได้สร้างสรรค์ผลงานตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ จนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งผลงานออกเป็น ๓ ยุค คือ ๑) ยุคจิตรกรรมไทยประเพณี ปี ๒๕๓๑-๒๕๔๐ ๒) ยุคจิตรกรรมจัดวาง ปี ๒๕๔๑-๒๕๔๘ และ ๓) ยุคศิลปะสาธารณะ ปี ๒๕๔๙-๒๕๕๓

- สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแบบไทยประเพณี นำภาพจิตรกรรมฝาผนังวิหารโบราณล้านนา มาสร้างองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุแบบใหม่ ด้วยกระบวนการสร้างพื้นผิวให้เกิดร่องรอยแตกกร้าว และเทคนิคการเคลือบสีลงบนชิ้นงาน ที่มีรูปเหมือนผ่านกาลเวลามายาวนาน สะท้อนวัฒนธรรมล้านนา

- นำเทคนิคศิลปะท่าของใหม่ให้เหมือนของเก่า (Antique Art) จากช่างพื้นเมืองของหมู่บ้านถวายอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มาเป็นเทคนิคหลักในการสร้างพัฒนาผลงานศิลปะเป็นต้นแบบในการสร้างผลงานศิลปะร่วมสมัย ได้แก่ผลงานชุดพุทธานุสติ จำนวน ๕๐ รูป ใช้เวลา ๒ ปี

- สร้างสรรค์งานด้วยการนำเนื้อหาของหลักพุทธศาสนาเกี่ยวกับอนัตตาและหลักกรรมมาสร้างสรรค์เป็นศิลปะจัดวางกลางแจ้ง

- ออกแบบและร่วมจัดสร้างวิหารแบบศิลปะโบราณล้านนา และนำแนวคิดแบบโบราณมาปรับพื้นที่ใหม่ในจิตรกรรมฝาผนัง ภาพชุด “ทิพย์เทพสมังคี” ที่วัดแม่สะป๊อก อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ปี ๒๕๔๙-๒๕๕๑ โดยใช้วัสดุไม้ที่ชาวบ้านที่มีอยู่ในสวนแล้วนำมาบริจาค มุ่งให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและเกิดความรัก ห่วงแหนในสิ่งที่ตนร่วมสร้าง และเป็นการส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ศิลปะศิลปวัฒนธรรมล้านนามิให้สูญหาย

- พัฒนาประยุกต์ผลงานด้วยเทคนิคกระบวนการตั้งแต่วิธีแบบและหัตถกรรมพื้นบ้าน มาสร้างสรรค์ได้ชิ้นงานใหม่เป็นภาพพื้นเมืองศิลปะล้านนาที่เกี่ยวข้องกับศาสนาประเพณี วัฒนธรรมผสมผสานศิลปะร่วมสมัย แต่คงความเป็นโบราณ ได้จัดตั้งโครงการย้อนยุคสันปาดอง

การถ่ายทอดความรู้

ครุรุ่งโรจน์ ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านจิตรกรรมและเทคนิคการวาดภาพต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนทั้งในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม โรงเรียนอื่นๆ ในอำเภอสันป่าตอง อำเภอแม่วง อำเภอสารภี และโรงเรียนวชิราลัย
- ศึกษานอกระบบ :** ถ่ายทอดแก่พระปริยัติธรรม เกี่ยวกับปิดทอง ลงรัก และเขียนลาย ที่โรงเรียนสันป่าตองศึกษา (วัดศรีปิ่นเงิน)
- ศึกษาตามอัธยาศัย :**
- เป็นวิทยากรให้ความรู้และจัดแสดงผลงานผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ อาทิ รายการเสียงล้านนา ตอนรากเหง้าล้านนาที่สทท. จังหวัดเชียงใหม่
  - รายการวิทยุ/โทรทัศน์ รายการมองเมืองเหนือ สทท ๑๑ เชียงใหม่ รายการเวทีล้านนา รายการ “ART TODAY” ช่อง ๙ อ.ส.ม.ท. เนชั่นแนล เชียงใหม่ รายการวิทยุ尼ทรรศการ “เกิดดีเจียงใหม่” กรมประชาสัมพันธ์ เชียงใหม่ วิทยุ อ.ส.ม.ท ลำพูน รายการสบายยามบ่าย ตอน “จิตรกรรมจัดวาง สังฆานุสติ” FM ๑๐๐ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
  - นิตยสารลูกรัก บ้านและสวน ขวัญเรือน หนังสือพิมพ์สยามโพสต์ ผู้จัดการ คมชัดลึก มติชน สยามรัฐ กรุงเทพธุรกิจ DESIGN & PLANING BANGKOK POST
  - นิทรรศการ“โครงการย้อนยุคสันป่าตอง” นิทรรศการศิลปะ “อิตาลี-อนิตตา” หอศิลป์จามจุรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
  - นิทรรศการภาพต้นแบบ” ทิพย์เทพสมังคี” จิตรกรรมฝาผนังวัดแม่สะป๊อก จังหวัดเชียงใหม่
  - ศิลปะติดตั้งถาวร ศูนย์ปฏิบัติธรรมนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
  - เผยแพร่ผลงานทางอินเทอร์เน็ต www.ramakulart/roongroj/index.html

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูรุ่งโรจน์ เปี่ยมยศศักดิ์ มีวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนและผู้สนใจทั่วไปที่ต้องการเรียน จะสอนแบบพัฒนาทั้งทักษะและประสบการณ์ โดยให้ผู้เรียนวาดตามความถนัดตามสิ่งที่ตนเองจะวาด

- สอนให้รู้จักวัสดุ อุปกรณ์ สีแต่ละชนิด และการผสมสี
- ให้ผู้เรียนฝึกวาดตามมุมต่างๆ หลังจากนั้นจะสอนทักษะการวาดลายเส้น การลงน้ำหนัก
- ให้ผู้เรียนเล่าเรื่องจากภาพที่ตนเองวาด

สำหรับผู้เรียนที่เป็นช่าง จะสอนแบบพัฒนา เมื่อผู้เรียนมีทักษะดีแล้วจะให้แนวคิดในการเลือกงานที่จะวาด งานชิ้นใหม่ต้องเป็นชิ้นงานไม่ใหญ่เกินไป ทำเสร็จเร็ว และสามารถประกอบอาชีพได้

นายรุ่งโรจน์ เปี่ยมยศศักดิ์ เกิดเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๐๗ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๒ ใน ๓ คน ของนายประพันธ์ เปี่ยมยศศักดิ์ และนางวรรณภา เปี่ยมยศศักดิ์ ได้สมรสกับ น.ส.พรรณนิภา สนิมंतर มีบุตรชาย ๑ คน หญิง ๒ คน ได้แก่ ด.ญ.แพนใจ เปี่ยมยศศักดิ์ ด.ญ.เรียวไผ่ เปี่ยมยศศักดิ์ และ ด.ช.เจียงใหม่ เปี่ยมยศศักดิ์

การศึกษา

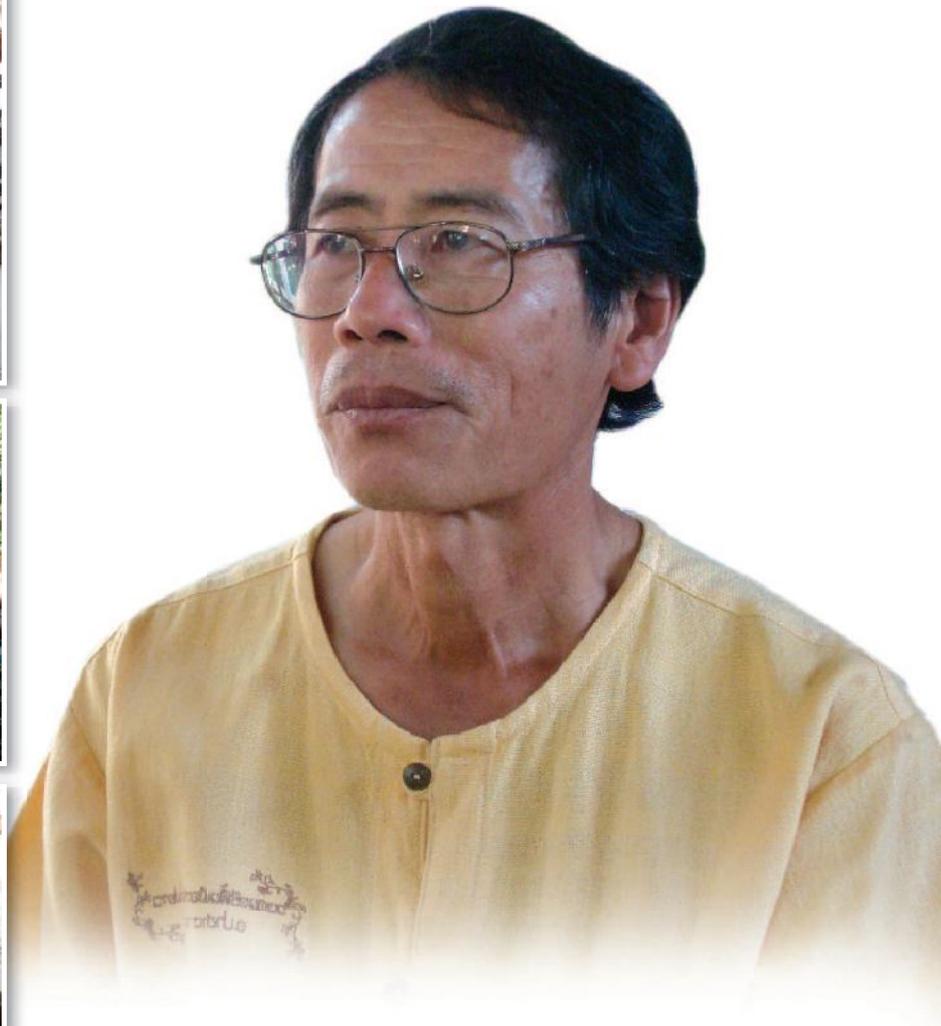
- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๑   ปริญญาศิลปบัณฑิต คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ

เกียรติคุณที่ได้รับได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐   ประกาศนียบัตรรองประธานสภาวัฒนธรรม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จากกระทรวงวัฒนธรรม
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑   โล่เชิดชูเกียรติ เพชรราชภัฏ - เพชรล้านนา สาขาทัศนศิลป์ ด้านจิตรกรรม จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒   ได้รับพระราชทานของที่ระลึกจากสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ในงาน “โคมประทีปส่องหล้า มรดกล้ำค่า เวียงท่ากาน” จังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔   ประกาศนียบัตรศิลปินพื้นบ้านดีเด่นจังหวัดเชียงใหม่ สาขาทัศนศิลป์ ด้านสื่อผสม จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔   ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม (จิตรกรรมและสื่อผสม) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

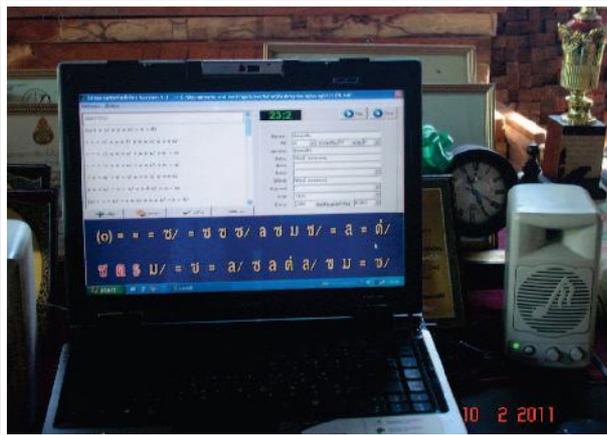

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (ดนตรีพื้นบ้านล้านนา)

นายวิรัตน์ พรหมนวด

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (ดนตรีพื้นบ้านล้านนา)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายวิรัตน์ พรหมนวล

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(ดนตรีพื้นบ้านล้านนา)

ครูวิรัตน์ พรหมนวล เกิดเมื่อ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านดนตรีพื้นบ้านล้านนา และประพันธ์บทเพลงทำนองต่างๆ เพื่อประกอบในการเล่นดนตรีมากกว่า ๕๐ เพลง สามารถประดิษฐ์เครื่องดนตรี สะล้อ ซึง ขลุ่ย ริเริ่มพัฒนาและสร้างสรรค์ประยุกต์โปรแกรมคาราโอเกะกับโน้ตดนตรีพื้นเมืองประกอบการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและเกิดการเรียนรู้ยิ่งขึ้น ตลอดจนจัดทำคู่มือการสอนการฝึกดนตรี นอกจากนี้ได้ประดิษฐ์อักษรย่อเพื่อการสื่อสารในกลุ่มผู้สนใจ ด้วยความมุ่งมั่นอุทิศตนเพื่อถ่ายทอดและเผยแพร่อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมดนตรีพื้นเมืองมิให้สูญหาย ทำให้ผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน

การที่ครูวิรัตน์ พรหมนวล ได้นำความรู้ด้านศิลปกรรม (ดนตรีพื้นบ้านล้านนา) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายวิรัตน์ พรหมนวล
ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(ดนตรีพื้นบ้านล้านนา)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูวิรัตน์ พรหมนวล เกิดในครอบครัวเกษตรกร เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่โรงเรียนบ้านกัวมื่น เนื่องจากเป็นบุตรคนโต มีภาระหน้าที่จะต้องช่วยพ่อแม่ทำนา ทำสวน และส่งน้องเรียนหนังสือ จึงไม่มีโอกาสได้เรียนต่อ แต่มีความสนใจในด้านดนตรีพื้นเมือง เพราะรู้สึกว่าคุณที่เล่นดนตรีพื้นเมืองได้เป็นคนเก่ง ได้รับการยอมรับจากคนในหมู่บ้านและสามารถช่วยงานบุญต่างๆ ในชุมชนได้ จากแรงบันดาลใจดังกล่าว

ครูวิรัตน์ พรหมนวล มักเฝ้าดูผู้เฒ่าผู้แก่ฝึกซ้อมดนตรีเป็นประจำ และไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของพ่อครูเพื่อนเมืองสุวรรณ นักดนตรีพื้นเมืองประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นครูคนแรกของครูวิรัตน์ และเริ่มฝึกหัดเล่นดนตรีตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เป็นการเรียนแบบฝึกตามครู อาศัยการจำทำนองเพลงเป็นหลัก โดยหัดเล่นซึ่งเป็นดนตรีชิ้นแรก จนเกิดความชำนาญแล้วก็ฝึกเล่นสละล้อและขลุ่ยมาตามลำดับ

ต่อมาได้เล่นร่วมวงกับผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน จนถึงพ.ศ. ๒๕๒๗ จึงได้รวบรวมนักดนตรีพื้นเมืองในหมู่บ้าน กัวมื่น ตั้งเป็นวงดนตรี “กัวมื่น ๒๗” โดยร่วมบรรเลงในงานต่างๆ ของหมู่บ้าน และส่งเข้าประกวดแข่งขันในงานต่างๆ นอกจากนี้ ยังได้พัฒนาตนเองโดยเข้ารับการอบรมการเล่นดนตรีพื้นเมือง จัดโดยศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดลำพูน ฝึกทำเครื่องดนตรีและแต่งบทเพลงขอเพื่อใช้ประกอบการเล่นดนตรีพื้นเมือง

ปัจจุบันได้รับเชิญเป็นวิทยากรสอนดนตรีพื้นเมืองให้กับครูและนักเรียนในสถานศึกษาต่างๆ มากกว่า ๒๔ โรงเรียน ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา กลุ่มแม่บ้าน ชมรม และผู้สนใจทั่วไป สิ่งที่ครูวิรัตน์ พรหมนวล ภูมิใจมากที่สุดก็คือ ได้นำวงเล่นดนตรีพื้นเมืองต้อนรับสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในงานพระราชทานเลี้ยงลูกเสือชาวบ้านภาคเหนือ ที่ค่ายกาวิละ จังหวัดเชียงใหม่ ครูวิรัตน์ยังคงมุ่งมั่นอุทิศตนในการสอนและเผยแพร่ดนตรีพื้นเมือง เพื่ออนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนี้ไว้ไม่ให้สูญหาย

องค์ความรู้

ครูวิรัตน์ พรหมนวล เป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญ ด้านดนตรีพื้นเมืองล้านนา และยังสามารถประดิษฐ์เครื่องดนตรี อาทิเช่น ซึง สะล้อ ขลุ่ย องค์ความรู้ที่ได้สร้างสรรค์ มีดังนี้

- ประพันธ์บทแต่งเพลงประกอบดนตรีทำนองหลัก ซอฮื้อ ซอพม่า ซอพระลอ เนื้อหาเกี่ยวกับการเทิดพระเกียรติ การให้ความรู้ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม บุคคล สำคัญ มากกว่า ๕๐ เพลง เช่น ซอเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม มหาราช เพลงแม่ ซอฮื้ออนุรักษ์วัฒนธรรมเมืองเหนือ ซออนุรักษ์มรดก ล้านนา ซอเบญจศีล ซอเฮาฮักวัฒนธรรมเมืองเหนือ ซอของดีละปูน ซอไปแ่วเมืองเหนือ ซอภัยมิด ซอปลุกป่าเฉลิมพระเกียรติ ซอปัญหาสิ่งแวดล้อม ซอร่วมใจด้านภัยเฮดส์ ฯลฯ

- ริเริ่มพัฒนารูปแบบการสอนดนตรีพื้นเมือง โดยใช้โปรแกรมคาราโอเกะ เป็นสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทำนองและโน้ตเพลง เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เพราะมีแถบแสงเคลื่อนไปตามตัวโน้ตและสามารถฝึกทักษะด้วยตนเอง

- ประดิษฐ์เครื่องดนตรี สะล้อ ซอ ซึง และ ขลุ่ย ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๓๘ โดยการทดลองทำลองเสียง ผิดถูก เพื่อให้ได้เครื่องดนตรีที่มีคุณภาพเสียงดีและได้มาตรฐาน ดัดแปลงจากไม้สักที่มีราคาสูง มาเป็นไม้ขนุนที่มีราคาต่ำกว่า เพื่อใช้ในการสอนและจำหน่าย

- จัดทำคู่มือฝึกดนตรีล้านนา ซึ่ง สะล้อ ขลุ่ย อานโน้ตไทยระบบ ซอล فا
- ร่วมก่อตั้งวิทยาลัยโตयोग และการประดิษฐ์อักษรโตयोग ร่วมกับ ดร.สัมพันธ์ รัตนบุรี อักษรของมี ทั้งหมด ๒๕ ตัว สระ ๒๑ ตัว วรรณยุกต์ ๘ ตัว และสระพิเศษ ๓ ตัว เพื่อใช้ติดต่อสื่อสารในกลุ่มผู้สนใจก่อนที่จะพัฒนาไปสู่การเรียนการสอนสาขากลุ่มของศึกษาในวิทยาลัยโตयोग

การถ่ายทอดความรู้

ครูวิรัตน์ พรหมนวล ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนทั้งระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา กลุ่มผู้สนใจทั่วไป เกี่ยวกับดนตรีพื้นเมือง ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทั้งในจังหวัด และต่างจังหวัดมากกว่า ๒๘ โรงเรียน เช่น โรงเรียนบ้านกัวมื่น โรงเรียนวัดบ้านไร่ โรงเรียนบ้านมะกอก โรงเรียนบ้านหนองเกิด โรงเรียนบ้านแม่อาว โรงเรียนบ้านน้ำซ้อย โรงเรียนวัดช้างค้ำ โรงเรียนบ้านโป่งรู โรงเรียนหนองเงือก โรงเรียนบ้านสะปึ่ง โรงเรียนบ้านร่องช้าง โรงเรียนวัดนครเจดีย์ เป็นต้น
- การศึกษานอกระบบ :** สอนกลุ่มแม่บ้านกัวมื่น และกลุ่มพ่อบ้านมะกอก กลุ่ม อสม. ตำบลมะกอก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอป่าซาง ศูนย์ ๓ ไร่ สถานีโยรักแห่งครอบครัวตำบลมะกอก จังหวัดลำพูน
- การศึกษาตามอัธยาศัย :** เผยแพร่งานแสดงในกิจกรรม งานสำคัญของท้องถิ่น เช่น งานประเพณี สงกรานต์ งานสงกรานต์ครูบาศรีวิชัย งานมหกรรมกลองหลวงล้านนาไหว้สา พระพุทธบาท งานฤดูหนาวและงานกาชาด จัดแสดงเผยแพร่ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ เชียงใหม่ โรงเรียนสวนบุญโญปถัมภ์ลำพูน และโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูวิรัตน์ พรหมนวล มีลำดับขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนต้องหมั่นฝึกซ้อม เพื่อสร้างความแม่นยำ และความไพเราะเป็นสำคัญ ดังนี้

๑. สร้างเจตคติที่ดีต่อดนตรีพื้นเมือง การเล่าประวัติความเป็นมาและเหตุผลที่ต้องช่วยกันอนุรักษ์ศิลปะแขนงนี้
๒. เน้นการคารวะครูอาจารย์ ทั้งครูเพลง ครูดนตรี และครูผู้ฝึก
๓. แนะนำเครื่องดนตรีแต่ละชนิด แต่ละชิ้นพร้อมสาธิตวิธีการบรรเลง เพื่อสร้างความประทับใจให้เกิดความอยากรู้ อยากเรียน อยากทดลอง
๔. ให้ผู้เรียนทดลองจับเครื่องดนตรีแต่ละชิ้น เพื่อสร้างความคุ้นเคย
๕. สอนวิธีจับเครื่องดนตรีแบบพื้นฐาน รวมถึงการใช้นิ้วมือไล่ตัวโน้ต
๖. สอนการอ่านแผนผังตัวโน้ต พร้อมบรรเลงให้ฟัง ๓ รอบ จากนั้นให้ท่องตัวโน้ตตามจังหวะเพลง เช่น ด = โด ร = เร ฯลฯ
๗. ฝึกการเล่นดนตรี เมื่อจำตัวโน้ตและทำนองเพลงได้แล้ว จะสอนเทคนิค (ลูกเล่น) การกำกับจังหวะด้วยกลอง ฉิ่ง และฉาบ โดยจะตีกลองและฉาบแบบจังหวะพื้นเมือง ส่วนฉิ่งจะตีเพื่อให้จังหวะกลองและฉาบ

นายวิรัตน์ พรหมนวล เกิดเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๗ ที่บ้านกิวมีน ตำบลมะกอก อำเภอบ้านคา จังหวัดลำพูน เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวนพี่น้อง ๒ คน ของนายมูล พรหมนวล และนางจำ พรหมนวล สมรสกับนางสาวจันทร์ศรี ดวงดี มี บุตรหญิง ๑ คน ได้แก่ นางปิยนุช อาษากิจ

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๐๘ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านกิวมีน จังหวัดลำพูน

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๘ เกียรติบัตรรางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑ การประกวดดนตรีพื้นเมือง จากผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดลำพูน
- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๙ เกียรติบัตรรางวัลที่ ๑ การประกวดดนตรีพื้นเมือง (ครูผู้สอน) จากผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดลำพูน
- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๙ เกียรติบัตรรองชนะเลิศอันดับ ๑ การบรรเลงดนตรีพื้นเมือง จากประธานคณะกรรมการศูนย์ประสานงานพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ไล่องวัลชนะเลิศ การประกวดดนตรีพื้นเมือง ภาคเหนือ จากปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๒ เกียรติบัตรชนะเลิศที่ ๑ วงดนตรีพื้นเมือง จากหัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอบ้านคา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑ เกียรติบัตรชนะเลิศที่ ๑ การประกวดดนตรีพื้นเมือง จากประธานเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอบ้านคา ที่ ๑
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑ เกียรติบัตรได้รับรางวัลยอดเยี่ยม การแข่งขันดนตรีพื้นเมือง
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม (ดนตรีพื้นบ้านล้านนา) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ครุภูมิปัญญาไทยด้านศิลปกรรม (การขับชอพื้นเมืองประยุกต์)

นางสุนันทา แต้มทอง

ครุภัณฑ์ปัญญาไทยด้านศิลปกรรม (การขับร้องพื้นเมืองประยุกต์)

คำประกาศเกียรติคุณ

นางสุนันทา แต้มทอง

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม

(การขับซอพื้นเมืองประยุกต์)

ครูสุนันทา แต้มทอง เกิดเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่จังหวัดเชียงราย เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านซอพื้นเมือง มานานกว่า ๔๐ ปี ทั้งการประพันธ์บทซอและการขับซอทุกทำนอง ด้วยน้ำเสียงที่มีพลังไพเราะ และมีปฏิภาณไหวพริบดี สามารถประพันธ์คำว จ้อย ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศีลธรรม คุณธรรม ข้อคิด และแนวปฏิบัติ นอกจากนี้ยังได้อนุรักษ์เพลงกล่อมลูก ซึ่งกำลังจะสูญหายไปด้วยความมุ่งมั่นที่จะสืบสานการขับซอพื้นเมือง จึงได้ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนและผู้สนใจ ซึ่งได้ทั้งสาระและความบันเทิงที่สามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ ผลงานเป็นที่ประจักษ์และยอมรับแก่สังคม

การที่ครูสุนันทา แต้มทอง ได้นำความรู้ด้านศิลปกรรม (การขับซอพื้นเมืองประยุกต์) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นางสุนันทา แท้มทอง
ครูภูมิปัญญาไทยด้านศิลปกรรม
(การขับชอพื้นเมืองประยุกต์)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูสุนันทา แท้มทอง หรือ จันตา ศาลาล่ม เกิดที่ตำบลดงมะตะ จังหวัดเชียงราย ในครอบครัวเกษตรกรกรรมมารตามีความสามารถในการขับชอพื้นบ้านจะร้องเพลงกล่อมลูกให้ฟังเป็นประจำ เมื่ออายุ ๑๒ ปี ได้ฟังครุคำอำยบ้านสันทรายมาสอนชอให้พี่ข้างบ้าน จึงกลับไปขับชอเองที่บ้าน ด้วยความเป็นผู้ใฝ่รู้ เมื่อเติบโตขึ้นจึงได้ไปเรียนการขับชอกับพ่อครูหลายท่าน อาทิเช่น พ่อครุคำอำย บ้านสันทราย พ่อครุสุขคำ บ้านเด่นสามเหลี่ยม จังหวัดเชียงราย และเรียนรู้จากการอ่านหนังสือ การฟัง สังเกต จดจำวิธีการ และรูปแบบในการขับชอ การร้องเพลงกล่อมลูก นำความรู้ที่ได้รับมาฝึกฝนเพิ่มเติม และพัฒนางานอย่างมีปฏิภาณไหวพริบ มีความทันสมัยในการแสดงภายใต้กรอบทางวัฒนธรรมของล้านนา ครูสุนันทาได้รวมกลุ่มกับเพื่อนรับงานแสดงในงานต่างๆ ตั้งแต่อายุ ๑๓ ปี นอกจากนั้นได้ประพันธ์ชอเพื่อเผยแพร่เป็นเวลามากกว่า ๒๐ ปี

ด้วยความรักที่มีต่องานและผู้เรียน จึงมีกระบวนการถ่ายทอด นำเอาวิถีชีวิตในอดีตจนถึงปัจจุบันมารวมกันขึ้นมาใหม่ รวมทั้งค้นคว้าหาความรู้เพื่อให้ทันกับยุคสมัยอยู่เสมอ โดยได้สร้างสรรค์งานประพันธ์และบทร้องเพลงกล่อมลูก มากกว่า ๒๐ เนื้อหา เป็นการทำงานเพื่อการอนุรักษ์ ถ่ายทอดการขับชอของครูสุนันทาจึงไม่เคยตกยุคสมัย

องค์ความรู้

ครูสุนันทา มีความรู้ และเชี่ยวชาญในการขอ ดังนี้

- สามารถขับซอได้ทุกทำนองของล้านนา ทำนองที่เชี่ยวชาญมากคือ ตั้งเชียงใหม่ ละม้าย และจะปู แต่งทำทซอ ได้แก่ ซอละม้าย ซอเงี้ยว ซออ้อ ซอพม่า ซอล่องน่าน ซอจะปู ซอและตั้งเชียงใหม่ ได้รับการยอมรับเป็นปราชญ์ชาวบ้านด้านการขับซอ

- มีความสามารถประพันธ์บทเพลงกล่อมลูก มากกว่า ๒๐ เพลง และขับร้องเพลงกล่อมลูกจนได้รับรางวัลชนะเลิศระดับภาค ใช้ระยะเวลาไม่ต่ำกว่า ๕ ปีในการถ่ายทอดการร้องเพลงกล่อมลูก และเป็นวิทยากรให้กับการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในการร้องเพลงกล่อมลูก

- เชี่ยวชาญด้านการจ้อย ทำนองจ้อยเชียงแสน มีการจ้อยเอกลักษณ์ของจังหวัดเชียงรายที่ใช้เสียงสูง กังวาน สามารถจ้อยแบบต้นสดให้กับผู้เรียน และการแต่งบทในการจ้อย การแต่งคำว่ อ่านคำว่ เช่น บทคำว่จ้อย บรรยายการแสดงการแสดงประกอบแสง สี เสียง สื่อผสม “ทอผ่านกาลเวลา ใต้ฟ้าเชียงราย” พิธีเปิดเทศกาลการท่องเที่ยวเชียงราย ณ สวนตุงและโคมเจลิมพระเกียรติฯ วันเสาร์ที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ จ้อยแม่ฮ้อยพลัดพรากจากหลาน จ้อยเชิญแก้วเจียงฮาย จ้อยรับขวัญน้องแก้วในงานขันโตกรับขวัญน้องแก้ว มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ปี ๒๕๕๒ จ้อยสมเด็จย่าแม่ฟ้าหลวง เนื่องในการถ่ายทอดสดครบรอบ ๑๐ ปี มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง” ปลุกป่าสร้างคน” สถานีโทรทัศน์ NBT เชียงใหม่ ปี ๒๕๕๑

- ผลงานที่สร้างสรรค์มีดังนี้ ขอเรื่องสี่สิทธิและเสรีภาพ ขอพระธาตุ ๙ จอม ขอสร้างสุขภาพ ๖ อ. ขอเรื่องเทศน์มหาชาติ ปี ๒๕๕๘ ขอกฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชน ขอกฎหมายชาวบ้าน ขอปีใหม่เมือง ขออำเภอบุญคุณ หรือ ผู้อุปถัมภ์โรงเรียนดอนศิลาผางามพระอริการ ทองสุข ขออำเภอลำพูน บทซอรับน้องในงานขันโตกรับขวัญน้องแก้ว มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

การถ่ายทอดความรู้

ครูสุนันทา ได้มีการถ่ายทอดให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมล้านนา วรรณกรรม คำว่ จ้อย ซอ และการขับซอ ให้กับผู้นำนักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่สนใจ ดังนี้

การศึกษาในระบบ : ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนโรงเรียนดงมะตี่นวิทยาคม โรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เชียงรายจรูญราษฎร์) โรงเรียนแม่ลาววิทยาคม โรงเรียนเมืองเชียงราย โรงเรียนบ้านห้วยล้านยาว โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ โรงเรียนบ้านโป่งมอญ โรงเรียนบ้านแม่แฝง วิทยาลัยนาฏศิลป์ เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

การศึกษานอกระบบ : ถ่ายทอดการขับขอมให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลผางาม เทศบาลตำบลเวียงเชียงของ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย สภาวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย สำนักงานสาธารณสุข โรงพยาบาลแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเวียงชัย อำเภอเทิง และอำเภอแม่ลาว

การศึกษาตามอัธยาศัย : โดยการจัดรายการทางสถานีวิทยุ วนปถ. ๑๐ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจ สถานีวิทยุ กรมประมงเชียงราย FM ๑๐๓

- มีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ เรื่อง คำว จ้อย ซอ และเพลงกล่อมลูก
- แสดงซอในงานสำคัญต่างๆ เช่น งานพิธีปอยหลวง วัดบ้านป่าไร่ ถนนคนเดิน จังหวัดเชียงราย งานรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในอำเภอแม่ลาว อำเภอเทิง

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูสุนันทา แต้มทอง มีวิธีการถ่ายทอดโดยเน้นการบรรยาย สาธิต และให้ผู้เรียนปฏิบัติ ตามแบบฝึกหัดที่ตนสร้างขึ้น และเน้นความเป็นตัวของผู้สอนและผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนต้องมีความกล้าแสดงออก กล้าที่จะพูดและร้องเพลงซอที่ได้ร่ำเรียนอย่างไม่กลัว แม้ผิดพลาดครูสุนันทาก็แก้ไข พร้อมกับการสั่งสอนแก่ศิษย์อย่างมีเทคนิค ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน นักศึกษา ได้ฝึกฝนในการเรียนรู้และถ่ายทอดการศึกษา โดยใช้ภาษาต่างๆ สร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนในปัจจุบัน ดังนี้

- การสอนโดยทั่วไป จะเน้นบรรยายและสาธิตการขับร้องให้ฟัง เขียนบทซอบนกระดานหรือแจกเอกสารให้กับผู้เรียนแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้ผู้เรียนขับร้องเป็นหมู่ร่วมกัน ให้จังหวะตรงกับห้องเสียงขึ้น-ลง ที่ชัดเจน

- ฝึกขับร้องด้วยการใช้ไม้คี่ทีละคน ทีละวรรค ตามบทกลอนที่ตนได้ทำไว้ และคัดเลือกผู้เรียนแต่ละคนจากน้ำเสียง จังหวะ

- สำหรับการสอนแบบตัวต่อตัว นั่งสนทนา เรื่องประเภทการซอ การจ้อย การร้องเพลงกล่อมลูก สาธิตทำนองเพลงซอแต่ละทำนองให้ฟัง โดยทดสอบน้ำเสียง ให้ตัวอย่างบทซอและให้ร้องตาม หลังจากนั้นจะคัดเลือกตัวผู้เรียนจากการฟังน้ำเสียงจังหวะทำนอง และลีลาการขับซอ หากผ่านการทดสอบจะดำเนินการขึ้นชั้นครู เรียนทำนองซอ การขับซอเพิ่มเติม และนำแสดงตามงานต่างๆ

- จัดทำสื่อวีดิทัศน์เพลงกล่อมลูก

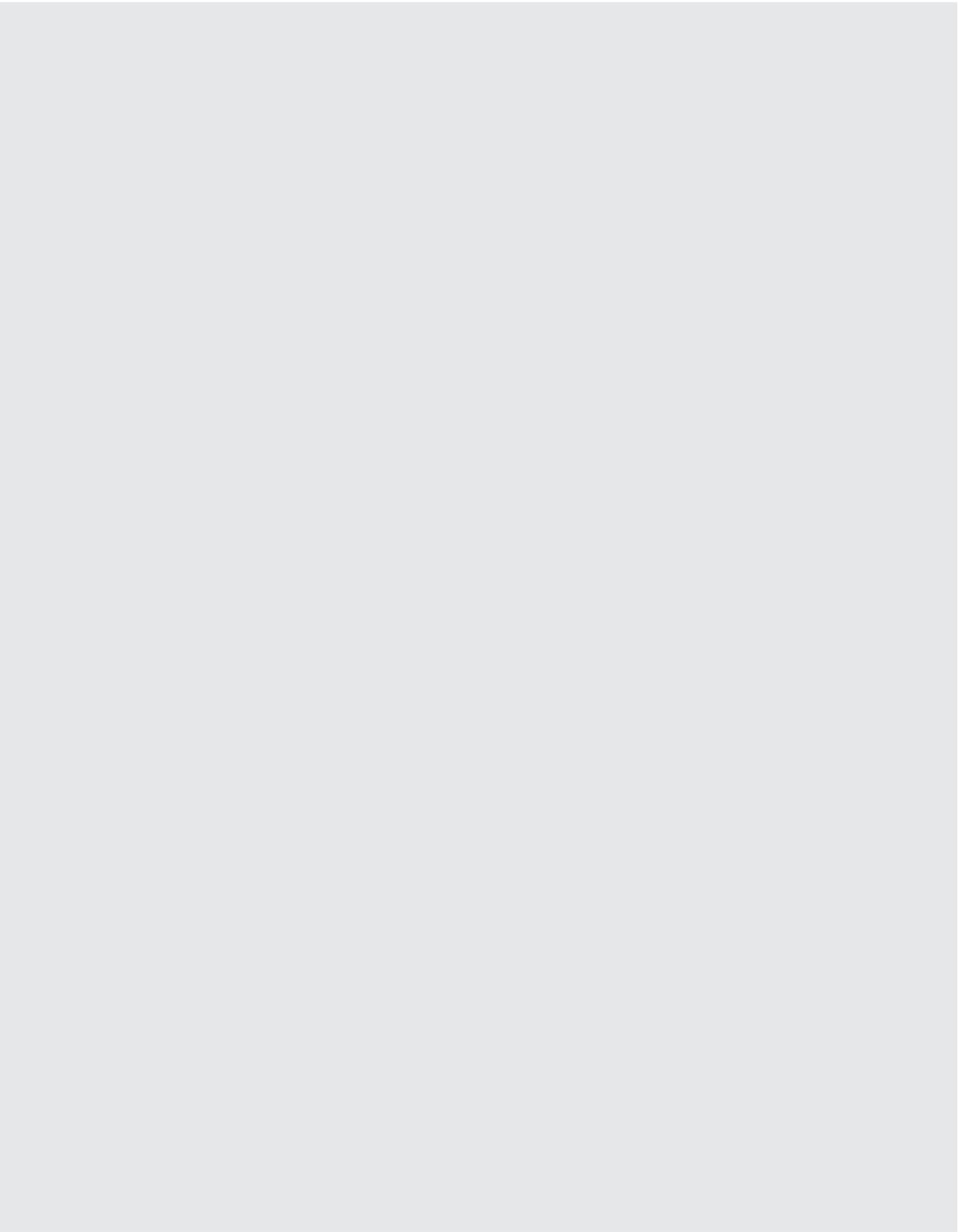
นางสุนันทา เต็มทอง เกิดเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย เป็นบุตรคนที่ ๗ ในจำนวนพี่น้อง ๙ คน ของนายแดง ใจใส และนางคำมวล ใจใส สมรสกับนายเสน่ห์ เต็มทอง ไม่มีบุตร -

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๕ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๗ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ รับพระราชทานรางวัลชนะเลิศการร้องเพลงกล่อมลูกภาคเหนือ จากพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ
- ❖ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ รางวัลชนะเลิศการประกวดร้องเพลงกล่อมลูก ระดับประชาชนจ จังหวัดเชียงราย
- ❖ ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกาศเกียรติคุณ ให้เป็นคนดีศรีสังคม จากสภาวัฒนธรรม อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย
- ❖ ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกาศเกียรติคุณ เป็นวิทยากรถ่ายทอดภูมิปัญญา สาขาวรรณกรรม
- ❖ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ โล่เชิดชูเกียรติ ผู้ทำคุณประโยชน์แก่กระทรวงวัฒนธรรม จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
- ❖ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกาศเกียรติคุณ ในการร้องเพลงขอ ๖ อ ในงานมหกรรม สร้างสุขภาพเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา โรงพยาบาลแม่ลาว
- ❖ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม (การขับซอพื้นเมืองประยุกต์) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

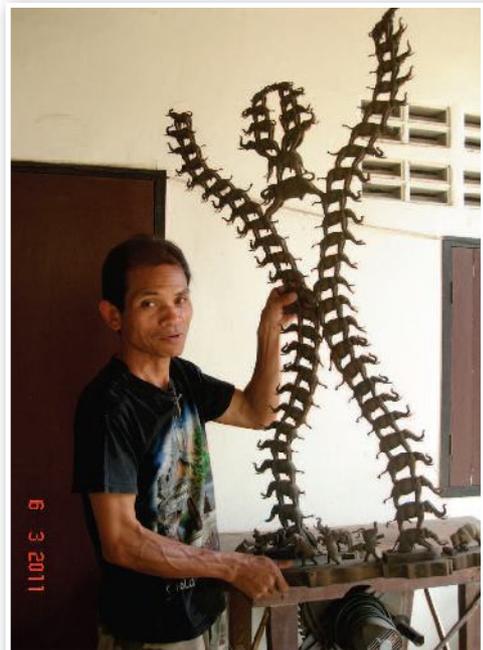
ครูภูมิปัญญาไทยด้านอุตสาหกรรม

แกะสลักกรรม (การแกะสลักช้างจิวร้อยขาปดลิล)

นายสุวรรณ ลามดี

ครุฑภูมิปัญญาไทยด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การแกะสลักช้างจิวร้อยแปด)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายสุวรรณ สามสี

ครูภูมิปัญญาไทยด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
(การแกะสลักช้างจิวร้อยแปดสีลา)

ครูสุวรรณ สามสี เกิดเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ ที่บ้านนาเจริญ กิ่งอำเภอนาเยียว จังหวัดอุบลราชธานี เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญการแกะสลักไม้รูปแบบต่างๆ ที่มีขนาดจิ๋วที่สุดนับหมื่นชิ้น โดยเฉพาะงานแกะสลักช้างร้อยแปดสีลา ออง (ตุง) สิบสองราศีที่มีรูปแบบเอกลักษณ์เฉพาะตัว และ “กระบวนวิถีชีวิต” เคลื่อนไหวได้ ได้ถ่ายทอดและเผยแพร่แก่ผู้เรียนจนผลงานเป็นที่ยอมรับเป็นสลาที่มีความสามารถ ทักษะฝีมือชั้นเยี่ยม

การที่ครูสุวรรณ สามสี ได้นำความรู้ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การแกะสลักช้างจิวร้อยแปดสีลา) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

เกษสุวรรณ สามสี

ครูภูมิปัญญาไทยด้านอุตสาหกรรมและทัศนกรรม
(การแกะสลักช้างจิ๋วร้อยแปดสีลา)

ชีวิตการศึกษาการเรียนรู้ และการทำงาน

ครูสุวรรณ สามสี ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ต่อมาได้ย้ายถิ่นฐานมาที่จังหวัดเชียงราย เป็นบุคคลที่ชอบศิลปะมาตั้งแต่เด็ก ขณะที่เรียนหนังสือจะชอบวิชาศิลปะและมีความสามารถในการปั้นพระพุทธรูป

ในวัยเด็กครูสุวรรณได้เรียนการแกะสลักจากโรงเรียน หลังจากจบประถมศึกษาปีที่ ๖ แล้ว จึงบวชเณรที่วัดนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อลาสิกขาบท จึงรับจ้างทั่วไปที่ภาคใต้ ดำรงชีพมานาน ๕ ปี จึงย้ายมาตั้งรกรากที่จังหวัดเชียงราย ในปีพ.ศ. ๒๕๒๕ ประกอบอาชีพทำนาทำสวน ปลูกพืชผสมผสานในพื้นที่ ๕ ไร่ ใช้ชีวิตแบบพอเพียงและเรียบง่าย

ครูสุวรรณเป็นผู้มีพรสวรรค์ในงานช่างตั้งแต่เยาว์วัย เริ่มแกะสลักไม้เป็นรูปสัตว์ต่างๆ อย่างจริงจังเมื่ออายุ ๓๐ ปี งานชิ้นแรกเป็นการแกะสลักกระบวยตักน้ำ รูปสัตว์ ๑๒ ราศี ซึ่งมีขนาดจิ๋ว แกะสลักช้างสีลาต่างๆ มีคติประจำใจที่ว่า “เมื่อเกิดความคิดจินตนาการแล้ว จะต้องทำให้สำเร็จ” ตลอดชีวิตการทำงานเป็นสล่าแกะสลักไม้ด้วยความวิริยะอุตสาหะ มีการพัฒนาเครื่องมือแกะสลักขนาดเล็ก เพื่อสะดวกในการทำงานและสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีความประณีต วิจิตรบรรจง ตามจินตนาการ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรถ่ายทอดในสถานศึกษาและรายการโทรทัศน์อย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้

ครูสุวรรณ สามสี มีความรู้ความเชี่ยวชาญ จากประสบการณ์ที่ฝึกฝน จนมีทักษะฝีมือด้านการแกะสลัก ผลงานที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือ การแกะสลักไม้เป็นรูปช้างและสัตว์ต่างๆ ที่มีขนาดจิ๋ว นับเป็นสิ่งที่ท้าทายจนได้รับฉายา “สล่าช้างร้อยแปดลีลา”

- ริเริ่มสร้างผลงานแกะสลักรูปสัตว์ต่างๆ จากการนำเศษไม้ที่ไม่มีประโยชน์จากหัวไร่ปลายนา นำมาเพิ่มคุณค่าและมูลค่า

- การแกะสลักงานแต่ละชิ้นจะศึกษาจากนิตยสาร จินตนาการและดูจากของจริง เพื่อให้ผลงานมีความงดงาม เป็นธรรมชาติมากที่สุด ต้องใช้สมาธิสูงระวังไม่ให้เนื้อไม้แตกหัก

- จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นการแกะสลักไม้ร่วมกับครูผู้สอนสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ - ๖

ผลงานที่ครูสุวรรณได้สร้างสรรค์นั้นจะมีความงดงามเหมือนจริง ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๓๑ มากกว่า ๑๐,๐๐๐ แต่ละชิ้นจะไม่ซ้ำแบบกัน จะพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์อยู่ตลอดเวลา ผลงานที่สำคัญ ได้แก่ การแกะสลักช้างจิ๋วร้อยแปดลีลารูปสัตว์ ๑๒ ราศี ได้รับคัดเลือกเป็นสินค้า OTOP ระดับ ๕ ดาว ของจังหวัดเชียงราย

การถ่ายทอดความรู้

ครูสุวรรณ สามสี ถ่ายทอดความรู้ผ่านการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนโรงเรียนบ้านถ้ำผาตอง โรงเรียนเมืองเชียงราย โรงเรียนสันโค้งเชียงราย
- การศึกษานอกกระบบ :** เป็นวิทยากรสอนงานแกะสลักไม้ให้แก่โรงเรียนในจังหวัดเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย กลุ่มแกะสลักไม้บ้านถ้ำผาตอง
- การศึกษาตามอัธยาศัย :**
- ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจ ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ และหนังสือพิมพ์สยามรัฐ เดลินิวส์ ออกอากาศในรายการโทรทัศน์ ช่องต่างๆ ได้แก่ รายการแปลงจริงหนองสะแกติ้ว รายการคนไทยวันนี้ ช่อง ๗ รายการที่นี้ประเทศไทย รายการสารคดี ส่องโลก ช่อง ๕ รายการทุ่งแสงตะวัน ช่อง ๓ รายการห้าพันที่ก ช่อง ๙
  - เผยแพร่และได้รับเชิญไปจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อจัดแสดงและสาธิตในงานมหกรรมแสดงงานศิลป์เชียงราย งานมหกรรม OTOP ล้านนา งานศิลป์หัตถกรรมล้านนาร่วมสมัย เป็นต้น

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูสุวรรณ สามสี มีวิธีการถ่ายทอดความรู้ แก่ผู้เรียน ดังนี้

- บรรยายให้ความรู้เทคนิควิธีการจับอุปกรณ์ เครื่องมือแกะสลัก และสอนให้ผู้เรียนศึกษา จดจำ สรีระของสัตว์
  - ฝึกการเขียนลายเส้นลงในเนื้อไม้เป็นรูปสัตว์รูปแบบต่างๆ ฝึกให้ผู้เรียนฉลุไม้ตามลายเส้น ตลอดจนการจับอุปกรณ์เครื่องมือแต่ละชิ้นด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากมีขนาดเล็กจิ๋ว
  - การตกแต่งด้วยกระดาษทราย
- ครูสุวรรณจะประเมินผลงานโดยให้คำแนะนำ การปรับแก้ชิ้นงานให้งดงาม

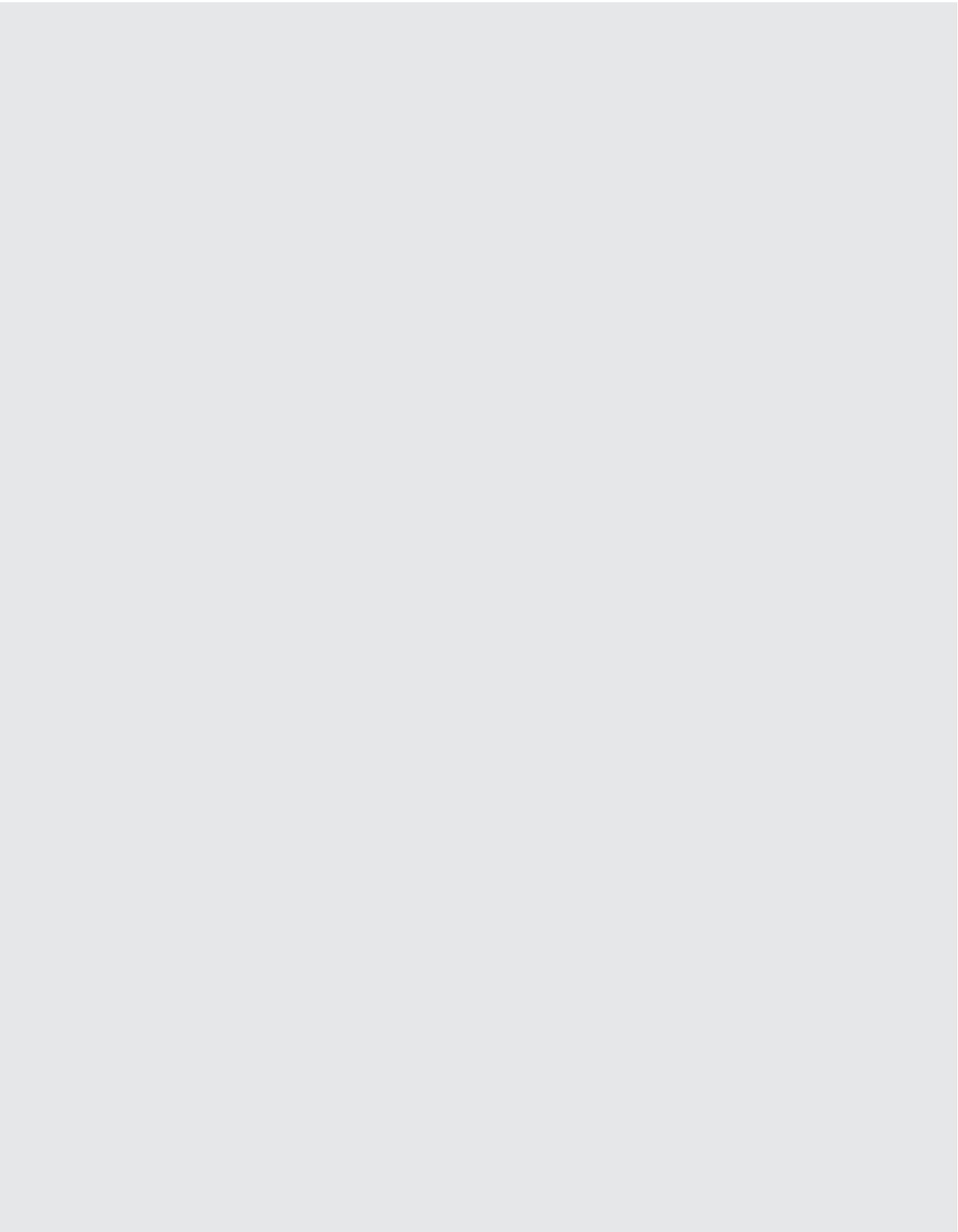
นายสุวรรณ สามสี เกิดเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ ที่ ๒๐๘ หมู่ ๖ ตำบลท่าสุด อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย เป็นบุตรคนที่ ๕ ในจำนวนพี่น้อง ๗ คน ของนายสุน และนางถัน สมรสกับน.ส.ทองคำ โยทา มีบุตรชาย ๑ คน บุตรหญิง ๒ คน ได้แก่ นายอาคม สามสี นางสาวพิชญพร สามสี และนางสาวพิชญภา สามสี

การศึกษา

- ❖ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนนาเฮีย
- ❖ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ (การศึกษานอกโรงเรียน)

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ.๒๕๔๑ เกียรติบัตร จากสภาวัฒนธรรม จังหวัดเชียงราย
- ❖ พ.ศ.๒๕๔๖ เกียรติบัตร จากโรงเรียนเมืองเชียงราย
- ❖ พ.ศ.๒๕๕๒ ประกาศนียบัตร จากผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
- ❖ พ.ศ.๒๕๕๓ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม (การแกะสลักช้างจิว ร้อยแปดลีลา) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ครุฑนิพนธ์ไทย ด้านศิลปกรรม (วิจิตรศิลป์)

นายเลกัยร ณ วงศ์รักษ์

ครุฑมณีปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (จิตรศิลป์)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายเสถียร ณ วงศ์รักษ์

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม
(วิจิตรศิลป์)

ครูเสถียร ณ วงศ์รักษ์ เกิดวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญงานศิลปกรรม โดยเฉพาะงานวิจิตรศิลป์ ที่คงคุณค่ารูปแบบ ลวดลายของความเป็นล้านนา นำภูมิปัญญาดั้งเดิมมาสร้างสรรค์ผลงานออกแบบลวดลายล้านนาเกี่ยวกับเครื่องสูง เครื่องเขิน ออกแบบชุดประตู่ หอไตร งานบุรณะซ่อมแซมโบราณสถาน โบราณวัตถุ ตลอดจนงานฉลุลวดลายล้านนา ผลงานเป็นที่ประจักษ์ดังปรากฏตามพระอุโบสถวัดป่าเป้า วัดฟ้าฮ่าม วัดเสนาหิน วัดเกตการาม มุ่งมั่นถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เห็นความสำคัญและร่วมสืบสานอนุรักษ์ศิลปะล้านนาไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติต่อไป

การที่ครูเสถียร ณ วงศ์รักษ์ ได้นำความรู้ด้านศิลปกรรม (วิจิตรศิลป์) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรมประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายเสถียร ณ วงศ์รักษ์
ด้านศิลปกรรม (วิจิตรศิลป์)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูเสถียร เกิดที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวนพี่น้อง ๔ คน บิดามารดามีอาชีพรับจ้าง เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจน พ่อแม่ไม่สามารถส่งลูกเรียนได้ครบทุกคน

ครูเสถียรจึงต้องหยุดเรียนในบางปี ได้ชวนขายเรียนด้วยตนเอง จนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่โรงเรียนบูรณวิทยา อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ด้วยความตั้งใจใฝ่เรียนรู้ ในปี ๒๕๕๓ จึงศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ (วัดสวนดอก) คณะพุทธศาสตร์ สาขาพุทธศิลปกรรม จังหวัดเชียงใหม่

ในวัยเด็ก ครูเสถียรได้ไปช่วยทำงานที่วัดฟ้าฮ่ามเป็นประจำ ทำให้มีโอกาสเรียนรู้งานศิลปกับพ่อครูน้อยหล้า จำประคัง และ เจ้าบุญประเสริฐ ณ เชียงใหม่ ที่ถ่ายทอดงานกระดาษ แกะสลักไม้ ทำเครื่องเขิน ลงรักษ์ ปิดทอง งานปั้นปูนสด หลังจากเรียนจบมัธยมศึกษาแล้ว ได้สมัครเข้าทำงานตามโรงงาน บริษัทต่างๆ เป็นพนักงานที่โรงงานยาสูบไทย ๑ ปี ทำงานเป็นช่างปั้นเซรามิคที่บริษัทเชียงใหม่ ๑ ปี อีก ๖ เดือน เป็นช่างออกแบบเครื่องเพชรถวายให้หม่อมเจ้าไกรสิงห์ วุฒิชัย ที่กรุงเทพฯ เป็นเวลา ๕ ปี ภายหลังเห็นว่างานศิลปะล้านนามีคนสนใจเรียนรู้ น้อยลง ด้วยความรักงานด้านศิลปะล้านนา จึงมุ่งถ่ายทอดความรู้และสร้างสรรค์ผลงานด้วยการสร้าง บูรณะวัดต่างๆ เช่น วัดฟ้าฮ่าม วัดป่าเป้า วัดเหล่าเป้า วัดพระธาตุอุโมงค์ อุโบสถวัดเสาดิน วัดเกตุการาม จนเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

ปัจจุบัน ครูเสถียร เป็นอาจารย์พิเศษสอนนักศึกษาคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นเวลานานถึง ๒๕ แล้ว นอกจากนี้ได้ประกอบอาชีพอิสระ รับซ่อมโบราณวัตถุประเภท เครื่องเงิน เครื่องไม้จำหลัก เครื่องประดับที่ทำด้วยเงิน ทอง งานแกะสลัก ฝาปัก ออกแบบบ้านโบราณ บูรณะวัด เป็นวิทยากรให้กับ สถานศึกษา หน่วยงาน และชุมชนต่างๆ รวมถึงชาวต่างประเทศ

องค์ความรู้

ครูเสถียรเป็นผู้มีความสามารถในงานช่างศิลปะพื้นบ้านล้านนาหลายแขนง ทำให้มีองค์ความรู้หลายด้าน เช่น งานกระตาศ งานปั้น จัดเครื่องสูง โลหะ และงานแกะสลักไม้ รวมทั้งได้คิดค้น การฟื้นฟูดอกไม้เงินดอกไม้ทองแบบล้านนา ดัดแปลงรูปแบบให้แปลกใหม่ขึ้น

- อนุรักษ์ศิลปะดั้งเดิมด้วยการศึกษาลายเดิม ซ่อมวัตถุโบราณหรือลวดลายที่ชำรุดขึ้นมาใหม่ให้เหมือนเดิม เป็นงานบูรณะวัดและการออกแบบงานศิลปกรรม ได้แก่

- วัดป่าเป้า ศิลปะไทยใหญ่ ได้แก่ หอพระบัวเข็ม ทรงปราสาท ออกแบบลวดลายแกะสลักลายคำ ลวดลายแบบไทใหญ่ ห้องพระ กุฏิเจ้าอาวาส ออกแบบซุ้มประตูทางเข้าวัด ออกแบบลวดลายไม้แกะสลักหน้าจั่ว โถงคิ้ว และคันทวย ลวดลายกระจกสีฐานชุกชีพระประธานวิหาร ซ่อฟ้า ไบระกา เขิงชาย หลังคาอุโบสถ

- วัดพระธาตุดอยม่อนจิ่ง ออกแบบศาลา ๙ ห้อง ซ่อมแซมลวดลายฉลุโลหะ ยอดฉัตรเจดีย์ บูรณะ หอพระไตรปิฎก ซ่อมแซมศาลาบาตร ภาพเขียนสีผนังลวดลายจีน ลายฉลุไม้ ติดห้องหลังคาหน้าจั่ว มุขตันหน้าอาคารปริยัติธรรมทรงปั้นหย่า

- การออกแบบเน้นการผูกลายล้านนา โดยเอาลวดลายมาวิเคราะห์เปรียบเทียบศึกษา ก่อน แล้วจึงเริ่มทำการสร้างสรรค์งาน

- สร้างสรรค์ลายฉลุเกี่ยวกับชาติพันธุ์ล้านนา ออกแบบและทำตุ่งเท่าคิง ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ที่วังสราญรมย์ งานสมมตศิลป์พระชะตา ร.๙ แบบล้านนา ทำปราสาททองพาราเข้าฉากละครเรื่อง บารมีศรีวิชัย ทำตุ่งหางถวายพระครูญาณสังการณ ออกแบบและทำจอบปักตำนานโสศพพระครูสิงหวิชัย ศรีวิชัยโย วัดฟ้าฮ่าม

- สอนงานปั้น โดยนำสูตรการผสมปูนปั้นสดโบราณของครูบาแก้ว วัดแสนปาง (ซึ่งล่วงลับไป) นำมาใช้สำหรับงานซ่อมหรือปั้น หากเป็นงานซ่อมไม่ต้องใช้กาวหรือยารัก ให้ใช้ปูนที่ตำจากสูตร นำปูนขาวที่ร่อนไว้ ๙ ส่วน ทรายละเอียด ๕ ส่วน คลุกให้ทั่ว ผสมน้ำมันมะพร้าวหรือน้ำมันตั้งอีว ๑ อีกเศษหนึ่งส่วนสองส่วน อย่างไม่อย่างหนึ่ง มาตำอย่าให้ขาดตอน จะทำให้ปูนเหนียวเกาะตัวและคงรูปได้นาน แล้วจึงนำมาปั้น

- งานฉลุลวดลายบนกระตาศสา บนผ้า หรือโลหะ เพื่อใช้ในพิธีกรรมต่างๆ

การถ่ายทอดความรู้

ครูเสถียร ได้ถ่ายทอดงานด้านจิตรศิลป์ โดยเป็นอาจารย์พิเศษและวิทยากรให้กับสถาบันต่าง ๆ ดังนี้

การศึกษาในระบบ : สอนงานปูนปั้นแกะสลักไม้ งานตัดปรุกระดาด โลหะแก่นักศึกษาคณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การศึกษานอกระบบ :

- วิทยากรสอนการเขียนลายชาดแดงแบบดั้งเดิมและสาธิตงานตัดลวดลายกระดาดให้แก่ผู้เรียน อาทิ โรงเรียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาไทย สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
- วิทยากรสอนการปั้น ลงรักปิดทอง การเขียนลายเส้น ให้พระสงฆ์ ๑๐ รูป ในโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปกรรมดั้งเดิมในศาสนาพุทธ ภายใต้การสนับสนุนขององค์การ unesco จังหวัดน่าน

การสอนพระที่สืบสองปีนา ซึ่งเป็นโครงการของ UNESCO (ประเทศจีน)

การศึกษาตามอัธยาศัย :

- สาธิตตัดกระดาดในงานอเมซิงไทยแลนด์ กรุงเทพฯ เป็นกรรมการตัดสินการประกวดสูง ในงานเทศกาลสงกรานต์เชียงใหม่ทุกปี
- เป็นวิทยากรให้กับสถานศึกษา หน่วยงานและชุมชนต่างๆ
- สาธิตการทำเครื่องเงินโบราณ ในงาน “สาธิตวิถีไทย” มหกรรมวัฒนธรรมพื้นบ้าน อเมริกันกรุงวอชิงตัน ดี ซี สหรัฐอเมริกา
- สอนงานปูนปั้นแก่นักศึกษาต่างประเทศภาคฤดูร้อน ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สาธิตศิลปะพื้นเมือง เนื่องในงานสืบสานภูมิปัญญาล้านนา “สานศิลป์ กั้นแอ่วฮู้” รวมถึงการแสดงศิลปะแบบล้านนา งานเอกซีโปรที่ฮิโรชิมา ประเทศญี่ปุ่น
- สอนศิลปะโบราณลวดลายของไทยลื้อ สอนพระที่สืบสองปีนา ประเทศจีน ของ UNESCO

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูเสถียร มีวิธีการถ่ายทอดความรู้โดยให้ผู้เรียนศึกษาดูลายต่าง ๆ จากสถานที่จริง เช่น ดูลายที่วัดต้นเกวียน ซึ่งเป็นลายไทยจีน (คล้ายลายไทย) จากเพดานวัด หรือให้สร้างสรรค์ลายของตนเอง โดยให้แนวคิดว่าลายยังคงความเป็นโบราณ แต่ในขณะเดียวกันก็ให้แฝงความสมัยใหม่ด้วย โดยเริ่มจาก

๑. ให้ผู้เรียนเขียนลายผูกลายล้านนา (วาดลายล้านนา) บนกระดาษ ที่สามารถนำมาใช้กับงานปูนปั้น/งานแกะสลักไม้ เขียนลายเครื่องเงิน (ลายชาตแดงดั้งเดิม)
๒. ทากาวหรือทายางรักลงทั่วชิ้นงานที่จะปั้นลวดลาย
๓. การปั้นให้ปั้นส่วนที่ต่ำที่สุดก่อน ส่วนเกินให้แกะออก แล้วปั้นในส่วนที่ต่ำลงมา
๔. ให้ทำรั้วและปิดทอง หลังจากนั้นตกแต่งด้วยแปรงที่ทำจากขนกระต่าย (พู่กันเข็ดส่วนที่ปิดทอง)
๕. ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผลงานถูกต้อง งดงาม

นายเสถียร ฅ วงศ์รักษ์ เกิดวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๕ บ้านเขตุน ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวนพี่น้อง ๔ คน ของนายบุญทา และนางบัวเงา ฅ วงศ์รักษ์ สมรสกับนางทัศนีย์ บิดาเรือง มีธิดา ๑ คน ชื่อ นางสาวจันทร์ทิมา ฅ วงศ์รักษ์

การศึกษา

พ.ศ. ๒๕๑๔ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบูรณศักดิ์วิทยา จังหวัดเชียงใหม่

เกียรติคุณที่ได้รับได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกาศนียบัตรเข้าร่วมสาธิตการทำตุ่ง ต่อกกระดาศ จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๘ เกียรติบัตรเป็นคณะกรรมการตัดสิน “งานแห่เทียนวิสาข ป่าเวณี เชียงใหม่เมือง” ครั้งที่ ๑ จากเทศบาลนครเชียงใหม่ ทุกปี
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๙ เกียรติบัตรเป็นวิทยากรอบรมช่างพื้นถิ่น หลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว เรื่องประเพณีทางพุทธศิลป์และงานช่างในจังหวัดน่าน จากองค์การ UNESCO ร่วมกับจังหวัดน่านมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒ เกียรติบัตรงานส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมภายใต้โครงการ ลานสรวง ช่างศิลป์ ครั้งที่ ๓ จากสำนักงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ โล่เชิดชูเกียรติเพชรราชภัฏ-เพชรล้านนา สาขาศิลปกรรม ด้านจิตรศิลป์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม (จิตรศิลป์) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ครุภูมิปัญญาไทยด้านศิลปกรรม (การตีกลองพื้นบ้านล้านนา)

นายอานนท์ ไชยรัตน์

ครูภูมิปัญญาไทยด้านศิลปกรรม (การตีกลองพื้นบ้านล้านนา)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายฮานนท์ ไชยรัตน์

ครูภูมิปัญญาไทยด้านศิลปกรรม
(การตีกลองพื้นบ้านล้านนา)

ครูฮานนท์ ไชยรัตน์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๐๔ ที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้มีความรู้ทางด้านความเชี่ยวชาญทางด้านการตีกลองและการทำกลองพื้นบ้านล้านนา อาทิ การตีกลองสะบัดชัย กลองตึงโนง กลองปู่เจ้ากลองมอญเขียง อีกทั้งยังเชี่ยวชาญในการฟ้อนดาบ เป็นผู้สืบสานการละเล่นพื้นบ้านล้านนา “บะข่างไว” ริเริ่มจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนา “สลีปิงจัยแก้วกว้าง” ถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนา ให้แก่เยาวชน และผู้สนใจ ผลงานเป็นที่ยอมรับของสังคมช่วยกล่อมเกลาจิตใจของเยาวชนให้หันมาร่วมอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมและเกิดความรัก ภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติมิให้สูญหายไป

การที่ครูฮานนท์ ไชยรัตน์ ได้นำความรู้ด้านศิลปกรรม (การตีกลองพื้นบ้านล้านนา) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายอานนท์ ไชยรัตน์
ครูภูมิปัญญาไทยด้านศิลปกรรม
(การตีกลองพื้นบ้านล้านนา)

ชีวิตการศึกษาการเรียนรู้ และการทำงาน

ครูอานนท์ เกิดที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเมือง เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๔๖ ในวัยเด็กเป็นผู้มีความอยากรู้อยากเห็นและชื่นชอบกับการตีกลองเป็นอย่างมากได้ทำทุกวิถีทาง เพื่อจะให้ได้ตีกลองแต่ด้วยความชอบจึงค่อยๆ เรียนรู้เป็นและพยายามแสวงหาโอกาสให้ตนเองได้ตีกลอง

ต่อมาครอบครัวได้มาอาศัยอยู่ที่บ้านสันทรายต้นกอก และอยู่ใกล้วัดสันทรายต้นกอกได้มีโอกาสใกล้ชิดกับวิถีวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ได้เรียนรู้ศิลปะการตีกลองและการทำกลองพื้นบ้านจากผู้เฒ่าและสายญาติซึ่งเป็นช่างทำกลองล้านนา โดยมีลุง น้ำเขย และมีญาติลูกพี่ลูกน้องทำกลอง พร้อมทั้งเรียนรู้ศิลปะพื้นบ้านอื่นๆ ควบคู่กันไป ได้เรียนรู้การตีกลองตั้งโน้บ จากพ่อครูสุคำ ดินนัง และผู้สูงอายุบ้านสันทรายต้นกอก เรียนรู้การตีกลองสะบัดชัย การตีกลองมอชิง จากพ่อหนานดำรง ชัยเพชร เรียนรู้การตีกลองปู้แจ้ จากครูสุแก้ว ศรีสุวรรณ และเรียนรู้การฟ้อนดาบจากครูพิษณุ ผ่องผุด ด้วยความเป็นผู้มีความรักในวิถีวัฒนธรรมเดิมและศิลปะพื้นบ้านล้านนา จึงมุ่งมั่นที่จะฟื้นฟู สืบสานและถ่ายทอดให้กับเยาวชนในชุมชน สาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากความเจริญของบ้านเมืองทำให้เยาวชนไม่สนใจวิถีวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ หลงค่านิยมใหม่ ครูอานนท์จึงได้ร่วมกับนักวิชาการจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนา “สลีปิงจัยแก้วกว้าง” ในปี ๒๕๔๗ ถ่ายทอดและจัดแสดงผลงานด้านศิลปะภูมิปัญญาพื้นบ้านและเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น

ปัจจุบัน นอกจากครูอานนท์จะทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๗ บ้านสันทรายต้นกอก ตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ แล้วยังเป็นวิทยากรวัดสันทรายต้นกอก เป็นกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านท่าหลุก-สันทราย กรรมการอำนวยการโรงเรียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา มุ่งมั่นถ่ายทอดศิลปะการตีกลองสะบัดชัยให้กับโรงเรียนต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้

ครูอานนท์ ไชยรัตน์ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านศิลปกรรมการตีกลองพื้นบ้านล้านนา ดังนี้

- มีความเชี่ยวชาญในการตีกลอง ได้แก่ กลองสะบัดชัย กลองตั้งโอง กลองปู่เจ้ กลองมองเซิง อีกทั้งยังเชี่ยวชาญในการฟ้อนดาบ

- เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมประเพณีล้านนาดั้งเดิม

- เป็นผู้ก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านสลีปิงจ้ายแก้วกว้าง เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาของบรรพบุรุษให้กับเด็กและเยาวชน ได้เรียนรู้ถึงคุณค่าในภูมิปัญญาท้องถิ่นและได้เรียนรู้เกี่ยวกับรากเหง้าของตนเอง เพื่อจะได้ร่วมรักษามรดกแห่งแผ่นดินไว้ โดยมีได้หวังผลตอบแทนใดๆ

- มีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของกลองแต่ละประเภท และสามารถทำกลองสะบัดชัย กลองตั้งโอง กลองมองเซิง กลองปู่เจ้ ให้มีเสียงดังกังวาน หุ่นกลองด้วยหนังวัว และใช้ไม้เนื้อแข็ง ไม้เนื้ออ่อน เช่น ไม้ประดู่หรือไม้ขนุน สำหรับกลองตั้งโอง ไม้มะม่วง สำหรับทำกลองกลองมองเซิง เป็นต้น

- มีความรู้เกี่ยวกับการคัดระดับเสียงของฆ้อง ฉาบ เครื่องประกอบจังหวะของกลองแต่ละชนิด ในการประสมวงกลองล้านนา เพื่อให้เสียงเข้ากับเสียงกลอง

การถ่ายทอดความรู้

ครูอานนท์ ไชยรัตน์ เริ่มถ่ายทอดความรู้การตีกลองพื้นบ้านล้านนา ในปีพ.ศ. ๒๕๕๐ โดยใช้ลานวัดเป็นสถานที่ถ่ายทอด เป็นการถ่ายทอดที่ครบวงจร นับแต่การเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของกลองล้านนา การเรียนรู้การทำกลอง การเรียนรู้ใช้อุปกรณ์ การเรียนรู้การตีกลอง และการฟ้อน ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

การศึกษาในระบบ : ถ่ายทอดความรู้ศิลปะการตีกลองสะบัดชัย ให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าหลุก-สันทราย โรงเรียนดาราวิทยาลัยโรงเรียนวัดชะจาวโรงเรียนเพื่อชีวิต ห้วยฮ่องไคร้อำเภอต๋อยสะเก็ด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

การศึกษานอกระบบ : ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการตีกลองสะบัดชัยให้แก่เครือข่ายกลุ่มต่างๆ อาทิเช่นกลุ่มเยาวชนวัดอุทุมพราราม, กลุ่มเยาวชนพื้นที่อำเภอสะเมิงและถ่ายทอดความรู้แม่ฮ่องสอน อำเภอแม่แตง อำเภอสารภี อำเภอสันป่าตอง อำเภอเชียงดาว และจังหวัดลำพูน-จังหวัดสระบุรีถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับศิลปะการฟ้อน-ตีกลองสะบัดชัยของคณะจากป่าจี้ ถ่ายทอดองค์ความรู้ การตีกลองสะบัดชัย ศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดศรีนารัฐ อำเภอสันป่าตองกลองมองเซิงให้เยาวชนฯ ตำบลต้นตาล-พระยาทต อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี

การศึกษาตามอัธยาศัย : ถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้ที่มาศึกษาดูที่ศูนย์การเรียนรู้ศิลปะวัฒนธรรมล้านนา “สลีปิงชัยแก้วกว้าง” และรายการโทรทัศน์ “ทุ่งแสงตะวัน” ช่อง ๓ นิตยสารแพรว รายการโทรทัศน์ “ขบวนการรักการอ่าน” ทวีไทย รายการโทรทัศน์ “หัวใจใกล้กัน” ทวีไทยรายการโทรทัศน์ “สมรภูมิไอเดีย” ช่อง ๓

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูอานนท์ ไชยรัตน์ มีกระบวนการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนและผู้สนใจด้วยวิธีการที่หลากหลายทั้งทฤษฎี และปฏิบัติดังนี้

๑. การขอเรียนวิชาจากครูล้านนา
๒. การอบรมความรู้ ด้านจริยธรรม แบบวัฒนธรรมล้านนา
๓. การเรียนรู้พื้นฐานประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกลองล้านนาชนิดต่างๆ
๔. การเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการฝึกจัดร่างกาย ได้แก่ การฝึกยืน การเดินขุม ฟ้อนบิดบัวบาน ฟ้อนสอดม่วง การฟ้อนเกี่ยวเกล้า การตบปะผาบ
๕. การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์
  - กลอง ไม้ตีกลอง (ขนาดค้อน วิธีจับไม้)
  - ฆ้อง ไม้ตีฆ้อง (ขนาดค้อน และวิธีการตี)
  - ฉาบคุม วิธีตีฉาบ (ขนาดฉาบคุม)
  - ฉาบเจิง วิธีการตีและเจิงเล่นฉาบ
๖. จังหวะและลีลาเชิงเพลงกลอง
๗. การประสมวงกลองสะบัดชัย
๘. ทำรำไหว้ครูเจิง

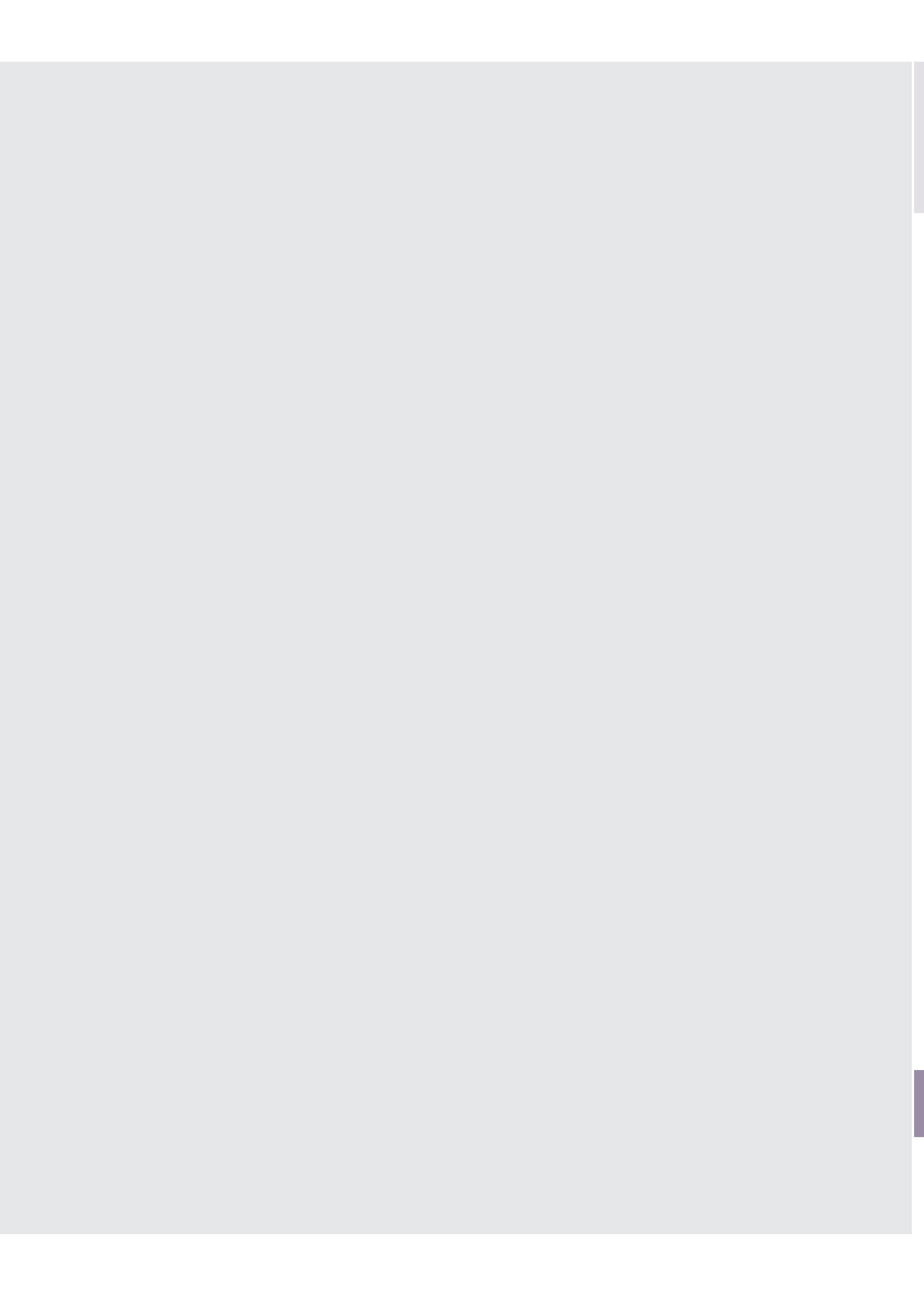
นายอานนท์ ไชยรัตน์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ ที่ตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๕ คน ของนายพิพัฒน์ ไชยรัตน์ และนางแสงคำ พรหมบุตร สมรสกับน.ส.ศิริพรรณ ตั้งแต่ มีบุตรชาย ๑ คน บุตรหญิง ๑ คน ได้แก่ นายชวิรพงษ์ ไชยรัตน์ และเด็กหญิงชญานุช ไชยรัตน์

การศึกษา

- ❖ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมือง เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๔ เกียรติบัตรรางวัลชมเชย กลองมอญเซิง ในการประกวดแข่งขันตีกลอง ล้านนา สืบสานมรดกแผ่นดินล้านนา มหกรรมกลองล้านนา จากเทศบาล นครเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ เกียรติบัตร งาน ๑๐ ปี แห่งการสืบสาน “อยู่อย่างล้านนา อยู่อย่าง พอเพียง จากโรงเรียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ เกียรติบัตรภูมิปัญญาท้องถิ่นดีเด่น ประเภทศิลปวัฒนธรรมได้ส่งเสริม และสนับสนุนงานการศึกษานอกโรงเรียน จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑ รางวัลรองชนะเลิศ อันดับที่ ๒ การแข่งขันตีกลองสะบัดชัย จากสำนักงาน คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒ เกียรติคุณผู้ที่ได้ทำความดีความชอบในการปฏิบัติหน้าที่มีผลงานดีเด่น เป็นที่ประจักษ์ รางวัลผู้ใหญ่บ้าน ชั้นที่ ๒ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๒ จากกระทรวงมหาดไทย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ ไบยขอบคุณ ครูภูมิปัญญาล้านนา จากโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ เกียรติบัตรผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับสถานศึกษาดีเด่น จากสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๑
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ เกียรติบัตรภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโครงการตลาดนัดภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๗ ด้านศิลปกรรม (การตีกลองพื้นบ้านล้านนา) จากสำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ครุฑุณีปัญญาไทย ด้านภาษาและวรรณกรรม (วรรณกรรมท้องถิ่น คำว่า)

นายเกษม ปาชา

ศรูกูบปัญญาไทย ด้านภาษาและวรรณกรรม (วรรณกรรมท้องถิ่น คำว่า)

อักษรพื้นเมือง (เขียนภาษาไทยกลาง ๘๘ ตัว)

ก	ข	ค	ด	ด	อ	ฉ	ช	ฉ	ฉ	ฉ
ก	ข	ค	ด	ด	อ	ฉ	ช	ฉ	ฉ	ฉ
อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ
อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ
อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ
อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ

19 12 2010

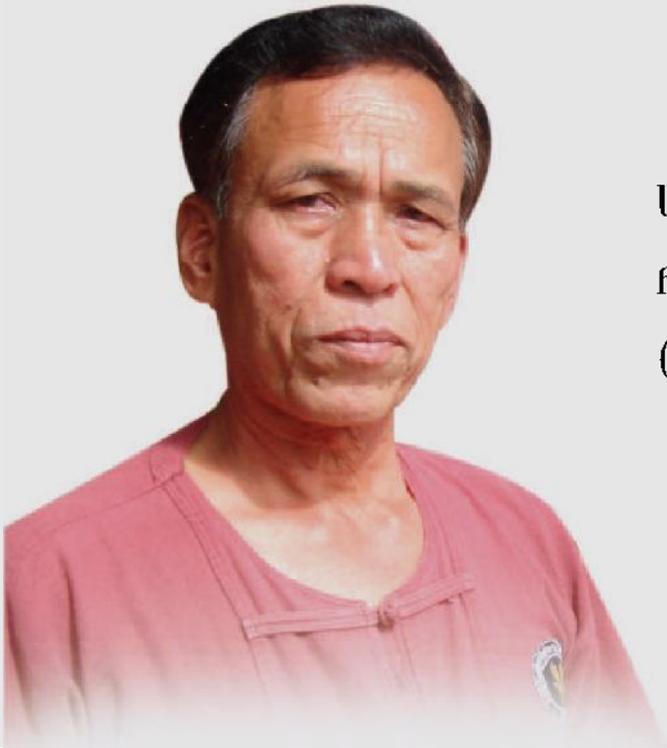
คำประกาศเกียรติคุณ

นายณอม ปาจา

ครูภูมิปัญญาไทยด้านภาษาและวรรณกรรม
(วรรณกรรมท้องถิ่น คำว่า)

ครูณอม ปาจา เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นกวีนิพนธ์ที่มีความเชี่ยวชาญในการประพันธ์บทคำว ใช้คำเมืองล้านนาแฝงด้วยคำคมสุภาพตสอนใจที่มีความหมายลึกซึ้ง สละสลวย ทั้งประเภทคำว ปริศนาชีวิต ธรรมะ ความรัก สังคม ด้วยเกรงว่าวรรณกรรมคำวจะสูญหายและขาดการอนุรักษ์สืบสาน จึงตั้งปณิธานมุ่งมั่นความรู้และเผยแพร่แก่ผู้เรียนและชุมชนด้วยความเสียสละ จนเป็นที่ยอมรับของสังคม ผลงานที่ได้สร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่อชาติและวงการศึกษาอย่างยิ่ง

การที่ครูณอม ปาจา ได้นำความรู้ด้านภาษาและวรรณกรรม (วรรณกรรมท้องถิ่น คำว) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านภาษาและวรรณกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

นายถนอม ปากกา
ครูภูมิปัญญาไทย ด้านภาษาและวรรณกรรม
(วรรณกรรมท้องถิ่น คำว)

ชีวิตการศึกษาการเรียนรู้ และการทำงาน

ครูถนอม ปากกา หรือนามปากกา “รสสุคนธ์ รักรักษ์กวี” เกิดที่อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๔ ของพ่อแก้ว แม่ฉนวน ปากกา ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกร ครูถนอมจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนวัดสันห่าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาได้บรรพชาเป็นสามเณรอยู่ที่วัดสันห่าว เพื่อศึกษาพระปริยัติธรรม จนสอบได้นักธรรมชั้นตรี โท และเอก ตามลำดับ

ด้วยความสนใจใฝ่รู้และเป็นคนชอบอ่านเขียนด้านภาษาและวรรณกรรมทั้งของภาคกลางและภาคเหนือ ทำให้เกิดการซึมซับและสนใจในการแต่งบทร้อยกรองของล้านนา จึงฝึกหัดเขียนบทร้อยกรองและการแต่งบทคำวในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้เข้าสู่วงการนักกลอนของชมรมนักกลอนเชียงใหม่ – ลำพูน และเป็นสมาชิกของชมรมกวีล้านนา (คำว) ทำให้ได้รับประสบการณ์มากขึ้น นอกจากนี้รวบรวมคำคมมาแต่งเป็นบทคำว ทำให้ได้รับความนิยมและได้รับรางวัลมากมาย ประสบการณ์ดังกล่าวนำมาเผยแพร่และสื่อความหมายในรูปของเอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น คำคำว คำคมกวีล้านนา ประวัติบ้านเราสันห่าวในอดีต ร้อยกรองร้อยแก้ว ฯลฯ

ด้วยเจตนารมณ์ที่จะอนุรักษ์สืบสานวรรณกรรมคำว ไว้เป็นมรดกของชาติจึงร่วมก่อตั้ง “ชมรมอนุรักษ์ภาษาวัฒนธรรมล้านนา” ในปีพ.ศ. ๒๕๔๖ และเปิดสอนการแต่งคำวผู้เรียน

ปัจจุบันครูถนอมเป็นเกษตรกรทำสวนลำไย และยังคงถ่ายทอดวรรณกรรมคำวให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเพื่ออนุรักษ์ไว้เป็นมรดกของชาติต่อไป

องค์ความรู้

ครูถนอม ปาจา เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมท้องถิ่น (บทประพันธ์คำว) มีเทคนิคและวิธีการเขียนคำว โดยการศึกษาหัวข้อที่จะเขียนก่อน แล้วเริ่มค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง การเขียนจะต้องเขียนออกมาจากใจ และต้องหมั่นฝึกหัดอย่างต่อเนื่อง องค์ความรู้ที่โดดเด่น มีดังนี้

- เขียนคำว - คำคม เป็นคำสุภาษิตล้านนา - คำพังเพย เป็นหลักสอนใจคน ที่เป็นคำเมืองเหนือล้านนา ที่มีความหมายลึกซึ้ง สละสลวย ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการอบรมบุตรหลานได้อย่างดีเยี่ยม เช่น ช่างที่ยังบ่ตาย อย่าขายงาช่าง คนตูกบ่มี เศรษฐีบ่เกิด ปลาหลิมนั่วหลวง ตายน้่าตั้น

- บทคำวที่ประพันธ์มากกว่า ๑๐๐ เรื่อง แยกเป็นประเภทสังคัม ปรัชญา ธรรมะ การเมือง ความรัก ตลก จนได้รับรางวัลชนะเลิศ ได้แก่ คำว คำคม กวีล้านนา เล่ม ๑ - ๒ - ๓ คนของในสันป่าตอง เจี้ยคำเมือง คำวฮู้สอนหลาน ประวัติบ้านเรา สั้นท่าวในอดีต คำวเจ้าฟ้าปวงประชาสยาม คำวเฉลิมพระเกียรติ นิยายธรรมคำเมืองเรื่อง “เสื่อต่าย เสื่อนอน” คำวสลากภักดิ์ และคำวสุมาครวีทาน เป็นต้น

- จัดทำหลักสูตรการแต่งคำว มีแบบฝึกหัด แบบเฉลย แก่ศูนย์ กศน.อำเภอสันป่าตอง คำกล่าวคำวสำหรับพิธีขึ้นบ้านใหม่ งานบวช งานดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ งานผ้าป่าสามัคคี คำวบายศรีสู่ขวัญ พิธีมงคลสมรส พิธีงานศพ

การถ่ายทอดความรู้

ครูถนอม ปาจา ได้ถ่ายทอดความรู้วรรณกรรมคำวสู่ผู้เรียนและชุมชน ดังนี้

การศึกษาในระบบ : ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม โรงเรียนทุ่งฟ้าราษฎร์ บำรุง โรงเรียนสันป่าตองสุวรรณราษฎร์

การศึกษานอกระบบ :

- ก่อตั้งชมรมอนุรักษ์ภาษาวัฒนธรรมล้านนา เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่กลุ่มเยาวชนที่สนใจในงานวรรณกรรม
- ศูนย์เยาวชนบ้านคงป่าซาง

การศึกษาตามอัธยาศัย : ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจ ผ่านทางวารสาร กวีล้านนา เพชรล้านนา รายการวิทยุชุมชนสันป่าตอง คำวฮู้ล้านนา

- ประพันธ์บทคำว ถ่ายทอดผ่านหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์เชียงใหม่ ทุกวันอังคาร มากกว่า ๘๕ ตอน

- เป็นวิทยากรกล่าวคำวในงานเทศกาล/งานประเพณีสำคัญ เช่น คำกล่าวขานบายศรีสู่ขวัญ งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานบุญผ้าป่าสามัคคี งานบวชนาค ฯลฯ

- เป็นวิทยากรเผยแพร่ในเวทีสัมมนาหน่วยงานต่างๆ เช่น การเขียนการแต่งคำว่ามีเคล็ดลับอย่างไร/ศิลปวัฒนธรรมด้านวรรณกรรม
- เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ ชมรมคนรักคำว
- ผ่านทางเว็บไซต์ ที่นี้ล้านนา teeneelanna.com

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูถนอม ปาจา ทำการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน ดังนี้

๑. อธิบายให้ความรู้แนะนำวิธีการเขียนคำวให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ หลักภาษา อ่านแล้วต้องแปลความหมาย และมีจินตนาการ
๒. การแต่งคำวต้องใช้ภาษาคำเมือง เมื่อเขียนแล้ว คนอ่านเข้าใจ สามารถแปลสื่อความหมายได้
๓. นำแผนผังฉันทลักษณ์การแต่งคำวให้ผู้เรียนศึกษา
๔. ให้ผู้เรียนฝึกเขียนส่งครู โดยมีแบบฝึกหัดและบทเฉลย
๕. ตรวจสอบบทคำวและให้ข้อคิดเห็นในการปรับแก้ไข

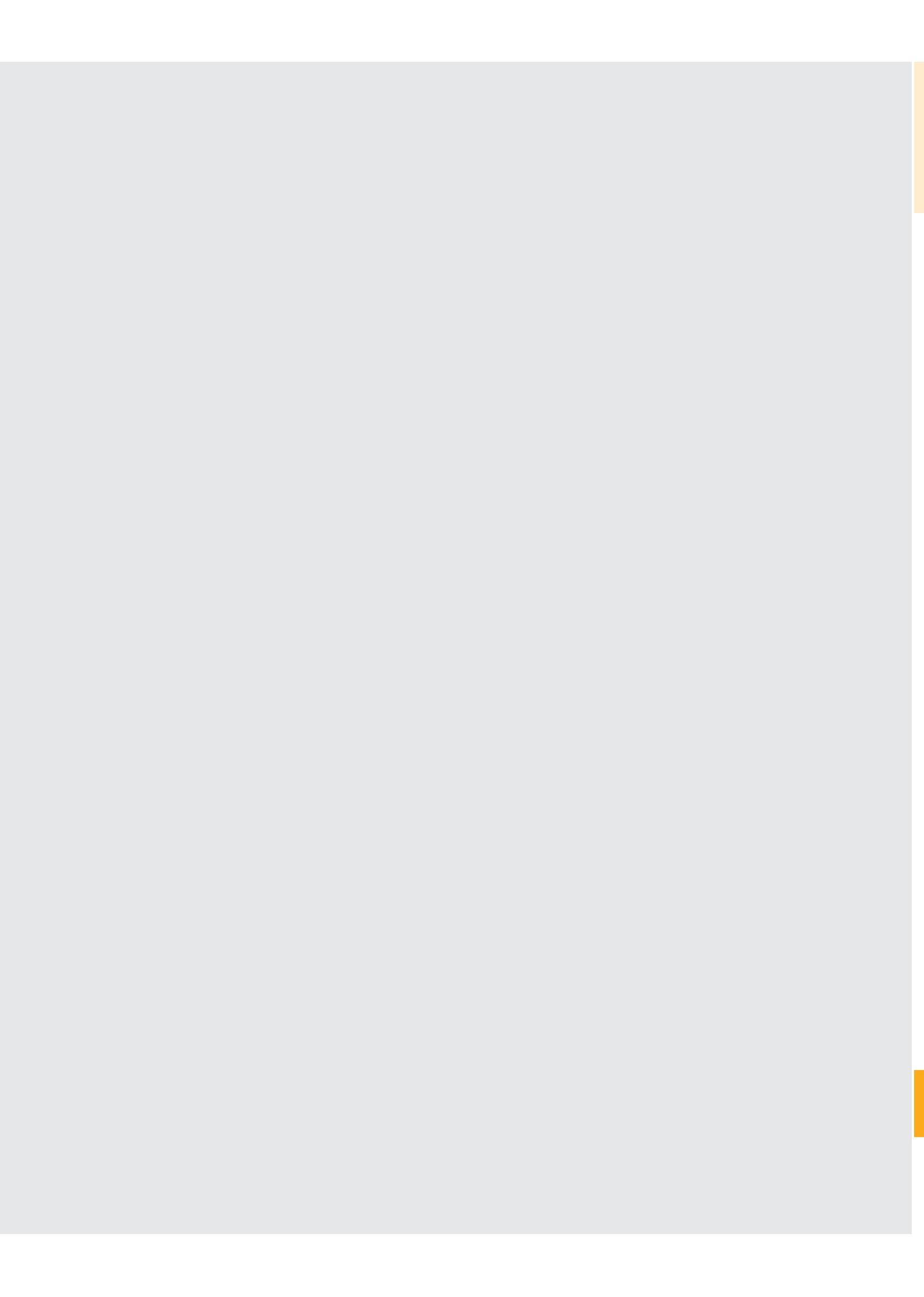
นายถนอม ปาจา เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ ๔๓/๑ หมู่ ๗ ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนที่ ๔ ในจำนวนพี่น้อง ๔ คน ของนายแก้ว ปาจา และนางนวล ปาจา สมรสกับน.ส.บุญยีน แก้วผา มีบุตรหญิง ๑ คน ได้แก่ นางรสสุคนธ์ ชูวงศ์

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒ มัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๘ โล่รางวัลชนะเลิศคำ หมอเจ้าฟ้าของปวงประชาสยาม วันมหิดล จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๘ เกียรติบัตรชนะเลิศคำเฉลิมพระเกียรติครองราชย์ ๖๐ พรรษา ในหลวง จากมูลนิธิวัดพระธาตุดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๘ เกียรติบัตรชนะเลิศร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติในหลวง จากมูลนิธิวัดพระธาตุดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๘ เกียรติบัตรชนะเลิศร้อยกรอง “วิฑูพระพุทธศาสนาเชียงใหม่” จากมูลนิธิวัดพระธาตุดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑ โล่รางวัลผู้มีผลงานดีเด่นประจำปี ๒๕๕๑ ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑ เกียรติบัตรชนะเลิศคำแต่งสด (๓๐ นาที) วัดฝายหิน จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒ เกียรติบัตรชนะเลิศโครงการภาษาและวรรณกรรมล้านนา จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒ โล่รางวัลศิลปินดีเด่น สาขาวรรณศิลป์ ด้านบทประพันธ์คำ สภาวัฒนธรรมอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ โล่รางวัลชนะเลิศ ศิลปินดีเด่น สาขาวรรณกรรมจังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ รางวัลสาขาผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นดีเด่น จังหวัดเชียงใหม่
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านภาษาและวรรณกรรม (วรรณกรรมท้องถิ่น คำ) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา

และประเพณี (ประเพณีและพิธีกรรมล้านนา)

นายเกรียงศักดิ์ แรกข้าว

ศรภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

(ประเพณีและพิธีกรรมล้านนา)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายเกรียงศักดิ์ แรกข้าว

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
(ประเพณีและพิธีกรรมล้านนา)

ครูเกรียงศักดิ์ แรกข้าว เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๓ ที่จังหวัดพะเยา มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นผู้นำด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ศาสนพิธีล้านนา ซึ่งมีแบบแผนที่ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณีของล้านนา เช่น พิธีบวงสรวงบูรพกษัตริย์ล้านนา พิธีสืบชะตา พิธีส่งเคราะห์ส่งแทน เป็นผู้สืบสานอนุรักษ์ประเพณีดั้งเดิมไว้ ด้วยการถ่ายทอดและเป็นวิทยากรให้ความรู้ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนและชุมชน ผลงานเป็นที่ยอมรับของสังคม

การที่ครูเกรียงศักดิ์ แรกข้าว ได้นำความรู้ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (ประเพณีและพิธีกรรมล้านนา) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายเกรียงศักดิ์ แรกข้าว

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
(ประเพณีและพิธีกรรมล้านนา)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูเกรียงศักดิ์ แรกข้าว เกิดที่จังหวัดพะเยา หรือ “หนานหนุ่ย” เป็นบุตรคนที่ ๕ ในจำนวนพี่น้อง ๗ คน ของพ่อสิงห์แก้ว และแม่กานจันทร์ ซึ่งประกอบอาชีพรับจ้าง ครูเกรียงศักดิ์ เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่โรงเรียนวัดควรคำม้า จังหวัดพะเยา ในวัยเด็กได้ติดตามคุณยายไปปฏิบัติธรรมที่วัดเป็นประจำ จนสามารถสวดมนต์แบบทางเหนือได้ เช่น สวดกัมมัฏฐาน สวดบารมี สวดเทวทูตทั้ง ๕ ฯลฯ

เมื่อเรียนจบประถมศึกษาจึงมาอยู่วัด และได้เล่าเรียนหนังสือกับพระครูอนุรักษ์ บุรานันท์ เจ้าอาวาสวัดลี ซึ่งมีความชำนาญเทศนาธรรมพื้นเมือง และคัมภีร์ประวัติศาตร์

ครูเกรียงศักดิ์ ได้บวชเป็นสามเณรที่วัดสารภี ๘ พรรษา ระหว่างนั้นได้เรียนรู้การเขียนภาษาล้านนาจากพ่อหนานตุ้ย ทำให้สามารถอ่านเขียนได้ดี ภายหลังได้อุปสมบทสามเณร พอถึงอายุอุปสมบทได้ไปศึกษาต่อที่วัดควรคำม้า จังหวัดเชียงใหม่ จึงเลือกภาษาล้านนากับพระครูอดุลสีลภิตต์ เจ้าอาวาสวัดธาตุคำ จนถึงปี ๒๕๒๖ ได้ลาสิกขาออกมา ชาวบ้านจึงเป็นผู้เชิญนำกินนันทาน โดยเฉพาะพิธีกรรมต่างๆ ของจังหวัดพะเยา เป็นผู้นำกระทำพิธีแต่งคำบวงสรวงพ่อขุนงำเมือง พ่อขุนเม็งราย พ่อขุนรามคำแหง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) ศาลหลักเมือง คำสุมากว้านพะเยา และคำบวงสรวงสมเด็จพระเจ้า เพื่อใช้ประกอบพิธี

นอกจากการครูเกรียงศักดิ์ แรกข้าว ในฐานะที่รองประธานกรรมการบริหารพิพิธภัณฑ์เวียงพยาว (วัดลี) ยังได้ช่วยเหลือวงพ่อพระครูอนุรักษบุรณันท์ เปิดพิพิธภัณฑ์เวียงพยาว (วัดลี) เพื่อใช้เป็นทีศึกษาคัมภีร์โบราณประวัติศาสตร์เมืองพะเยา ประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ จนสำเร็จในการนี้ได้มนักเรียน คนในชุมชน

องค์ความรู้

ครูเกรียงศักดิ์ แรกข้าว เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนา ได้นำความรู้ความเชี่ยวชาญดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ความสงบสุขในสังคม ดังนี้

- ความเชี่ยวชาญการประกอบพิธีล้านนา พิธีกรรมต่างๆ เช่น พิธีสืบชะตา ส่งเคราะห์ ส่งแทน ส่งราหู และพิธีบวงสรวง บูรพษัตริย์ล้านนา พิธีกินอ้อพะญา พิธีเลี้ยงผิมดผิมึง พิธีสูข่วัญ คำสุมาคร้ว ทาน คำโอกาสเวณตาน ฯลฯ

- นำความรู้ด้านพิธีกรรมต่างๆ ในพุทธศาสนา เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่สมาชิกในชุมชน โดยเฉพาะพิธีกินอ้อพะญาเพื่อให้นักเรียน นักศึกษา

- มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องประกอบพิธีกรรมของล้านนา ซึ่งเรียนรู้จากบรรพบุรุษ ครูบาอาจารย์ และจากตำราพิบสา สามารถอธิบายความหมายความเป็นมา วิธีการใช้ในงานต่างๆ ได้ชัดเจน ชั้นเครื่องสืบชะตา มีไม้ค้ำ ๙ ต้น รวม ๑๐๘ ต้น เป็นต้น

- มีความสามารถในการเขียนและเรียบเรียงคำบวงสรวง คำสูข่วัญแบบล้านนา จากสมุดข่อยเป็นภาษาเมืองที่ง่ายต่อการเรียนรู้

นอกจากนี้ ยังมีจิตสาธารณะในการเป็นที่ปรึกษาช่วยพิพิธภัณฑ์เวียงพยาว (วัดลี) สำหรับเยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา ได้ค้นคว้าประวัติศาสตร์ ประเพณี พิธีกรรม

การถ่ายทอดความรู้

ครูเกรียงศักดิ์ แรกข้าว ได้ถ่ายทอดความรู้โดยเป็นวิทยากรและเป็นผู้นำประกอบพิธีการทางศาสนา ศาสนพิธีล้านนา ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** ถ่ายทอดความรู้อบรมแก่นักเรียน อาทิ โรงเรียนพะเยาวิทยาคม โรงเรียนพญาลอวิทยาคม (โรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต ๑) ประมาณ ๓๐ โรงเรียน
- การศึกษานอกระบบ :** ถ่ายทอดความรู้ด้านภูมิปัญญาให้กับเยาวชน การกินอ้อพะญา กับสำนักงานวัฒนธรรม เป็นวิทยากร และทำพิธีกรรม ทำเอกสารเผยแพร่ ร่วมบรรยายความรู้ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล ในนามปราชญ์ชาวบ้าน
- การศึกษาตามอัธยาศัย :** ถ่ายทอดความรู้ในโครงการ เช่น
- ศูนย์ป้องกันยาเสพติดจังหวัดพะเยา นำนักเรียนกลุ่มเสี่ยงไม่น้อยกว่า ๑๐ โรงเรียน เข้าร่วมพิธีกินอ้อพะญาเพื่อต้านยาเสพติด
  - โครงการเผยแพร่พุทธศาสนาของคณะสงฆ์และวัฒนธรรมจังหวัดพะเยา โดยเฉพาะพิธีกินอ้อพะญา (อ้อพกา) ให้แก่นักเรียนและเยาวชนปีละไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ คน
  - ถ่ายทอดความรู้ให้แก่พระภิกษุสงฆ์ ด้านการเทศน์ธรรมพื้นเมือง เช่น เจ้าอธิการชินวร ชินวโส พระครูสมบุรณ์ วรณศิริ
  - เผยแพร่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๓, ๙ และทางหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ ไทยนิวส์ และออกอากาศสถานีโทรทัศน์ ช่อง ไทยพีบีเอส เรื่องพิธีกินอ้อพะญา

วิธีการถ่ายทอดความรู้

- ครูเกรียงศักดิ์ แรกข้าว มีวิธีการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนและชุมชน ดังนี้
- การสอนพระภิกษุสงฆ์ในการเทศน์ธรรมล้านนา จะสอนตัวต่อตัว ฝึกเทศน์แต่ละบท แต่ละโวหาร แต่ละทำนองจนคล่อง โดยเน้นภาษาและวรรณกรรมให้ถูกต้อง
  - การสอนนักเรียน จะเชิญพระไปเทศน์บอกความหมาย สอนภาษาพื้นเมือง แบ่งกลุ่ม หัดอ่านและแปลพับสา
  - บรรยายความรู้ด้านศาสนาและประเพณี โดยเฉพาะพิธีกรรมล้านนา ในโอกาสต่างๆ ตามโครงการของคณะสงฆ์วัฒนธรรมจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีทั้ง ประชาชน นักเรียน นักศึกษา ฯลฯ
  - จัดทำเอกสารเผยแพร่ ได้แก่ ตำราอ้อพะญา ตานก้วยสลาก พิธีสืบชะตา พิธีขึ้นท้าวทั้งสี่ ซึ่งมีคณาจารย์วัด สามารถศึกษาแล้วนำไปประกอบพิธีได้เลย นับว่าเป็นตำราที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง

นายเกรียงศักดิ์ แรกข้าว เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๓ ที่ ๒๒/๒ หมู่ ๑๔ ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นบุตรคนที่ ๕ ในจำนวนพี่น้อง ๗ คน ของนายสิงห์แก้ว แรกข้าว และนางกานจันท์ แรกข้าว สมรสกับน.ส.สุปราณี เรืองคำ มีบุตรชาย ๒ คน ได้แก่ นายอนุวุฒิ แรกข้าว และด.ช.อนุภูมิ แรกข้าว

การศึกษา

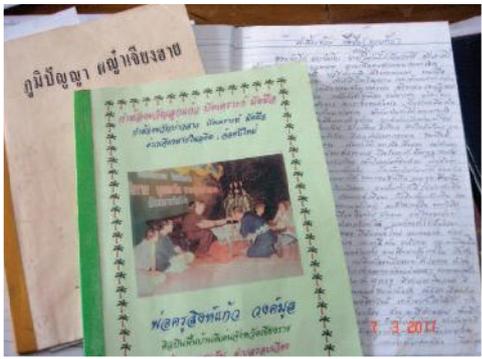
- ❖ พ.ศ. ๒๕๒๕ มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดควนคำม้า จังหวัดเชียงใหม่

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกาศเกียรติคุณ ชาวพุทธตัวอย่างประเภท จากสำนักงานพุทธศาสนา จังหวัดพะเยา และคณะสงฆ์อำเภอเมืองพะเยา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๓ ประกาศเกียรติคุณ ผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดพะเยา จากประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดพะเยา
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (ประเพณีและพิธีกรรมล้านนา) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

คฤภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และ ประเพณี (การขับชอพื้นบ้านและการสู่ขวัญ)

นายสิงห์แก้ว วงศ์มูล

ครุฑนิปัญญาไทยครุฑนิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (การขับธอพื้นบ้านและการสู่ขวัญ)

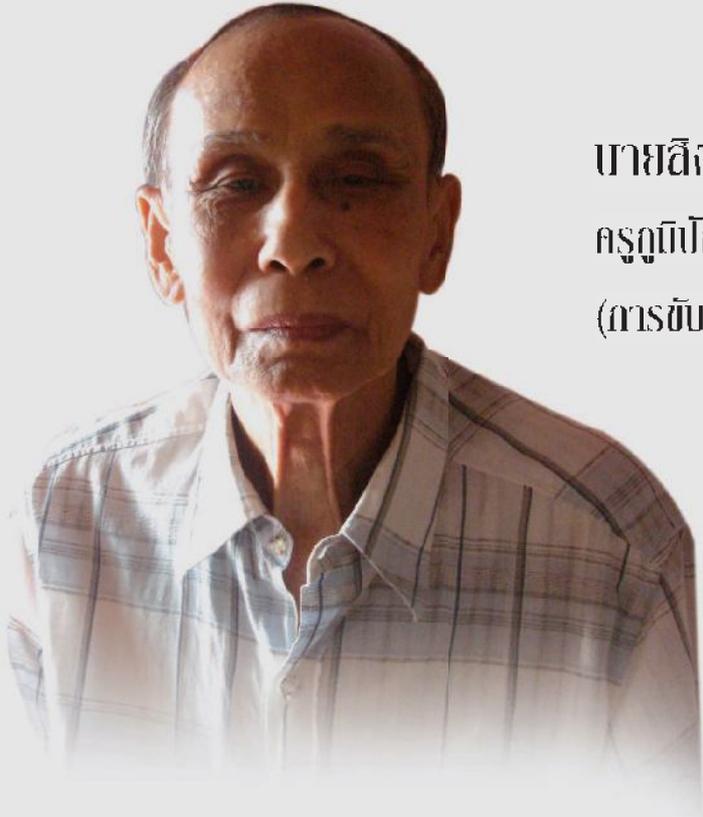
คำประกาศเกียรติคุณ

นายสิงห์แก้ว วงศ์มูล

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
(การขับชอพื้นบ้านและการสู่ขวัญ)

ครูสิงห์แก้ว วงศ์มูล เกิดเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ที่จังหวัดเชียงราย เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการขับชอและการสู่ขวัญแบบล้านนาด้วยน้ำเสียงกังวาน จับใจผู้ฟัง สามารถประพันธ์บทสู่ขวัญ และบทชอ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม คำสอนทางศาสนา เป็นคุณประโยชน์ ช่วยเตือนสติแก่คนในสังคมด้วยความต้องการสืบสานและอนุรักษ์ประเพณีพิธีสู่ขวัญ จึงได้ถ่ายทอดและเผยแพร่แก่ผู้เรียนและประชาชนทั่วไป ได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผลงานของเป็นที่ยอมรับและเกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง

การที่ครูสิงห์แก้ว วงศ์มูล ได้นำความรู้ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (การขับชอพื้นบ้านและการสู่ขวัญ) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายสิงห์แก้ว วงศ์มูล

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
(การขับชอพื้นบ้านและการสู่ขวัญ)

ชีวิตการศึกษาการเรียนรู้ และการทำงาน

ครูสิงห์แก้ว วงศ์มูล ใช้ชีวิตในช่วงวัยเด็กด้วยการบวชเรียน เพราะสมัยก่อนการที่จะเป็นคนมีความรู้ต้องศึกษาในวัด ซึ่งบุคคลส่วนมากเป็นผู้ชายที่ต้องบวชเรียนหนังสือ วิชาอาคมต่างๆ ทำให้ครูสิงห์แก้ว ได้รับโอกาสนั้น ประกอบกับน้ำเสียงที่มีความแหลม โปเราะ เหมาะสำหรับการเป็นพระนักเทศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกัณฑ์มัทรี ครูสิงห์แก้วจึงได้รับการปลุกฝังและฝึกซ้อมการเทศน์ในกัณฑ์มัทรี และก็ทำให้ตนกลายเป็นพระนักเทศที่มีน้ำเสียงโปเราะมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนในจังหวัดเชียงราย

ครูสิงห์แก้วเป็นผู้ที่ใฝ่แสวงหาความรู้ ด้วยวิธีการครูพักลักจำจากการขับชอที่ได้ยินข้างชอขณะในงานปอยหลวงตามวัดต่างๆ จากการสังเกต แล้วฝึกการขับชอด้วยตัวเอง เมื่อบวชได้ ๑๐ พรรษา ครูสิงห์แก้วจึงลาสิกขา ด้วยมุ่งหวังจะเป็นช่างชอที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเชียงราย และฝึกฝนตนเองอย่างไม่ย่อท้อ จนกระทั่งสามารถรชอหลากหลายทำนอง เช่น ทำนองจะปู้ ทำนองละม้าย ทำนองเชียงแสน ทำนองเสเลเมา ทำนองชอฮือ ทำนองชอพม่า เป็นต้น โดยได้ออกแสดงครั้งแรกในงานฤดูหนาวจังหวัดเชียงราย แสดงละครชอเรื่อง แมงสีหูห้าตำ หลังจากนั้นได้สรรค์สร้างละครชออย่างต่อเนื่อง เช่น เรื่องบุญทำก้ำแต่ง คนตาบอดกับคนแข่งคู่ซึ่งแต่ละครเรื่องล้วนเป็นวรรณกรรมของล้านนาที่สอนเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

ด้วยพื้นฐานความสามารถที่ได้บวชเรียนมาตั้งแต่เยาว์วัยประกอบกับได้พบเห็นการสูขว์ญงานปอยลูกแก้ว จึงเกิดความสนใจ จึงได้ทำการศึกษาด้านการสูขว์ญด้วยตนเองด้วยการอ่านตำราการสูขว์ญต่างๆ และฝึกฝนจนมีความชำนาญ แล้วจึงได้รับการรับเชิญให้ไปสูขว์ญนาค สูขว์ญผู้ป่วย สูขว์ญแต่งงาน จนเป็นที่รู้จักของคนในจังหวัด เชียงราย และมักได้รับการเชิญจากหน่วยงานของราชการให้ไปสูขว์ญแขกบ้านแขกเมือง และเป็นผู้ให้คำแนะนำ เป็นผู้นำพิธีทางศาสนาแก่นักศึกษา บุคลากรในการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม พิธีกรรมทางด้านล้านนาของ นักศึกษามาอย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบัน ด้วยวัย ๘๑ ปี ครูสิงห์แก้วยังคงรับการรับเชิญจากสถาบันการศึกษาต่างๆ โดยเป็นวิทยากรให้ความรู้ แนะนำ และเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง จนได้รับการยกย่องให้เป็นผู้มีผลงานดีเด่น ด้านวรรณศิลป์ของสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ

องค์ความรู้

ครูสิงห์แก้ว เป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญด้านการขอและด้านพิธีกรรมการสูขว์ญในงานสำคัญต่างๆ ด้วยความมีน้ำเสียงอันไพเราะตั้งแต่ครั้งเมื่อเป็นนักเทศน์ จึงทำให้มีเสน่ห์เป็นที่น่าสนใจ ด้วยข้อคิด คติธรรม ทำให้ได้รับการยอมรับจากสังคมมาโดยตลอด ดังนี้

๑. สามารถแต่งสูขว์ญ ด้วยน้ำเสียงที่กังวาล และความสมบูรณ์ของทำนองการสูขว์ญ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์โดดเด่น โดยนำเอาสถานการณ์รอบข้างมาเป็นจุดเด่นในการสูขว์ญ และปรับใช้กับคำนองการสูขว์ญที่ได้ศึกษาและสืบทอดมา มีทั้งหมด ๔ ทำนอง ได้แก่ ทำนองนกเขาเหิน ทำนองมะนาวล่องของ ทำนองน้ำต้นท้อ ทำนองพร้าว ไกวใบ

การประกอบพิธีสูขว์ญของสิงห์แก้ว วงศ์มูล ที่ได้รับความนิยมและสร้างชื่อเสียงให้กับตนและจังหวัดเชียงราย มีดังนี้

- สูขว์ญนาค ผู้บวชใหม่ในแต่ละปีที่เจ้าภาพงานในจังหวัดเชียงรายจัดการบวช เช่น บวชภาคฤดูร้อน บวชช่วงเข้าพรรษา หรือ พระสงฆ์ที่ได้เลื่อนสมณศักดิ์

- สูขว์ญนักศึกษาใหม่ที่เข้าศึกษาในสถานศึกษา และนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย วิทยาลัยอาชีวศึกษา เป็นต้น

- สูขว์ญแขกผู้มาเยือน ซึ่งเป็นแขกคนสำคัญของจังหวัดเชียงราย สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานองค์กรต่างๆ

- สูขว์ญผู้ป่วย เป็นพิธีสูขว์ญเพื่อให้กำลังใจกับผู้ที่ไม่สบายในชุมชน หรือหมู่บ้านต่างๆ

๒. เป็นผู้มีความรู้ทางด้านภาษาล้านนาที่ใช้ในการแต่งบทขอบทคว่า บทจ้อย เน้นความเป็นภาษาพื้นบ้าน ล้านนาที่มีเอกลักษณ์ สวยงามและมีความหมายโดยนำภาษาล้านนาที่ใกล้สูญหายมาเผยแพร่และอธิบายความหมาย ให้แก่เยาวชนเพื่อจะได้สัมผัสและรู้คุณค่าของภาษาถิ่น

๓. ความสามารถในการอ่านคำว่ แต่งคำว่ และบทจ้อย โดยอาศัยพื้นฐานในการขับซอและการแต่งบทซอ มาปรับกับการแต่งคำว่ เพื่อใช้ในการแสดง การจัดรายการทางวิทยุ

การถ่ายทอดความรู้

ครูสิงห์แก้ว วงศ์มูล มีความสามารถด้านภาษาล้านนา ในการอ่านคำว่ แต่งคำว่ และบทจ้อย โดยอาศัยพื้นฐานในการขับซอและการแต่งบทซอ เผยแพร่ให้แก่ักเรียน เยาวชนทั้งในสถาบันการศึกษาดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** ถ่ายทอดความรู้แก่ักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม โรงเรียนห้วยสักวิทยาคม วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย สถาบันราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- เป็นผู้ทำบายศรีสู่ขวัญ ในพิธีรับน้องใหม่ กล่าวคำสู่ขวัญแก่ักเรียน ให้คำแนะนำและเป็นผู้นำพิธีทางศาสนาแก่ักศึกษา
- การศึกษานอกระบบ :** - วิทยากรรับเชิญในการบรรยายด้านภาษาและวรรณกรรมให้กับเยาวชน
- การศึกษาตามอัธยาศัย :** - ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจ ผ่านทางเอกสาร สื่อวิทยุ เวทีสัมมนาใน
- เป็นวิทยากรบรรยายให้กับสถานศึกษาต่างๆ นอกจากนั้น เป็นผู้นำพิธีศาสนา ให้แนะนำด้านศิลปวัฒนธรรม พิธีกรรมล้านนาแก่ักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูสิงห์แก้ว วงศ์มูล มีวิธีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการสอนขับซอ และการสอนสู่ขวัญให้แก่ักเรียนทุกระดับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

๑. อธิบายให้ความรู้การขับซอความหมาย คำสัมผัสตามโบราณนิยม สร้างคำซอ ทดสอบเสียง การขึ้นเสียง การลงเสียงว่าอยู่ในระดับใด ด้วยการเปล่งเสียงยาวๆ
๒. สอนประเภทการสู่ขวัญต่างๆ เช่น สู่ขวัญผู้ป่วย การสู่ขวัญนาค การสู่ขวัญแต่งงาน เป็นต้น
๓. สอนคำสัมผัสของบทสู่ขวัญ เพื่อใช้ในการประพันธ์บทสู่ขวัญ
๔. สอนทำนองการสู่ขวัญ เช่น ทำนองนกเขาเหิน ทำนองพร้าวไกวใบ ทำนองน้ำต้นท้อ และทำนองมะนาว ล่องของ หรือช้างล่องไต้ง หลังจากทีักเรียนมีความเข้าใจแล้วก็จะตั้งหัวข้อเรื่องของการขอให้ักเรียน และสร้างคำซอเอง สอนคำสัมผัส ในการขับซอให้เข้ากับจังหวะดนตรีหรือปี่ซอ
๕. นำักเรียนออกงานพร้อมักตน ฝึกฝนบนเวที โดยครูเป็นผู้ขึ้นต้นให้ักเรียนซอต่อ หากซอไม่ได้ครูก็จะช่วยต่อให้ เป็นการฝึกฝนการใช้ปฏิภาณ

- **วิธีการสอนสู่ขวัญ**

๑. ทดสอบเสียง การขึ้น - ลง ของเสียงว่ามีความสามารถขนาดไหนด้วยการเอื้อนเสียง การเปล่งเสียง ยาวๆ
๒. สอนประเภทการสู่ขวัญต่างๆ เช่น การสู่ขวัญผู้ป่วย การสู่ขวัญภาค การสู่ขวัญแต่งงาน การสู่ขวัญ เป็นต้น
๓. สอนคำสัมผัสการสู่ขวัญ
๔. สอนประเภทของการสู่ขวัญ ประเภทของการใช้เสียงในทำนองต่าง ได้แก่ ทำนองนกเขาเหิน ทำนองพร้าวไควโบ ทำนองน้ำต้นท้อ และทำนองมะนาวล่องของ หรือช้างล่องใต้

นายสิงห์แก้ว วงศ์มูล เกิดเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ ที่ ๒๘ หมู่ ๘ ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๔ คน ของนายก้อง วงศ์มูล และนางสา วงศ์มูล สมรสกับนางอำพร ล้านกันธา มีบุตรชาย ๒ คน บุตรหญิง ๑ คน ได้แก่ นางศรีไพร วงศ์มูล นายไพศาล วงศ์มูล และนายไพโรจน์ วงศ์มูล

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๔๘๕ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ วัดศรีวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๑๑ ชนะเลิศรางวัลที่ ๒ การประกวดขอพื้นเมือง โดยสถานีวิทยุ วปถ ๑๐ จังหวัดเชียงราย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๑๑ ชนะเลิศรางวัลที่ ๓ การแข่งขันประกวดขอพื้นเมือง บริษัท บีเอ็ม ฟาร์มาซี อานินวิทยุ ณ โรงหนังสุริวงศ์เชียงราย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๓๔ โล่เกียรติคุณศิลปินพื้นบ้านดีเด่น สาขาช่างขอ ศูนย์วัฒนธรรม จังหวัดเชียงราย
- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๑ โล่ศิลปินดีเด่นจังหวัดเชียงราย สาขาวรรณศิลป์ หมอเรียกขวัญ จากสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (การขับขอพื้นบ้านและการสู่ขวัญ) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ครุภูมิปัญญาไทยด้านโภชนาการ

(อาหารพื้นเมืองและอาหารแปรรูปจากถั่ว)

นายสุนทร บุณยวี

คຽມພິປັບພູນາໄທຍດ້ານໂຄຊນາການ (ອາຫານພື້ນເມືອງແລະອາຫານປຸງຮູປອກລ່າຍ)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายสุนทร บุญมี

ครูภูมิปัญญาไทยด้านโภชนาการ
(อาหารพื้นเมืองและอาหารแปรรูปจากลำไย)

ครูสุนทร บุญมี เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านโภชนาการทั้งอาหารคาวและหวาน โดยเฉพาะอาหารพื้นบ้านล้านนา ริเริ่มนำลำไยมาประกอบอาหารทั้งคาวและหวาน โดยคำนึงถึงรากเหง้าของอาหารล้านนาดั้งเดิม และคุณค่าประโยชน์ทางด้านโภชนาการมากกว่า ๒๐๐ รายการ เช่น แกงฮังเลลำไย ส้มตำลำไย จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาวิชา “ของกินบ้านเฮา” และ “เมนูลำไย” ช่วงชั้นที่ ๔ ด้วยความมุ่งมั่น เสียสละจึงได้ถ่ายทอดความรู้และเทคนิคการปรุงอาหารให้กับผู้เรียนเป็นระยะเวลามากกว่า ๒๐ ปี ผลงานดังกล่าวเป็นที่ยอมรับของสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ช่วยสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่กลุ่มแม่บ้าน เครือข่ายและผู้สนใจทั่วไป

การที่ครูสุนทร บุญมี ได้นำความรู้ด้านโภชนาการ (อาหารพื้นเมืองและอาหารแปรรูปจากลำไย) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านโภชนาการ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔

นายสุนทร บุญมี
ครูภูมิปัญญาไทยด้านโภชนาการ
(อาหารพื้นเมืองและอาหารแปรรูปจาก
ลำไย)

ชีวิตการศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูสุนทร บุญมี เป็นบุตรคนที่ ๒ ของนายคำป็น และนางคำมูล มีอาชีพค้าขายขนมจีนและขนมในตลาดชีวิตในวัยเด็กได้ช่วยบิดามารดาทำอาหารและค้าขาย ช่วงอายุ ๑๒ ปี ต้องดูแลยายและนำ ช่วยทำงานบ้านหุงหาอาหารและได้เรียนรู้วิธีทำอาหารจากน้ำซึ่งมีสามีเป็นคนจีนเกี่ยวกับการผัด การนึ่ง การต้ม และการตุ๋น จึงทำให้มีประสบการณ์การทำอาหารจีน อาหารไทย และอาหารพื้นบ้าน

หลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (ม.ศ. ๓) แล้ว ครูสุนทรได้เรียนรู้ด้านโภชนาการเพิ่มเติมจากวิทยาลัยครูเชียงใหม่ และเข้ารับราชการครูที่โรงเรียนป่าแดดวิทยาคม จังหวัดเชียงราย ในปี ๒๕๑๘ ต่อมาในปี ๒๕๒๒ ได้ย้ายไปที่โรงเรียนธีรภานุบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ระยะเวลาได้รับมอบหมายให้สอนกลุ่มทักษะวิชาภาษาไทย ภายหลังโรงเรียนไม่มีครูสอนวิชาคหกรรม ครูสุนทรจึงนำความรู้ด้านโภชนาการที่เคยเรียนรู้และมีประสบการณ์มาสอนวิชาคหกรรมให้แก่นักเรียนทุกระดับชั้น โดยได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับอาหารพื้นเมืองล้านนาในวิชาของกินบ้านเฮา และสอนการปรุงอาหารจากลำไย ในวิชาเมนูลำไยเพื่อสอนนักเรียนในช่วงชั้นที่ ๔ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน

ครูสุนทรเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านโภชนาการ ได้ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากเอกสาร วารสาร ผู้รู้และสื่อต่างๆ แล้วมีความคิดสร้างสรรค์อาหารแปลกๆ ใหม่ๆ ได้นำลำไย ซึ่งเป็นผลไม้ที่มีมากในจังหวัดลำพูน มาประกอบอาหารคาว - หวาน มากมายหลายรายการ เช่น แกงฮังเลลำไย ขนมชั้นลำไย ขนมเทียนลำไย เค้กลำไย ส้มตำลำไย แกงเขียวหวานลำไย ข้าวเกรียบปากหม้อลำไย บัวลอยลำไย ต้มข้าไก่ลำไย หลนลำไย ผัดเปรี้ยวหวานลำไย เป็นต้น

ผลจากการคิดค้นและฝึกปฏิบัติด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ครูสุนทรประสบความสำเร็จในการแข่งขันประกอบอาหาร ได้รับรางวัลชนะเลิศหลายรางวัล ได้รับถ้วยรางวัลพระราชทานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีถึง ๓ รางวัล และมีโอกาสไปเผยแพร่ความรู้ด้านอาหารไทย - อาหารพื้นบ้านที่ประเทศฮ่องกง

ครูสุนทรมีความภาคภูมิใจที่ได้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับอาหารพื้นบ้านคาว - หวาน อาหารและขนมที่ทำจากลำไยให้แก่นักเรียน เยาวชน กลุ่มแม่บ้าน และผู้สนใจ โดยวางแผนจะตั้งศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่น ถ่ายทอดความรู้ด้านโภชนาการให้แก่เด็กนักเรียน เยาวชน และผู้สนใจต่อไปเพื่อสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านอาหารไทยและอาหารท้องถิ่นให้คงไว้สืบไป

องค์ความรู้

ครูสุนทร บุญมี เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านโภชนาการทั้งอาหารคาวและอาหารหวาน ทุกครั้งที่คิดเมนูอาหารจะคำนึงถึงรากเหง้าของอาหารล้านนา คุณค่าและประโยชน์ทางด้านโภชนาการ โดย

- คิดสร้างสรรค์ สูตรอาหารโดยเฉพาะอาหารพื้นบ้านล้านนาและขนม มากกว่า ๒๐๐ สูตร อาทิเช่น ส้มตำลำไย แกงฮังเลลำไย แกงเขียวหวานลำไย ต้มข้าวไก่ลำไย ยำลำไย ขนมจีนน้ำเงี้ยวลำไย ข้าวหลามลำไย ห่อหมกลำไย น้ำพริกอ่องลำไย ขาหมูตุ๋นลำไย ข้าวต้มพื้นบ้านลำไย ข้าวเกรียบปากหม้อลำไย หลนลำไย ผัดเปรี้ยวหวานลำไย ขนมเค้กลำไย ขนมชั้นลำไย บัวลอยลำไย เป็นต้น

- นำความรู้วิชาภาษาไทยมาตั้งชื่ออาหารให้น่าสนใจ เช่น
  - หนุमानหลงป่า โดยเอาจังหวัด ซึ่งเป็นแมลงพื้นบ้านทางภาคเหนือมาแกงคั่วกับผักพื้นบ้านรับประทานกับข้าวสวยสีดอกอัญชัน
  - เพชรนางพญา โดยเอาไข่มตแดง ซึ่งเป็นแมลงพื้นทางภาคเหนือมาผสมกับน้ำพริกลาบพื้นบ้านราดบนเต้าหู้ไข่ที่ทอด

- ข้าวอบนพคุณา โดยเอาธัญพืช ๙ ชนิดมาผสมกันปรุงรสแล้วห่อใบตองนำไปนึ่ง
- มัสยาโกมล โดยนำรากบัวไปตุ๋นกับเนื้อปลาและยาจีน เป็นอาหารเพื่อสุขภาพ
- วิหคนอนรัง โดยนำเอากุ้งสดผัดซอสราดบนลอดช่องไทยสีเขียว เป็นอาหารว่าง
- จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา รายวิชาเมนูลำไย และรายวิชาของกินบ้านเฮา ช่วงชั้นที่ ๔ โดยได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในการสอน เพื่ออนุรักษ์อาหารพื้นบ้านล้านนา ผลงานเป็นที่ประจักษ์ จึงได้รับคัดเลือกเป็นครูผู้สอนคหกรรมดีเด่น และเป็นครูต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้สาขาคหกรรม

การถ่ายทอดความรู้

ครูสุนทร เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการทำอาหารและขนมพื้นบ้าน การทำอาหารเพื่อสุขภาพการทำอาหารและขนมจากลำไย ให้แก่ผู้เรียน ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :**
- เป็นครูสอนวิชาอาหารและโภชนาการให้แก่นักเรียนโรงเรียนธีรกาหน้บ้านไโฮ่ง มาเป็นเวลา ๒๖ ปี
  - เป็นวิทยากรเกี่ยวกับการประกอบอาหารจากลำไยให้แก่นักเรียนและครูของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต ๒
- การศึกษานอกระบบ :**
- เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสนใจและเยาวชนในสาขาวิชาอาหารและขนมของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอบ้านไโฮ่ง สภาวัฒนธรรมอำเภอบ้านไโฮ่ง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านไโฮ่ง และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
- การศึกษาตามอัธยาศัย :**
- เป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านอาหารแปรรูปจากลำไยของสถาบันวิจัยลำไยจังหวัดลำพูน
  - เป็นทูตวัฒนธรรมด้านอาหารไทยของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยไปเผยแพร่การทำอาหารไทยที่ประเทศฮ่องกง ในงาน Amazing Thailand Food Festival
  - ถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อ นิตยสารต่างๆ เป็นนักเขียนประจำคอลัมน์ “ของกินบ้านเฮา” ในวารสารร่มพยอมของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูสุนทร ถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนและผู้สนใจด้วยวิธีการหลากหลาย เช่น การบรรยาย ฝึกปฏิบัติจริง ใช้ซีดี และคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

สำหรับขั้นตอนการสอนนักเรียน ครูสุนทรจะให้ความรู้ในภาคทฤษฎีเรื่องอาหารและโภชนาการก่อน แล้วในภาคปฏิบัติจะแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสนใจ ในเรื่องอาหารท้องถิ่น จะให้แต่ละกลุ่มคิดรายการอาหารเสนอครูก่อน หลังจากนั้นจึงให้ไปสอบถามสูตรและวิธีทำจากผู้ปกครอง แล้วเตรียมวัตถุดิบประกอบอาหารที่โรงเรียน ภายใต้การควบคุมดูแลของครูสุนทรเมื่อผลงานสำเร็จนักเรียนแต่ละกลุ่มจะชิมรสชาติเพื่อประเมินกันเอง สุดท้ายครูสุนทรจะชิมเพื่อประเมินและให้คำแนะนำเพิ่มเติม

ส่วนกลุ่มแม่บ้านหรือกลุ่มสนใจ ครูสุนทรจะให้ระบุรายการอาหารหรือขนมที่ต้องการเรียน ก่อนแล้วจึงให้รวมกลุ่ม ระบุวัตถุดิบที่ใช้ในการปรุงตามรายการอาหาร ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ถ้วยตวง วิธีการตวง ความรู้ทั่วไปเกี่ยว

กับอาหาร การเตรียมเครื่องปรุงอาหาร หลังจากนั้นจึงสาธิตการปรุงอาหารแล้วให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติ และประเมินรสชาติให้คำแนะนำเพิ่มเติม

นายสุนทร บุญมี เกิดเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๕ คน ของนายคำป็น บุญมี และนางคำมุล บุญมี สมรสกับ น.ส.ศีกาพร เดชอุป มีบุตรชาย ๒ คน ได้แก่ นายกษมพงศ์ บุญมี และ นายพงศ์ทร บุญมี

การศึกษา

- ❖ พ.ศ. ๒๕๒๕ ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สาขาวิชาภาษาไทย

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ รับถ้วยรางวัลพระราชทาน ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี รางวัลชนะเลิศ ภูมิปัญญาอาหารไทย อาหารเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ ในสํารับภาคเหนือ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๕
  - รับถ้วยรางวัลพระราชทาน ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี รางวัลชนะเลิศ “ในงานอนุรักษ์สํารับไทย อาหารจานใหม่ใสโอเดียว” ในสูตร “หนุมานหลงป่า”
  - ครูผู้สอนวิชาคหกรรมดีเด่น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔ จากคุรุสภา อำเภอบ้านโฮ่ง
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๗
  - รางวัลที่ ๑ การแข่งอาหาร “ส้มตำลำไยลีลา” ในงานมหกรรมหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดลำพูน
  - ครูดีเด่นดวงใจจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๙ รับถ้วยรางวัลพระราชทาน ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี รางวัลชนะเลิศ อาหารสํารับภาคเหนือ
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒ รางวัลชนะเลิศ การประกวดอาหารจากปลาดอรี่ ในงานมหกรรมเครื่องครัวแมคโครไฮเรก้า ภาคเหนือครั้งที่ ๒ ในสูตร “ดอริแอ่วเหนือ”
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ด้านโภชนาการ

ภาคผนวก

ทำเนียบ

ครุฑมัญจาคีรีไทย รุ่นที่ ๗

และคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาและคัดเลือก

ครุฑมัญจาคีรีไทย รุ่นที่ ๗

ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ภาคเหนือ

ลำดับ	ครุภูมิปัญญาไทย	ที่อยู่
๑.	พระครูโพนุลย์ พัฒนาภิรักษ์	วัดพระธาตุแม่เจดีย์ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย ๕๗๑๓๐ โทร. ๐๘๕-๓๐๖-๓๕๓๐
๒.	พระครูอดุลสิลกิตต์	วัดธาตุคำ ๑๔ ถ.สุริยวงษ์ ต.หายยา อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๐๐๐ โทร. ๐๘๕-๓๕๐-๓๓๕๐, ๐๕๓-๒๐๐-๓๖๐ ๐๕๓-๒๓๑-๘๑๓
๓.	พระครูพิทักษ์ธรรมากร	๕๒ ม.๓ ต.มะเขือแจ้ อ.เมือง จ.ลำพูน ๕๑๐๐๐ โทร. ๐๕๓-๕๒๓-๐๕๐, ๐๘๑-๙๕๐-๖๙๓๐
๔.	นายเสถียร ณ วงศ์รักษ์	๕๓/๑๔ ต.วัดเกต อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๐๐๐ โทร. ๐๘๑-๓๘๔-๐๓๔๕
๕.	นายอานนท์ ไชยรัตน์	๑๓๓ ม.๓ ต.ฟ้าฮ่าม อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๐๐๐ โทร. ๐๘๙-๔๓๓-๓๓๙๕, ๐๕๓ ๘๕๒-๕๒๓
๖.	นายรุ่งโรจน์ เปี่ยมยศศักดิ์	๒๙ ม.๑ ต.ทุ่งต้อม อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ โทร. ๐๕๓-๓๑๑-๒๑๘, ๐๘๖ ๑๘๔-๕๕๑๔
๗.	นางบัวชุม จันทร์ทิพย์	๙๔/๒ ม.๒ บ้านทุ่งฟ้าบด ต.บ้านกลาง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๒๐ โทร. ๐๘๙-๕๕๖-๔๑๑๖, ๐๕๓-๘๒๔-๕๒๙
๘.	นายถนอม ปาจา	๔๓/๑ ม.๓ ต.บ้านกลาง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๐๒ โทร. ๐๘๖-๙๑๔-๘๕๓๓
๙.	นางประไพ สุริยะมล	๘๖ ม.๑ ต.สองแคว อ.ดอยหล่อ จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๖๐ โทร. ๐๕๓-๓๖๓-๓๕๒, ๐๘๑-๓๙๖-๑๓๕๓
๑๐.	นายสุชาติ สาดอ้า	๑๕๙ ม.๓ ต.บ้านกว้าง อ.เมือง จ.พิษณุโลก ๖๕๐๐๐ โทร. ๐๘๗-๒๐๐-๓๙๙๐
๑๑.	นายมนตรี เผือกจัน	๕๖ ม.๑ ต.แควใหญ่ อ.เมือง จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ ๐๘๓-๑๙๘-๑๒๓๕, ๐๕๖-๓๕๔๐๘๖
๑๒.	นายชยพร อนุสนธิ์พรเพิ่ม	๕๒/๒-๔ ม.๔ ต.ธานี อ.เมือง จ.สุโขทัย ๖๕๐๐๐ ๐๕๕-๖๑๓-๐๑๙, ๐๘๑ ๘๘๓-๐๓๐๑
๑๓.	นายเกรียงศักดิ์ แรกข้าว	๒๒/๒ ม.๑๔ ต.ท่าวังทอง อ.เมือง จ.พะเยา ๕๖๐๐๐ โทร. ๐๕๕-๔๑๒-๓๑๘, ๐๘๙ ๖๓๖-๓๑๙๕
๑๔.	นายเพชร วิริยะ	๕๖/๑ ม.๒ ต.บวกค้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐ โทร. ๐๘๑-๔๓๒-๕๐๕๑, ๐๕๓ ๔๕๖-๘๙๑

ลำดับ	ครุภูมิปัญญาไทย	ที่อยู่
๑๕.	นายพรหมินทร์ พวงมาลา	บ้านแม่กำปอง ม.๓ ต.ห้วยแก้ว อ.แม่ฮอน จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐ โทร. ๐๘๕-๖๗๕-๕๕๙๘
๑๖.	นายวิชาวี สุนันตา	๕๙ ม.๙ ต.สันปูเลย อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๒๐ โทร. ๐๘๙-๗๕๕-๙๒๖๖
๑๗.	นายพรชัย ใจมา	๕๐ ม.๒ ต.สำราญราษฎร์ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๒๐ โทร. ๐๘๖-๑๘๖-๙๗๖๘, ๐๕๓-๘๘๗-๕๐๙
๑๘.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญรัตน์ ณ วิชัย	๑๓๐ ม.๓ ต.ป่าไผ่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๑๐ โทร. ๐๘๓-๒๐๕-๑๙๖๑
๑๙.	นายบุญศรี รัตน์ง	๘๓ ม.๒ ต.ป่าไผ่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๑๐ โทร. ๐๘๙-๙๙๘-๑๘๙๘, ๐๕๓-๘๖๙-๕๓๗
๒๐.	นายวิรัตน์ พรหมนวล	๓๖ ม.๘ ต.มะกอก อ.ป่าซาง จ.ลำพูน ๕๑๑๒๐ โทร. ๐๘๙-๕๓๕-๖๙๒๖, ๐๕๓-๐๐๕-๓๘๗
๒๑.	นายดวงจันทร์ วิโรจน์	๘๕ ม.๕ ต.บ้านเรือน อ.ป่าซาง จ.ลำพูน ๕๑๑๒๐ โทร. ๐๘๕-๐๓๒-๕๓๒๖
๒๒.	นางบุญญรัตน์ ประโลมรัมย์	๑๓๗ ม.๑๒ ต.บ่อแก้ว อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๑๐๐ โทร. ๐๕๕-๓๑๓-๑๒๘, ๐๘๑-๘๘๕-๕๐๘๐
๒๓.	นางกอนาง กองเกิด	อุตสาหกรรมและหัตถกรรม ๒๒๐/๑ ม.๓ ต.หินดาด อ.ปางศิลาทอง จ.กำแพงเพชร ๖๒๑๒๐ โทร. ๐๘๑-๕๓๕-๘๑๙๐
๒๔.	นางบัวเรียว รัตนมณีภรณ์	๕๕/๑ ม.๑๑ บ้านศรีทรายมูล ต.รอบเวียง อ.เมือง จ.เชียงราย ๕๗๐๐๐ โทร. ๐๘๕-๐๓๕-๘๕๓๕
๒๕.	นายพรหมศวรรี สรรพศรี	๖๕๓ ม.๒๔ ต.รอบเวียง อ.เมือง จ.เชียงราย ๕๗๐๐๐ โทร. ๐๘๑-๒๓๕-๒๒๓๓
๒๖.	นายสิงห์แก้ว วงศ์มูล	๒๘ ม.๘ ต.รอบเวียง อ.เมือง จ.เชียงราย ๕๗๐๐๐ โทร. ๐๘๑-๐๒๕-๐๘๘๗
๒๗.	นายสุวรรณณ สามสี	๒๐๘ ม.๖ ต.ท่าสุต อ.เมือง จ.เชียงราย ๕๗๑๐๐ โทร. ๐๘๑-๘๘๓-๕๕๙๑, ๐๕๓-๗๘๗-๒๓๓
๒๘.	นางสุนันทา แต้มทอง	๒๑ ม.๑๓ ต.ดงมะตะ อ.แม่ลาว จ.เชียงราย ๕๗๑๐๐ โทร. ๐๘๙-๕๕๖-๙๓๕๕
๒๙.	นายชัยยศ สมสวัสดิ์	๖๓ ม.๗ ซอย ๖ ต.ผางาม อ.เวียงชัย จ.เชียงราย ๕๗๒๑๐ โทร. ๐๘๖-๑๙๑-๑๓๒๙

ลำดับ	ครุภูมิปัญญาไทย	ที่อยู่
๓๐.	นายอนันต์ กรอบเงินดี	๕๒ ม.๕ ต.แม่อุคค อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน ๕๘๑๕๐ โทร. ๐๘๑-๙๕๐-๓๖๖๕
๓๑.	นายณรงค์ แฉล้มวงศ์	๓ ม.๓ ต.วังตะกู อ.บางมูลนาก จ.พิจิตร ๖๖๒๑๐ โทร. ๐๘๓-๘๕๖-๓๙๘๖
๓๒.	นายสุนทร บุญมี	๕๖/๕ ม.๒ ต.บ้านไผ่ อ.บ้านไผ่ จ.ลำพูน ๕๑๑๓๐ โทร. ๐๘๖-๖๓๐-๐๖๕๕, ๐๕๓-๕๙๑-๑๓๕, ๐๕๓-๕๙๑-๓๓๕

ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	ครุภูมิปัญญาไทย	ที่อยู่
๑.	พระครูสุตสุนทรธรรม	๙ ม.๕ บ้านนาเลาะ ต.หนองโน อ.กระนวน จ.ขอนแก่น ๔๐๑๓๐ โทร. ๐๘๕-๘๓๓-๐๙๖๖
๒.	นายทอง ทองบ่อ	๑๕๕ ม.๕ ต.ดอนอะราง อ.หนองกี่ จ.บุรีรัมย์ ๓๑๒๑๐ โทร. ๐๘๘-๐๓๕-๕๒๑๓ , ๐๘๕-๕๑๐-๙๐๘๖
๓.	นายพรหมมา ซาพันไ้	๘๒ ม.๕ ต.ลอมคอม อ.พล จ.ขอนแก่น ๔๐๑๒๐ โทร. ๐๘๐-๕๐๖-๙๒๑๒, ๐๘๒-๓๕๓-๘๕๐๓
๔.	นางสุดาพร อัจฉนาม	๓๐ ม.๑๑ ต.หนองขาม อ.คอนสวรรค์ จ.ชัยภูมิ ๓๖๑๕๐ โทร. ๐๘๖-๒๕๑-๕๕๙๓
๕.	นายสมถวิล ดีทองกลาง	๑๐/๑ ม.๓ ต.หนองพลวง อ.จักราช จ.นครราชสีมา ๓๐๒๓๐ โทร. ๐๘๕-๒๐๒-๙๒๐๘, ๐๕๕-๓๙๙-๕๘๑
๖.	นางนิศาชล บุปผาสังข์	๑๑๕ ม.๑๑ ต.ค่ายบกหวาน อ.เมือง จ.หนองคาย ๕๓๑๐๐ โทร. ๐๘๕-๕๒๙-๙๕๕๓, ๐๕๒-๕๙๕-๐๘๖
๗.	นายหิน สุพรรณราช	๑๓ ม.๑๓ ต.ชุมช้าง อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย ๕๓๑๒๐
๘.	นายอุย การรัมย์	๖๕ ม.๕ ต.สวายจิก อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐ โทร. ๐๘๕-๐๒๓-๙๒๕๓
๙.	นางประนอม ไชยชมภู	๒๕๖ ม.๑ ต.พังโคน อ.พังโคน จ.สกลนคร ๕๓๑๖๐
๑๐.	นายดิณฑภ สุพันธ์ะ	๒ ม.๕ ต.พระพุทธรบาท อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย ๕๓๑๓๐ โทร. ๐๘๐-๕๖๒-๕๖๓๓, ๐๘๖-๒๓๒-๕๓๐๐
๑๑.	นางสายทอง โคมตะขบ	๒ ม.๑๐ ต.บ้านใหม่ อ.ครบุรี จ.นครราชสีมา ๓๐๒๕๐ โทร. ๐๘๑-๒๘๒-๒๓๓๓

ลำดับ	ครุภูมิปัญญาไทย	ที่อยู่
๑๒.	นายแสนหมั่น อินทรไชยา	๒๗ ม.๑ ต.ค้ออนาลัย อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี ๔๑๑๙๐ โทร. ๐๘๖-๑๖๗-๘๕๒๔
๑๓.	นายชาติตรี เสงี่ยมวงศ์	๔๘ ม.๓ บ้านโคกสูง ต.กระนวน อ.ข้าสูง จ.ขอนแก่น ๔๐๑๓๐ โทร. ๐๔๓-๒๑๙๙-๓๖๙, ๐๘๑-๙๕๕-๒๓๕๐
๑๔.	นายคำเบา ปัดเสน	๓๒/๒ ม.๑ ต.นาคำ อ.อุบลรัตน์ จ.ขอนแก่น ๔๐๒๕๐ โทร. ๐๘๕-๕๖๓-๘๓๘๑
๑๕.	นายไสว สุวรรณหอม	๑๘๓ ม.๓ ต.สว่าง อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร ๔๓๑๑๐ โทร. ๐๘๗-๓๒๖-๔๓๒๖
๑๖.	นายบัวทอง ผาจง	๑๕ ม.๓ ต.ค่ายบกหวาน อ.เมือง จ.หนองคาย ๕๓๑๐๐ โทร. ๐๘๙-๕๓๒-๖๖๕๕
๑๗.	นางเทวี บุตรดี	๑๔ ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐ โทร. ๐๕๒-๒๕๘-๕๕๘
๑๘.	นางเสงี่ยม กาหลง	๖๘ บ้านวังบัวเหลือง ม.๑๓ ต.เพ็ญ อ.เพ็ญ จ.อุดรธานี ๔๑๑๕๐ โทร. ๐๘๖-๒๒๙-๘๙๙๖
๑๙.	นายคำแกง บัวใหญ่	๓๖๓ ถ.บูรพาใน ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ๓๕๐๐๐ โทร. ๐๕๕-๒๕๕-๙๘๐, ๐๘๐-๕๖๕-๙๖๒๒
๒๐.	นายรังสรรค์ วงศ์งาม	๑๓๗ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ๓๕๐๐๐ โทร. ๐๕๕-๓๑๖-๑๖๘, ๐๘๙-๒๓๒-๒๓๒๐
๒๑.	นางอำนาจ แผงงาม	๙๙/๒๖ ม.๔ ต.ขามใหญ่ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ๓๕๐๐๐ โทร. ๐๕๕-๓๑๒-๓๐๗, ๐๘๙-๓๑๗-๖๓๙๗
๒๒.	นายพิชัย พรหมมุข	๒๕๕/๑๕๕ หมู่บ้านราชพฤกษ์ ม.๓ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ชัยภูมิ ๓๖๐๐๐ โทร. ๐๕๕-๘๒๒-๑๑๖, ๐๘๓-๑๒๗-๐๒๕๕
๒๓.	นายบุญสม สังข์สุข	๒๘๖/๑๕๕ ม.๖ ต.บ้านเกาะ อ.เมือง จ.นครราชสีมา ๓๐๐๐๐ โทร. ๐๕๕-๒๓๖-๓๙๕, ๐๘๙-๕๓๙-๒๖๘๖
๒๔.	นายวิวัฒน์ ศรีสว่าง	๕๓ ถ.นพคุณ ต.ในเมือง จ.อุบลราชธานี ๓๕๐๐๐ โทร. ๐๘๙-๕๒๓-๕๒๕๕
๒๕.	นายถาวร เชื้อบุญมี	๙๕/๑ ม.๓ บ้านเต็น ต.ด่านซ้าย อ.ด่านซ้าย จ.เลย ๕๒๑๒๐ โทร. ๐๘๖-๒๓๙-๓๑๑๘
๒๖.	นายผดุงศักดิ์ ศิริมาตย์	๘๙ ม.๕ ต.กุดหมากไฟ อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี ๔๑๒๒๐ โทร. ๐๘๕-๖๐๕-๓๕๓๙

ลำดับ	ครูภูมิปัญญาไทย	ที่อยู่
๒๗.	นางคำพัน อ่อนอุทัย	๑๖๒ ม.๑ ต.นาดี อ.ด่านซ้าย จ.เลย ๔๒๑๒๐ โทร. ๐๘๗-๒๑๗-๘๑๐๔, ๐๔๒-๐๗๘-๔๕๐
ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ภาคกลางและภาคตะวันออก		
ลำดับ	ครูภูมิปัญญาไทย	ที่อยู่
๑.	นายปรีชา เหมกรณ์	๕๕ ม.๙ คลอง สิบสอง เขตหนองจอก กทม. ๑๐๕๓๐ โทร. ๐๘๙-๘๘๖-๐๙๘๓
๒.	นายจรีรัตน์ หวลถนอม	๑๖๘ ม.๒ ต.หนองเสม็ด อ.เมือง จ. ตราด ๒๓๐๐๐ โทร. ๐๘๖-๘๓๖-๓๔๓๘
๓.	นายสมศักดิ์ จุ้ยนาม	๔/๑ ม.๔ บ้านคลองสอง ต.ทิววัฒนา อ.โพธารนย์ จ.นนทบุรี ๑๑๑๕๐ โทร. ๐๒-๙๒๗-๖๓๑๔, ๐๘๑-๓๐๓-๓๙๔๑
๔.	นางบังเอิญ ดีคำ	๒๕๒/๒ ม.๓ ต.ดอนแสลบ อ.ห้วยกระเจา จ.กาญจนบุรี ๓๑๑๓๐ โทร. ๐๓๔-๕๓๑-๓๕๕, ๐๘๗-๐๕๘-๓๓๕๕
๕.	นายคณษ นพณัฐเมทินี	๔๑/๓ ม.๑ ต.พยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๓๐ โทร. ๐๘๑-๙๕๖-๐๙๔๘
๖.	นายพิชญ์ อโนทัย	๑๒/๒๕๙ ม.๔ ถนนประชาสำคัญ แขวงคลองสิบสอง เขตหนองจอก กทม. ๑๐๕๓๐ โทร. ๐๘๗-๖๙๐-๔๒๐๗, ๐๘๗-๐๙๙-๔๕๕๓
๗.	นางประนอม ชันต์นาวา	๓๓ ม.๓ ต.บางพรหม อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม ๓๕๑๒๐ โทร. ๐๘๙-๙๑๓-๕๓๑๑, ๐๓๔-๓๓๔-๑๙๘
๘.	นายมีวัน รัตนภรณ์	๕๖/๒ ถนนอิสรภาพ แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กทม. ๑๐๖๐๐ โทร. ๐๘๙-๖๖๐-๔๖๕๑, ๐๒-๔๖๖-๕๐๓๔
๙.	นายสมชาย ล้วนวิลัย	๓๒/๑๘ แขวงทิววัฒนา เขตทิววัฒนา กทม. ๑๐๑๓๐ โทร. ๐๒-๘๘๙-๙๙๖๑
๑๐.	นายเฉลิม ม่วงแพศรี	๑๔๕ (๑๘๙) ซ.อ่อนนุช ๓๔ ถ.สุขุมวิท๓๗ แขวงประเวศ เขตประเวศ กทม. ๑๐๒๕๐ โทร. ๐๘๐-๒๖๗-๑๒๕๒, ๐๒-๓๒๑-๐๙๔๕
๑๑.	นายบุญแกม เพชรประดิษฐ์	๙/๑ ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ ๑๐๑๓๐ โทร. ๐๒-๘๑๖-๔๐๓๙, ๐๘๑-๓๓๒-๙๐๖๕
๑๒.	นายสมชาย ศรีสุข	๖๗ ม.๓ ต.หนองลู อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี ๓๑๒๕๐ โทร. ๐๘๖-๑๓๘-๔๐๙๖, ๐๓๔-๕๕๕-๔๘๐

ลำดับ	คุรุภูมิปัญญาไทย	ที่อยู่
๑๓.	นายสงัด ศรีสุขไช	๘๐/๒ ม.๕ ต.เชิงเนิน อ.เมือง จ.ระยอง ๒๑๐๐๐ โทร. ๐๓๘-๙๙๑-๕๒๐, ๐๘๐-๕๗๒-๘๒๐๘
๑๔.	นายชูป กล่อมจิตต์	๘๐/๒ ม.๓ ต.หลักสาม อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร ๗๕๑๒๐ โทร. ๐๘๙-๒๓๐-๒๓๓๙, ๐๓๕-๘๕๕-๒๒๒
๑๕.	นางสาวฉวีวรรณ หัตถกรรม	๒๗ ม.๕ ต.บางพรหม อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม ๗๕๑๒๐ โทร. ๐๓๕-๗๖๑-๐๘๕, ๐๘๑-๐๑๕-๕๒๓๕

คุรุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ภาคใต้

ลำดับ	คุรุภูมิปัญญาไทย	ที่อยู่
๑.	นายประภาส สุวรรณรัตน์	๙๔/๑ หมู่ที่ ๕ ต.โคกม่วง อ.คลองหอยโข่ง จ.สงขลา ๙๐๒๓๐ โทร.๐๘๕-๙๖๓-๓๕๖๓
๒.	นางปิยมาศ คเชนทร์กำแหง	๓๕ หมู่ที่ ๑ ต.บ้านขอนหาด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๑๘๐ โทร.๐๘๑-๐๓๘-๓๖๓๒
๓.	นายกิตติ อนันต์แดง	๑๐๕ หมู่ที่ ๑๒ ต.วังตะกอก อ.หลังสวน จ.ชุมพร ๘๖๑๑๐ โทร. ๐๘๑-๘๙๒-๑๓๑๐
๔.	นางปริดา ทวีรส	๙/๑ หมู่ที่ ๑ ต.ถ้ำทองกลาง อ.ทับปุด จ.พังงา ๘๒๑๘๐ โทร. ๐๘๑-๕๗๖-๓๕๕๑
๕.	นายอ้อม ทิพย์ไอสถ	๑๑๘ หมู่ที่ ๖ ต.น้ำน้อย อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ๙๐๑๑๐ โทร. ๐๘๑-๕๓๘-๙๕๕๓
๖.	นางอ๊ะ หลงกลาง	๑๓ หมู่ที่ ๒ ต.ตะเสะ อ.หาดสำราญ จ.ตรัง ๙๒๑๒๐ โทร. ๐๘๗-๒๘๖-๐๑๕๖
๗.	นางอำพัน จัตรีเฉลิมวุฒิ	๕๘ หมู่ที่ ๑๓ ต.ตะไเก้ อ.ทุ่งตะโก จ.ชุมพร ๘๖๒๒๐ โทร. ๐๘๗-๘๘๘-๕๖๓๑
๘.	นางสมพร สุดใจ	๑๐๑ หมู่ที่ ๙ ต.นาพญา อ.หลังสวน จ.ชุมพร ๘๖๑๑๐ โทร. ๐๘๗-๒๖๙-๒๙๒๑
๙.	นางสุนิณี กังอุบล	๕๘/๒ ม.๓ ต.ขนอม อ.ขนอม จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๒๑๐ โทร. ๐๘๕-๕๐๐-๐๑๕๓
๑๐.	นายจาง ทุ่งเพ็ญ	๑๑/๕ ม.๓ ต.ปากคลอง อ.ปะทิว จ.ชุมพร ๘๖๒๑๐ โทร. ๐๘๑-๐๘๑-๓๓๐๒

ลำดับ	ครุภูมิปัญญาไทย	ที่อยู่
๑๑.	นายฉูติ สารีสัย	๓๘/๑๔ ม.๓ ต.รัชฎา อ.เมือง จ.ภูเก็ต ๘๓๐๐๐ โทร. ๐๘๙-๓๒๔-๔๖๑๖
๑๒.	นายอภิวัฒน์ หมดหลี	๑๓/๑ ม.๖ ต.เขาพระ อ.รัษฎา จ.สงขลา ๙๐๑๘๐ โทร. ๐๘๔-๘๕๙-๙๘๕๙
๑๓.	นายเขาวลิต พุ่มขจร	๑๐ ม.๓ ต.ท่ามะปราง อ.หลังสวน จ.ชุมพร ๘๖๑๑๐ โทร. ๐๘๙-๘๓๓-๘๒๕๕
๑๔.	นายกิจ ศษรัตน์	๖๘ เขต ๔ เทศบาลเมือง บ้านพรุอ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ๙๐๒๕๐ โทร. ๐๓๔-๓๘๔-๘๖๓
๑๕.	นางจารีย์ เพชรทอง	๕/๒๐ ข.ประชาร่วมใจ ๑ ถ.ประชาร่วมใจ หมู่ ๓ ต.มะม่วงสองต้น อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐ โทร. ๐๘๑-๒๓๒-๘๓๓๕
๑๖.	นายประกอบ เดชรักษา	๕๕ หมู่ที่ ๒ ต.นาไม้ไผ่ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๑๑๐ โทร. ๐๘๓-๘๙๕-๓๖๙๐
๑๗.	นางสาวละมัย ศรีรักษา	๔๕/๑๒ หมู่ที่ ๒ ต.คอหงส์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ๙๐๑๑๐ โทร. ๐๘๑-๖๓๘-๓๓๖๔
๑๘.	นายสุรินทร์ จันทร์ทอง	๒๕๓/๑ หมู่ที่ ๔ ต.สวนหลวง อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๑๙๐ โทร. ๐๘๓-๑๑๑-๕๓๐๘
๑๙.	นางสาวนวลศรี ถนอมศรีมงคล	๘๓ หมู่ที่ ๔ ต.บางกล้า อ.บางกล้า จ.สงขลา ๙๐๑๑๐ โทร. ๐๘๓-๓๙๐-๓๔๙๓
๒๐.	นายประหัต เกษม	๓/๓ หมู่ที่ ๖ ต.ท่าจั่ว อ.เมืองฯ จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๒๘๐ โทร. ๐๓๕-๓๙๒-๑๔๒
๒๑.	นายไพฑูย์ พันธุ์เมือง	๙๓/๕ หมู่ที่ ๓ ต.ทะเลทรัพย์ อ.ปะทิว จ.ชุมพร ๘๖๒๑๐ โทร. ๐๘๙-๕๙๓-๑๑๕๐
๒๒.	นายวรรณดี สรรพจิต	๒๑๑ หมู่ที่ ๔ ต.ช้างกลาง อ.ช้างกลาง จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๒๕๐ โทร. ๐๘๙-๙๘๐-๕๐๑๙

คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ที่ ๑๔๗ / ๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาและคัดเลือกครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗

ตามที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนงานพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ด้วยเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาไทย โดยได้กำหนดให้มีการสรรหาและคัดเลือกครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ซึ่งเป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาด้านหนึ่งด้านใด ใน ๙ ด้าน ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี และด้านโภชนาการ เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นครุภูมิปัญญาไทยจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้ง ๓ รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต่อไปนั้น

เพื่อให้การดำเนินการสรรหาและคัดเลือกครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงขอปรับปรุงคำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ ๓๙/๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาและคัดเลือกครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ สั่ง ณ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๒ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาและคัดเลือกครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ โดยมีองค์ประกอบและหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. คณะทำงานอำนวยการสรรหาและคัดเลือกครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ประกอบด้วย

๑) ศาสตราจารย์พิเศษทอง ทองรังสรรค์	ที่ปรึกษา
๒) นายพิสิฐ เจริญวงศ์	ที่ปรึกษา
๓) นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล	ประธานคณะกรรมการ
๔) นางทิพย์สุดา สุขเมธเสนี	รองประธานคณะกรรมการ
๕) อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมหรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๖) นายประยงค์ รณรงค์	คณะกรรมการ
๗) นางสาววราภรณ์ เนตรสุภลักษณ์	คณะกรรมการ
๘) นายสมคะเน คำจูน	คณะกรรมการ
๙) นายสมชาย สมานตระกูล	คณะกรรมการ
๑๐) รองศาสตราจารย์เสาวคนธ์ สุดสวาสต์	คณะกรรมการ

๑๑) นายเสกสรร สิทธาคม	คณะทำงาน
๑๒) นางสาวณอมพันธ์์ สืบจากดี	คณะทำงาน
๑๓) นางนภาพร เล้าสินวัฒนา	คณะทำงาน
๑๔) นางอรนันต์ วุฒิเสน	คณะทำงาน
๑๕) นางสาวอรสุดา เจริญรัช	คณะทำงาน
๑๖) นายตรีวิทย์ วินิชสำเนาทิพย์	คณะทำงาน
๑๗) นายสัมฤทธิ์ สุภามา	คณะทำงาน
๑๘) นายประพนธ์ พลอยพุ่ม	คณะทำงาน
๑๙) นางสาวสุพิชา สอนบุญลา	คณะทำงาน
๒๐) นายบรมเมศร์ อีระคำศรี	คณะทำงาน
๒๑) นายชัยยศ อิ่มสุวรรณ	คณะทำงาน
๒๒) นายกมล เปี่ยมสมบุญ	คณะทำงาน
๒๓) นายไพฑูรย์ เก่งการช่าง	คณะทำงาน
๒๔) นายถวัลย์ มาศจรัส	คณะทำงาน
๒๕) นางมนรัตน์ สารภาพ	คณะทำงาน
๒๖) นายรัชิต ตาแก้ว	คณะทำงานและเลขานุการ
๒๗) นางสาวพุดิสาร์ อัครกะพู	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๘) นางสาวสมปอง สมญาติ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๙) นายณภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๐) นางสาวณุตตรา แทนขำ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๑) นางสาวปิยะมาศ เม็ดโฮสง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๒) นางสาวสุมาลี ไพรศักดิ์าสกุล	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๓) นางสาวพัชรินทร์ คชานูบาล	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่

ให้คณะทำงานอำนวยการสรรหาและคัดเลือกครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

๑. พิจารณาหลักเกณฑ์การสรรหาและคัดเลือกครูภูมิปัญญาไทยและแบบเสนอผู้ทรงภูมิปัญญาเพื่อประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นครูภูมิปัญญาไทย โดยปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม
๒. กำหนดคณะทำงานสรรหาและคัดเลือกครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ เพิ่มเติมในส่วนภูมิภาค
๓. พิจารณาตัดสินผลการคัดเลือกครูภูมิปัญญาไทยเพื่อเสนอเลขาธิการสภาการศึกษาลงนามประกาศผลการยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗
๔. อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๒. คณะทำงานสรรหาและคัดเลือกธรรมนูญปัญหาไทย รุ่นที่ ๗ ในส่วนภูมิภาคประกอบด้วย
๒.๑ คณะทำงานสรรหาและคัดเลือกธรรมนูญปัญหาไทย ภาคเหนือ ประกอบด้วย

๑) นางสาวรอนงค์ เนตรสุภลักษณ์	ประธานคณะทำงาน
๒) นายวิญญู ไทยอยู่	รองประธานคณะทำงาน
๓) นายจักรกริศร์ สุขสวัสดิ์	คณะทำงาน
๔) นางเนตรนิล หนูชูแก้ว	คณะทำงาน
๕) นายประเสริฐ เฉยติษ	คณะทำงาน
๖) พันเอกหญิงมุกดา ซื่อมาก	คณะทำงาน
๗) นายวิบูลย์ ทานูชิต	คณะทำงาน
๘) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาระ มุขดี	คณะทำงาน
๙) นายอรุณ ทิพย์วงศ์	คณะทำงาน
๑๐) นายอินสอน สุริยงค์	คณะทำงาน
๑๑) นางนาถยา ผิวมันกิจ	คณะทำงาน
๑๒) นางสาวสมปอง สมญาติ	คณะทำงานและเลขานุการ

๒.๒ คณะทำงานสรรหาและคัดเลือกธรรมนูญปัญหาไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

๑) นายสมคะเน คำจูน	ประธานคณะทำงาน
๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิลป์ชัย กงตาล	รองประธานคณะทำงาน
๓) นายกฤษณ์ ฤทธิเดชา	คณะทำงาน
๔) นางกุลธิดา รัตน์โกศล	คณะทำงาน
๕) นายจิรวัดน์ สว่างวงศ์	คณะทำงาน
๖) ว่าที่พันตรีชาญเดช ผุงศิริ	คณะทำงาน
๗) นางสาวนิจพร มาจันทร์	คณะทำงาน
๘) นายปรีชา พาลูกา	คณะทำงาน
๙) นางรำไพ ไชยพาลี	คณะทำงาน
๑๐) นายวราพงษ์ วรพันธ์พิทักษ์	คณะทำงาน
๑๑) นางสาวอิสราภรณ์ มากอิม	คณะทำงาน
๑๒) นายนภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม	คณะทำงานและเลขานุการ

๒.๓ คณะทำงานสรรหาและคัดเลือกครุภูมิปัญญาไทย ภาคกลางและภาคตะวันออก ประกอบด้วย

๑) นายสมชาย สมานตระกูล	ประธานคณะทำงาน
๒) นายวิทยา ตุงคะเสน	รองประธานคณะทำงาน
๓) พ.ต.ต.ชาญ รามัญอุดม	คณะทำงาน
๔) นายกมล เปี่ยมสมบุรณ์	คณะทำงาน
๕) นายต่อศักดิ์ บุญเสื่อ	คณะทำงาน
๖) นายตรีวิทย์ วินิชสำเภาทิพย์	คณะทำงาน
๗) นายประเวช สุขประสงค์	คณะทำงาน
๘) นายทรงจิต พูลลาภ	คณะทำงาน
๙) นางวัชรภรณ์ โกสินเจริญชัย	คณะทำงาน
๑๐) นางอัญชลี ไตอุส่าห์	คณะทำงาน
๑๑) นางสาวพุดมีสารี อัคคะพู	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๒) นางสาวปิยะมาศ เม็ดโธสง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๓) นางสาวพัชรินทร์ คชานูบาล	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

๒.๔ คณะทำงานสรรหาและคัดเลือกครุภูมิปัญญาไทย ภาคใต้ ประกอบด้วย

๑) นายประยงค์ รณรงค์	ประธานคณะทำงาน
๒) นายกอเดิม หมื่นเหม	รองประธานคณะทำงาน
๓) นายจรัญ ราชนุ้ย	คณะทำงาน
๔) นางจิราภรณ์ ก่อเกียรติยากุล	คณะทำงาน
๕) นายอนุกุล สุขทิพย์	คณะทำงาน
๖) รองศาสตราจารย์ปัญญา เลิศไกร	คณะทำงาน
๗) นางสาวพรทิพย์ ชาตะรัตน์	คณะทำงาน
๘) นางสาวพนิตนันท์ เพชรนาค	คณะทำงาน
๙) นางลาวัลย์ ตรีเนตร	คณะทำงาน
๑๐) นายสุรศักดิ์ กุลวงศ์	คณะทำงาน
๑๑) นายสุเทพ นาครัตน์	คณะทำงาน
๑๒) นางสาวณุตตรา แทนขำ	คณะทำงานและเลขานุการ

หน้าที่

ให้คณะทำงานสรรหาและคัดเลือกครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ ในส่วนภูมิภาค มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

๑. ดำเนินการสรรหาและคัดเลือกผู้ทรงภูมิปัญญาเพื่อการยกย่องเป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ โดยดำเนินการประเมินเชิงเอกสารและลงพื้นที่ภาคสนามประเมินผลเชิงประจักษ์
๒. รวบรวมและสรุปผลการสรรหาและคัดเลือกครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ เพื่อนำเสนอคณะทำงานอำนวยการสรรหาและคัดเลือกครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗ เพื่อพิจารณาตัดสินผลการคัดเลือก
๓. จัดทำเอกสารเผยแพร่ผลงานผู้ทรงภูมิปัญญาที่ได้รับการคัดเลือกเป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗
๔. อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะทำงานอำนวยการสรรหาและคัดเลือกครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๗

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

(ศาสตราจารย์พิเศษธงทอง จันทรางศุ)
เลขาธิการสภาการศึกษา

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษองทอง จันทรางศุ
นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล
นางทิพย์สุดา สุเมธเสนีย์

เลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ผู้อำนวยการสำนักนโยบายด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตฯ

บรรณาธิการ

นายรวิช ตาแก้ว
นางสาวสมปอง สมญาดี

สำนักนโยบายด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตฯ
สำนักนโยบายด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตฯ

ผู้เขียน

นางสาวรอนงค์ เนตรสุภลักษณ์
นางสาวสมปอง สมญาดี
นายวิบูลย์ ทานุชิต
พันเอกหญิงมุกดา ชื้อมาก
นายประเสริฐ เฉยติษ

นายวิญญู ไทยอยู่
นายอินสอน สุริยง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาระ มุขดี
นางเนตรนิล หนูชูแก้ว
นายจักรกริศษ์ สุขสวัสดิ์

ผู้เขียนและเรียบเรียง

นางสาวสมปอง สมญาดี

ผู้ประสานงานภาคเหนือ

นางสาวสมปอง สมญาดี
นางเนตรนิล หนูชูแก้ว

ผู้พิมพ์ต้นฉบับ

นายสมชาติ สมญาดี
นางเนตรนิล หนูชูแก้ว

เจ้าหน้าที่ประจำโครงการ
เจ้าหน้าที่ประจำโครงการ

ตรวจพิสูจน์อักษร

นางสาวสุมาลี ไพรศักดิ์สกุล
นายสมชาติ สมญาดี
นางเนตรนิล หนูชูแก้ว

สำนักนโยบายด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตฯ
เจ้าหน้าที่ประจำโครงการ
เจ้าหน้าที่ประจำโครงการ

